

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi valtion eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan aikaisemmin yksityisen sektorin eläkelakeihin tehtyjen uudistusten toteuttamista valtion eläkejärjestelmässä siten, että otetaan huomioon valtion eläkejärjestelmän erityispiirteet. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion eläkelakia siten, että eläkkeen määrään vaikuttaisivat koko työhistorian ansiot. Eläke laskettaisiin kunkin vuoden palkan ja ikään sidotun karttumaprosentin perusteella. Eläkkeen karttuminen alkaisi 18 ikävuodesta 1,5 prosentin suuruisena. Karttumaprosentti nousisi 53 vuoden iässä 1,9 prosenttiin ja 63 vuoden iässä 4,5 prosenttiin ja eläkettä karttuisi 68 vuoden ikään saakka.

Vanhuuseläkkeelle siirtyminen muuttuisi joustavaksi siten, että edunsaaja voisi jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 ikävuoden välillä. Myöhäisempien ikävuosien korkeammista karttumaprosenteista johtuen eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen parantaisi eläketurvaa. Työssä jatkamisen mahdollistamiseksi valtion virkamieslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että virkamiesten yleinen eroamisikä nousisi 68 vuoteen.

Kaikenikäisten eläkkeensaajien maksussa olevia eläkkeitä siirryttäisiin tarkistamaan indeksillä, jossa palkkojen painoarvo on 20 prosenttia ja hintojen 80 prosenttia. Eläkettä laskettaessa ansiot korotettaisiin laskentahetken tasoon palkkakertoimella, jossa palkkojen painoarvo on 80 prosenttia ja hintojen 20 prosenttia. Pitkään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien eläketason varmistamiseksi työkyvyttömyyseläkkeitä korotettaisiin iästä riippuvalla kertoimella, kun viisi vuotta on kulu-

nut eläkkeen alkamisesta.

Tulevan ajan eläkepalkan laskenta-aika muuttuisi. Tulevan ajan ansio määrättäisiin niiden työansioden perusteella, jotka edunsaajalla on ollut työkyvyttömyyden alkamivuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana. Myös palkattomilta jaksoilta kertyvän eläketurvan määräytyminen muuttui siten, että kertyvä eläke laskettaisiin palkattomilta ajoilta maksettujen ansiosidonnaisten etuuksien perusteena olevista ansioista. Eläketurvan sopeuttamiseksi keskimääräisen eliniän kasvuun vuodesta 2009 otettaisiin käyttöön valtion eläkejärjestelmässä elinäkakerroin.

Uuteen eläkkeen laskentatapaan siirryttäisiin siten, että vuoden 2004 lopussa kaikki jatkuvat valtion eläkelain piiriin kuuluvat palvelussuhteet päätettäisiin teknisesti vuoden 2004 loppuun ja karttunut eläkeoikeus laskettaisiin nykyisten säännösten mukaisesti. Tässä yhteydessä tehtäisiin myös eläkkeiden yhteensovitus. Yhteensovitus suhteutettaisiin ottamalla huomioon 23 vuoden iän täyttämisen ja vuoden 2004 lopun välisen ajan suhde 40 vuoteen. Vuoden 2005 alusta lukien eläkkeitä ei enää yhteensovitettaisi.

Valtion perhe-eläkelakiin ehdotetaan tehtäväksi soveltuvin osin vastaavat muutokset. Koska uudistuksen mukaan eläkettä karttuisi kaikesta työstä, laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Johdanto.....	3
2. Nykytila.....	3
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	6
4. Esityksen vaikutukset	14
4.1. Organisatoriset vaikutukset.....	14
4.2. Taloudelliset vaikutukset	15
4.3. Sukupuolivaikutusten arviointi	15
5. Asian valmistelu.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	18
1. Lakiehdotusten perustelut.....	18
1.1. Valtion eläkelaki.....	18
1.2. Valtion perhe-eläkelaki	49
1.3. Laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annetun lain kumoamisesta.....	51
1.4. Laki valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta	51
2. Voimaantulo.....	51
3. Säättämisjärjestys	51
LAKIEHDOTUKSET	53
valtion eläkelain muuttamisesta.....	53
valtion perhe-eläkelain muuttamisesta.....	76
kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annetun lain kumoamisesta.....	79
valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta	80
LIITE	81
RINNAKKAISTEKSTIT	81
valtion eläkelain muuttamisesta.....	81
valtion perhe-eläkelain muuttamisesta.....	140
valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta.....	145

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Eduskunnalle on annettu syksyllä 2002 esitys yksityisten alojen eläkelainsäädännön muuttamiseksi (HE 242/2002 vp). Esityksessä ehdotettiin yksityisten alojen työeläkejärjestelmään lainmuutoksia, joiden tarkoituksena on turvata työntekijöille ja yrittäjille riittävä ansiosidonnainen eläketurva myös tulevaisuudessa. Samalla kun pyrittiin vahvistamaan työeläkejärjestelmän kestävyttä vastaamaan työelämän muutoksia ja väestön ikääntymisestä aiheutuvia uusia olosuhteita, pyrittiin myös selkeyttämään työeläkejärjestelmää ja tekemään siitä eläketurvan määrätymisen suhteen nykyistä oikeudenmukaisempi. Eduskunta on hyväksynyt muutokset yksityisten alojen työeläkelakeihin. Muutosta koskevat lait (634-638/2003) tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Hallitusohjelman mukaisesti yksityisten alojen eläkeuudistusta vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi myös valtion eläkkeitä koskevaan lainsäädäntöön. Esityksessä otetaan huomioon kuitenkin valtion eläkejärjestelmän erityispiirteet. Ehdotetuista muutoksista on neuvoteltu valtion eläkeneuvottelukunnassa.

Uudistuksen ensimmäistä vaihetta valtion eläkejärjestelmässä koskeva hallituksen esitys (HE 176/2002) annettiin eduskunnalle syksyllä 2002. Se koski osa-aikaeläkkeen alaikärajan muuttamista 58 vuoteen sekä yksilöllisen varhaiseläkkeen lakkauttamista. Laki valtion eläkelain muuttamisesta (1006/2002) tuli voimaan vuoden 2003 alusta osa-aikaeläkkeen ikärajan muuttamisen osalta, kuitenkin yksilöllistä varhaiseläkettä koskevia muutoksia sovelletaan vuoden 2004 alusta.

2. Nykytila

Palveluksen kuuluminen valtion eläkelain piiriin

Valtion eläkelain (280/1966) 2 §:n mukaan valtion eläkelaki ei koske palvelusta, joka on alkanut edunsaajan täytettyä 65 vuotta eikä palvelusta, jossa edunsaajan työansio palve-

luksesta on keskimäärin alle 15,14 euroa (90 markkaa) kuukaudessa. Ansioraja on ilmaistu vuoden 1966 indeksitasossa. Valtion eläkelain 5 §:n 1 momentin mukaan eläkeajaksi luetaan aika, jonka edunsaaja 23 vuotta täytettyään on ollut vähintään kuukauden yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa.

Kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annettua lakia (1152/1997) sovelletaan niihin valtion eläkelaisia tarkoitettuihin työ- ja virkasuhteisiin, joita valtion eläkelaki ei koske joko sen vuoksi, että ne ovat kestäneet yksinään alle kuukauden, tai ne ovat jatkuneet vähintään kuukauden, mutta niistä saatu työansio ei keskimäärin yllä valtion eläkelain 2 §:ssä tarkoitettuun ansiorajaan.

Palveluksen yhdenjaksoisuus- ja loppukarensseivaatimukset

Valtion eläkelain 1 §:n 3 momentin mukaan vanhana edunsaajana pidetään edunsaajaa, jonka palvelus täyttää yhdenjaksoisuus- ja loppukarensseivaatimukset. Muuta kuin vanhaa edunsaajaa pidetään valtion eläkelakia sovellettaessa uutena edunsaajana. Jako vanhoihin ja uusiin edunsaajiin koskee vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneitä edunsaajia.

Yhdenjaksoisuusvaatimuksen mukaan edunsaajan on tullut olla 31 päivänä joulukuuta 1992 valtion eläkelain piiriin kuuluvassa yhdenjaksoisessa palveluksessa, joka jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan asti. Loppukarensseivaatimuksen mukaan edunsaajan on tullut olla palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneet kuusi kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa ja hänellä palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden viiden viimeisen vuoden kuluessa tulee olla eläkeajaksi luettavaa aikaa vähintään kolme vuotta tai että työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään valtion eläkelain 5 a §:ää soveltaen.

Eläkkeen karttuminen

Ennen vuotta 1940 syntyneelle edunsaajalle valtion eläkelain mukaista eläkettä karttuu 2,2 prosenttia vuodessa, mikäli palveluksen

niin sanotut loppukarensseivaatimukset täytyvät. Mikäli loppukarensseivaatimukset eivät täyty, karttumisprosentti on 2,0 prosenttia vuodessa.

Vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneelle edunsaajalle eläkettä karttuu 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen 1,5 prosenttia vuodessa. Vanhan edunsaajan karttuma palveluksesta ajalta ennen vuotta 1995 on 2,2 prosenttia vuodessa ja uuden edunsaajan karttuma vastaavalta ajalta 2,0 prosenttia vuodessa. Eläkkeen karttumisprosenttia on kuitenkin korotettu 55 vuoden iän täyttämistä lukien vanhoilla edunsaajilla 2,0 prosenttiin vuodessa. Uusilla edunsaajilla karttumisprosentti on sen vuoden alusta, jona hän täyttää 60 vuotta, 2,5 prosenttia vuodessa.

Tulevalta ajalta sekä ajalta, jolta edunsaaja on saanut tulevan ajan sisältävää työkyvyttömyyseläkettä, eläkekarttuma on porrastettu. Karttumisprosentti on 50 vuoden iän täyttämiseen asti 1,5 prosenttia vuodessa, 50 vuoden iän täyttämistä 60 vuoden iän täyttämiseen asti 1,2 prosenttia vuodessa ja 60 vuoden iän täyttämisen jälkeiseltä ajalta 0,8 prosenttia vuodessa.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehtävästä työstä karttuu eläkettä samojen karttumaprosenttien mukaan kuin muustakin työstä. Vuoden 2003 alusta voimaan tulleen valtion eläkelain muutoksen (1006/2002) mukaan vuonna 1947 tai sen jälkeen syntyneelle edunsaajalle karttuu vanhuuseläkettä kuitenkin 0,75 prosenttia vuodessa ansion alenemasta. Sellaisella vuosina 1947-1951 syntyneellä edunsaajalla, joka on saanut osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran täytettyään 60 vuotta, vanhuuseläkkeen karttuma on 1,0 prosenttia vuodessa ansion alenemasta. Työkyvyttömyyseläkettä osa-aikaeläkkeellä olevalle karttuu edelleen pääsäännön mukaan 1,5 prosenttia ansion alenemasta vuodessa.

Vuoden sääntö ja työeläkelisä

Valtion eläkelain 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan aikaa, jonka työ tai virantoimitus palveluksen jatkuessa on ollut palkattomasti keskeytyneenä yhdenjaksoisesti enemmän kuin yhden vuoden, ei lueta eläkeajaksi. Kyseisen, niin sanotun vuoden säännön mukaan eläkettä karttuu lyhyiden,

korkeintaan vuoden kestävien palkattomien jaksojen ajalta niiden syystä riippumatta samoin kuin palveluksessa oltaessa. Säännös tuli voimaan 1 päivästä tammikuuta 1996 alkaen (Laki valtion eläkelain muuttamisesta 1671/1995) ja sitä sovelletaan palkattomaan keskeytykseen, joka on alkanut lain tultua voimaan.

Työeläkelisää koskeva valtion eläkelain 10 a § tuli voimaan vuoden 1994 alusta. Työeläkelisä koskee vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneitä edunsaajia ja sitä sovelletaan sellaisten edunsaajien eläkettä laskettaessa, joilla valtion eläkelain nojalla myönnettävien eläkkeiden yhteenlaskettu karttumisprosentti jää alle 60 prosentin. Työeläkelisä ei koske osa-aikaeläkettä. Työeläkelisään oikeuttavat valtion eläkelain 10 a §:ssä mainitut, edunsaajan saamat etuudet. Näitä etuuksia ovat muun muassa edunsaajan saama työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen ansioon suhteutettu päiväraha joko työttömyysturvalaissa tarkoitettuna palkansaajana tai yritystoimintaa harjoittaneena henkilönä ja työvoimapolitiisesta aikuisikoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukainen ansiotuki.

Etuudet

Ennen vuotta 1940 syntyneellä edunsaajalla on ollut oikeus saada vanhuuseläkettä 63 vuotta täytettyään. Eläkeikä on kuitenkin 65 vuotta, mikäli palvelus päättyy ennen 63 vuoden eläkeikää. Vuonna 1940 tai sen jälkeen syntyneellä vanhalla edunsaajalla on oikeus saada vanhuuseläkettä ikävilille 63-65 vuotta porrastetussa henkilökohtaisessa eläkeiässä. Uuden edunsaajan eläkeikä on 65 vuotta. Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä lisäksi on, että valtion palvelus on päättynyt.

Hakemuksesta vanhuuseläke myönnetään varhennettuna aikaisintaan 58 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Tällöin eläke myönnetään siten vähennettynä kuin valtion eläkelain 10 b §:n 1 momentissa säädetään. Varhennusvähennys on 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen eläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Valtion eläkejärjestelmässä ei ole lykättyä vanhuuseläkettä, vaan eläkettä karttuu myös palveluksesta 65

vuoden iän täyttämisen jälkeen, mikäli palvelus on alkanut ennen kyseisen iän täyttämistä.

Täysi työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi palveluksen päätyttyä ja eläkkeensaajan saavuttaessa eläkeiän, virkasuhteessa olevan eläkkeensaajan osalta kuitenkin viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä.

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on valtion eläkelain 9 d §:ssä säädettyin edellytyksin edunsaajalla, joka ei ole vielä täyttänyt vanhuuseläkeikänsä. Osa-aikaeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi osa-aikaeläkkeen saajan täyttäessä vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän. Siinä tapauksessa, että osa-aikaeläkkeen saaja jatkaa osa-aikatyössä yli eläkeiän, osa-aikaeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi osa-aikatyön päätyttyä.

Tuleva aika

Valtion eläkelain 5 a §:ssä säädetään oikeudesta niin sanottuun tulevan ajan sisältävään eläkkeeseen. Sen mukaan eläkkeeseen oikeuttavana palvelusaikana otetaan huomioon aika eläketapahtumasta eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän täyttämiseen, jos eläketapahtuma sattuu palvelussuhteen jatkuessa tai 360 päivän kuluessa sen päättymisestä. Tätä 360 päivän aikaa jatkavat opiskelu ja kuntoutus-, sairaus- ja työttömyysetuudet sekä lastenhoitoaika, jokainen eri tavalla.

Eläkepalkka

Eläkkeen perusteena olevaa palkkaa (eläkepalkka) koskevia säännöksiä muutettiin vuoden 1996 alusta siten, että eläkepalkka lasketaan lähtökohtaisesti kunkin palvelussuhteen päättymisvuotta edeltäneiden kymmenen viimeisen vuoden indeksillä tarkistettujen työansioiden perusteella. Eläkepalkasta säädetään valtion eläkelain 7 ja 7 a -7 d §:ssä. Kymmentä vuotta lyhyemmissä palvelussuhteissa eläkepalkka on koko palvelussuhteen ansioiden keskiarvo. Eläkepalkkaa laskettaessa jätetään pois ne vuodet, joiden ansio on alle puolet lasketusta keskiansiosta. Poisjätettäviä vuosia voi olla enintään kolmannes valintavuosista eli enintään kolme.

Kymmenen viimeisen vuoden työansioiden käyttämiseen eläkepalkan laskennassa siirrytään kuitenkin asteittain siten, että muutoksen voimaantulovuoden jälkeen eläkepalkan laskennassa huomioon otettavia vuosia lisätään yksi kerrallaan.

Yhteensovitus

Valtion eläkelain 11 ja 12 §:n mukaan valtion eläkelain mukainen eläke yhteensovitaan soveltuvin osin työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n mukaisesti. Eläke yhteensovitetään muiden peruseläkkeiden ja jatkuvien korvausten kanssa siten, että eläkkeet yhteensä eivät ylitä yhteensovitusrajaa, joka on edunsaajalla vuoden 1994 loppuun mennessä olleesta palvelusajasta riippuen 60-66 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Yhteensovitusperuste on korkein peruseläkkeen perusteena oleva palkka sellaisesta työ- tai virkasuhteesta taikka yrittäjätoiminnasta, joka on kestänyt vähintään vuoden. Jos eläkkeet ylittävät yhteensovitusrajan, eläkettä vähennetään ylimenevältä osalta. Ensisijaisia työeläkkeeseen nähden ovat tapaturma- ja liikennevakuutuslain (608/1948 ja 279/1959) säännöksiin perustuvat eläkkeet, jatkuvat korvaukset ja elinkorot. Työeläkettä maksetaan vain, jos sen määrä on suurempi kuin ensisijainen etuus.

Indeksisidonnaisuus

Valtion eläkelain 16 §:n 1 momentin mukaan eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan eläkettä myönnettäessä niiden indeksilukujen mukaan, jotka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten. Valtion eläkelain 16 §:n 2 momentin mukaan eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin on säädetty työntekijäin eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta. Valtion perhe-eläkkeiden osalta sovelletaan samansisältöistä valtion perhe-eläkelain (774/1968) 11 §:n säännöstä. Siten sen kalenterivuoden loppuun, jonka aikana edunsaaja tai edunjättäjä täyttäisi 65 vuotta, eläketurva sidotaan indeksiin, jossa palkkatason muutoksen paino on 0,5 ja hintatason muutoksen paino 0,5. Tämän jälkeiseltä ajalta käytetään indeksiä, jossa palkkatason muu-

toksen paino on 0,2 ja hintatason muutoksen paino 0,8.

Ammatilliset erityiseläkeiät

Eräillä valtion eläkelain piiriin kuuluvilla ammattiryhmillä on ollut oikeus valita erityinen eläkeikä. Ammatilliset erityiseläkeiät ovat 55, 58 ja 60 vuotta. Ammatinimikkeet, joissa on voimassa kyseinen eläkeikä, on lueteltu 1 päivänä heinäkuuta 1989 lukien kumoissa valtion eläkeasetuksen (611/1966) 5 §:ssä, peruskoululain (476/1983) 72 §:ssä ja peruskouluasetuksen (718/1984) 125 §:ssä. Ammatillisiin erityiseläkeikiin liittyi valinta-oikeus, jota koskeva valinta-aika oli voimassa 30 päivään kesäkuuta 1999 asti. Valinta-oikeus ja sen nojalla tehty valinta tarkoittaa sitä, että edunsaaja on tällöin valinnut vanhan, ammatillisen erityiseläkejärjestelmän kokonaisuudessaan. Hänellä ei siten ole mahdollista käyttää niin sanottuja varhaiseläkevaihtoehtoja, joita ovat yksilöllinen varhaiseläke, osa-aikaeläke ja varhennettu vanhuuseläke.

Valinnan tekeminen ei kuitenkaan vielä takaa oikeutta vanhuuseläkkeeseen ammatillisessa erityiseläkeikässä. Palveluksen tulee lisäksi täyttää yhdenjaksoisuus- ja loppukarenssi vaatimukset. Yhdenjaksoisuusvaatimuksen mukaan edunsaajan on tullut olla 31 päivänä joulukuuta 1992 valtion eläkelain piiriin kuuluvassa yhdenjaksoisessa palveluksessa, joka palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan asti. Loppukarenssi vaatimuksen mukaan edunsaajan on välittömästi eläkeiän täyttämistä edeltäneet kuusi kuukautta tullut olla yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa ammatilliseen erityiseläkeikänsä oikeuttavassa tehtävässä ja hänellä palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden viiden viimeisen vuoden kuluessa tulee olla eläkeajaksi luettavaa aikaa kyseisessä ammatillisen erityiseläkeiän tehtävässä vähintään kolme vuotta.

Edellisestä poiketen erityisluokanopettajalla ja erityiskoulun rehtorilla, saadakseen vanhuuseläkkeen 55 vuoden iässä, on oltava eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään 30 vuotta ja lisäksi hänen on täytynyt toimia vähintään 15 vuotta apukoulun tai tarkkailuluokan opettajana tai peruskouluasetuksen

mukaisen vastaavan erityisluokan opettajana. Erityisluokanopettajan tai erityiskoulun rehtorin viranhaltijan on tullut olla myös yhdenjaksoisessa palvelussuhteessa eläkkeelle jäämiseen asti ja eläkkeelle jäädessään tullut toimia kyseisessä virassa.

Valinnan tehneitä henkilöitä on tätä esitystä annettaessa työelämässä arviolta noin 25 000 henkilöä, lain voimaantuloon mennessä eli vuoden 2005 alussa luvun arvioidaan vähentyneen noin 5000:lla henkilöllä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Yleistä

Yksityisten alojen eläkelakeja on uudistettu laeilla 634-638/2003, jotka tulevat voimaan vuoden 2005 alusta. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa työeläkejärjestelmän kestävyyttä ja turvata eläkejärjestelmän piirissä oleville riittävä eläketurva myös tulevaisuudessa. Tavoitteena on keskimääräisen eläkkeelle siirtymisiän myöhentäminen kahdella kolmella vuodella.

Tämän esityksen tarkoituksena on uudistaa valtion eläkejärjestelmää samojen periaatteiden pohjalta, jotka on toteutettu yksityisen sektorin eläkejärjestelmään edellä mainituilla lainmuutoksilla.

Valtion eläkejärjestelmän kestävyuden, eläkejärjestelmien yhtenäistämisyhtymysten ja eri eläkejärjestelmien piirissä työskentelevien vakuutettujen eläketurvan kokonaisuuden kannalta on tarkoituksenmukaista, että yksityisaloilla toteutettavia muutoksia vastaavat muutokset toteutetaan soveltuvin osin myös valtion eläkejärjestelmässä. Muutosten toteuttaminen valtion eläkejärjestelmässä ei ole täysin ongelmaton, kun otetaan huomioon aikaisemmin tehtyihin muutoksiin liittyvät yksityisestä sektorista poikkeavien eläketuoksien suojaaminen sekä joustavaan eläkejärjestelmään siirtymiseen liittynyt ammatillisesta eläkeikäjärjestelmästä luopuminen. Valtion eläkejärjestelmän erityispiirteistä johtuen esitykseen on jouduttu sisällyttämään erityissäännöksiä, jotka määrittävät vanhasta järjestelmästä uuteen siirtymistä.

Ehdotetun uudistuksen keskeiset muutokset ovat eläkkeen laskusääntöä ja karttumaa kos-

kevat muutokset, elinaikakertoimen käyttöön ottaminen sekä indeksejä koskevat muutokset. Lisäksi eläkeuotojen määrä siirtymäajan jälkeen vähenee.

Eläkkeen laskusääntöä ja karttumaa koskevat muutokset

Nykyisestä erillisestä eläkepalkan laskusäännöstä luovuttaisiin ja eläke laskettaisiin vuoden 2005 alusta kunkin vuoden palkan ja karttumaprosentin perusteella. Vaihtoehtoisia laskentatapoja ei käytettäisi vaan uuteen laskentatapaan siirryttäisiin kaikkien valtion eläkelain piiriin kuuluvien osalta vuoden 2005 alusta.

Eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia vuosipalkasta 53 vuoden ikään saakka, ikävälillä 53 – 62 eläkettä karttuisi 1,9 prosenttia ja ikävälillä 63 – 68 4,5 prosenttia vuosipalkasta. Kuitenkin ne ennen vuotta 1950 syntyneet yhdenjaksoisessa palvelussuhteessa olevat vanhat edunsaajat, jotka ovat 55 vuotta täytettyään päässeet 2,0 prosentin vuosikarttuman piiriin ennen vuotta 2005, säilyttäisivät 2,0 prosentin karttuman. Täyttäessään 63 vuotta heidänkin karttumaprosenttinsa olisi 4,5.

Eläkkeen karttuman ikäaluetta laajennettaisiin siten, että vuoden 2005 alusta lukien eläke karttuisi ansioista, jotka on ansaittu 18 vuoden iän täyttämisen jälkeen 68 vuoden iän täyttämiseen saakka. Muutokset karttuma-aikaan ei koske aikaa ennen vuotta 2005. Ennen 18 vuoden ikää tai 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen tehdystä työstä ei karttuisi eläkettä. Eläkkeen karttuma-ajan laajentaminen edellyttäisi myös virkamiesten yleisen 65 vuoden eroamisiään nostamista 68 vuoden eroamisiäksi.

Uudistuksen periaatteena on, että kaikesta työstä karttuu eläkettä, tästä syystä myös vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttuisi eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa. Osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana tehdystä työstä eläke karttuisi kuten työskentelystä yleensä. Ansiotyön vaikutus työkyvyttömyyseläkkeeseen säilyisi nykyisellään, mutta sitä koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi. Jos ansioita on 40-60 prosenttia eläketapahuttamaan mennessä saatujen ansioiden keskimäärästä, eläke muutetaan osatyökyvyttö-

myyseläkkeeksi ja, jos ansioita on enemmän kuin 60 prosenttia, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään.

Koska raha- tai aikamääräisiä alarajavaatimuksia palvelusuhteelle tai siitä saaduille ansioille ei enää olisi, vaan eläke karttuisi kaikesta palveluksesta valtion eläkelain mukaan, laki kuukautta lyhyempien valtion palvelusuhteiden eläketurvan järjestämisestä ehdotetaan kumottavaksi.

Työntekijäin eläkemaksu

Myös valtion eläkelain piirissä olevilla työntekijäin eläkemaksu nousee 53 vuoden iästä lähtien 19/15 -kertaiseksi, kuten yksityiselläkin sektorilla. Valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1372/1989) säädetään, että valtion eläkelain piirissä olevien henkilöiden työntekijäin eläkemaksu vastaa työntekijäin eläkelain mukaista maksua. Tästä syystä 53-vuotiaiden maksun korotuksesta ei nyt ehdoteta säädettäväksi, vaan työntekijäin eläkelain lailla vuonna 2003 tehty muutos koskee mainitun viittauksen kautta myös valtion eläkelain piirissä työskenteleviä. Työntekijäin eläkelain muutosta perusteltaessa (HE 242/2002 vp) on todettu, että nykyisen työntekijäin eläkemaksun perusteella laskettuna korotus olisi noin 1,2 prosenttiyksikköä eli korotettu työntekijäin eläkemaksu olisi noin 5,6 prosenttia.

Indeksiä koskevat muutokset

Eläkejärjestelmien yhtenäisyyden kannalta on tarkoituksenmukaista, että indeksitarkistukset eläkkeisiin tehdään samalla tavalla koko työeläkejärjestelmässä. Tästä syystä ehdotetaan, että valtion eläkejärjestelmässäkin otetaan käyttöön yksityisellä sektorilla hyväksytyt muutokset eläkkeiden tarkistamiseen käytettävistä indekseistä. Kaikenikäisten eläkkeensaajien maksussa olevia eläkkeitä siirryttäisiin tarkistamaan nykyisellä eläkeindeksillä vuoden 2005 alusta. Eläkeindeksissä ansiotasoindeksin paino on 20 prosenttia ja kuluttajahintaindeksin paino 80 prosenttia (eläkeindeksi). Eläkettä laskettaessa ansiot korotetaan laskentahetken tasoon kertoimella, jossa ansiotasoindeksin paino on 80 pro-

senttia ja kuluttajahintaindeksin paino 20 prosenttia (palkkakerroin).

Nykyistä indeksiä, jossa sekä ansiotasoindeksin paino että kuluttajahintaindeksin paino on 50 prosenttia sovellettaisiin sellaisten eläkkeiden laskentaan, jotka vuoden 2005 jälkeenkin lasketaan nykyisten säännösten mukaisesti. Tällaisia eläkkeitä ovat vuoden 1996 ja 2000 työttömyyseläkkeen suojaäännösten piiriin kuuluvat. Ennen vuotta 2005 muodostetut vapaakirjat korotetaan nykyisellä indeksillä vuoden 2004 tasoon ja siitä laskentahetken tasoon palkkakertoimella.

Eläkkeen karttumisen palkattomilta ajoilta

Palkattomilta ajoilta karttuvaa eläketurvaa koskeviin säännöksiin tehtäisiin yksityisiä sektoria vastaavat muutokset. Vuoden 2005 alusta eläkettä karttuisi ansiosidonnaisten päivärahojen ajalta siten, että vuosityöansioihin rimastetaan sellaiset palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat ansiot, jotka nykyisin kartuttavat eläkettä työeläkelisän muodossa. Lisäksi eläkettä karttuisi sairauspäivärahan, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan sekä vuorottelukorvauksen perusteella. Nykyinen vuoden sääntö ja työeläkelisä poistuisivat vuoden 2005 alusta lukien. Vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneet työeläkelisät lasketaan valmiiksi ja rekisteröidään eläketurvakeskukseen.

Vanhuuseläkettä karttuisi äitiys-, isyys-, erityisäitiys- ja vanhempainrahakausilta maksettavien etuuksien perusteena olevista ansioista siten, että etuuden perusteena olevaa ansiota korotettaisiin kertoimella 1,17 silloin, kun etuus maksetaan edunsaajalle itselleen. Ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan ja vuorotteluvapaan osalta vanhuuseläkettä karttuisi 75 prosenttia etuuden perusteena olevasta ansiosta. Muiden ansiosidonnaisten päiväraha-aikojen osalta kuten sairauspäivärahan, tapaturmavakuutusjärjestelmän mukaisten päivärahojen sekä koulutus- ja kuntoutusetuuksien osalta vanhuuseläkettä karttuisi 65 prosenttia etuuden perusteena olevista ansioista. Vanhuuseläkettä kaikkien näiden etuuksien perusteella karttuisi 1,5 prosenttia vakuutetun iästä riippumatta. Tulevan ajan eläkettä laskettaessa kaikkien

etuuksien osalta käytettävä prosenttiluku olisi 100.

Vuoden 2005 alusta voimaan tulevan lain valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttuva eläke maksetaan myös valtion eläkelain mukaista eläkettä maksettaessa.

Vanhuuseläkettä koskevat muutokset

Vanhuuseläkkeelle voisi siirtyä joustavasti 63 ja 68 ikävuoden välillä. Vanhuuseläkkeen voisi ottaa varhennettuna 62 vuotta täytettyään. Tällöin eläkkeeseen tehtäisiin 0,6 prosentin varhennusvähennys kuukautta kohden 63 vuoden ikää edeltäviltä varhennuskuukausilta.

Varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtymiseen liittyisi suojaäännös niiden edunsaajien osalta, joilla on lain voimaan tullessa valtion eläkelain 8 §:n 2 momentin mukaisesti oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen eli heillä on tällöin aikaa nykyisen eläkeiän täyttämiseen enintään viisi vuotta. Näillä edunsaajilla vanhuuseläkkeen varhentaminen säilyisi nykyisellään. Varhennusvähennys olisi tällöin 0,4 prosenttia kuukautta kohden nykyisestä eläkeiästä laskettuna.

Jotta varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtymisen alaikäraja ei nousisi kohtuuttoman paljon yksityisen sektorin vastaavaan muutokseen verrattuna, ehdotetaan lisäksi suojaäännöksen ottamista niitä edunsaajia koskien, jotka ovat syntyneet vuosina 1940-1959 ja joilla nykyisin on oikeus henkilökohtaiseen eläkeikään ikävälillä 63-65. Nämä henkilöt voisivat saada vanhuuseläkkeen varhennettuna ennen 63 vuoden ikää aikaisintaan silloin, kun henkilö täyttää iän joka on kolme vuotta alempi kuin hänen nykyinen henkilökohtainen eläkeikänsä. Varhennusvähennys olisi 0,6 prosenttia 63 vuoden iästä laskettuna.

Valtion eläkelakiin lisättäisiin mahdollisuus ottaa vanhuuseläke lykkätyinä. Jos vanhuuseläke alkaisi 68 vuoden iän saavuttamisen jälkeen, siihen tehtäisiin 0,4 prosentin suuruinen lykkäyskorotus kutakin lykkäyskuukautta kohden.

Työkyvyttömyyseläkettä koskevat muutokset

Työkyvyttömyyseläkettä koskeviin säännöksiin ehdotetaan yksityisen sektorin eläkelakeihin tehtyjä muutoksia vastaavia muutoksia. Työkyvyttömyyseläkkeen määräytymistä muutettaisiin siten, että lähtökohtaisesti kaikkiin työkyvyttömyyseläkkeisiin liittyisi oikeus saada eläketapahtumasta 63 vuoden iän täyttämiseen jäljellä olevalta ajalta (tuleva aika) laskettava eläkeosuus. Ammatillisten erityiseläkeikien ja eroamisikien osalta tulevan ajan pääteikä olisi kuitenkin kyseinen eläkeikä tai eroamisikä. Tulevan ajan oikeuden edellytyksenä on, että henkilöllä on työeläkevakuutuksen alaisia ansioita eläketapahtumavuoden ja sitä edeltäneiden 10 kalenterivuoden aikana vähintään 12 566,70 euroa. Raja vastaa vuoden 2004 indeksitasoa ja sidottaisiin palkkakertoimeen.

Tulevan ajan eläkkeen karttuma olisi 50 vuoden ikään asti 1,5 prosenttia ja 50 vuoden iästä lukien 1,3 prosenttia vuodessa työansioista, joka edustaa työkyvyttömyyttä edeltänyttä vakiintunutta palkkatasoa. Tämä vakiintunut palkkataso määriteltäisiin viiden eläketapahtumaa edeltävän kalenterivuoden vuosityöansioiden perusteella.

Tulevan ajan ansiota määrittäessä vuosityöansioihin rinnastettaisiin myös ne palkatomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat ansiot, joiden perusteella karttuu vanhuuseläkettä. Lisäksi vuosityöansioihin rinnastettaisiin aika, jolta on maksettu työtömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) mukaista työmarkkinatukea. Tulevan ajan ansiossa näiden etuuksien ansioperusteena olisi 1 047,22 euroa kuukaudessa vuoden 2004 indeksitasossa.

Jos työntekijä palaa työhön työkyvyttömyyseläkkeeltä, työhön paluuta edeltävältä eläkkeellä oloajalta karttuisi eläkettä 50 vuoden ikään asti 1,5 prosenttia vuodessa ja tämän jälkeen 63 vuoden ikään asti 1,3 prosenttia vuodessa tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Hyvin nuorten kohdalla tulevan ajan eläkkeen laskeminen viiden viimeisen vuoden työansioiden perusteella saattaisi johtaa kohutuuttomaan lopputulokseen. Siksi ehdotetaan, että alle 23-vuotiailla käytettäisiin viiden

vuoden sijasta sitä aikaa, jonka nuori olisi ehtinyt ennen työkyvyttömyyttä olla työeläkejärjestelmän piirissä.

Nuorina työkyvyttömäksi tulevien eläketaso on tarpeen varmistaa, koska heillä eläkkeellä olo voi jatkua usean vuosikymmenen ajan ja palkka on voinut jäädä matalaksi samalla kun perheeseen liittyvät kustannukset voivat olla suuria. Näin ollen työkyvyttömyyseläkkeen määrään ehdotetaan lisättäväksi iästä riippuva kertakorotus, kun eläke on jatkunut viisi vuotta. Tällöin eläkkeen voidaan olettaa muodostuvan pitkäaikaiseksi. Näin voitaisiin varmistaa nuorten eläketaso. Vastaava korotus tehtäisiin perhe-eläkkeisiin. Kertakorotus myönnettäisiin ensimmäisen kerran vuoden 2010 alusta. Se myönnettäisiin myös ennen tämän lain voimaantuloa alkaneisiin työkyvyttömyyseläkkeisiin sen korotusprosentin mukaisena, joka vastaa työkyvyttömyyseläkkeen saajan ikää korotushetkellä eli vuoden 2010 alussa.

Lapsenhoidon vuoksi työelämästä poissaolleiden eläketason varmistamiseksi ehdotetaan, että tarkasteluajan ansiota voitaisiin harkinnanvaraisesti tarkistaa, jos ansiot tarkasteluajana ovat vakiintunutta ansiotasoa pienemmät alle kolmevuotiaan lapsen hoidon vuoksi. Tarkistaminen tehtäisiin työntekijän hakemuksesta ja se edellyttäisi vähintään 20 prosentin vaikutusta hänen eläketurvaansa. Säännös korvaisi nykyisen lapsenhoitoajan eläkepalkan laskusäännön sekä säännöksen siitä, että oikeus tulevan ajan eläkkeeseen säilyy alle kolmevuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi, kuitenkin enintään yhdeksän vuoden ajan.

Koska tuleva aika liittyisi kaikkiin työkyvyttömyyseläkkeisiin, ei sitä enää voitaisi käyttää ammatillisen kuntoutuksen edellytyksenä. Tulevan ajan vaatimus korvattaisiin vaatimuksella, että tulevan ajan työansiot viiden vuoden tarkasteluajana ovat yhteensä vähintään 25 133,40 euroa vuoden 2004 indeksitasossa.

Uuteen tulevan ajan eläkkeen määräytymiseen siirryttäisiin asteittain siten, että ensimmäisen kerran vuonna 2006 tulevan ajan eläke määräytyisi osittain ennen vuotta 2005 oleiden työansioiden ja vuoden 2005 työansioiden perusteella. Tällöin vuoden 2004 ansioina käytettäisiin vuosiansioksi muutettuna

sitä eläkepalkkaa, jonka perusteella tulevan ajan eläke nykysääntöjen mukaan olisi laskettu, jos edunsaaja olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Jos edunsaajalle ei tuolloin olisi ollut oikeutta tulevaa aikaa sisältävään eläkkeeseen, uutta tulevan ajan eläkettä laskettaessa katsottaisiin, ettei vuonna 2004 ollut lainkaan työansioita.

Yksilöllinen varhaiseläke

Oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen on ennen vuotta 1944 syntyneillä sekä ammatillisen erityiseläkeikäjärjestelmän piiriin kuuluneilla mutta ammatillisen erityiseläkeiän valinnan suorittamatta jättäneillä 1944-1947 syntyneillä edunsaajilla. Vuoden 2000 alusta voimaan tulleiden muutosten yhteydessä ennen vuotta 1944 syntyneet edunsaajat sekä ammatillisen eläkeiän piiriin kuuluneet, vuosina 1944-1946 syntyneet edunsaajat säilyttivät oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään. Vuonna 1947 syntyneillä alaikäraja on 59 vuotta. Nämä samat ikäluokat säilyttäisivät oikeuden yksilölliseen varhaiseläkkeeseen jatkossakin, mutta sitä koskevat säännökset siirretään lain voimaantulosäännökseen.

Osa-aikaeläke

Vuonna 2002 valtion eläkelakiin on säädetty muutoksia eläkekertymään osa-aikaeläkkeellä oloajalta. Ennen vuotta 1947 syntyneen edunsaajan jäädessä osa-aikaeläkkeelle osa-aikaeläkkeeseen sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2002 voimassa olleita säännöksiä. Näin ollen heille karttuu osa-aikaeläkkeellä oloajalta eläkettä 2,0 prosenttia vuodessa ansion alenemasta. Myös vuosina 1947-1951 syntyneet edunsaajat, jotka ovat saaneet osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran täytettyään 60 vuotta, säilyttävät osa-aikaeläkkeellä oloajalta 1,0 prosentin karttuman. Muille karttuma osa-aikaeläkkeeltä on 0,75 prosenttia vuodessa.

Vuoden 2005 alusta voimaan tulevia uusia karttumisprosentteja ehdotetaan sovellettaviksi myös sellaisten vuonna 1947 tai sen jälkeen syntyneiden edunsaajien osa-aikaeläkkeen rinnalla tekemään työhön, jotka ovat jääneet eläkkeelle ennen tämän lain

voimaantuloa. Lisäksi ehdotetaan, että myös ennen tämän lain voimaantuloa osa-aikaeläkkeelle siirtyneet voivat siirtyä vanhuuseläkkeelle 63 vuotta täytettyään. Vaikutus vanhuuseläkkeeseen olisi tällöin sama kuin muillakin ennen henkilökohtaista eläkekänsä eläkkeelle siirtyvillä.

Työttömyyseläkkeitä koskevat muutokset

Ikääntyneitä henkilöitä koskeva pitkäaikainen työttömyysturva siirrettäisiin eläkejärjestelmästä työttömyysturvajärjestelmään. Oikeus työttömyyseläkkeeseen poistuisi vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneiltä henkilöiltä. Näiden henkilöiden oikeudesta työttömyysturvan lisäpäiviin 65 vuoden iän täyttämiseen saakka säädetään työttömyysturvalaissa. (lain numero poistettu) Työttömyyseläkkeen lakaamista korvataan eläkejärjestelmässä siten, että mainittuihin lisäpäiviin oikeutetuilla olisi mahdollisuus jäädä 62 vuoden iästä alkaen vanhuuseläkkeelle ilman varhennusvähennystä. Kuitenkin ajalta ennen vuotta 1995 karttuneeseen eläkkeeseen tehtäisiin jäljempänä selostetulla tavalla normeeraus, jos eläke alkaa ennen henkilökohtaisen eläkeiän eli 65 vuoden iän täyttämistä. Näillä henkilöillä on siis mahdollisuus valita joko vanhuuseläke tai työttömyysturvajärjestelmässä pysyminen.

Ennen vuotta 1950 syntyneille työttömyyseläke myönnettäisiin vielä vuoden 2005 jälkeenkin. Eläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä. Jos eläketapahtuma sattuu sen jälkeen kun hakija on jo täyttänyt 62 vuotta, eläke myönnettäisiin vanhuuseläkkeenä.

Tulevan ajan eläkkeen määräytymistä koskevat muutosehdotukset heijastuvat myös työttömyyseläkkeeseen. Kun työttömyyseläkettä koskevia säännöksiä on aikaisemmin muutettu, voimaantulosäännöksissä on säädetty tiettyihin ikäluokkiin kuuluville, lainmuutosten voimaantuloaikaan työttöminä olleille aikaisempien säännösten mukaiset edut.

Vuoden 1996 alusta tulevan ajan karttumisprosentti porrastettiin siten, että tuleva aika lasketaan 1,5 prosentin karttumalla 50 vuoden iän täyttämiseen saakka, 1,2 prosentin karttumalla 50—59 vuoden iässä ja 0,8 prosentin karttumalla 60 vuoden iän täyttä-

misestä lukien (Laki valtion eläkelain muuttamisesta 1671/1995). Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen 9 momentin mukaan ennen vuotta 1943 syntyneihin edunsaajiin, joilla 1 päivänä tammikuuta 1996 oli oikeus työttömyyspäivärahaan tai aikuiskoulutustukeen, sovelletaan edelleen 1,5 prosentin tulevan ajan karttumaa vuodessa. Vuonna 1942 syntyneet edunsaajat ovat nuorin ikäluokka, joka vielä kuuluu tämän voimaantulosäännöksen piiriin. He täyttävät 65 vuoden iän vuonna 2007.

Työttömyyseläkkeen laskentaa muutettiin vuoden 2000 alusta siten, että työttömyyseläkkeeseen ei enää liitetty tulevan ajan eläkeosuutta. Tulevan ajan eläkeosuus lasketaan kuitenkin työttömyyseläkkeen jälkeiseen vanhuus- ja perhe-eläkkeeseen (Laki valtion eläkelain muuttamisesta 1229/1999). Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan ennen vuotta 1945 syntyneisiin edunsaajiin, joilla 1 päivänä tammikuuta 2000 oli oikeus työttömyyspäivärahaan tai aikuiskoulutustukeen taikka joille vuonna 1999 on maksettu työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään sadalta päivältä, sovelletaan edelleen aikaisempia säännöksiä tulevasta ajasta. Tämän säännöksen seurauksena näiden edunsaajien työttömyyseläkkeeseen liitetään edelleen tuleva aika joko edellä selostetun voimaantulosäännöksen mukaisella 1,5 prosentin vuosikarttumalla tai edellä tarkoitetuilla porrastetuilla kartumisprosentteilla laskettuna. Tämän voimaantulosäännöksen piiriin kuuluva nuorin ikäluokka, vuonna 1944 syntyneet, täyttää 65 vuotta vuonna 2009.

Muiden kuin edellä selostettujen voimaantulosäännösten piiriin kuuluvien, vuosina 1945—1949 syntyneiden edunsaajien työttömyyseläkkeeseen ei enää liity tulevaa aikaa, mutta sen jälkeen myönnettävään vanhuus- tai perhe-eläkkeeseen lisätään tuleva aika.

Työttömyyseläkkeellä ollessa saa nykyisin ansaita enintään kaksi kertaa valtion eläkelain 2 §:n 1 momentissa mainitun rajamäärän ilman, että eläke keskeytetään tai lakkauteaan. Tämä ansioraja muutetaan 523,61 euroksi kuukaudessa. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksitasossa.

Varautuminen elinajan odotteen kasvuun

Eläketurvan sopeuttamiseksi eliniän odotteen muutokseen valtion eläkejärjestelmässä ehdotetaan otettavaksi käyttöön samanlainen elinaikakerrointekniikka kuin yksityisten alojen eläkejärjestelmään on toteutettu lainmuutoksilla 634 - 638/2003. Elinaikakerrointa käytettäisiin sitä kerrointa, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 7 h §:n mukaisesti.

Elinaikakerroimen käyttöön oton tavoitteena on, että tulevaisuudessa eläkkeelle siirtymisen ikärajojen nostamisen tarvetta hallitaan tekniikalla, jossa osa elinajan odotteen kasvusta ohjautuu aktiivivuosiiin. Tämän toteuttamiseksi alkavan eläkkeen määrä riippuu elinajan odotteen kehityksestä.

Ensimmäisen kerran elinaikakerrointa sovellettaisiin vuonna 2009, jolloin kerroin on 1. Satunnaisten vaihtelujen tasoittamiseksi kunakin vuonna sovellettava elinaikakerroin lasketaan Tilastokeskuksen viiden vuoden kuolevuustilastotietojen perusteella käyttäen tuoreinta mahdollista tilastointijaksoa ja kahden prosentin korkokantaa. Vuonna 2009 elinaikakerroin on siis 1 ja se vastaa vuosien 2003—2007 kuolevuustilastoja. Elinaikakerroin vaikuttaa ensimmäisen kerran vuonna 2010 myönnettäviin eläkkeisiin ja se perustuu vuosien 2004—2008 kuolevuustilastoihin ja elinajanodotteen muuttumiseen vuosista 2003—2007.

Vanhuuseläke kerrotaisiin eläkkeellesiirtymisiästä riippumatta sillä kertoimella, joka määriteltiin eläkkeensaajan 62 vuoden iän täyttämivuonna. Tätä alemmassa eläkeiässä kerrointa käytettäisiin vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistettua kerrointa. Työkyvyttömyyseläkkeeseen sovellettaisiin elinaikakerrointa sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi, ei kuitenkaan, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on ennen vuotta 2006. Yksilöllisiin varhaiseläkkeelle siirtyneisiin elinaikakerroin ei ehdi vaikuttamaan, koska vuoden 1947 jälkeen syntyneillä ei siihen enää ole oikeutta. Työttömyyseläkkeeseen ovat muutoksen jälkeen oikeutetut vain ennen vuotta 1950 syntyneet henkilöt, joten tämä eläkemuoto poistuu melko pian elinaikakerroimen käyttöön oton jälkeen. Työttömyyseläkkeisiin elinaikakerrointa ei sovellettaisi eikä myöskään lapseneläkkeisiin. Les-

keneläkkeisiin sovellettaisiin elinaikakerrointa siinä vaiheessa, jolloin eläkkeeseen tehdään eläkesovitus. Nämä muutokset sisältyvät jo yksityisiin eläkelakeihin.

Yhteensovitus

Nykyiseen eläkejärjestelmään kuuluu olennaisena osana eläkkeiden yhteensovitus, jolla edunsaajalle tulevat eläkkeet yhteensovitaan muiden työeläkkeiden kanssa ja rajataan tavoitetasolle, joka on 60-66 prosenttia korkeimmasta eläkepalkasta. Valtion eläkejärjestelmässä yhteensovitus on ollut välttämätön, koska karttumattomat ajalta ennen vuotta 1995 ovat olleet yksityistä sektoria selvästi korkeammat. Yksityistä sektoria paremmista eläkekarttumista johtuen valtion eläkejärjestelmässä ei eläkkeiden yhteensovituksesta voida täysin luopua. Yhteensovituksen poistaminen johtaisi kohtuuttoman suuriin eläkeetuuksiin, koska valtion palvelusuhteet ovat perinteisesti olleet pitkiä ja suuri osa valtion henkilöstä on jo nyt eläkekertymällään ylittänyt nykyisen yhteensovitusrajan. Jos yhteensovituksesta luovuttaisiin, eläkkeiden taso voisi nousta jopa 90 prosenttiin eläkepalkasta.

Jotta yhteensovituksesta voitaisiin luopua uuden eläkkeenlaskentatavan tullessa voimaan, ehdotetaan yhteensovitus tehtäväksi uuteen laskentatapaan siirtymisen yhteydessä. Uuteen laskentatapaan siirryttäisiin teknisesti niin, että vuoden 2004 lopussa kaikki jatkuvat valtion eläkelain piiriin kuuluvat palvelussuhteet päätettäisiin vuoden 2004 loppuun ja palvelussuhteista vuoden 2004 loppuun mennessä karttunut eläkeoikeus laskettaisiin nykyisten säännösten mukaisesti (vapaakirjauttaminen). Tässä yhteydessä tehtäisiin myös eläkkeiden yhteensovitus. Yhteensovitusraja suhteutettaisiin ottamalla huomioon henkilön 23 vuoden iän täyttämisen ja vuoden 2004 lopun välisen ajan suhde 40 vuoteen. Yhteensovitus tehtäisiin myös jo aiemmin päättyneiden palvelussuhteiden perusteella laskettuihin vapaakirjoihin. Tämän jälkeen yhteensovitusta ei enää tehtäisi.

Vaihtoehtoinen toteuttamistapa olisi ollut se, että yksityistä sektoria vastaavaan laskentatapaan olisi siirrytty vuoden 2005 alusta, mutta yhteensovitus olisi tehty vasta eläk-

keelle jäätessä kuten nykyisinkin. Tämä olisi johtanut siihen, että iän myötä korkeammilla karttumilla tavoiteltava työssä jatkamisen palkitseminen ei olisi toteutunut, koska yhteensovitus olisi leikannut korkeammat kartumat. Ongelmallista olisi ollut myös yhteensovitusperusteen löytäminen, kun eläkkeen laskentatavan muutoksesta johtuen nykyinen eläkepalkan käsite poistuu ja eläkkeiden rekisteröinnissä siirrytään vuosittaisten ansioiden rekisteröintiin.

Yhteensovituksen yhteydessä yhteensovitusrajan ylittävä osa vähennettäisiin eläkkeestä kuten nykyisinkin. Kun yhteensovitus aikaistetaan 2004 lopussa tapahtuvan vapaakirjauttamisen yhteyteen, uudistuksen jälkeen karttavat eläkkeet lisätään kokonaisuudessaan edunsaajalle aikanaan maksettavaan eläkkeeseen. Yhteensovitusraja suhteutetaan edunsaajan iän mukaan niin, että ne, joille eläke on voinut valtion eläkelain mukaan karttua 40 vuotta vuoden 2004 loppuun mennessä, saavat yhteensovitusrajakseen 60 prosenttia. Menetelmän tarkoituksena on aikaistaa nykyinen yhteensovitus 2004 vuoden lopun tilanteeseen.

Yhteensovitus tehtäisiin vain sellaisiin eläkkeisiin, joissa karttuma poikkeaa työntekijän eläkelain mukaisesta karttumasta. Lisäeläkeosuus ei kuitenkaan sisältyisi yhteensovitettaviin eläkkeisiin. Yhteensovitus tehtäisiin vuoden 2004 lopussa myös aiemmin päättyneiden palvelusuhteiden perusteella kertyneeseen eläkkeeseen, vaikka henkilöllä ei olisi enää jatkuvaa palvelussuhdetta.

Yhteensovitusraja suhteutettaisiin vapaakirjauttamisen yhteydessä ottamalla huomioon 23 vuoden iän täyttäminen ja vuoden 2004 lopun välisen ajan suhde 40 vuoteen. Esimerkiksi, jos aikaa 23 vuoden iän täyttämiseen on vuoden 2004 loppuun mennessä kulunut 30 vuotta, yhteensovitusraja olisi 45 prosenttia ($30/40 \times 60 \% = 45 \%$). Ammatillisen erityiseläkeiän valinnan tehneiden osalta normaalilla laskukaavalla laskettuun yhteensovitusrajaan lisättäisiin 1,5 prosenttia vuotta kohden alle 63 vuoden eläkeiän ja 63 vuoden väliseltä ajalta, koska heillä 40 vuoden eläkekertymä ei ole mahdollinen. Yhteensovitusraja voisi kuitenkin olla enintään 60 prosenttia.

Yhteensovituksessa huomioon otettavien

eläkkeiden määrä, joka ylittää yhteensovitusrajan, vähennettäisiin julkisen sektorin eläkkeistä.

Yhteensovitukseen liittyisi suojasäännös, jonka mukaan siirtyessään eläkkeelle edunsaaja saa aina vähintään sen suuruisen eläkkeen kuin vuoden 2004 loppuun mennessä on karttunut nykyisillä säännöksillä yhteensovittuna enintään kuitenkin 60 prosenttia tavoitetasosta. Tämä tapahtuu siten, että ellei uutta eläkettä vuoden 2005 jälkeen kartu sitä määrää, mitä yhteensovituksessa on leikattu, maksetaan suojaosuus.

Lisäksi ehdotukseen sisältyisi turvalauseke sellaisten poikkeuksellisten tilanteiden varalta, että eläketurva jäisi valtion eläkelain piirissä pienemmäksi kuin vastaavalla työuralla edunsaaja olisi saanut työntekijäin eläkelain piirissä. Tällainen tilanne saattaa syntyä lisäeläketurvan menettäneillä, ennen vuotta 1945 syntyneillä, joilla on yli 35 vuoden pituinen työura ennen vuotta 1995 ja jotka olisivat työntekijäin eläkelain alaisuudessa saavuttaneet oikeuden 2,5 prosentin vuosikarttumaan 60 vuotta täytettyään. Tämä työntekijäin eläkelain mukainen karttuma voi pitkissä työurissa aiheuttaa sen, että eläkettä on karttunut yli enimmäismäärän eli yli 60 prosentin. Koska yksityisen alan eläkejärjestelmä ei vuonna 2005 enää yhteensovita karttuneita eläkkeitä, yksityisten alojen työntekijöillä voi olla oikeus yli 60 prosentin eläkekarttumaan jo vuoden 2005 alussa.

Vapaakirjauttaminen vuoden 2004 lopussa

Vuoden 2004 lopussa kaikki jatkuvat valtion eläkelain piiriin kuuluvat palvelussuhteet päätettäisiin teknisesti ja palvelussuhteesta laskettaisiin 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttunut eläke nykyisäänösten mukaisesti. Eläkepalkkaa voitaisiin harkinnanvaraisesti vapaakirjauttamisen yhteydessä tarkistaa, jos eläkepalkka on poikkeuksellisesta syystä ollut vakiintunutta ansiotasoa 7,5 prosenttia pienempi tai suurempi. Tässä yhteydessä tehtäisiin edellä kerrotulla tavalla myös eläkkeiden yhteensovitus. Karttuneesta eläkeoikeudesta muodostettaisiin vapaakirja, joka rekisteröidään odottamaan tulevaa eläketapahtumaa.

Uudistuksen jälkeen vanhuuseläkkeelle oli

si mahdollista jäädä 63 ja 68 ikävuoden välillä. Nykyisin vanhojen edunsaajien eläkeikä on porrastettu 63 ja 65 vuoden välille ja uusilla edunsaajilla vanhuuseläkeikä on 65. Eläkejärjestelmien yhtenäisyyden kannalta on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että valtion eläkejärjestelmässä eläkkeelle voisi päästä samassa iässä kuin muiltakin sektoreilta ja että henkilö voisi saada useammalta sektorilta kertyneet eläkkeensä samanaikaisesti. Ikärajan lasku korvaisi osaltaan myös varhaiseläkkeiden asteittaista lakkauttamista.

Työssä jatkamisen tukemiseksi ehdotetaan kuitenkin, että ne, jotka valitsisivat eläkkeelle jäännin 63-vuotiaana, eivät saisi ennen vuotta 1995 karttunutta eläkettään samansuuruisena kuin ne, jotka jatkaisivat työssään vähintään nykyiseen eläkeikänsä. Valtion yksityistä sektoria paremman eläketurvan saisi, jos jatkaisi palveluksessa vähintään nykyiseen eläkeikänsä. Nykyisinkin paremman eläketurvan menettäjä ja vanhuuseläkeikä nousee 65 vuoteen, jos henkilö eroaa palveluksesta ennen henkilökohtaista eläkeikänsä. Työssä jatkamisesta palkittaisiin myös myöhäisimpien työvuosien paremmilla karttumilla.

Koska eläke laskettaisiin eri tavalla eläkkeelle jäämisestä riippuen niiden henkilöiden kohdalla, joilla on 2,0 tai 2,2 prosentin karttumaa ajalta ennen vuotta 1995, lasketaan vuoden 2004 lopussa muodostettava vapaakirja kahdella eri tavalla ja rekisteröidään valmiiksi kaksi vaihtoehtoista vapaakirjaa.

Ensimmäistä vapaakirjaa käytettäisiin silloin, kun edunsaaja jää eläkkeelle aikaisintaan nykyisessä henkilökohtaisessa eläkeikänsä. Vapaakirjaa muodostettaessa karttuneeseen eläketurvaan tehtäisiin edellä kerrotulla tavalla yhteensovitus. Eläkkeelle jäädessä eläkkeeseen lisättäisiin ennen vuotta 1995 mahdollisesti karttunut lisäeläkeosuus. Lisäeläkeosuutta on karttunut 0,2 prosenttia vuositasolla vanhoille edunsaajille. Lisäeläkeosuuden saamisen ja alle 65 vuoden vanhuuseläkeiän edellytyksenä olevien nykyisten palvelussuhteiden yhdenjaksoisuusvaatimusten tulisi täytyä 31 päivänä joulukuuta 2004. Tämän jälkeen yhdenjaksoisuus- ja karenssivaatimukset korvattaisiin jatkossa vuotuisella vuosiansiovaatimuksella, jonka mukaan henkilöllä tulisi olla vuodesta 2005 al-

kaen työansioita yhteensä vähintään 6000 euroa valtion eläkelain piirissä kunakin vuonna eläketapahtumaan asti. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksitasossa.

Toista vapaakirjaa käytettäisiin silloin, jos edunsaaja jää eläkkeelle 63 – 65 -vuotiaana ennen nykyistä vanhuuseläkeikänsä. Tällöin ajalta ennen vuotta 1995 karttuneeseen peruseläkkeeseen tehtäisiin normeeraus. Normeeraus on eräänlainen varhennusvähennys ja tarkoittaa, että karttunut peruseläke jaetaan normeerauskerroimella 1,106. Peruseläketurvan mukaiseen eläkkeeseen liittyy 65 vuoden eläkeikä, joten normeeraus, eli eläkkeen muuttaminen tiettyä eläkeikää vastaavaksi, tehdään 65 vuodesta 63 vuoteen. Normeeraus tehtäisiin ennen vuoden 2004 lopussa tehtävää yhteensovitusta. Eläkkeeseen ei myöskään sisälly oikeutta lisäeläkeosuuteen ajalta ennen vuotta 1995. Myös voimassa olevan lain aikana lisäeläkeosuuden menettää, jos palvelus päättyy ennen eläkeikää.

Vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneillä olisi kuitenkin oikeus vanhuuseläkkeeseen 63-vuotiaana ilman normeerausta. Tarkoituksena on katkaista tähän ikäluokkaan siirtymävaiheen järjestelyt. Näille ikäluokille korkeampia karttumia ennen vuotta 1995 ei ole voinut merkittävästi karttua ja samaa ikärajausta on käytetty vuoden 1995 alusta voimaan tulleita muutoksia tehtäessä.

Ammatilliset erityiseläkeiät

Ammatillisen erityiseläkeiän valinneet edunsaajat voivat uudistuksen voimaantulon jälkeenkin jäädä vanhuuseläkkeelle valitsemassaan eläkeiässä.

Valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1528/1993) voimaantulosäännöksessä säädetään ammatillisen erityiseläkeiän valinneille oikeus vähintään 60 prosentin eläkekarttumaan, jos hänellä on valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään 30 vuotta. Tämä karttumistakuu säilytettäisiin vuoden 2004 lopussa tehtävän vapaakirjauttamisen yhteydessä siten, että ammatillisen erityiseläkeiän valinneille vapaakirjan karttumisprosentti olisi se suhteellinen osuus 60 prosentista, joka saadaan verrattaessa henkilölle vuoden 2004 loppuun mennessä kertynyttä eläkeaikaa 30 vuoteen.

Karttumistakuu sisältäisi ennen vuotta 1995 karttuneen lisäeläkeosuuden.

Nykyisestä palvelussuhteen yhdenjaksoisuuden ja loppukarensien vaatimuksista luovuttaisiin ja ne korvattaisiin vuotuisella vuosiansiovaatimuksella. Säilyttääkseen valitsemansa ammatillisen erityiseläkeiän valinnan tehneellä henkilöllä tulisi olla vuosittain valtion eläkelain piirissä ansaittuja ansioita yhteensä vähintään 6000 euroa vuoden 2004 indeksitasossa. Vuosiansiovaatimukseen siirtyminen antaa mahdollisuuden vaihtaa tehtäviä aikaisempaa vapaammin. Ammatillisen erityiseläkeiän valinneen henkilön palveluksen tulisi kuitenkin jatkua yhdenjaksoisena vuoden 2004 loppuun saakka, sen sijaan vaatimusta loppukarensien täyttymisestä ei tutkittaisi vapaakirjauttamisen yhteydessä vuoden 2004 lopussa eikä sen jälkeen.

Ammatillisen erityiseläkeiän valinnan tehneille tulisi mahdollisuus saada osa-aikaeläkettä ammatillisen eläkeiän täyttymisen jälkeen, jos hän täyttää osa-aikaeläkkeen saamisen yleiset edellytykset. Henkilö voisi siis vanhuuseläkkeelle siirtymisen sijasta jättää työssään osa-aikaisesti ja saada osa-aikaeläkettä. Tällä pyrittäisiin tukemaan työssä jatkamista.

Ammatillisen erityiseläkeiän valinnut henkilö voisi saada osa-aikaeläkettä myös ennen valitsemansa ammatillisen eläkeiän täyttymistä. Tällöin osa-aikaeläkkeen hakeminen ja ottaminen merkitsisivät valinnan peruuttamista. Siten henkilö ei voisi saada vanhuuseläkettä valitussa erityiseläkeiässä, vaan hän siirtyisi yleisen vanhuuseläkeiän piiriin eli hän voisi jäädä vanhuuseläkkeelle porrastetussa henkilökohtaisessa eläkeiässä tai uuden järjestelmän mukaisesti 63 ja 68 ikävuo- den välillä.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Organisatoriset vaikutukset

Valtion eläkejärjestelmän rakenne muuttuu perusteellisesti vuoden 2005 alusta lukien. Eläketurvan toimeenpanon painopiste on tähän mennessä kohdistunut pääasiassa valtion eläkelain piiriin kuuluvien ihmisten eläkkeelle jäämisen ajankohtaan. Eläkkeen määrä on siten laskettu siihen vaikuttavien muiden

eläkkeiden yhteensovitusten kanssa tavallisesti vasta eläkettä haettaessa tai hieman sitä ennen ennakkotiedustelujen perusteella. Esityksen voimaantulovaiheessa painopiste muuttuu vuosiin 2004-2008, koska esityksessä ehdotetaan, että vuoden 2004 loppuun mennessä nykysäännöin karttunut eläke lasketaan erikseen.

Valtion eläkelain piiriin kuuluvassa palveluksessa on vuoden 2004 lopussa noin 182 000 henkilöä. Heidän lisäksi lain piiriin kuuluu noin 450 000 sellaista henkilöä, jotka ovat joskus olleet lain piirissä, mutta eivät vielä ole eläkkeellä. Valtiokonttorin on laskettava vuoden 2004 loppuun saakka karttunut eläke näille yli 600 000 ihmiselle valmiiksi odottamaan tulevaa eläketapahtumaa. Tämä on tarkoitus tehdä vuoteen 2008 mennessä. Se edellyttää koko suomalaisen työeläkejärjestelmän laajaa yhteistyötä, jossa olemassa olevia rekisteritietoja joudutaan käyttämään uudella tavalla tavoitteen saavuttamiseksi. Työhön tarvitaan nykyistä enemmän myös henkilötyötä.

4.2. Taloudelliset vaikutukset

Esityksen vaikutukset näkyisivät täydellä teholla vasta pitkällä aikavälillä. Esitys vähentäisi valtion eläkemenoa vuoden 2002 hinnoin noin 90 miljoonaa euroa vuonna 2020, noin 170 miljoonaa euroa vuonna 2030 ja noin 250 miljoonaa euroa vuonna 2050. Prosentuaalinen vähennys koko valtion eläkejärjestelmän eläkemenoon olisi noin 2,5 prosenttia vuonna 2020, noin 4,9 prosenttia vuonna 2030 ja noin 7,0 prosenttia vuonna 2050.

Esityksessä on sekä eläkkeitä pienentäviä että korottavia muutoksia. Suurimpana eläkettä pienentävänä tekijänä on elinaikakertoimen käyttöönotto, mikäli työurat eivät pidenny vastaavasti. Eläkettä korottavia tekijöitä ovat muun muassa karttuma-ajan laajentaminen, nykyistä korkeammat karttumat, palkattomien jaksojen eläketurvan muutos sekä arvioitu työurien pidentyminen eläkkeelle siirtymisen myöhentymisen seurauksena. Eläkkeen saajan asemaan muutokset vaikuttaisivat vähitellen. Voidaan arvioida, että eläkkeelle siirryttäisiin vuonna 2050 noin 3 vuotta myöhemmin kuin nykyisin ja

eläke olisi ilman elinaikakertoimen vaikutusta määrältään noin 15 prosenttia suurempi kuin nykyisen lainsäädännön mukainen eläke. Mikäli elinajan odote kasvaa ennusteiden mukaisesti, on elinaikakertoimen vaikutus eläkkeisiin vuonna 2050 noin 12 prosenttia. Vuoden 2004 lopussa tapahtuva siihen mennessä karttuneen eläketurvan vapaakirjauttaminen on eläkkeen saajan kannalta kustannusneutraali.

Valtiokonttorissa tarvitaan vuosien 2004-2008 välisenä aikana noin 20 miljoonan euron investoinnit pääasiassa informaatioteknologiaan. Esitys lisää samana aikana lievästi myös muita hallintokustannuksia.

4.3. Sukupuolivaikutusten arviointi

Ehdotettujen lainmuutosten sukupuolivaikutuksia on yksityiskohtaisesti arvioitu yksityisen sektorin vastaavien lainmuutosehdotusten yhteydessä (HE 242/2002 vp). Ehdotettujen muutosten vaikutus on samankaltainen myös valtion eläkejärjestelmän osalta. Valtion palveluksessa olevasta henkilöstöstä 48 prosenttia oli naisia vuonna 2002.

Ehdotuksen mukaan eläkkeen ansainta-aika pitenee molemmista päistä. Eläkettä alkaa karttua jo 18 vuoden iästä ja eläkkeelle jäämistä voi siirtää 68 vuoden ikään asti. Kun pidennetyn karttuma-ajan lisäksi otetaan huomioon karttumaprosenttien iän mukainen porrastus, uudistus parantaa mahdollisuuksia kartuttaa nykyisen tavoitetason mukaista eläkettä. Vaikka iän mukaan porrastettu karttuma selvästi tehostaa eläkkeen karttumista ikääntyneenä, työllisyysasteiden perusteella arvioituna tämä ei kasvata korotettujen karttumien ikäalueella miesten ja naisten eläkeeroja.

Työuramalli kannustimiseen tarjoaa tulevaisuudessa hyvät mahdollisuudet eläketason nostamiseen vielä työuran loppupuolella. Porrastetut karttumisprosentit hyödyttävät erityisesti niitä, joilla työura on jäänyt vajaaksi esimerkiksi opiskelun tai lapsenhoidon vuoksi. Syntyneen vajeen voi tehokkaasti korvata jatkamalla työntekoa korotettujen karttumien ikäalueella. Kun perheen ja työn yhteensovittamisesta aiheutuu usein vajetta naisille jo työuran alkupuolella, uudistus parantaa etenkin naisten mahdollisuuksia koh-

tuullisen eläketurvan saamiseen.

Ehdotetun palkkakertoimen soveltaminen hyödyttää nykyiseen käytäntöön verrattuna varsinkin niitä henkilöitä, joiden työhistoriassa on useita työsuhteita jo työuran alkupuolella. Tilastojen mukaan määräaikaiset työt ovat yleisiä erityisesti nuorilla naisilla. Jos sukupuolten ero pysyy tulevaisuudessa samana ja nuoret naiset ovat miehiä yleisemmin lyhyissä työsuhteissa, työsuhdekohtaisesti eläkkeen laskennasta luopuminen ja palkkakertoimeen siirtymisen hyödyttää erityisesti naisia.

Vaikka eläkepalkan laskentaa koskevat säännöt ovat miehille ja naisille samat, työkyvyttömyyseläkkeessä tulevan ajan eläkepalkka saattaisi jäädä naisilla vakiintunutta tasoa heikommaksi siitä syystä, että eläkepalkan laskentajaksoon sisältyy palkatonta lapsenhoitoaika. Ehdotuksen mukaan tällöin käytetään eläkepalkkana edunsaajan hakemuksesta sitä ansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Säännöksen tarkoituksena on nykyiseen tapaan turvata se, ettei lapsenhoitovuosista aiheudu kohtuutonta eläketurvan heikennystä.

Ehdotuksen mukaan vuoden 2010 alusta lukien työeläkkeitä tarkistetaan elinaikakerrotoimella, jonka tarkoituksena on eliminoida elinajan pitenemisestä johtuva työeläkemenon kasvu. Alkavan eläkkeen määrä riippuu siten tulevaisuudessa elinajan kehityksestä. Elinaikakerroin on sama miehille ja naisille, vaikka elinaika on pidentynyt miehillä hiukan nopeammin kuin naisilla. Kehityksen ennustetaan jatkuvan ja jos ennuste toteutuu, saman kertoimen soveltamisen arvioidaan hyödyttävän enemmän miehiä kuin naisia. Kun lakisääteisen sosiaaliturvan on taattava kaikille etuudet samoin perustein, kertoimen on oltava sama miehille ja naisille eikä elinajan odotteen erilainen muutosvauhti voi vaikuttaa etuuden määrään.

On kuitenkin syytä ottaa huomioon, että lähtökohtatilanne on naisille edullinen. Pitempään elävät vakuutetut nauttivat samoin perustein karttunutta eläkettä kauemmin: naisten keskimääräinen eliniän odote 65 vuoden iässä on neljä vuotta pitempi kuin miesten. Jos ennuste miesten elinajan nopeammasta kasvusta toteutuu, tämä merkitsee sitä, että tulevaisuudessa sukupuolten välinen

ero elinajan pituudessa ja etuuksien maksuajassa supistuu.

Eläkettä kertyy 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen palkattomilta ajoilta yhtenäisten perusteiden mukaan. Tämä tarkoittaa sitä, että eläkettä karttuu laissa määritellyiltä ansiosidonnaisilta etuusajoilta, karttumisen perusteena on päivärahan pohjana oleva tulo ja karttumisprosentti on kaikissa palkattomissa ajoissa sama eli 1,5 prosenttia vuodessa.

Kun eläkettä karttuu päivärahan perusteena olevan tulon mukaan, uudistus saattaa erillisessä työmarkkina-asemassa olevat tasa-arvoiseen asemaan palkattomilta ajoilta kertyvässä eläketurvassa. Vuoden säännön perusteella eläkettä kertyy nykyisin henkilöille, joilla on voimassa oleva työsuhde. Ehdotuksen mukaan eläkettä kertyy samojen sääntöjen mukaan sekä pysyvässä työsuhteessa oleville että määräaikaisia töitä tekeville ja myös työmarkkinoilta syystä tai toisesta tilapäisesti pois oleville työntekijöille. Kun naiset ovat miehiä useammin määräaikaisissa työsuhteissa, uudistus lisää sukupuolten tasa-arvoa. Tämä merkitsee myös sitä, että äitiysvapaiden ajalta eläkettä kertyy jatkossa kaikille äideille.

Lisäksi palkattomia aikoja koskeva eläkeuudistus tasa-arvoistaa eläkkeen karttumisen eripituisissa työurissa. Työuran pituus ei enää vaikuta eläkkeen karttumiseen palkattomilta ajoilta kuten nykyisin työeläkelisään oikeuttavilta päiväraha-ajoilta. Nykyisten säännösten mukaan eläkettä karttuu työeläkelisään oikeuttavilta ajoilta ansaintaperiaatteen mukaisesti paremmin niille, joiden työura työeläkelisään oikeuttavat ajat mukaan luettuna on pitempi. Kun naisten työurat ovat jonkin verran lyhyempiä kuin miesten, uudistus lisää sukupuolten välistä tasa-arvoa eläkkeen karttumisessa palkattomilta ajoilta.

5. Asian valmistelu

Esitys perustuu 29 päivänä huhtikuuta 2003 Valtion työmarkkinalaitoksen, Palkan-saajajärjestö Pardia ry:n ja Valtion yhteisjärjestö VTY ry:n tekemään sopimukseen valtion eläkejärjestelmän uudistamiseksi. Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyöinä yhteistyössä valtiokonttorin ja valtion henkilöstöä edustavien keskusjärjestöjen

kanssa. Esityksestä on lisäksi käyty yhteis-
toimintaneuvottelut valtion eläkeneuvottelu-
kunnassa, jossa valtion henkilöstöä edustavat
keskusjärjestöt ovat edustettuina.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Valtion eläkelaki

1 §. Pykälän uudeksi 3 momentiksi siirrettiisiin nykyinen valtion eläkeasetuksen (611/1966) 1 §:n säännöksen sisältö, jonka mukaan tämän lain mukaiseen eläketurvaan on oikeus myös eduskuntaan virka- tai työsuhteessa olevalla henkilöstöllä. Eduskunnan virastoja, joiden virka- ja työsuhteista henkilöstöä momentissa tarkoitetaan, ovat eduskunnan kanslia, valtioneuvoston kanslia ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia sekä eduskunnan yhteydessä oleva Valtiontalouden tarkastusvirasto. Eduskunnan oikeusasiamies ja apulaisoikeusasiamies, joita on kaksi, on tarpeen mainita erikseen, koska eduskunnan virkamiehistä annettu laki 1197/2003 ei koske eduskunnan oikeusasiamiehiä.

Pykälän nykyinen 3 momentti siirrettiisiin 4 momentiksi. Säännökseen sisältyvät vanhan ja uuden edunsaajan määritelmät, palveluksen niin sanottuja loppukarensisiedellytyksiä koskeva säännös sekä säännös siitä, koska palveluksen katsotaan jatkuvan yhdenjaksoisesti, jolloin edunsaaja säilyttää vanhan edunsaajan asemansa.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että palveluksen katsottaisiin tätä momenttia sovellettaessa jatkuvan yhdenjaksoisesti, jos palveluksesta saatu työansio kunakin vuonna on yhteensä vähintään 6 000 euroa. Palveluksen päättämivuonna vaadittavan työansion määrä kuukautta kohden saadaan jakamalla kyseinen rahamäärä 12:lla ja kertomalla saatu summa työssäolokuukausien lukumäärällä. Niissä tilanteissa, joissa vaadittu 6000 euron vuosiansiovaatimus ei täyty, mutta edunsaaja osoittaa, että palvelus on ollut katkeamatta voimassa, palveluksen katsottaisiin myös jatkuneen yhdenjaksoisesti. Tämä on tarpeen siksi, että edunsaaja voi olla virkavapaalla esimerkiksi vanhempainvapaasta, sairaudesta tai muusta henkilökohtaisesta syystä johtuen. Lakkautuspalkalla olevalta edunsaajalta ei 6 000 euron vuosiansiovaatimuksen täyttymistä kuitenkaan edellytettäisi, vaan pienempikin vuotta kohden ansaittu lakkautuspalkan

määrä pitäisi palveluksen yhdenjaksoisena. Kuntoutusraha-kausiksi katsottaisiin tätä momenttia sovellettaessa palvelukseksi. Yhdenjaksoisuusvaatimuksen täytyessä edunsaaja pysyisi palveluksensa osalta vanhana edunsaajana. Vuosiansiovaatimusta seurattaisiin tämän lain voimaantulosäännöksen 15 momentissa tarkoitettua henkilökohtaisen eläkeiän täyttämiseen asti. Jos vanhuuseläkeikä olisi valittu ammatillinen erityiseläkeikä tai eläkeikä olisi sama kuin pakollinen eroamiskä, työansioita seurattaisiin kyseisen eläkeiän tai eroamisiän täyttämiseen asti. Niitä vanhoja edunsaajia, joiden palvelus ei jatkuisi edellä tarkoitettulla tavalla yhdenjaksoisesti eläkeikänsä asti, pidettäisiin tätä lakia sovellettaessa uutena edunsaajana. Jako vanhoihin ja uusiin edunsaajiin koskisi niitä edunsaajia, jotka ovat tai ovat olleet palveluksessa ennen tämän lain voimaantuloa.

Koska edellä mainittu vuosiansiovaatimus korvaa palveluksen niin sanotun loppukarensisiedellytyksen, sitä koskeva säännös ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

Pykälän 4-8 ja 12 momentissa olevat säännökset palveluksen yhdenjaksoisuudesta kävisivät tarpeettomiksi ja ne ehdotetaan kumottaviksi, koska eläkettä ei enää lasketa palvelussuhdekohtaisesti. Lain selkiyttämiseksi pykälän 9-11 momentti, joissa säädetään lisäeläketurvan jatkuvuusperiaatteen soveltamisesta valtion toiminnan kunnallistamisen yhteydessä tapahtuneisiin siirtymisiin, ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 1 a §:ään.

1 a §. Pykälä on uusi. Pykälän 1-3 momentiksi siirrettiisiin 1 §:n 9-11 momenttiin sisältyvät säännökset, joissa säädetään lisäeläketurvan jatkuvuusperiaatteen soveltamisesta valtion toiminnan kunnallistamisen yhteydessä tapahtuneisiin siirtymisiin.

Pykälän 1 momentissa säädetään niistä edellytyksistä, millä kunnallistamisen yhteydessä valtion eläkelain piiristä kunnallisen eläketurvan piiriin siirtynyt henkilö säilyttää valtion eläkelain mukaisen vanhan edunsaajan aseman.

Pykälän 2 momentin mukaan tulevaa aikaa koskevia säännöksiä soveltaen kunnallisesta eläkejärjestelmästä myönnetty eläke voidaan rinnastaa vastaavaan valtion eläkelain mukai-

seen eläkkeeseen. Valtion eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kunnallisen eläkelain piiriin kuuluva palvelus on päättynyt.

Pykälän 3 momentissa säädetään ammatillisen erityiseläkeiän valinneiden oikeudesta säilyttää kyseinen eläkeikä kunnallistamisen yhteydessä.

Samalla säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että niihin sisältyvät viittaukset kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin muutetaan viittaukseksi kunnalliseen eläkelakiin (549/2003). Lisäksi tehtäisiin 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua vuosiansiovaatimuksen käyttöönottamisesta aiheutuvat tarkennukset.

2 §. Pykälässä säädetään lain soveltamisalasta ja pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaan. Pykälän 1 kohdassa valtion eläkelain mukaisen eläketurvan piiriin tuleminen alarajaksi säädettäisiin 18 vuotta. Eläketurvan piiriin kuulumisen ylärajaa muutettaisiin siten, että laki ei koske edunsaajan palvelustensa kuukauden jälkeen, jona hän täyttää 68 vuotta. Tästä säädettäisiin pykälän 2 kohdassa. Pykälästä poistettaisiin nykyisen 1 momentin 2 kohdan säännös, jonka mukaan eläke ei katu sellaiselta ajalta, jolta henkilö on saanut eläkettä, jossa tulevan ajan ansio on otettu huomioon.

Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi nykyiset 1 momentin 4 ja 5 kohta. Momentin 4 kohdassa säädetään eläketurvan piiriin kuuluvan palveluksen vähimmäisansiorajasta ja 5 kohdassa siitä, että yhdenjaksoisena alle kuukauden jatkunut palvelus ei kuulu lain piiriin. Laki kuukaudesta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä (1152/1997) ehdotetaan tässä esityksessä kumottavaksi. Tarkoituksena on, että valtion eläkelakia sovellettaisiin kaikkeen palvelukseen edunsaajan työansion määrästä riippumatta sekä myös sellaiseen palvelukseen, joka on jatkunut alle kuukauden.

Pykälän 3 kohtaan otettaisiin nykyisen 1 momentin 3 kohdan säännös. Säännös ehdotetaan samalla muutettavaksi siten, että valtion eläkelaki ei koskisi palvelusta, joka otetaan huomioon eläkettä varten muun lain nojalla. Tämän mukaisesti eläkettä ei kertyisi valtion eläkelain mukaan palveluksesta, joka otetaan huomioon esimerkiksi merimieselä-

kelain (72/1956), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) tai muun eläkelain mukaista eläkettä varten. Tämä estäisi kaksinkertaisen eläketurvan karttumisen samasta palveluksesta.

Pykälän 4 kohtaan siirrettäisiin nykyisen 1 momentin 6 kohdan säännös muuttamattomana. Pykälän nykyisen 2 momentin säännös poistettaisiin tarpeettomana.

3 §. Pykälän 3 momentissa säädetään eläkeasioiden neuvottelukunnasta. Ehdotetaan, että neuvottelukunnan nimi muutetaan valtion eläkeneuvottelukunnaksi, koska tätä nimeä käytetään siitä vakiintuneesti. Lakiin lisättäisiin selvyuden vuoksi maininta siitä, että neuvottelukunta toimii valtiovarainministeriössä. Käytännössä neuvottelukunta on toiminut eläkeasioissa yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (651/1988) ja sopimusten mukaisena neuvotteluelimenä. Tämä tehtävä ehdotetaan lisättäväksi lakiin. Lisäksi pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin nykyisestä 28 §:stä säännös siitä, että valtioneuvoston asetuksella voidaan tarkemmin säätää neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta. Samalla myös momentin sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 4 momentissa säädetään valtiokonttorin varhaiseläkelautakunnasta. Lautakunnan tehtävänä on yksilöllisen varhaiseläkkeen, varhennetun vanhuuseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen soveltamiskäytännön ohjaus ja seuranta. Yksilöllinen varhaiseläke on lainmuutoksesta 1006/2002 johtuen poistuva eläkemuoto ja varhennettu vanhuuseläke tai osa-aikaeläke eivät ole tarvinneet lautakunnan ohjausta. Siksi lautakunnan tehtäviä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen tehtävänä olisi työkyvyn arvioinnin ja kuntoutuskysymysten soveltamiskäytännön ohjaus ja seuranta. Näissä tehtävissä lautakunnalla voisi olla samanlainen rooli kuin sillä on nyt yksilöllisen varhaiseläkkeen seurannassa. Lisäksi ehdotetaan lautakunnan nimeksi työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden neuvottelukunta. Lautakunta nimestä ehdotetaan luovuttavaksi, jotta se ei nimensä puolesta kaantuisi muutoksenhakuelimenä toimivaan valtion eläkelautakuntaan. Lisäksi pykälään sisältyvää asetuksenantovaltuutta tarkennettaisiin, niin että neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta annettaisiin tarkempia

säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

3 a §. Pykälässä säädetään viimeistä eläkelaitosta koskevasta järjestelystä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 kohta, jossa säädettäisiin siitä, että palkattomien etuuksien perusteella karttuneen eläkkeen myöntää se eläkelaitos, joka viimeisenä eläkelaitoksena ratkaisee eläkehakemuksen.

4 §. Pykälässä säädetään vanhuuseläkeikästä. Pykälän 1 momentin mukaan edunsaajalla olisi oikeus jäädä valintansa mukaan vanhuuseläkkeelle 63 vuoden ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Oikeudesta varhennettuun ja lykättyyn vanhuuseläkkeeseen säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Varhennettu vanhuuseläke myönnettäisiin aikaisintaan 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Vanhuuseläke myönnettäisiin lykättyinä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen, jolloin eläkettä korotetaan siten kuin 10 a §:n 2 momentissa säädetään. Pykälän 3 momentin mukaan varhennettuun ja lykättyyn vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin vanhuuseläkettä koskevia säännöksiä.

5 §. Pykälässä säädetään eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. Koska eläke karttuisi vuosiansioiden perusteella, pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että eläkkeeseen oikeuttaisivat työansiot, jotka edunsaaja on ansainnut 18 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Eläkettä laskettaessa työansiot jaettaisiin koko sen kalenterivuoden ajalle, jona ne on ansaittu. Eläkettä kartuttavista työansioista ehdotetaan säädettäväksi 7 §:ssä ja eläkettä kartuttavista palkattoman ajan etuuksista 6 §:ssä. Pykälän 1 momentin viimeisen virkkeen mukaan työkyvyttömyyden alkamisvuonna saadut ansiot eivät oikeuttaisi eläkkeeseen. Tässä esityksessä 5 a §:n 1 momentin säännöstä tulevan ajan eläkkeenosasta ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta 63 vuoden täyttämiskuukauden loppuun. Siten työkyvyttömyyseläkkeen alkamisvuoden ansioista karttumatta jäävän eläkkeen korvaisi eläkekarttuma tulevan ajan ansion perusteella. Työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumavuoden työansiot otettaisiin kuitenkin huomioon siinä tapauksessa, että tulevaa aikaa ei lueta eläkkeeseen oikeutta-

vaksi sen vuoksi, että edunsaajalla ei työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana ole työeläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumavuoden työansiot otettaisiin huomioon myös 5 b §:n tarkoittamissa poikkeustilanteissa eli silloin, kun työansioita on vain eläketapahtumavuonna tai sitä edeltävänä vuonna tai kun kyseessä on alle 23-vuotias edunsaaja.

Pykälän 2, 5 ja 7 momentti ehdotetaan tarpeettomina kumottaviksi, koska eläke karttuisi vuosiansioiden perusteella eikä palvelusajan mukaan. Myös pykälän 4 momentti, joka koskee eläkkeellä oloajan lukemista eläkkeeseen oikeuttavaksi uutta eläkettä määrättäessä, ehdotetaan kumottavaksi, koska säännös siirrettäisiin sisällöltään tarkistettuna uuden 5 c §:n 1 momentiksi.

Pykälän 8 momentissa säädetään valtiovarainministeriön oikeudesta yksittäistapauksissa valtion edun niin vaatiessa määrätä, että eläkeajaksi luetaan aika, jota ei muutoin valtion eläkelain säännösten mukaisesti luettaisi edunsaajalle eläkeajaksi. Säännös on peräisin ajalta, jolloin eläketurva ei vielä ollut kattavaa ja säännöstä on käytetty väliinpuotoamistilanteiden estämiseksi. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuoden 2004 jälkeistä aikaa ei enää säännöksen nojalla luettaisi eläkeajaksi. Tähän ei olisi enää tarvetta, koska eläkettä karttuisi vuoden 2004 jälkeen kaikesta työansiosta.

5 a §. Pykälässä säädetään tulevan ajan eläkkeestä. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin eläketapahtumasta eläkeikään jäljellä olevan ajan eli tulevan ajan lukemisesta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi. Se määriteltäisiin täysinä kuukausina ja se alkaisi sen kalenterivuoden alusta, jona edunsaaja tulee työkyvyttömäksi, ja laskettaisiin sen kalenterikuukauden loppuun, jona edunsaaja täyttää 63 vuoden iän taikka tätä alemman eläkeiän tai eroamisiän. Tulevan ajan eläkkeen yleisenä edellytyksenä olisi, että edunsaajalla on työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana työeläkelakien alaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa. Tämä vähimmäistyöskentelyvaatimus korvaisi nykyisen 12 kuukauden työskentelyvaatimuksen

kymmenen viimeisen kalenterivuoden aikana. Rahamäärä vastaa vuoden 2004 indeksitasoa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että tulevan ajan eläke määräytyisi eläketapahtumavuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden työansioden perusteella. Näiden samojen ansioiden perusteella laskettaisiin myös tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva palkka. Tätä työkyvyttömyyden alkamista edeltävää viiden kalenterivuoden aikaa nimitettäisiin tarkasteluajaksi. Tulevan ajan ansio saataisiin jakamalla tarkasteluajalla eli kuudellakymmenellä kuukaudella. Työansiot tarkistettaisiin lakiehdotuksen 7 c §:n mukaisella palkkakertoimella laskentahetkeä vastaaviksi. Työansioina otettaisiin huomioon tämän lain alaisten ansioiden lisäksi myös muiden työeläkelakien alaiset ansiot.

Jos edunsaajalla ei ole tarkasteluajana työansioita siitä syystä, että hän on sairaana, työttömänä tai lastenhoitovapaalla, voisi tulevan ajan eläke jäädä hyvin pieneksi tai kokonaan saamatta. Tämän estämiseksi pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä sosiaalivakuutusetuksista, joiden perusteena oleva työansio rinnastetaan tarkasteluajana työansioon. Ehdotuksen mukaan työansioon rinnastetaan 6 §:ssä mainittu palkattoman ajan etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo. Tulevan ajan palkkaa määrättäessä nämä ansiot ja työtulot otettaisiin huomioon täysimääräisinä siltä ajalta, jolta etuus on maksettu edunsaajalle.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkasteluajkaan kohdistuvat momentissa mainitut etuudet otettaisiin työansiona huomioon 1 047,22 euron suuruisena kuukautta kohden. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksitasossa. Nämä etuudet otettaisiin huomioon tulevan ajan ansiossa, vaikka niitä ei oteta huomioon ansä-tussa eläkkeessä.

Jos tarkasteluajana ei ole lainkaan työansioita, ei tulevan ajan ansiota voida määrätä pelkästään palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella. Tästä säädettäisiin pykälän 5 momentissa.

Jos edunsaaja on tarkasteluajana ollut poissa työelämästä lapsenhoidon vuoksi, hänen tarkasteluajan tulonsa saattavat jäädä

pienemmiksi kuin hänen vakiintunut ansiotulonsa, vaikka niihin lisätään edellä tarkoitettujen sosiaalivakuutusetuksien perusteena olevat, tarkasteluajan työansioihin rinnastettavat tulot. Jotta näissäkin tilanteissa työkyvyttömyyseläke antaisi edelleen riittävän turvan, käytetään edunsaajan hakemuksesta tarkasteluajan ansiona sellaista vakiintunutta ansiotuloa, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Ansioita otetaan huomioon enintään eläketapahtumaa edeltäviltä kymmeneltä viimeiseltä kalenterivuodelta. Edellytyksenä on, että edunsaaja on tarkasteluajana ollut poissa työstä alle kolmevuotiaan lapsen hoidon vuoksi ja että tällä seikalla on vähintään 20 prosentin vaikutus hänen eläketurvaansa. Tästä ehdotetaan otettavaksi säädös pykälän 6 momenttiin.

Uuteen tulevan ajan eläkkeen määräytymiseen siirryttäisiin asteittain siten, että huomioon otettavia kalenterivuosia lisättäisiin yksi kerrallaan. Tulevan ajan eläkkeen perusteena olisi täydet viisi eläketapahtumavuotta edeltävää kalenterivuotta niissä työkyvyttömyyseläkkeissä, joissa työkyvyttömyys alkaa vuonna 2010. Tästä säädettäisiin voimaantulosäännöksessä.

Pykälän 7 momentin mukaan valtiovarainministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tämän pykälän soveltamisesta.

5 b §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin poikkeussääntö niitä tilanteita varten, joissa edunsaajalla ei ole tarkasteluajana yhtenäkkään vuonna sellaisia työansioita, jotka otetaan huomioon tulevan ajan tarkasteluajaa määrättäessä. Ehdotetun poikkeussäännön mukaan työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot otetaan huomioon sen kuukauden loppuun asti, jona edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi. Nämä työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot otettaisiin huomioon myös silloin, kun työansioita on vain tarkasteluajan viimeisenä vuonna. Näissäkin tapauksissa tulevan ajan ansio saadaan jakamalla työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot ja mahdolliset sitä edeltävän vuoden työansioden summa 60 kuukaudella. Työansioina otetaan huomioon myös 5 a §:n 2, 3 ja 6 momentissa mainitut ansiot ja etuudet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nuorten tulevan ajan eläkkeen määräämistä Tarkaste-

luaikana otettaisiin huomioon aika edunsaajan 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta sen kuukauden loppuun, jona edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi, vaikka tämä ajanjakso olisi viittä vuotta lyhyempi. Näissäkin tilanteissa tuleva aika otettaisiin huomioon eläketapahtumavuoden alusta 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun. Tulevan ajan ansio saadaan jakamalla tänä lyhyempänä tarkasteluajana saadut ansiot samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä. Tällöinkin edellytetään, että nuorella on ansiotuloja vähintään 5 a §:n 1 momentissa mainittu vähimmäismäärä suhteutettuna aikaan 18 vuoden täyttämisestä eläketapahtumaan. Käytännössä tämä poikkeussääntö tulisi sovellettavaksi sellaisiin nuoriin edunsaajiin, jotka tulevat työkyvyttömiksi ennen sen vuoden loppua, jona he täyttävät 23 vuoden iän.

Pykälän 3 momentin mukaan tämän lain tulevan ajan ansio olisi tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä sama suhteellinen osuus kuin mikä on tarkasteluajalta huomioon otettujen tämän lain alaisten ansioiden osuus vastaavasta työeläkelakien alaisten työansioiden yhteismäärästä. Tarkasteluajan ansiossa mukana olevat palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat ansiot jakautuisivat eläkelakien kesken tarkasteluajana väkautettujen työansioiden suhteessa.

Pykälän 4 momentin mukaan valtiovarainministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tämän pykälän soveltamisesta.

5 c §. Pykälä on uusi. Pykälän 1 momentiksi siirrettäisiin voimassa olevan lain 5 §:n 4 momentti, joka koskee eläkkeellä oloajan laskemista eläkkeeseen oikeuttavaksi uutta eläkettä määrättäessä. Säännökseen tehdään uudesta tulevan ajan eläkkeen laskutavasta aiheutuvat muutokset. Laskettaessa eläkettä aiemman työkyvyttömyyseläkkeen ajalta perusteena käytetään tulevan ajan ansiota. Jos edunsaaja on saanut tarkasteluajana tämän lain ja myös muun työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun eläkelain tai eläkesäännön mukaisia ansioita, eläkkeellä oloajalta tämän lain mukaista eläkettä laskettaessa perusteena käytetään sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansiosta, joka vastaa tämän lain mukaisten työansioiden määrää tar-

kasteluajan ansioiden yhteismäärästä. Eläkkeeseen oikeuttavaksi ei kuitenkaan laskettaisi aikaa, jolta edunsaajalle on maksettu työkyvyttömyyseläkettä liian suurten työansioiden vuoksi aiheuttomasti.

Pykälän 2 ja 3 momenttiin siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuina nykyisen 19 §:n 1-3 momentin säännökset uuden eläkkeen myöntämisestä entisin perustein. Samalla 19 § kumottaisiin tarpeettomana. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi säännös siitä, että myös vanhuuseläke myönnetään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke, jos vanhuuseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut enintään kaksi vuotta. Eläkkeen uudelleenlaskenta vanhuuseläkeikäessä ei olisi tarkoituksenmukaista ja aiheuttaisi eroja välittömästi vanhuuseläkkeeksi muuttuvan ja uudelleen laskettavan vanhuuseläkkeen välillä.

6 §. Pykälässä säädetään ajasta, jota ei lueta eläkeikaan. Pykälän 1 ja 4 kohdan säännökset korvattaisiin ehdotetun 2 §:n 3 kohdalla. Pykälän 2 kohdan lakkautuspalkan pidättämistilanteita koskeva säännös kävisi tarpeettomaksi, koska lakiehdotuksen mukaan eläke jatkossa karttuu vuosiansioiden perusteella. Lakkautuspalkasta karttuu eläke kuten muutakin työansioista ehdotetun 5 §:n 1 momentin mukaisesti.

Pykälän 3 kohdan korvaisi pykälään ehdotettava uusi säännös niistä palkattomista etuuksista, joiden perusteena olevan ansion tai tötötlön perusteella karttuu eläkettä. Näitä etuuksia olisivat vuoden 2004 loppuun voimassa olevassa 10 a §:ssä mainitut työeläkelisään oikeuttavat etuudet, muun muassa ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha sekä erilaiset kuntoutus- ja koulutusetuudet. Samalla ehdotetaan poistettaviksi 10 a §:n työeläkelisää koskevat säännökset. Esimerkiksi työttömyyden ajalta eläkekarttuma laskettaisiin palkansaajille ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan perusteena olevan palkan perusteella. Samalla tavalla otetaan huomioon myös muut tarkasteluajana maksettujen palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat ansiot.

Uusina etuuksina eläkettä karttuisi myös vuorotteluvapaakorvauksen perusteena olevan ansion perusteella, samoin sairauspäivärahan sekä äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja

vanhempainrahan perusteena olevan, sairausvakuutuslain mukaisen työtulon perusteella. Jos sairauspäivärahaa ei makseta siksi, että edunsaaja saa ansionmenetykskorvausta tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaan, työansioon rinnastetaan mainitun etuuden perusteena oleva ansio siltä osin kuin etuutta on maksettu edunsaajalle.

Eläkkeeseen oikeuttaisivat ne palkattomilta ajoilta maksetut etuudet, jotka edunsaaja on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä. Eläkkeeseen eivät siten oikeuttaisi ne etuudet, jotka edunsaaja on saanut eläkkeellä ollessaan eivätkä eläketapahtumavuoden työansiot tai etuudet. Palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella karttuvan eläkeoikeuden saamisella olisi myös ansioedellytys. Sen mukaan edunsaajalla tulisi olla työeläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa ennen eläkkeelle siirtymistään. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksissä. Näin varmistetaan se, ettei työeläkettä voi saada yksinomaan sosiaalivakuutusetuuksien perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan siltä ajalta, jolta äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa on maksettu edunsaajalle itselleen, eläkekarttuman perusteena käytettäisiin mainittua perustetta korotettuna kertoimella 1,17. Siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle äitiysvapaan ajalta maksetun palkan korvaamiseksi, eläkekarttuman perusteena olisi äitiyspäivärahan perusteena oleva työtuolo muunnettuna kertoimella 0,17. Tältä ajalta eläkettä karttuisi näin muunnetun työtulon sekä palkan perusteella, jolloin karttuma vastaisi edellä mainittua kertoimella 1,17 korotetun työtulon karttumaa.

Lisäksi 2 momentissa ehdotetaan, että jos äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainraha on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, karttuman perusteena olisi 523,61 euroa kuukaudessa. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksissä. Siinä tapauksessa, että vanhempainetuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, karttuman perusteena olisi edunsaajalle maksettu vähimmäispäiväraha. Näissä

tilanteissa eläkettä karttuisi sekä palkan että vähimmäispäivärahan perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädetään 1 momentin 2-9 kohdassa mainittujen etuuksien eläkekarttuman perusteesta. Ansioon suhteutettuna työttömyyspäivärahan ja vuorotteluvaakorvauksen osalta karttuman perusteena olisi 75 prosenttia etuuden perusteena olevan ansion määrästä ja muiden etuuksien osalta 65 prosenttia etuuden perusteena olevan ansion tai työtulon määrästä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eläkkeen kartumisesta tapauksissa, joissa edunsaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan. Tällöin palkattomilta ajoilta karttuneen eläkkeen osan maksaisi 3 a §:ssä tarkoitettu viimeinen eläkelaitos tai jos viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovellettaisi, työntekijäin eläkelain 10 d §:n 1 momentissa tarkoitettu eläkelaitos. Siinä tapauksessa, että edunsaajalla ei ole yksityisten eläkelakien mukaisia työansioita, viimeinen eläkelaitos olisi se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty viimeisen ansiotyön perusteella. Momentissa säädettäisiin myös siitä, miten näistä etuuksista karttuneista eläkkeistä syntynyt vastuu jaetaan eri eläkelaitosten kesken. Vastuu palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella ansaitusta eläkkeestä jaettaisiin vuosittain eläkelaitosten kesken kunakin vuonna eläkelaitoksissa vakuutettujen palkkasummiin suhteessa. Tästä ehdotetaan säädettäväksi työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa, johon tässä momentissa viitattaisiin.

7 §. Voimassa olevassa pykälässä säädetään eläkepalkan määräämisestä. Eläkettä ei kuitenkaan määriteltäisi enää eläkepalkan vaan kunkin vuoden työansion ja karttumisprosentin perusteella. Pääsääntö olisi, että työansioita määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa.

Eläkkeen perusteena oleviin ansioihin luettaisiin siten peruspalkka, joka voi määräytyä ajan tai työsuorituksen tai molempien perusteella. Myös edunsaajan työsuoritukseen perustuva provisio tai bonus maksetaan korvauksena työstä. Eläkkeen perusteena olevaan ansioon luettaisiin nykyisen soveltamiskäy-

tännön mukaisesti myös erilaiset palkan lisät ja korotukset, esimerkiksi olosuhdelisä, vuorotyölisä, ilta- ja yötyölisä sekä ylityökorotus, sunnuntaityökorotus ja hälytysluonteisesta työstä maksettava korotus. Lisäksi työstä maksettavaksi korvaukseksi katsottaisiin nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti erilaiset varallaolokorvaukset, arkipyhä- tai vapaavuorokorvaukset sekä rahana maksetut korvaukset siitä, ettei työajan lyhentämiseksi sovittuja vapaita ole voitu pitää. Työansiona otettaisiin huomioon myös erilaiset ylimääräiset palkkaerät, jotka maksetaan edunsaajalle sopimuksen mukaan tai vakiintuneesti. Sen sijaan työnantajan työntekijän merkkipäivän tai muun vastaavan henkilökohtaisen syyn perusteella antamat tavanomaiset esine- tai rahalahjat eivät ole vastiketta tehdystä työstä. Nämä lahjat olisivat eläkepalkkakäsittelyn ulkopuolella riippumatta niiden verotuskohtelusta.

Perinteisesti palkkaa maksetaan tehdyn työn perusteella. Viime vuosina aika- ja suorituspalkan rinnalle on tullut enenevässä määrin erilaisia tulospalkkioita, joissa maksetun palkkion määrä ei ole suoraan riippuvainen yksilön tekemästä työstä, vaan palkkion määrä voi määräytyä työntekijäryhmien tai työyksiköiden aikaansaannosten perusteella. Vaikka tällaisen palkkion määrä ei ole suoraan riippuvainen yksilön tekemästä työstä, kyse on yleensä niin sanotusta tulospalkkauksesta. Tällaista tulospalkkausta ovat esimerkiksi ryhmätasolla maksettava bonus, tuotantopalkkio ja tuotantolisä. Lisäksi työnantaja voi täydentää aika- ja suorituspalkkoja tulospalkkiolla tai tulospalkkiolisällä, jotka yleensä ovat ryhmäpalkkaa ja joiden käyttämisestä, sisällöstä ja rakenteesta työnantaja päättää. Tällaiset tulospalkkioerät luettaisiin nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti eläkkeen perusteena olevaan työansioon.

Työstä maksettuna palkkana pidettäisiin nykykäytännön mukaisesti vuosilomapalkkaa sekä lomarahaa tai muuta sitä vastaavaa etuutta. Palvelussuhteen päättyessä maksettavan lomakorvauksen osalta nykyistä tilannetta muutettaisiin siten, että työsuhteen päättyessä maksettava lomakorvaus luettaisiin aina eläkkeen perusteena oleviin ansioihin.

Työstä maksettavana vastikkeena pidetään

vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan myös luontoisetuja. Siten esimerkiksi asunto-, ruoka- ja autoetu luettaisiin eläkkeen perusteena oleviin työansioihin riippumatta siitä, suoritetaanko niitä rahapalkan lisäksi tai yksinomaisena vastikkeena työstä. Luontoisedut arvioitaisiin rahaksi nykykäytännön mukaisesti verohallituksen vahvistamien perusteiden mukaan. Ne luontoisedut, joiden arvoa verohallitus ei vahvista, arvostettaisiin käypään arvoon.

Palkka tai muu vastike, joka on sovittu maksettavaksi korvauksena työstä, luettaisiin eläkepalkkaan kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa edunsaajalle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja). Sijaismaksaja käsitteellä pyritään varmistamaan, ettei se, että palkan maksaa teknisesti muu maksaja kuin itse työnantaja, vaikuttaisi edunsaajan eläkkeen perusteena oleviin ansioihin. Siten työnantajan konkurssipesän maksama palkka tai palkkaturvan kautta maksettu palkka luettaisiin eläkkeen perusteena oleviin ansioihin. Säännöksellä tarkoitetaan vain tilanteita, joissa sijaismaksaja maksaa työnantajan sijasta palkan. Säännös sijaismaksajasta olisi tarpeen, koska osalla yksityisten laitosten henkilökuntaan kuuluvilla on oikeus valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan esimerkinomaista luetteloa eristä, joita ei oteta huomioon eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä. Työansioihin ei luettaisi sellaisia etuja tai suorituksia, jotka saadaan työsuhteen perusteella, mutta muuten kuin varsinaisena työstä sovittuna vastikkeena.

Eläkkeen perusteena oleviin ansioihin ei luettaisi esimerkiksi työnantajalta saatua henkilökuntaetua. Henkilökuntaedulla tarkoitetaan työnantajan työntekijöilleen muussa muodossa kuin rahana antamia, yleensä jatkuviksi tarkoitettuja etuuksia, jotka yleensä eivät ole työsuhteen ehtoja. Koska nämä edut eivät ole palkkaan rinnastettavia luontoisetuja, niiden raha-arvoa ei ole vahvistettu verohallituksen vuosittain antamassa luontoisetu päätöksessä. Tällainen henkilökuntaetu voi olla henkilökunta-alennus tai liikennettä harjoittavan yrityksen henkilökunnalleen maksumitta tai alennettuun hintaan antama matka.

Työnantaja voisi myös tukea työntekijöiden-
sä virkistys- ja harrastustoimintaa sekä järjes-
tää maksuttoman terveydenhoidon tai työntekijöiden lapsille tarkoitettua päivähoitoa.

Eläkkeen perusteena olevaan työansioon ei myöskään luettaisi työmatkasta saatua päivä-
rahaa tai muuta kustannusten korvausta. Kuitenkin päivärahajen verollinen osuus ja kustannukset ylittävä määrä kustannusten korvauksista otettaisiin huomioon työansioina nykyisen käytännön mukaisesti.

Työsopimuslaissa (55/2001) tarkoitettua odotusajan palkkaa sekä työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta ei myöskään luettaisi eläkkeen perusteena olevaan työansioon. Valtion virkamieslain (750/1994) ja työsopimuslain mukaan työnantaja voidaan määrätä maksamaan korvausta palvelussuhteen perusteettomasta päättämisestä. Lisäksi työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia työsuhteen päättämisestä ja sen johdosta työntekijälle maksettavasta korvauksesta. Kyseiset erät eivät ole vastiketta tehdystä työstä, vaan korvauksia kustannuksista tai vahingosta. Odotusajan palkka on koron luonteinen suoritus, jota työntekijällä on oikeus saada, jos hänen palkkansa maksu tai muu työsuhteesta johtuvan saattavan suoritus viivästyy työsuhteen päättyessä.

Myöskään ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erityisolosuhteiden perusteella suoritettavia korvauksia ja korotuksia ei luettaisi eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuten ei nykyisinkään.

Pykälän 3 momentin mukaan ulkomaanedustuksen virkamiehille ja eräille muille ulkomailla työskenteleville virkamiehille eläkettä laskettaessa työansioon lisättäisiin kalliinpaikanlisä, jos se ei muutoin sisälly työansioon. Säännös vastaa nykyistä 7 d §:n 2 momenttia, mutta siitä on poistettu työvoima-avustajista annetun asetuksen (209/1977) 1 §:ssä tarkoitettuja toimihenkilöitä koskeva maininta, koska kyseinen asetus on kumottu vuonna 2000.

7 a §. Voimassa olevassa pykälässä säädetään eläkepalkasta vähennettävästä edunsaajan eläkemaksuprosenttia vastaavasta määrästä. Koska eläke ei enää ehdotuksen mukaan määräytyisi eläkepalkan vaan vuosiansioiden perusteella, pykälän 1 momentin sa-

namuotoa tarkistettaisiin vastaavasti ja säännös ehdotetaan siirrettäväksi 7 b §:ään. Pykälän 2 ja 3 momentti liittyy edunsaajan eläkemaksun voimaantulovaiheeseen ja ne ehdotetaan poistettaviksi tarpeettomina. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin eläketapahtumavuodelta karttuneen eläkkeen laskemisesta. Pykälän 1 momentin mukaan, jos edunsaajalla on tämän lain alaisia ansioita kolmena perättäisenä kalenterivuotena ennen eläketapahtumavuotta kunakin vuonna vähintään 6 000 euroa, eläke karttuisi eläketapahtumavuodelta eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansioista. Edellisen vuoden ansiot kerrottaisiin eläketapahtumavuoden alusta eläketapahtumakuukauden loppuun olevien kuukausien lukumäärällä ja jaettaisiin luvulla 12.

Pykälän 2 momentin mukaan siinä tapauksessa, että eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeaisivat kahden sitä edeltäneen vuoden keskiansioista yli 10 prosentilla, ei sovellettaisi, mitä 1 momentissa säädetäisiin. Tällöin eläke karttuisi eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä maksetuista tämän lain mukaisista ansioista.

7 b §. Pykälässä säädetystä lapsenhoitoajan vaikutuksesta eläkkeeseen ehdotetaan säädettäväksi 6 §:ssä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälään siirrettäisiin nykyisen 7 a §:n 1 momentin säännös edunsaajan eläkemaksun vähentämisestä edunsaajan työansioista. Niiden edunsaajien, jotka ovat täyttäneet 53 vuotta, työansioista vähennettäisiin 53 vuotta täyttäneiden korotettua maksua vastaava määrä. Edunsaajan eläkemaksusta säädetään valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 4 §:n 3 momentissa. Mainitun lainkohdan mukaan edunsaajan eläkemaksu on työntekijäin eläkelain 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen.

7 c §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säädös siitä, että laissa säädetyt ansiorajat ja rahamäärät sekä eläkettä laskettaessa työansiot tarkistetaan palkkakertoimella. Palkkakertoimessa palkkatason muutoksen paino on 0,8 ja hintatason muutoksen paino 0,2. Palkkakertoimen vahvistaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriö asetuksella työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti. Palkkakerto-

men perusteena käytetään keskimääräisiä palkka- ja kuluttajahintatason vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä. Palkkakerrointa määrätessä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaan palkkatason muutoksesta vähennetään määrä, joka vastaa työntekijäin eläkemaxuprosentin muutosta edeltävän kalenterivuoden alussa.

7 d §. Pykälässä säädettäisiin nuorten edunsaajien työkyvyttömyyseläkkeiden tai kuntoutustukien korottamisesta erityisellä kertoimella. Kertakorotus myönnettäisiin eläkkeen jatkuttua viisi täyttä kalenterivuotta. Korotuksen määrä riippuisi eläkkeensaajan iästä korotushetkellä. Korotuksen voisi saada aikaisintaan 24-vuotiaana, jos työkyvyttömyys on alkanut 18 vuoden iän täyttämisenä. Korotus olisi tällöin 21 prosenttia tämän lain mukaisen eläkkeen määrästä. Korotus pienenee 0,7 prosenttiyksiköllä kutakin ikävuotta kohden. Näin ollen korotusta ei enää myönnettäisi, jos työkyvyttömyys alkaa 50 vuoden iän täyttämisen jälkeen.

7 e §. Pykälässä säädetään lakkautuspalkalle asetetun edunsaajan eläkepalkan määräämisestä. Koska lakkautuspalkasta eläke karttuisi kuten muustakin työansioista ehdotetun 5 §:n 1 momentin mukaisesti, tätä koskeva säännös on tarpeeton. Sen sijaan pykälässä säädettäisiin vanhuuseläkkeen määrään vaikuttavasta elinaikakertoimesta. Ensimmäisen kerran elinaikakertoimella tarkistettaisiin vuonna 2010 alkavia eläkkeitä. Vanhuuseläke muunnetaan edunsaajan 62 vuoden iän täyttämivuodeksi vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos vanhuuseläke alkaa 62 vuotta alemmassa iässä, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla kertoimella. Lisäksi eläke tarkistettaisiin elinaikakertoimella silloin, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi tai kun osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään vanhuuseläke. Tällöinkin käytettäisiin edunsaajan 62 vuoden iän täyttämivuodeksi vahvistettua kerrointa. Elinaikakerrointa ei sovellettaisi työttömyyseläkkeen tai yksilöllisen varhaiseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi, ei myöskään työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Näistä säädettäisiin 20 §:n 1 momentissa ja voimaantulosäännöksen 2 ja 20 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan elinaikakerrotoimena käytettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuosittain työntekijäin eläkelain 7 h §:n nojalla vahvistamaa elinaikakerrointa.

Pykälän 4 momentin mukaan valtiovarainministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä elinaikakerroimen laskeamisesta ja soveltamisesta.

8 §. Pykälän 1 momentissa säädetään vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksistä ja sen alkamisesta. Vanhuuseläkeiän muuttumisen johdosta momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että edunsaajalla on oikeus saada vanhuuseläkettä aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Edellytyksenä olisi, ettei hän ole enää siinä valtion eläkelain alaisessa virka- tai työsuhteessa, josta hän on jäämässä eläkkeelle. Jos vanhuuseläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa virka- tai työsuhteen päättymisestä, eläke myönnettäisiin kuitenkin virka- tai työsuhteen päättymistä lähinnä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Edunsaajalta ei nykyiseen tapaan edellytetä kahden kuukauden poissaoloa työstä eläkkeen saadakseen, jos hän aloittaa uuden työn.

Pykälän 2 momentissa säädetään oikeudesta saada vanhuuseläke varhennettuna sekä sen alkamisesta. Varhennetusta vanhuuseläkkeestä ehdotetaan säädettävän 4 §:ssä. Vanhuuseläkkeen aikana edunsaaja voi aloittaa uuden virka- tai työsuhteen, josta karttuu uutta eläkettä. Tämän johdosta momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otettaisiin säännös vanhuuseläkkeen aikana karttuneen eläkkeen alkamisesta. Tämä eläke myönnettäisiin hakemuksesta aikaisintaan 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Voimassa olevan pykälän 5 momentissa säädetään julkisissa eläkejärjestelmissä ansaitun vanhuuseläkkeen vastavuoroisesta laukeamisesta Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 5 momentti siitä, että sotilaseläkejärjestelmään kuuluvalla, 8 §:n 4 momentin 1-3 kohdassa tarkoitettulla edunsaajalla ei olisi oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen eikä osa-aikaeläkkeeseen. Nykyisinkään sotilaseläkejärjestelmään kuuluvalla edunsaajalla ei ole oikeutta joustavan eläkeikäjärjestelmän mukaisiin eläkemuotoihin. Tätä koskevat säännökset ovat hajallaan 8 §:n 2 mo-

mentissa, 9 c §:n 4 momentissa ja 9 d §:n 6 momentissa, lain selkiyttämiseksi ne ehdotetaan siirrettäviksi samaan lainkohtaan.

Pykälän nykyinen 5 ja 6 momentti siirtyisivät uusiksi 6 ja 7 momentiksi. Nykyisen 5 momentin sanamuotoa tarkistettaisiin ja siinä olevat maininnat kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaista korjattaisiin kunnalliseksi eläkelaiksi ja Kansaneläkelaitoksen eläkeohjesääntö tai eläkesääntö korjattaisiin Kansaneläkelaitoksen annettun lain (731/2001) 7 §:n 1 momentin 8 kohdan tai 9 kohdassa tarkoitetuksi eläkesäännöksi. Nykyinen 6 momentti siirtyisi 7 momentiksi ja samalla viittaus 5 momenttiin muutetaan viittaukseksi 6 momenttiin.

9 §. Pykälän 2 ja 4 momentin termi osaeläke ehdotetaan tarkennettavaksi osatyökyvyttömyyseläkkeeksi, joka kuvaa eläkemuotoa paremmin. Pykälän 2 momentista poistettaisiin maininta yksilöllisestä varhaiseläkkeestä, joka on poistuva eläkemuoto ja josta säädetään lain voimaantulosäännöksessä. Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin viittaus 7 momenttiin, koska edunsaajalla on oikeus saada enakkopäättös myös siitä, täyttääkö hän 7 momentissa mainitun osatyökyvyttömyyseläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Pykälän 6 momentin niin sanottu rajoitussäännös kumottaisiin työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen määräytymistä koskevan muutoksen vuoksi. Momentissa säädetään, ettei oikeutta eläkkeeseen ole sellaisen palveluksen perusteella, jonka alkaessa edunsaajalla jo on myöhemmin työkyvyttömyyden aiheuttava sairaus, jos työkyvyttömyys alkaa vuoden kuluessa palveluksen alkamisesta. Kun tulevan ajan eläke määrätään viiden viimeisen vuoden työansioiden perusteella, säännös on tarpeeton.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 momentti, jonka mukaan työkyvyttömyys- tai osatyökyvyttömyyseläkkeellä ansaittu uusi eläkekarttuma lisätään edunsaajan hakemuksesta eläkkeeseen työkyvyttömyys- tai osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Edellytyksenä on, että virka- tai työsuhde on tuolloin jo päätynyt. Jos työsuhde edelleen jatkuu, eläkekarttuman saisi aikaisintaan virka- tai työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Mo-

menttiin otettaisiin myös säännös siitä, että uutta eläkettä määrättäessä on oikeus aieman työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkekarttumaan, jos työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen myönnetään uusi eläke uusien perusteiden, eli jos uutta eläkettä määrättäessä ei sovelleta 5 c §:n 2 tai 3 momentin säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisiin perusteiden.

9 a §. Pykälän 1 momentissa säädetään työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksistä. Lainkohtaan ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan työttömyyseläkkeeseen on oikeus ennen vuotta 1950 syntyneillä. Siten vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneillä ei enää olisi oikeutta työttömyyseläkkeeseen. Työttömyyseläkkeitä myönnettäisiin 63 vuoden iän täyttämiseen saakka. Voimassa olevan 1 momentin 1 kohdassa säädetään, että edunsaajalla tulee olla eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 vuoden aikana karttunut eläkettä vähintään viisi vuotta. Momentin 1 kohdan sanamuoto ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan työntekijäin eläkelain 4 c §:n 1 momentin 1 kohdan sanamuotoa. Lisäksi 1 momentin 2 kohdassa oleva viittaus työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 2 momentin tarkistettaisiin viittaukseksi uuden työttömyysturvalain luvun 6 7 ja 9 §:ään. Momentin 3 kohtaan ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tulevan ajan eläkettä koskevasta muutoksesta johtuvat muutokset. Tulevan ajan edellytys ja eläkepalkka määrättäisiin jatkossakin työttömyyseläkkeissä ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan.

Pykälän uudeksi 5 momentiksi ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen ilman varhenuusvähennystä 62 vuoden iässä, jos hän täyttää työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset vasta 62 vuotta täytettyään. Työttömyyseläkeoikeutta ei ole 63 vuotta täyttäneillä, vaan heille myönnettäisiin vanhuuseläke.

9 b §. Pykälän 1 momenttiin tehdään 9 §:n 2 ja 4 momenttia vastaavat sanamuodon tarkistukset. Lisäksi siihen lisätään viittaus 9 §:n 7 momenttiin. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan selvyuden vuoksi lisättäväksi säännös siitä, että täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään 10 §:n 1, 4 ja 5 momentin mukaan. Osatyökyvyttömyyseläke on

puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

9 c §. Pykälässä säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen edellytyksistä. Koska lainmuutoksen 1006/2002 jälkeen oikeutta yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ei enää pääsääntöisesti ole vuonna 1944 tai sen jälkeen syntyneillä, pykälä ehdotetaan kumottavaksi ja säännökset siirrettäviksi voimaantulosäännökseen. Yksilöllisen varhaiseläkkeen tulevan ajan edellytys määritellään nykysäännöin. Yksilöllisen varhaiseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei tarkisteta elinaikakertoimella. Tästä säädettäisiin voimaantulosäännöksessä.

9 d §. Pykälän 1 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen edellytyksistä. Osa-aikaeläkkeen yläikäraja muutettaisiin 65 vuodesta 68 vuoteen. Palveluksen niin sanottuja loppukarenssi vaatimuksia koskeva edellytys ehdotetaan korvattavaksi vuosiansiovaatimuksella momentin 2 kohdassa. Kohdan 2 mukaan edunsaajalla tulisi välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista olla tämän lain piiriin kuuluvaa kokoaikaista palvelua yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta. Lisäksi hänellä ehdotuksen mukaan tulisi olla osa-aikaeläkkeen alkamisvuotta välittömästi edeltäneiden viiden vuoden aikana tämän lain alaisia ansioita kolmena kalenterivuonna vähintään 12 000 euroa vuodessa. Momenttia sovellettaessa kokoaikaisena palveluksena pidetään sellaista työtä, jossa työansiot ovat vähintään 1000 euroa kuukaudessa. Momentin 3 kohta poistetaan tulevan ajan eläkettä koskevien muutosten vuoksi. Momentin 4 kohdan säännöstä muutettaisiin siten, että osa-aikatyön ansioita verrataan pykälän 3 momentin mukaiseen vakiintuneeseen ansioon eli viiden vuoden tarkastelujakson ansioon. Lisäksi 4 kohdan sanamuotoa täsmennettäisiin ja voimassa olevassa kohdassa oleva viittaus 2 §:n 1 momentin markkamäärään muutetaan ilmoittamalla kyseinen rahamäärä euroissa kuukautta kohden, koska 2 §:n 1 momentin rajamäärä poistuu laista. Edellä tarkoitettu 4 kohta siirtyisi momentin 3 kohdaksi. Nykyinen 5 kohta siirtyisi muuttumattomana momentin 4 kohdaksi.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi tulevaa aikaa koskevien säännösten muuttumisen vuoksi. Vakiintunut ansio mää-

riteltäisiin tulevan ajan eläkkeen perusteena olevan työansion perusteella. Myös tarkasteluaikana saadut palkattomien aikojen ansiot ja etuudet otetaan huomioon. Momentista poistetaan teknistä katkaisua koskeva säännös.

Pykälän 5 momenttiin sisältyy asetuksenantovaltuus. Momentissa mainittu asetus tarkennetaan valtioneuvoston asetukseksi ja markkamäärä tarkistetaan rahamääräksi.

Pykälän 6 momentin säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi maininta siitä, että oikeutta osa-aikaeläkkeeseen ei ole 8 §:n 4 momentin 1-3 kohdassa tarkoitettulla sotilaseläkejärjestelmään kuuluvalla edunsaajalla, koska asiasta säädettäisiin 8 §:n 5 momentissa

Voimassa olevassa 7 momentissa säädetään valtiollistamisen yhteydessä kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta valtion palvelukseen siirretyn edunsaajan loppukarensseihin luettavasta kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta. Loppukarensseja koskeva edellytys poistuu laista ja se ehdotetaan korvattavaksi vuosiansiovaatimuksella. Säännöksen nojalla pykälän 1 momentin 2 kohdassa mainittua kuuden kuukauden määräaikaa laskettaessa otettaisiin huomioon valtiollistamista edeltänyt kunnallinen tai yksityinen palvelus ja kolmen vuoden ansioita laskettaessa otettaisiin huomioon valtiollistamista edeltäneestä kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta saatu ansio.

10 §. Pykälässä säädetään eläkkeen karttumisesta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläke karttuisi pääsäännön mukaan 53 vuoden ikään asti 1,5 prosenttia vuodessa kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista. Edunsaajan täytettyä 53 vuotta karttumisprosentti olisi 1,9 prosenttia vuodessa. Edunsaajan täytettyä 63 vuotta karttumisprosentti olisi 4,5 prosenttia vuodessa.

Tästä riippumatta tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyseläkkeen aikana saaduista työansioista, sekä 6 §:ssä mainittujen palkattomien etuuskien aikana näiden etuuskien perusteena olevista ansioista eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia vuodessa. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan myös osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana saaduista ansioista eläkettä karttuisi aina 1,5 prosenttia. Tämä on perusteltua, koska osatyökyvyttö-

myyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi se muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi. Momentin 1 kohdan mukaan myös työttömyyseläkkeen aikana saaduista ansioista eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia. Lisäksi säännöksen mukaan tämän lain mukainen työansio kartuttaisi eläkettä 1,5 prosenttia myös silloin, kun edunsaaja saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista työkyvyttömyyseläketä tai työttömyys- tai vanhuuseläketä, maatalousyrittäjien erityiseläketä taikka niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä. Pykälän 2 momentti kumottaisiin tarpeettomana.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eläkkeen karttumisesta tulevan ajan ansiosta. Eläkkeen karttumisprosentti olisi 1,5 prosenttia vuodessa sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana edunsaaja täyttää 50 vuotta, ja 1,3 prosenttia vuodessa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana edunsaaja täyttää 50 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona edunsaaja täyttää 63 vuotta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin eläkkeen karttumisesta ajalta, jolta edunsaaja on saanut työkyvyttömyyseläketä tai kuntoutustukea. Ehdotetussa 5 c §:ssä säädetään tilanteesta, jossa työkyvyttömyyseläketä saanut henkilö menee uudelleen töihin ja hänelle myönnetään tämän työskentelyn jälkeen uusi eläke. Tällöin eläkettä karttuu myös aikaisemman eläkkeen ajalta. Eläkkeen karttumisprosentti on 1,5 prosenttia vuodessa tulevan ajan ansiosta sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana edunsaaja täyttää 50 vuotta, ja 1,3 prosenttia vuodessa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana edunsaaja täyttää 50 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona edunsaaja täyttää 63 vuotta. Siltä ajalta, jolta edunsaaja on saanut osatyökyvyttömyyseläketä, eläkettä karttuu myös koko tulevan ajan ansion määrän perusteella.

Pykälän 6 ja 7 momentissa säädettäisiin osa-aikaeläkkeellä olevan edunsaajan eläkkeen karttumisesta. Osa-aikatyöstä eläke karttuu kuten muustakin työstä 1 momentissa säädettyjen karttumisprosenttien mukaisesti. Osa-aikaeläkkeen ajalta vanhuuseläketä karttuu 0,75 prosenttia ansion alenemasta vuodessa

eli 1/16 prosenttia kuukaudessa. Työkyvyttömyyseläketä osa-aikaeläkkeen aikana karttuu 1,5 prosenttia ansion alenemasta vuodessa eli 1/8 prosenttia kuukaudessa. Tulevalta ajalta eläkettä myönnetään 1,3 prosenttia vuodessa eli 13/120 prosenttia kuukaudessa. Tässä yhteydessä muutetaan ainoastaan 63 vuoden iän täyttämisen jälkeistä osa-aikatyön kannustinkarttumaa sekä tulevan ajan karttumaa.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin työntekijäin eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämisestä, jos tämän lain mukaiseen eläkkeeseen on oikeus myös työntekijäin eläkelain nojalla. Tästä mahdollisuudesta on säädetty 5 § 5 momentin 2 ja 3 kohdassa. Kyseiset lainkohdat ehdotetaan kuitenkin kumottaviksi, koska eläke jatkossa karttuisi vuosiansioiden perusteella eikä palvelusajan mukaan. Myös työntekijäin eläkelain mukaisen eläkkeen vähentämistä koskeva momentin säännös ehdotetaan tästä syystä kumottavaksi. Kun eläke karttuisi ansioiden perusteella, yksityisellä sektorilla saadun ansiot kartuttavat eläkettä yksityisen sektorin lakien mukaan ja valtion työstä saadut ansiot tämän lain mukaan. Momenttiin jäisi valtion palvelukseen ulkomailta otetun työntekijän ulkomailta tulevan eläkkeen vähentämistä koskeva säännös, johon tehtäisiin eläkkeen karttumistavan muutoksesta aiheutuvat tarkennukset. Pykälän nykyisen 10 momentin viittaus ehdotetaan korjattavaksi viittaukseksi 9 momenttiin.

Pykälään lisättäisiin 11 momentiksi säännös, jonka mukaan karttumisprosentti kuukautta kohden saadaan jakamalla vuotuinen karttumisprosentti jakajalla 12. Näin ollen 1,5 prosentin vuotuista karttumaa vastaa 1/8 prosenttia kuukaudessa, 1,9 prosentin vuotuista karttumaa 19/120 prosenttia kuukaudessa, 4,5 prosentin karttumaa 3/8 prosenttia kuukaudessa ja 1,3 prosentin karttumaa 13/120 prosenttia kuukaudessa.

10 a §. Pykälässä säädetään työeläkelisistä. Työeläkelisiä koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi, koska niistä palkattomista etuuksista, joista karttuu eläkettä, säädettäisiin 6 §:ssä. Pykälän 1 momentiksi siirrettäisiin muutettuna nykyisen 10 b §:n 1 momentin säännös varhennusvähennyksestä. Varhennusvähennyksen määräksi ehdotetaan 0,6 prosenttia eläkkeestä jokaiselta kuukaudesta,

jolta eläke maksetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Enimmillään varhennusvähennys voi siten olla 7,2 prosenttia eläkkeestä. Jos edunsaaja jatkaa jotakin palvelustaan varhennetulle vanhuuseläkkeelle jäätyään ja myös tämä palvelus päättyy ennen 63 vuoden iän täyttämistä, tästä palveluksesta karttunut eläke lisätään vanhuuseläkkeeseen varhennettuna tämän uuden eläkkeen alkamisajankohtaan.

Pykälän 2 momentiksi otettaisiin säännös lykkäyskorotuksesta. Jos vanhuuseläkkeen alkaminen lykkääntyy 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen, eläkettä korotetaan lykkäyskorotuksella sitä seuraavan kuukauden alusta lukien, jona edunsaaja täyttää 68 vuotta. Lykkäyskorotuksen määrä on 0,4 prosenttia eläkkeestä jokaiselta kuukaudelta, jonka eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Pykälän muutettavaksi ehdotetun 3 momentin mukaan työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin mukaisiin lisäpäiviin oikeutetulla vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneellä edunsaajalla olisi oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä ilman varhennusvähennystä. Tuolloin eläkkeeseen liitetään myös tulevalta ajalta laskettu eläkkeenos. Vuosina 1950-1959 syntyneen edunsaajan eläkkeeseen tehtäisiin kuitenkin voimaantulosäännöksen 9 momentissa tarkoitettu muunto, jos tällainen edunsaaja hakee vanhuuseläkettä ennen henkilökohtaisen eläkeiän eli 65 vuoden iän täyttämistä.

10 b §. Pykälän 1 momentissa säädetään varhennusvähennyksestä. Varhennusvähennyksestä ehdotetaan säädettäväksi 10 a §:ssä ja momentin säännös siirrettäisiin tarkistettuna 10 a §:n 1 momentiksi.

Pykälän 2 momentin sanamuoto tarkistettaisiin siten, että osa-aikaeläke on puolet vakiintuneen ansiotulon ja työeläkelakien piiriin kuuluvan osa-aikatyön ansiotulon erotuksesta.

Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukaan silloin kun edunsaajalla on samanaikaisesti osa-aikaeläkeoikeus useamman eläkelain mukaan, valtion eläkelain mukainen osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan erotuksesta, joka jaetaan osiin niiden ansion alenemien suhteessa, joista henkilöllä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, kuitenkin enintään siihen määrään asti, joka vastaa kunkin säännöksen

piirissä tapahtunutta ansion alenemaa. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilanteissa, joissa edunsaajalla on samanaikaisesti osa-aikaeläkeoikeus useamman eläkelain mukaan, valtion eläkelain mukainen osa-aikaeläkkeen määrä olisi sama suhteellinen osuus vakiintuneiden ansiotulon ja osa-aikatyöstä saadun ansiotulon erotuksesta kuin valtion eläkelain mukaisten työansioden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista niiden lakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Nykyisen pykälän 4 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen enimmäismäärän laskemisesta. Momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia 12 §:n mukaan yhteensovitusta eläkkeestä. Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärää laskettaessa otettaisiin huomioon työeläkekarttuman lisäksi se eläkekarttuma, joka on kertynyt valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Tilanteessa, jossa osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia ja edunsaajalla on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain mukaan, vähennys tehdään edunsaajan osa-aikaeläkeoikeuden perusteena olevien lakien vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioden suhteessa.

11 §. Pykälässä säädetään eläkkeen enimmäismäärän laskemisesta 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle uudelle edunsaajalle. Koska työeläkkeiden yhteensovitus poistuisi, pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Työntekijäin eläkelain 8 §:ssä tarkoitettujen ensisijaisten etuuskien vähentämisestä tämän lain mukaisesta eläkkeestä ehdotetaan säädettäväksi 12 §:ssä.

12 §. Pykälän 1, 3 ja 4 momentissa säädetään eläkkeen enimmäismäärän laskemisesta 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle. Koska työeläkkeiden yhteensovitus poistuisi, tätä koskevat säännökset ehdotetaan poistettaviksi.

Työeläkkeen yhteensovitus ensisijaisten etuuskien eli tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvien etuuskien kanssa kuitenkin säilyisi. Tämän johdosta pykälään ehdotetaan otettavak-

si säännös siitä, että tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään edunsaajan mahdollisesti saama edellä tarkoitettu työntekijän eläkelain 8 §:n 1 ja 5 momentissa mainittu ensisijainen etuus. Yhteensovitus tehtäisiin muutoinkin soveltuvin osin työntekijän eläkelain 8 §:n mukaisesti.

13 §. Pykälän 1 momentin viittaus 11 ja 12 pykälään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi 12 §:ään, koska 11 § ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

14 §. Pykälän 4 momentissa säädetään viivästyskorotuksen maksamisen alarajasta. Rahamäärä vastaa vuoden 2004 indeksitasoa. Rahamäärää tarkistettaisiin vuosittain 7 c §:ssä säädettäväksi ehdotetulla palkkaker-toimella.

15 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi säännös, joka koskee yksilöllisen varhaiseläkkeen maksamisen alkamista. Koska yksilöllinen varhaiseläke on poistuva eläkemuoto, sitä koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi lain voimaantulosäännöksi.

Pykälän 2 momentissa säädetään vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen takautuvasta alkamisesta. Momentin sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä myönnettäisi takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta. Samalla vanhuuseläkkeen takautuvaa alkamista koskeva säännös poistettaisiin ja vanhuuseläkkeeseen tulisi jatkossa lykkäyskorotus, josta säädettäisiin tämän lain 4 §:ssä. Momentin viimeisen virkkeen säännös yksilöllisen varhaiseläkkeen takautuvasta alkamisesta ehdotetaan poistettavaksi, koska yksilöllinen varhaiseläke eläkemuotona poistuu.

Pykälän 5 momentissa säädetään vanhuuseläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisesta kertasuorituksena. Momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus 5 a §:ään tulevan ajan eläkkeen muutoksen vuoksi. Viittaukset 11 ja 12 §:ään muutettaisiin viittauksiksi 12 ja 13 §:ään, joissa säädetään ensisijaisten etuuksien yhteensovittamisesta. Tämän lakiehdotuksen mukaan lähes kaikkiin työkyvyttömyyseläkkeisiin sisältyisi tulevan ajan eläkkeenosa. Siksi ehdotetaan, että säännöksestä poistettaisiin tuleva aika kerta-

suorituksena maksettavan eläkkeen edellytyksenä. Lisäksi ehdotetaan, että momenttiin otetaan säännös siitä, että jos valtiokonttori maksaa täyden työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi uudet kertasuorituksen perusteena olevat perusteet, jotka on laskettu nykyisiä kuolevuusoletuksia vastaaviksi.

Samalla momentissa tarkoitettu markkamäärä muutettaisiin euroiksi ja vuoden 2004 indeksitasoon. Rahamäärä tarkistettaisiin vuosittain palkkakertoimella.

15 a §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin säännös työkyvyttömyyseläkkeenä myönnetyn eläkkeen maksamisesta vanhuuseläkkeenä. Jos edunsaaja täyttää 63 vuotta sairausvakuutuslain mukaisena ensisijaisuusaikana, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijasta suoraan vanhuuseläke. Eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä, ja eläkettä karttuu myös työkyvyttömyyden alkamisen ja 63 vuoden iän täyttämisen väliseltä ajalta. Eläke alkaisi kuitenkin vanhuuseläkkeenä ja se alkaisi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Ehdotetun 20 §:n 1 momentin mukaan työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Tästä syystä 63 vuotta täyttäneelle ei ole enää perusteltua myöntää työkyvyttömyyseläkettä, vaan eläke myönnettäisiin suoraan vanhuuseläkkeenä ja se alkaisi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, koska vanhuuseläkkeen myöntäminen lakkauttaa oikeuden sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan.

Pykälän 2 ja 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta yksilöllisestä varhaiseläkkeestä, joka on poistuva eläkemuoto ja josta säädetään voimaantulosäännöksessä. Pykälän 3 ja 5 momentin termi osaeläke tarkennettaisiin osatyökyvyttömyyseläkkeeksi, joka kuvaa eläkemuotoa paremmin. Lisäksi 6 momentin sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että siitä poistetaan maininta eläkeohjjesäännöstä, koska työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa sitä ei enää mainita.

16 §. Pykälän 1 momentissa säädetään indeksiluvuista, joilla eläkkeen perusteena ole-

vaa palkka tarkistetaan. Eläkettä laskettaessa käytettävästä palkkakertoimesta säädetäisiin 7 c §:ssä ja tästä syystä 1 momentin säännös olisi tarpeeton. Pykälään otettaisiin sanamuodoltaan tarkistettuna nykyisen 2 momentin säännös maksettavien eläkkeiden indeksitarkistuksesta. Eläkkeen määrä tarkistettaisiin samalla tavalla kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään työntekijäin eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta. Näin ollen käytettävässä indeksissä palkkatason muutoksen painokerroin olisi 0,2 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,8.

16 a §. Pykälästä poistetaan viittaus 11 §:ään, joka on ehdotettu kumottavaksi.

16 b §. Pykälän 1 momentissa säädetään kustannusten selvittämisestä niissä tilanteissa, joissa valtiokonttori on viimeisenä eläkelaitoksena maksanut eläkettä eläketurvakeskuksen, kunnallisen eläkelaitoksen, evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahaston tai Kansaneläkelaitoksen puolesta. Vastaavasti pykälän 2 momentissa säädetään kustannusten selvittämisestä silloin, kun 3 a §:n 2 momentissa tarkoitettu eläkelaitos on viimeisenä laitoksena maksanut eläkettä valtiokonttorin puolesta. Säännösten selkiyttämiseksi momentit ehdotetaan yhdistettäväksi.

17 b §. Pykälässä säädetään takautuvan eläkkeen maksamisesta muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen. Pykälän 2 momentin mukaan takautuva eläke maksetaan työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen, työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen koulutustuen tai työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain mukaisen koulutuspäivärahan korvaamiseksi. Tammi-kuun alusta 2003 voimaan tulleella työttömyysturvalailla (1290/2002) on kumottu työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annettu laki (1402/1997) sekä työmarkkinatuesta annettu laki (1542/1993). Uudessa työttömyysturvalaissa säädetään paitsi työttömyyspäivärahasta, myös työmarkkinatuesta sekä koulutuspäivärahasta. Samoin vuoden 2003 alusta voimaan tulleella lailla julkisesta työvoimapalvelusta (1295/2002) on puolestaan kumottu työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki (763/1990). Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin mainituista muu-

toksista aiheutuvat muutokset.

Pykälän 3 momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen regressioikeudesta tilanteissa, joissa valituksen johdosta eläke myönnetään takautuvasti. Kansaneläkelaitoksen regressioikeutta takautuvasti myönnettävään työeläkkeeseen ehdotetaan laajennettavaksi tilanteisiin, joissa valtiokonttori myöntää muutoksenhakuilimen päätöksen jälkeen jatkoopäätöksellä työeläkettä muutoksenhakuilimen päättämää määräaikaan pitemmälle ajalle ja kansaneläkelaitos on maksanut eläkkeensaajalle liikaa kansaneläkettä tältä samalta ajalta.

Muutoksenhakuasteen päädyttyä määräaikaiseen ratkaisuun eläkkeensaaja toimittaa usein terveydentilastaan uutta lääketieteellistä selvitystä ennen kuin valtiokonttori ehtii panna muutoksenhakuilimen päätöksen täytäntöön. Tällöin myös eläkkeen jatkopäätös saattaa koskea osittain takautuvaa aikaa. Nykyisin kansaneläkelaitoksen regressioikeus koskee ainoastaan aikaa, jolta takautuvaa työeläkettä myönnetään valituksen johdosta. Eläkkeensaaja saa valtiokonttorin myöntämän työeläkkeen takautuvalla jatkajalta samanaikaisesti sekä työeläkettä että liian suurta kansaneläkettä. Liian suuri kansaneläke peritään takaisin eläkkeensaajalta. Menettely on kuitenkin hallinnollisesti raskas, eikä takaisinperintä ja siitä mahdollisesti aiheutuva ulosotto ole eläkkeensaajankaan kannalta mielekästä, kun muutoksenhakuilimen ratkaisuun perustuva työeläkkeen aiheuttama liikamaksu joka tapauksessa peritään suoraan takautuvasta työeläkkeestä. Olisi tarkoituksenmukaista, että myös valtiokonttorin jatkoopäätöksellä myöntämästä työeläkkeestä johtuva kansaneläkkeen liikamaksu voitaisiin periä takaisin suoraan takautuvasta työeläkkeestä. Siksi pykälän 3 momentissa säädettyä kansaneläkelaitoksen regressioikeutta olisi tarkoituksenmukaista laajentaa. Regressioikeutta laajentamalla takautuva työeläke voitaisiin maksaa Kansaneläkelaitokselle myös silloin, kun valituksen johdosta myönnetyn määräaikaisen työeläkkeen jälkeen valtiokonttori myöntää eläkkeelle jatkoa takautuvasti samalle ajalle, jolta kansaneläkelaitos on maksanut liian suurta kansaneläkettä väliaikaisesti. Takautuvan työeläkkeen maksaminen kansaneläkelaitokselle kansaneläk-

keen liikamaksun korvaamiseksi olisi mahdollista myös silloin, kun valtiokonttori määrää aikaisen oikaisupäätöksen antamisen jälkeen myöntää eläkkeelle takautuvasti jatkoa uudella päätöksellä.

Pykälään lisätään uusi 7 momentti, jolloin nykyinen 7 momentti muuttuu 8 momentiksi. Uudessa 7 momentissa säädetään samalle ajalle myönnetyn vanhuuseläkkeen ja sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan yhteensovittamisesta. Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan määrää.

Pykälän 7 momenttiin, joka siirtyy 8 momentiksi, tehtäisiin edellä ehdotetusta uudesta 7 momentista johtuva muutos. Eläke maksettaisiin 1 – 7 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, työttömyyskassalle, kansaneläkelaitokselle, 4 momentissa tarkoitettulle toimielimelle, kunnalle tai sairausvakuutusrahastolle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty valtiokonttorille vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

18 §. Pykälässä säädetään ansiotyön vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeen maksamiseen. Nykyisin siinä säädetään, että työkyvyttömyyseläke voidaan lakkauttaa, sen maksaminen keskeyttää tai maksettavaa määrää alentaa, jos eläkkeensaaja todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hänelle on tarjolla sellaista työtä, jota on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

Työkyvyttömyyseläkkeen saajan ansioita ei enää voida verrata tulevan ajan eläkepalkkaan sen uuden määrittelytavan vuoksi. Lisäksi tämän lakiehdotuksen mukaan säädetäisiin, että työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdystä työstä karttuisi uutta eläketurvaa. Normaalisti 53 vuoden iän täyttämisen jälkeen eläkettä karttuisi 1,9 prosenttia, kun taas työkyvyttömyyseläkkeen aikana uutta eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia. Siksi laissa on mahdollisimman tarkoin säädettävä, milloin työkyvyttömyyseläke tarkistetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi, milloin se lakkautetaan ja missä tilanteissa työkyvyttömyyseläke voidaan keskeyttää. Myös muutosajankohta

dasta on säädettävä aikaisempaa selkeämmin. Samalla pykälän sisältöä selkiytettäisiin ja siitä poistettaisiin yksilöllistä varhaiseläkettä koskevat maininnat.

Pykälän 1 momentissa säädetäisiin että, jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu vähintään vuoden ajaksi siten, että muutoksella on 9 b §:n 1 momentin mukaan vaikutusta eläkkeen suuruuteen, eläke tarkistettaisiin muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta.

Pykälän 2 momentin mukaan työkyvyttömyyseläke lakkaisi sitä seuraavan kuukauden alusta lukien, jona eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Lainkohdassa säädetäisiin myös siitä, että kuntoutustuki tai kuntoutusraha lakkautettaisiin myös silloin, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt tai keskeyttänyt ammatillisen kuntoutuksen. Pätevänä syynä voidaan pitää muun muassa sairauden pahenemista, uutta sairautta tai muissa olosuhteissa tapahtuneita muutoksia. Työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutustuen maksaminen voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja on ansiotyössä tai ei ole suostunut eläkelaitoksen määräämään tutkimukseen tai hoitoon.

Pykälän 3 momentin mukaan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämisistä harkittaessa otetaan huomioon eläkkeensaajan työansioissa tapahtuneet muutokset. Pykälässä säädetäisiin siitä, että osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta sinä aikana, jona työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia eläketapahtumaa edeltävästä vaikiintuneesta ansiotasosta. Täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen ei puolestaan olisi oikeutta sinä aikana, jona työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta. Työkyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan keskeytettäisi tai lakkautettaisi, jos työansiot tilapäisesti ylittävät mainitun keskiansion. Pykälään otettaisiin myös säännös siitä, milloin täysi työkyvyttömyyseläke tarkistettaisiin osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Tarkistus tehtäisiin, jos ansiotuloja on vähintään 40 ja enintään 60 prosenttia kertyneen työkyvyttömyyseläkkeen perusteena olevista, eläketapahtumaan mennessä ansaituista keskityöansioista. Jos työansioita on yli 60 prosenttia

työkyvyttömyyseläke lakkautettaisiin tai sen maksaminen keskeytettäisiin. Jos eläkkeensaajan terveydentilan perusteella voidaan arvioida, että ansiotulot ovat jatkuvia, työkyvyttömyyseläke lakkautettaisiin.

Pykälän 4 momentin mukaan työkyvyttömyyseläke keskeytettäisiin tai lakkautettaisiin taikka tarkistettaisiin osatyökyvyttömyyseläkkeeksi eläkkeensaajan hakemuksesta tai valtiokonttorin aloitteesta. Työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämisestä tai lakkauttamisesta annettaisiin valituskelpoinen päätös. Eläke lakkautettaisiin, keskeytettäisiin tai tarkistettaisiin osatyökyvyttömyyseläkkeeksi sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona eläkkeensaaja ei enää ole täyttänyt eläkkeen saamisen edellytyksiä. Lakkauttamista, keskeyttämistä tai tarkistamista osatyökyvyttömyyseläkkeeksi ei kuitenkaan tehtäisi yli vuoden ajalta takautuvasti. Jos eläkkeen maksaminen on eläkkeensaajan ansiotulojen perusteella jo keskeytetty, eläke lakkautettaisiin 4 momentin mukaisesti takautuvasti keskeyttämisajankohdasta lukien.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin että, jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, tai jos kuntoutustuki päättyy, eläkkeen maksamista voidaan työhönpaluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voitaisiin maksaa täytenä 18 b §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

Pykälän 6 momentiksi siirrettäisiin sisällöltään muuttumattomana nykyinen 5 momentti, jossa säädetään 9 §:n 1 momentin d kohtaa soveltaen myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta.

Pykälän 7 momentiksi ehdotetaan siirrettäväksi osa-aikaeläkkeen lakkauttamista koskeva nykyinen 10 momentti. Myös osa-aikaeläkkeellä olevilla edunsaajilla vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä olisi, että edunsaaja lopettaa osa-aikatyön ja hakee vanhuuseläkettä. Momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan osa-aikaeläkettä saavan edunsaajan vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä olisi, että osa-aikatyö on päätynyt ja hän on ennen osa-aikaeläkkeen lakkauttamista ja osa-aikatyön päättymistä saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle. Momenttiin ehdotetaan

lisättäväksi myös säännös siitä, että jos edunsaaja jatkaa osa-aikatyötään vielä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen, jatkettaisiin eläkkeen maksamista osa-aikaeläkkeen suuruisena, mutta eläkkeen nimike muuttuu vanhuuseläkkeeksi. Edunsaajan lopettaessa osa-aikatyön vanhuuseläkkeen lykkääntynyt osa maksettaisiin siten korotettuna kuin tämän lain 10 a §:n 2 momentissa säädetään ja lisätynä tämän lain 10 §:ssä tarkoitetulla määrällä.

Pykälän 8 momentiksi siirrettäisiin sisällöltään muuttumattomana lakkautetun osa-aikaeläkkeen uudelleen saamista koskeva nykyinen 11 momentti.

18 a §. Pykälän 1 momentin 2 kohdan rajamäärä ehdotetaan muutettavaksi 523,61 euroksi kuukaudeksi. Siten työttömyyseläketä ei maksettaisi kalenterikuukaudelta, jonka aikana ansiot ovat vähintään 523,61 euroa kuukaudessa. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksissä.

18 b §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi tulevan ajan eläkettä koskevan muutoksen vuoksi. Ammatillisen kuntoutuksen edellytyksenä olisi, että jos edunsaaja olisi tullut työkyvyttömäksi, hänelle myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen tarkasteluajan ansiot olisivat vähintään 25 133,40 euroa. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksitasossa ja sitä korotettaisiin palkkakertoimella. Lisäksi pykälän 1 momentin 2 kohtaan lisättäisiin kuntoutustapahtumapäivän käsite.

Pykälään lisättäisiin uusi 7 ja 8 momentti. Pykälän 7 momenttiin otettaisiin säännös siitä, että edunsaajalla olisi oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän ammatillisen kuntoutuksen tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin asiantuntijalääkärin osallistumisesta asian käsittelyyn silloin, kun kyseessä on työkyvyttömyys- tai kuntoutusasian tai muun lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävän asian ratkaiseminen. Momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset, jotka selkeyttäisivät valtiokonttorin asiantuntijalääkärin asemaa eläkeasiain käsittelyssä ja suhteessa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin. Oikeuskäytännössä on tulkittu yksityisen alan työeläkeyhtiön olevan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (59/1994) 23 §:ssä

tarkoitettu viranomaisen, vaikka mainituissa laissa tai sen perusteluissa ei todeta siinä tarkoitettavan viranomaisella myös yksityisen työeläkejärjestelmän eläkelaitoksia. Tämän vuoksi on tarpeen selkeyttää työeläkelaitosten asiantuntijalääkäriin asemaa eläkehakemusten käsittelyssä ja ratkaisemisessa. Ehdotettava muutos vastaa täysin työntekijäin eläkelain 10 c §:ään ehdotettua muutosta.

18 c §. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuntoutusrahan määrästä. Vuoden 2004 alusta voimaan tullessa lainmuutoksessa 1217/2003 kuntoutusrahan määrittelyä on muutettu siten, että kuntoutusraha on työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen ja sen lisäksi maksetaan kuntoutuskorotus. Kuntoutusrahan määrittelyä täsmennetään siten, että kuntoutusrahan suuruus on yhteensovittelujen työkyvyttömyyseläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla. Tämä määrittely on työeläkejärjestelmässä vakiintunut eikä se asiallisesti vaikuttaisi kuntoutujalle maksettavan etuuden määrään. Lisäksi ehdotetaan, että 2 momentissa mainittua 18 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ajankohtaa nimitettäisiin kuntoutustapahtumapäiväksi. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että jos eläkkeenhakijan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien piiriin kuuluva työskentely jatkuu vielä sen jälkeen, kun hän on saanut päätöksen oikeudesta ammatilliseen kuntoutukseen, kuntoutusrahan määrä laskettaisiin siten kuin hän olisi tullut työkyvyttömäksi kuntoutustoimenpiteen alkamista edeltävänä päivänä. Tällä estetään se, että kuntoutuksen järjestäjäksi tulisi muu kuin edunsaajan tulevan ajan työskentelyn vakuuttanut eläkelaitos. Tulevan ajan oikeus määriteltäisiin kuitenkin 18 b §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti.

Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että osakuntoutusrahan määrä on puolet 2 momentissa säädetyn täyden kuntoutusrahan määrästä. Muutos ei vaikuttaisi osakuntoutusrahan suuruuteen.

18 d §. Pykälän 1 ja 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei kuntoutusrahan lisäksi makseta kuntoutuskorotusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuntoutuskorotuksen määrästä. Säännöksen mukaan kuntoutuskorotus 33 prosenttia lasketaan kuntoutustuen tai työkyvyttömyyselä-

keen yhteensovitetusta määrästä. Koska työeläkkeiden yhteensovitus ehdotetaan poistettavaksi, momentissa säädetty eläkkeiden yhteensovitus tulisi tarpeettomaksi.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että myös kuntoutusavustuksesta ja sen saajasta on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntoutustuesta tai työkyvyttömyyseläkkeestä taikka niiden saajasta säädetään ja että myös kuntoutusavustusta voidaan maksaa kuukautta lyhyemmältä ajalta.

18 e §. Pykälässä säädetään kuntoutusavustuksesta. Edellä 18 c ja 18 d §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi pykälän 1 ja 2 momentin sanamuotoja ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että niistä selkeästi ilmenee kuntoutusavustuksen suuruus. Kuntoutusavustus on kuten nykyisinkin työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen eikä siihen makseta kuntoutuskorotusta.

19 §. Pykälässä säädetään tilanteista, jolloin uusi eläke myönnetään samoin perustein kuin aikaisempi päättynyt eläke. Pykälän sisältö siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuna 5 c §:ään ja tästä syystä pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

20 §. Pykälän 1 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen ja työttömyyseläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi palveluksen päätyttyä ja eläkkeensaajan saavuttaessa eläkeiän, virkasuhteessa olevan eläkkeensaajan osalta viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän tai tätä alemman eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Jos edunsaaja tulee työkyvyttömäksi jatkaessaan palvelustaan 63 vuoden täyttämisen jälkeen ja hänellä on oikeus lisäeläkeosuuteen ajalta ennen vuotta 1995, hänen oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeeseen tutkitaan, mutta eläke myönnetään vanhuuseläkkeenä. Tällöin myös oikeus lisäeläkeosuuteen säilyy. Eläke myönnettäisiin hakemusta seuraavan kuukauden alusta tai erityisistä syistä tätä aikaisemmin. Lisäeläkeosuuden menettäneillä työkyvyttömyyttä ei enää 63 vuoden iän jälkeen tutkita. Jos ennen vuotta 1960 syntyneellä edunsaajalla on eläkkeeseen oikeuttava aikaa ajalta ennen vuotta 1995, eläke myönnetään tältä osin muunnettuna vanhuus-

eläkkeenä. Vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneillä edunsaajilla eläke on karttuneen vanhuuseläkkeen määräinen.

Nykykäytännön mukaan, kun osatyökyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, se on suuruudeltaan sama kuin täysi työkyvyttömyyseläke. Myös tästä ehdotetaan otettavaksi säännös 1 momenttiin. Sen mukaan osatyökyvyttömyyseläke muuttuisi täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä tai tätä alemman eläkeiän tai eroamisiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Momentin työttömyyseläkettä koskevaa säännöstä muutettaisiin vastaavasti, eli työttömyyseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Momenttiin lisättäisiin myös säännös siitä, että työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi, siihen ei sovellettaisi 7 e §:ssä tarkoitettua elinaikakerrointa. Työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi tulevan ajan eläke lisättäisiin tällöin eläkkeeseen. Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän 3 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavan edunsaajan eläkkeen muuttumisesta hakemuksesta työttömyyseläkkeeksi siinä tapauksessa, että edunsaaja joutuu työttömäksi. Momentin sanamuotoon ehdotetaan tehtäväksi tulevan ajan eläkettä koskevasta muutoksesta johtuvat muutokset. Säännöstä tarkistettaisiin myös siten, että sanamuoto osaeläke tarkistettaisiin osatyökyvyttömyyseläkkeeksi.

Pykälän 4 momentti, jossa säädetään osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttumisesta edunsaajan hakemuksesta yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi, ehdotetaan poistettavaksi, koska yksilöllinen varhaiseläke eläkeuotona poistuu. Säännöksen soveltamisesta edelleen yksilölliseen varhaiseläkkeeseen oikeutettuihin edunsaajiin säädettäisiin voimaantulosäännöksessä.

Pykälän 5 momentti ehdotetaan tulevan ajan eläkettä koskevan muutoksen johdosta poistettavaksi tarpeettomana.

26 §. Pykälässä säädetään valtiokonttorin sekä tämän lain mukaisen muutoksenhakuelimen tiedonsaantioikeudesta. Pykälän nykyinen 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 3 momentiksi, jonka viittaukset korjatta-

siin samalla vastaamaan pykälään ehdotettuja muutoksia. Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä siitä, että valtiokonttorilla on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada tietoja eläkkeen laskemista varten 6 §:n 1 momentissa ja 5 a §:n 4 momentissa tarkoitettujen etuuksien myöntäjiltä. Niiden olisi annettava tiedot valtiokonttorin määräämällä tavalla kultakin kalenterivuodelta toukokuun loppuun tai muuhun Valtiokonttorin kanssa sovittuun ajankohtaan mennessä.

26 a § Pykälän 2 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta. Säännöstä täsmennetään siten, että työkyvyttömyyseläkkeen saajan on ilmoitettava valtiokonttorille ryhtymisestäään ansiotyöhön. Lähtökohtaisesti työnantaja ilmoittaa ansioista valtiokonttorille. Usein tämä tapahtuu vasta vuosi-ilmoitusten yhteydessä. Myös eläkkeensaajan on itse ilmoitettava ansioistaan valtiokonttorille, jotta työkyvyttömyyseläkkeen saajan ansioita voidaan valvoa ja jotta eläke voidaan tarvittaessa keskeyttää ajoissa. Pykälästä poistetaan yksilöllisen varhaiseläkkeen saajan velvollisuus ilmoittaa ryhtymisestäään ansiotyöhön. Tämän lain voimaantulosäännöksen 33 momentin mukaan säännöstä sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, sekä yksilölliseen varhaiseläkkeeseen.

27 §. Pykälässä säädetään henkilölle maksettavien muiden eläkkeiden ja korvausten huomioon ottamisesta eläkkeen enimmäismäärän laskemiseksi. Eläkkeen enimmäismäärän laskemisesta luovutaan ja säännös ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

28 §. Pykälän 1 momentin asetuksenantovaltuutuksesta poistetaan maininta siitä, että asetuksella säädetään, ketä pidetään 1 §:n 1 momentin mukaisesti virka- tai työsuhteeseen verrattavassa palvelussuhteessa valtioon olevana henkilönä. Tästä ehdotetaan säädettäväksi laissa. Lisäksi poistetaan tarpeettomana asetuksenantomahdollisuus 2 §:n 1 momentissa, 7 §:n 1 momentissa ja 7 §:n 4 momentissa mainituista seikoista. Mahdollisuudesta asetuksella tarkemmin säätää eläke-neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta säädettäisiin 3 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan uutta

säännöstä siitä, että tässä laissa mainituilla rahamäärillä tarkoitetaan summia, jotka vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitettun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Voimaantulosäännös

Laki valtion eläkelain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Voimaantulosäännöksen 1 momentin toisen virkkeen mukaan tämän lain 3 §:n 3 momentti tulisi kuitenkin voimaan 1 päivänä elokuuta 2004, koska valtiokonttorin varhaiseläkelautakunnan toimikausi päättyy heinäkuun lopussa 2004.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan tätä lakia sovellettaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan. Siten ehdotettuja säännöksiä, jotka koskevat työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi, sovellettaisiin niihin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain voimaan tullessa tai sen jälkeen. Työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan kuitenkin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä. Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi tilanteista, joissa edunsaaja on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista tai ennen sairausvakuutuslain mukaisen ensisijaisuusajan päättymistä vuosina 2005 tai 2006 alkavissa eläkkeissä, joissa eläketapahtuma on sattunut vuonna 2005. Näissä tilanteissa eläke laskettaisiin työkyvyttömyyseläkkeenä ennen muutoksen voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, mutta se myönnettäisiin vanhuuseläkkeenä.

Ehdotetun 7 a §:n mukaan eläkkeen määrää laskettaessa ei yleensä käytetä eläketapahtumavuoden todellisia ansioita, vaan tältä vuodelta eläke karttuu edellisen vuoden työansioiden perusteella. Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädettäisiin, että jos henkilö siirtyy vanhuuseläkkeelle tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle välittömästi lain voimaantulon jälkeen eli vuoden 2005 aikana, hänen eläkkeensä karttuma vuodelta 2005 laskettaisiin hänelle vuoden 2004 loppuun määrätyn

eläkkeen eläkepalkan perusteella. Eläkepalkka muunnettaisiin palkkakertoimella vuoden 2005 tasoon ja kerrotaisiin 1 päivästä tammikuuta 2005 eläketapahtumakuukauden loppuun olevien kuukausien lukumäärällä. Vastaavasti vuosina 2006 ja 2007 eläketapahtumissa käytettäisiin vuoden 2004 loppuun määrättyä eläkepalkkaa niin ansiovuosina, joihin 7 a §:n 2 momentin mukaan eläketapahtumaa edeltävien vuosien ansioita verrataan.

Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan vuoden 2004 lopussa kaikki jatkuvat palvelukset päätetään ja niistä lasketaan 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttunut eläke nykyisten säännösten mukaan. Samana ajankohtana myös työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin nykyisten säännösten mukaan. Työeläkelisän laskemisesta voidaan valtiovarainministeriön asetuksella antaa tarkempia säännöksiä. Näin muodostetut eläkeoikeudet tarkistetaan eläkkeen laskentahetkeä vastaaviksi 7 c §:ssä säädetyllä palkkakertoimella.

Eläkettä myöhemmin laskettaessa ennen vuotta 2004 muodostetut vapaakirjat korotetaan vuoden 2004 tasoon nykyisellä niin sanotulla työikäisen indeksillä, joka on määritelty työntekijäin eläkelain 9 §:ssä ja johon viitataan valtion eläkelain 16 §:ssä, ja siitä eläkkeen laskentahetken tasoon uudella palkkakertoimella.

Voimaantulosäännöksen 5 momentissa säädettäisiin vuoden 2004 loppuun karttuneen valtion eläkelain mukaisen peruseläketurvan tasaisen eläketurvan yhteensovittamisesta. Säännös olisi tarpeen, koska valtion eläkejärjestelmässä eläke on ennen vuotta 1995 karttunut huomattavasti yksityisen alan eläkejärjestelmän 1,5 prosentin vuosikarttumaa nopeammin. Nykyisin eläketapahtumaan tai eläkkeen alkamisajankohtaan ajoittuva yhteensovitus, jossa työeläkkeiden määrä rajataan 60 – 66 prosentin suuruiseen tavoitetasoon, ehdotetaan suoritettavaksi jo vuoden 2004 lopussa. Kun työeläkejärjestelmässä ansaitaan 60 prosentin suuruinen tavoitetaso noin 40 vuoden työuran aikana, niin ehdotetulla säännöksellä saadaan aikaan tavoitetaso rajaus, joka edustaa edunsaajan 23 ikävuodesta vuoteen 2005 mennessä kuluneen

ajan suhdetta 40 vuoteen. Näin ennen vuotta 1995 voimassa olleiden nopeiden karttumien aiheuttamat tavoitetason ylittymiset estettäisiin ja vuoden 2004 jälkeen yhteensovituksesta eläkkeen alkamishetkellä voitaisiin luopua.

Valtion eläkelain mukainen eläke voi nykyisin olla määrältään enintään 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Kyseinen kattosäännös on edelleen tarkoitus säilyttää vuoden 2004 loppuun saakka karttuneissa valtion eläkelain mukaisissa eläkkeissä. Vuoden 2004 lopussa yhteensovitus tehtäisiin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden yhteensovitusta koskevien säännösten mukaisesti lukuun ottamatta yhteensovitusrajan määrittämistä ja ylitteen vähentämistä, joista säädetään erikseen tässä momentissa. Yhteensovitusperuste määräytyisi samoin kuin nykyisessä, vuoden 2004 loppuun voimassa olevassa työntekijäin eläkelain 8 §:ssä. Yhteensovitusperuste olisi korkein vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen peruseläkkeen perusteena oleva palkka tai yrittäjätyötulo tai yli vuoden rinnakkain jatkuneiden työsuhteiden tai yrittäjätoiminnan perusteella yhteenlaskettavat palkat tai työtulot. Niinikään se olisi myös korkein palkka lisätynä 10/6 osalla yli kolme vuotta palveluksen kanssa samanaikaisesti jatkuneen tapaturma- tai liikennevakuutuskorvauksen määrällä.

Yhteensovitusraja olisi vuoden 2004 lopussa määritettävän rajaprocentin osoittama määrä yhteensovitusperusteesta. Rajaprocentti laskettaisiin kaavalla, jonka osoittajassa on päivien lukumäärä edunsaajan 23 ikävuoden täyttämispäivästä 31 päivään joulukuuta 2004 saakka ja nimittäjässä luku 14 400, mikä on eläkkeiden laskennassa 40 vuodesta tuleva päivien lukumäärä. Eläkkeen laskennassa jokaisessa kuukaudessa on 30 päivää ja jokaisessa vuodessa 360 päivää. Kaavasta saatavalla murtoluvulla kerrotaisiin vuoden 2004 loppuun saakka työeläkkeiden peruseläketurvan mukainen tavoitetaso, joka on 60 prosenttia eläkepalkasta. Näin saatu rajaprocentti laskettaisiin kahden desimaalin tarkkuudella.

Valtion eläkejärjestelmässä on vuoden 2004 jälkeen edelleen noin 20 000 edunsaajaa, jotka ovat valinneet vanhan ammatillisen

erityiseläkejärjestelmän. Heillä erityiseläkeikä on valinnasta riippuen 55, 58 tai 60 vuotta. Näiden edunsaajien yhteensovitusrajaan ehdotetaan lisättäväksi 1,5 prosenttiyksikköä jokaista vuotta kohden, jolla erityiseläkeikä alittaa 63 vuotta. Tämä on tarpeen siksi, että heillä ei ole mahdollisuutta ansaita eläkettään 40 vuotta, koska eläkeikä tai eroamisikä tulee vastaan jo aiemmin. Tällä tavoin 55 vuoden eläkeiässä yhteensovitusrajaan lisätään 12 prosenttiyksikköä, 58 vuoden eläkeiässä 7,5 prosenttiyksikköä ja 60 vuoden eläkeiässä 4,5 prosenttiyksikköä. Rajaprocentti voi kuitenkin olla enintään 60. Yhteensovitusraja euroina olisi näin lasketun rajaprocentin osoittama määrä edellä mainitusta yhteensovitusperusteesta.

Yhteensovitus tehtäisiin laskemalla kaikki peruseläketurvan tasolla karttuneet vuoden 2004 loppuun mennessä ansaitut työeläkkeet yhteen. Vanhoilla edunsaajilla valtion eläkelain mukainen eläke on karttunut ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995 2,2 prosenttia vuodessa eli 11/60 prosenttia kuukaudessa. Heillä kyseinen karttuma ehdotetaan laskennallisesti jaettavaksi erilliseen 2,0 prosenttia vuodessa karttuneeseen yhteensovitettavaan peruseläkeosaan ja 0,2 prosenttia vuodessa karttuneeseen yhteensovituksen ulkopuolelle jäävään lisäeläkeosaan. Jos kaikkien yhteensovituksessa huomioon otettavien edunsaajan työeläkkeiden summa ylittää yhteensovitusrajan, ylittävä osa eli ylitte ehdotetaan vähennettäväksi julkisen puolen eläkkeistä niiden mukaisessa suhteessa. Julkisen puolen eläkkeitä ovat työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 ja 7-9 kohdassa mainitut peruseläkkeet.

Kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annetun lain 5 §:n viittaussäännöksen mukaisesti, se mitä tässä momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös mainitun lain mukaan 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttunutta eläkettä.

Edellä tarkoitettulla tavalla lasketusta, vuoden 2004 loppuun ansaitusta euromääräisestä eläkkeestä käytettäisiin nimitystä loppuvapaakirja. Loppuvapaakirjan määrä laskettaisiin vuoden 2004 indeksitasossa, josta sitä tarkistetaan 4 momentin mukaisesti eläkkeen laskentahetken tasoon tämän lain 7 c §:ssä

tarkoitettulla palkkakertoimella. Edunsaajan kokonaiseläketurva saadaan lisäämällä loppuvapaakirjaan vuoden 2004 jälkeen ansaittu eläketurva ilman yhteensovitusta.

Voimaantulosäännöksen 6 momentissa säädettäisiin lisäeläkeosuuden lisäämisestä valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen. Edellä 5 momentissa tarkoitetun ylitteen vähentämisen jälkeen eläkkeeseen ehdotetaan lisättäväksi vanhojen edunsaajien vuotta kohhti laskettava 0,2 prosentin suuruinen lisäeläkeosuus, mikäli palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti henkilökohtaiseen eläkeikään tai työkyvyttömyyden alkamiseen asti. Jos vanhan edunsaajan palvelus ei jatkuisi tämän lain 1 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla henkilökohtaiseen eläkeikään tai työkyvyttömyyden alkamiseen asti, hän ei saisi lisäeläkeosuutta. Vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneellä edunsaajalla on kuitenkin oikeus lisäeläkeosuuteen, mikäli hän jää ennen henkilökohtaisen eläkeikänsä täyttämistä yhdenjaksoisesti jatkuneesta palveluksesta tämän lain 4 §:n mukaiselle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 63-vuotiaana tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 62-vuotiaana.

Lisäeläkeosuus kertyisi ajalta ennen vuotta 1995 karttuneesta valtion eläkelain mukaisesta palveluksesta myös tämän lain 1 a §:ssä tarkoitettulle edunsaajalle, mikäli 1 a §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät. Tämä tarkoittaisi sitä, että toiminnan kunnallistamisen yhteydessä kunnallisen eläkelain alaisuuteen siirretyt edunsaajan ennen kunnallistamista olleen valtion palveluksen on tullut jatkaa yhdenjaksoisena kunnallistamisajankohtaan saakka, jolloin hän on säilyttänyt vanhan edunsaajan asemansa, ja kunnallistamisajankohdasta lukien kunnallisen eläkelain alainen palveluksen tulee jatkaa yhdenjaksoisesti kunnallisen eläkelain mukaiseen eläkeikään saakka tai hän tulee palveluksen jatkuessa sitä ennen valtion eläkelaiissa säädetyin tavoin työkyvyttömäksi. Lisäeläkeosuus kertyisi vastaavasti myös tämän lain 8 §:n 6 momentissa tarkoitettulle edunsaajalle, mikäli hänellä on oikeus kyseisessä lainkohdassa mainitun lain mukaiseen eläkkeeseen ja hän saa kyseisessä lainkohdassa mainitun lain perusteella oikeuden lisäkarttumaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995.

Koska ennen vuotta 1940 syntyneillä edun-

saajilla eläkkeen tavoitetaso on 66 prosenttia eläkepalkasta ja lisäeläketurvan mukainen karttuma vuoden 1994 jälkeiseltä ajalta 2,2 prosenttia vuodessa, heillä vuotta kohti laskettava 0,2 prosentin suuruinen lisäeläkeosuus laskettaisiin myös 1 päivän tammikuuta 1995 ja 31 päivän joulukuuta 2004 väliseltä ajalta hyväksi eläkkeeseen, jotta edunmenetyksiä ei tapahtuisi. Lisäeläkeosuus on enintään 6 prosenttia valtion eläkelain mukaisesta eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Voimaantulosäännöksen 7 momenttiin sisältyisi ylitteen suoja säännös. Säännöksen tarkoituksena olisi estää eläkkeiden määrien mahdolliset pienentymiset, jotka voivat aiheutua edunsaajan 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä jatkuneen palvelukseen vapaakirjauttamisen yhteydessä suoritettavasta 5 momentin mukaisesta yhteensovituksesta. Siinä syntyvän ylitteen vähentäminen saattaisi pienentää eläkkeen määrää niissä tapauksissa, joissa edunsaaja jää eläkkeelle pian 1 päivän tammikuuta 2005 jälkeen, jolloin hän ei ehtisi kartuttaa vastaavaa määrää eläketurvaa vuoden 2004 jälkeiseltä ajalta.

Momentin mukaisesti siinä tapauksessa, että ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan yhteensovitetun vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneiden eläkkeiden yhteismäärän ja edellä 5 momentin sekä sitä vastaavan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3, 5 ja 7-9 kohdassa mainittujen säännösten mukaisesti yhteensovitetun eläkkeiden ja muiden yhteensovituksessa huomioon otettujen työeläkkeiden yhteismäärän erotus on suurempi kuin edunsaajalle vuoden 2004 jälkeen karttunut työeläkelakien mukainen eläke, eläketä myönnettäessä eläkkeeseen lisättäisiin se määrä, jolla edellä tarkoitettu erotus ylittää vuoden 2004 jälkeen karttuneiden eläkkeiden yhteismäärän. Vuoden 2004 jälkeen karttuneena eläketurvana otettaisiin huomioon työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien ja eläkesääntöjen mukaan karttunut eläketurva sekä valtion varoista suoritettavasta etuudesta alle kolmi-vuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta annetun lain mukaan karttunut eläke. Mikäli vuoden 2004 jälkeen karttunut eläketurva olisi vähintään edellä tarkoitettua erotuksen

suuruinen, lisää ei jäisi lainkaan maksettavaksi. Jos yhteensovituksessa on otettu huomioon myös työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3, 5 ja 7-9 kohdassa tarkoitettu eläke, tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tuleva lisä olisi sama suhteellinen osuus edellä mainitulla tavalla lasketusta lisäyksen kokonaismäärästä kuin tämän lain mukainen eläke on mainittujen eläkkeiden yhteensovituksessa huomioon otetusta yhteismäärästä. Jos eläke myönnettäisiin 9 momentin mukaisesti muunnettuna, eläkkeeseen tulevaa lisää määrittäessä vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneiden eläkkeiden sijasta käytettäisiin 9 momentin mukaan muunnettuja eläkkeiden määriä.

Voimaantulosäännöksen 8 momentissa säädettäisiin karttumistakuusta ammatillisen erityiseläkeiän valinneille. Sännös pohjautuu valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1528/1993) voimaantulosäännöksen 10 momenttiin, jonka mukaan valintaan oikeutetun edunsaajan eläkkeen karttumisprosentti on vähintään 60, jos hänellä on valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään 30 vuotta. Tämä niin sanottu karttumistakuu suhteutetaan vuoden 2004 b-pussa tehtävän vapaakirjautuksen yhteydessä niin, että ammatillisen erityiseläkeiän valinneen edunsaajan valtion eläkelain mukaisten eläkkeiden karttumisprosentti on vähintään se sama suhteellinen osuus 60 prosentista, joka saadaan kun verrataan edunsaajan vuoden 2004 loppuun mennessä kertynyttä valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa 30 vuoteen. Näin laskettu karttumisprosentti ei voi kuitenkaan ylittää 5 momentissa tarkoitettua rajaprosenttia. Jos todellinen karttuma on pienempi kuin karttumistakuuta käyttäen laskettu prosenttimäärä, lisätään vuoden 2004 lopussa päätettävästä palveluksesta laskettuun eläkkeeseen puuttuva määrä. Jos karttumistakuuprosentti on suurempi kuin rajaprosentti, voidaan lisäystä tehdä kuitenkin vain rajaprosentin määrään asti. Tämän momentin mukaisesti laskettuun karttumisprosenttiin sisältyisi 6 momentissa tarkoitettu lisäeläkeosuus.

Voimaantulosäännöksen 9 momentin mukaan, jos ennen vuotta 1960 syntyneelle edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke ennen nykyistä henkilökohtaista eläkeikää,

muunnettaisiin ajalta ennen vuotta 1995 karttunut peruseläketurvan mukainen eläkkeenosa vastaamaan 63 vuoden eläkeikää jakamalla se muuntokertoimella 1,106. Ajalta ennen vuotta 1995 valtion eläkelain piirissä on peruseläketurvan tasoista eläkettä karttunut 2,0 prosenttia vuodessa eli 1/6 prosenttia kuukaudessa. Peruseläketurvan mukaiseen eläkkeeseen liittyy 65 vuoden eläkeikä. Jos edunsaaja jää eläkkeelle tätä aikaisemmin, peruseläketurva muunnetaan tiettyä eläkeikää vastaavaksi siten, että 65 vuoden eläkeikä muunnetaan vastaamaan 63 vuoden eläkeikää. Muuntaminen suoritetaan jakamalla ennen vuotta 1995 karttunut peruseläketurvan mukainen eläkkeenosa muuntokertoimella 1,106. Kerroin on sama kuin mitä käytetään muutettaessa työntekijäin eläkelain peruseläketurvan mukaiseen vapaakirjaan liittyvä 65 vuoden eläkeikä 63 vuoden eläkeikäksi. Muuntaminen tehtäisiin ennen 5 momentissa tarkoitettua eläkkeiden yhteensovitusta.

Uudistuksen yhtenä tavoitteena on, että valtion eläkejärjestelmän piiristä samoin kuin yksityisen alan eläkejärjestelmästä voi jäädä eläkkeelle 63-vuotiaana. Ennen vuotta 1995 valtion eläketurva on kuitenkin peruseläkkeen tasoisenakin ollut korkeampi kuin yksityisellä alalla. Tästä syystä korkeampaan peruseläketurvaan liittyvä eläkeikä muutetaan vastaamaan matalampaa 63 vuoden eläkeikää.

Vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneillä edunsaajilla olisi kuitenkin oikeus vanhuuseläkkeeseen 63 vuoden iästä lukien ilman muuntamista. Näille ikäluokille korkeampia karttuvia ennen vuotta 1995 ei ole voinut merkittävästi karttua ja samaa ikärajausta on käytetty vuoden 1995 alusta voimaan tulleita muutoksia tehtäessä.

Muuntamista ei kuitenkaan tehtäisi työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Työkyvyttömyyseläke muuttuisi ehdotun 20 §:n mukaan vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän taikka tätä alemman eläkeiän tai eroamisiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Muuntamista ei tehtäisi myöskään työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 20 §:n mukaisesti 63 vuoden iässä eikä silloin kun edunsaajalle myönnetään 9 a §:n 5 momentin mukaisesti suoraan vanhuuseläke hänen täytettyään työttömyys-

eläkkeen edellytykset 62 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkelanteissa muuntamista ei tehtäisi, koska näillä edunsaajilla ei olisi mahdollisuutta valita vanhuuseläkkeen alkamisiäksi henkilökohtaista eläkeikänsä.

Mikäli osa-aikaeläkkeellä oleva edunsaaja siirtyy vanhuuseläkkeelle ennen tämän lain 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua henkilökohtaista eläkeikää, tehtäisiin vanhuuseläkkeen tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu muuntaminen.

Vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneillä on työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetty edellytyksin oikeus työttömyysturvan lisäpäiviin 65-vuotiaaksi asti. Tällaisille edunsaajille säädettäisiin 10 a §:n 3 momentissa oikeus saada 62 vuoden iässä vanhuuseläke ilman varhennusvähennystä. Koska tällöin vanhuuseläke myönnettäisiin ennen henkilökohtaista eläkeikää, muuntaminen suoritettaisiin tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetyllä tavalla. Tilanne eroaa työttömyyseläkkeestä, koska tässä tapauksessa edunsaaja voi valita vanhuuseläkkeen alkamisiään.

Jos ennen vuotta 1960 syntyneellä edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen 8 §:n 6 momentin mukaisesti ennen henkilökohtaista eläkeikänsä, hänen eläketurvaansa ei sovellettaisi mitä tässä momentissa säädetään eläkkeen muuntamisesta. Tämän lain 8 §:n 6 momentissa säädetään valtion eläkelain mukaisen eläketurvan laukeamisesta silloin, kun edunsaaja saa vanhuuseläkkeen jonkun kyseisessä pykälässä mainitun lain perusteella siten, että siihen sisältyy 2,2 prosentin vuosikarttumaa ajalta ennen vuotta 1995. Edunsaajalla on tällöin oikeus samasta ajankohdasta myös valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen. Vaikka edunsaaja ei olisi täyttänyt valtion eläkelain mukaista eläkeikänsä, eläkettä ei kuitenkaan muunnettaisi, koska säilyttääkseen 2,2 prosentin vuosikarttuman edunsaajan on täytynyt työskennellä kyseisessä pykälässä mainitun muun lain edellyttämään eläkeikään saakka.

Voimaantulosäännöksen 10 momentissa säädettäisiin eläkepalkan harkinnanvaraisesta tarkistamisesta 4 momentissa tarkoitettujen palveluksen päättämisen yhteydessä. Kun palvelus päätetään 4 momentissa säädetyllä taval-

la, eläkepalkkaan vaikuttaviin ansiovuosiin saattaa sisältyä sellaisia vuosia, joiden ansiotaso on jostain syystä alhaisempi tai korkeampi kuin ilman tällaista poikkeuksellista syytä. Koska edunsaaja ei ole voinut tietää, että nämä ansiot vaikuttavat hänen eläketurvaansa, ehdotetaan 10 momentissa säädettäväksi, että eläkepalkkaa voitaisiin harkinnanvaraisesti tarkistaa nykyistä harkinnanvaraisesti tarkistamista koskevaa säännöstä lievemmin perustein ja tarkistus voitaisiin tehdä myös valtiokonttorin aloitteesta. Ehdotuksessa eläkepalkkaa voitaisiin harkinnanvaraisesti tarkistaa, mikäli poikkeuksellisella syyllä olisi 7,5 prosentin vaikutus edunsaajan eläkepalkkaan, kun nykyisin edellytetään 20 prosentin vaikutusta edunsaajan eläketurvaan. Eläkepalkkaa voitaisiin tarkistaa paitsi ylöspäin myös alaspäin siinä tapauksessa, että poikkeuksellinen syy on vaikuttanut korottavasti eläkepalkkaan ja vaaditut edellytykset muutoin täyttyvät. Poikkeukselliseksi syyksi hyväksyttäisiin muutkin kuin nykyisin eläkeratkaisutoiminnassa hyväksytyt syyt. Nykykäytännön lisäksi eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen olisi mahdollista esimerkiksi palkattomien keskeytysten ja vuorotteluvapaan johdosta. Lisäksi säännöksen mukaisesti edunsaajan palvelus katsottaisiin yhdenjaksoiseksi tätä momenttia sovellettaessa eikä 31 päivään joulukuuta 2004 saakka voimassa olevia palveluksen niin sanottua teknistä katkaisua koskevia säännöksiä sovellettaisi edunsaajan palvelukseen.

Koska tällä lailla kumottaisiin harkinnanvaraisesta eläkepalkan tarkistamista koskeva nykyinen 7 c §, ehdotetaan lisäksi, että momentissa ehdotettu tarkistaminen voitaisiin tehdä myös ennen lain voimaantuloa päättyneisiin palveluksiin. Tällöin syyksi hyväksyttäisiin vain kumottavaksi ehdotetun pykälän mukainen poikkeuksellinen syy ja sen vaikutuksen eläketurvaan tulisi olla vähintään 20 prosenttia. Jos palvelussuhde on päättynyt ennen vuotta 1996, sovellettaisiin silloin voimassa ollutta 3 prosentin vaikutusta valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1671/1995) voimaantulosäännöksen 6 momentin mukaisesti. Koska tarkoituksena on, että kaikki ennen vuotta 2005 karttuneet eläkkeet lasketaan valmiiksi, vaikutusta voi-

taisiin verrata vain vuoden 2004 loppuun karttuneeseen eläkkeeseen tai, jos palvelus on päättynyt ennen vuotta 1996, eläkepalkkaan.

Voimaantulosäännöksen 11 momentissa säädettäisiin valtion eläkelain mukaisen eläkkeeseen tehtävästä lisäyksestä, kun yksityisen alan eläkejärjestelmän mukainen eläke on huomioitu yhteensovituksessa, mutta oikeus kyseiseen eläkkeeseen alkaa vasta myöhemmin. Valtion eläkejärjestelmässä on edelleen edunsaajia, joilla on alle 63 vuoden vanhuuseläkeikä. Yksityisen alan eläkejärjestelmästä vanhuuseläkkeen voi saada aikaisintaan 63 vuoden iästä. Kun valtion eläkelain piiristä eläkkeelle jäävän edunsaajan eläkettä määrättäessä yhteensovitaan kaikki ennen vuotta 2005 karttuneet eläkkeet, ehdotetaan, että jos tällaisessa yhteensovituksessa on mukana myös yksityisen alan eläkettä, sen aiheuttama vähennys eläkkeessä korvattaisiin valtion eläkelain mukaisessa eläkkeessä. Valtion eläkelain mukaista eläkettä maksettaisiin näin korotettuna siihen saakka, kunnes edunsaaja täyttää 63 vuotta tai saa oikeuden yksityisen alan eläkejärjestelmän mukaiseen eläkkeeseen.

Voimaantulosäännöksen 12 momentissa säädettäisiin poikkeus edellä 5 momentissa tarkoitettuun yhteensovitukseen. Jos edunsaaja 31 päivänä joulukuuta 2004 saa jo valtion eläkelain mukaista eläkettä tai eläkettä, joka on myönnetty jostakin muusta julkisen alan eläkejärjestelmästä, tämä eläke on myöntöhetkellä yhteensovitettu nykyisten, 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleiden yhteensovitusäännösten mukaan, kun edunsaajalle aikanaan myönnetään valtion eläkelain mukainen eläke. Yhteensovitus ei toimi tarkoituksenmukaisesti, jos samaa eläkekoonaisuutta vähennettäisiin käyttäen eri yhteensovitusrajoja. Tästä syystä ehdotetaan, että näissä tilanteissa uutta eläkettä ei yhteensovitetä 5 momentin mukaisesti, vaan ainoastaan aikaisempi eläke yhteensovitetään uudelleen.

Voimaantulosäännöksen 13 momentissa säädettäisiin eläkkeen yhteensovituksesta tilanteissa, joissa edunsaaja on jo jäänyt valtion eläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle ennen tämän lain voimaantuloa ja hänelle myöhemmin myönnetään eläke toisesta elä-

kejärjestelmästä. Nykyisin eläkkeiden yhteensovitus tehdään silloin, kun edunsaaja saa oikeuden eläkkeeseen. Eläkeoikeuden aikaessa eri eläkejärjestelmissä eri ajankohtana, aikaisemmin myönnettyyn eläkkeeseen tehdään uusi yhteensovitus, kun uusi eläke alkaa. Valtion eläkejärjestelmässä vanhuuseläkeikä on alhaisempi kuin yksityisen alan eläkejärjestelmässä. Edunsaaja voi olla jo vanhuuseläkkeellä valtion eläkejärjestelmästä tämän lain voimaan tullessa, mutta hänellä ei ole vielä oikeutta vanhuuseläkkeeseen yksityisen alan eläkejärjestelmästä. Jotta näitä edunsaajia kohdeltaisiin yhdenvertaisesti niiden edunsaajien kanssa, jotka eivät vielä ole eläkkeellä, myös jo myönnettyyn eläkkeeseen tehtäisiin yhteensovitus, kun edunsaaja saa oikeuden uuteen eläkkeeseen. Samoin meneteltäisiin niissä tapauksissa, joissa eläkkeen määrää muutetaan. Vuoden 2004 jälkeen karttunutta eläkettä ei kuitenkaan enää yhteensovitettaisi, koska vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osalta yhteensovitusta ei työeläkejärjestelmässä LITAKorvausten vähentämistä lukuun ottamatta enää tehtäisi. Koska yksityisen alan eläkejärjestelmä ei enää vuoden 2004 jälkeen myönnettyjä eläkkeitä yhteensovita, mutta kaikki julkisen alan eläkejärjestelmät sen sijaan yhteensovittavat, valtion eläkelain mukaisesta eläkkeestä vähennettäisiin yhteensovitusrajan ylittävästä osasta sama suhteellinen osuus kuin valtion eläkelain mukainen eläke on yhteensovituksessa mukana olevien julkisten eläkejärjestelmien eli työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 ja 7-9 kohdassa mainittujen eläkelakien ja sääntöjen mukaisten eläkkeiden yhteismäärästä.

Voimaantulosäännöksen 14 momentissa säädettäisiin ammatillisen erityiseläkeiän valinnan valinnan säilymisen edellytyksistä. Mahdollisuudesta valita ammatillinen erityiseläkeikä on säädetty valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksessä. Mainitun lain voimaantulosäännöksessä säädetään, että henkilöllä, jolla on mainitussa voimaantulosäännöksessä säädetty oikeus erityiseläkeiän valintaan ja joka on tätä valintaoikeuttaan käyttänyt, on oikeus eläkkeeseen ennen mainitun lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Ennen mainitun lain voimaantuloa voimassa olleen valtion eläkelain 8 §:n mukaan vanhuuseläkkeen saaminen erityiseläkeissä edellytti loppukarenssiehdon täyttymistä. Loppukarenssiehdon täytyminen edellytti, että edunsaaja on palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneet kuusi kuukautta ollut yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa erityiseläkeikään oikeuttavassa tehtävässä ja että hänellä välittömästi palveluksen päättymistä edeltäneiden viiden viimeisen vuoden kuluessa on eläkeajaksi luettavaa aikaa vähintään kolme vuotta kyseisessä erityiseläkeikään oikeuttavassa tehtävässä.

Loppukarenssi vaatimus ehdotetaan tässä yhteydessä poistettavaksi, loppukarensseja ei myöskään tutkittaisi vuoden 2004 lopussa tehtävän vapaakirjautuksen yhteydessä. Yhdenjaksoisuuden vaatimus kuitenkin säilyisi. Yhdenjaksoisuusvaatimuksen mukaan edunsaajan on tullut olla 31 päivänä joulukuuta 1992 valtion eläkelain piiriin kuuluvassa yhdenjaksoisessa palveluksessa, joka jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan asti. Vuoden 2005 alusta palvelussuhteen yhdenjaksoisuuden vaatimus muuttuisi kuitenkin siten, että palvelussuhde katsottaisiin yhdenjaksoiseksi, jos tämän lain 1 §:n 4 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Tämän mukaisesti valtion eläkelain piirissä ansaittuja työansioita tulisi olla vähintään 6000 euroa kunakin vuonna vuoden 2004 indeksitasossa. Jos palvelus päättyy kesken vuoden, kyseisen vuoden vähimmäisansiovaatimus saataisiin jakamalla 6000 euroa 12:lla ja kertomalla työssäolokuukausien määrällä. Vuoden 2004 loppuun saakka yhdenjaksoisuuden vaatimuksen tulee täytyä nykyisin voimassa olevien säännöksiin mukaisesti.

Niissä tapauksissa, joissa edunsaaja on valinnan tehdessään ollut peruskoulun opettajan 60 vuoden erityiseläkeiän tehtävässä ja hän myöhemmin siirtyy erityisluokanopettajan 55 vuoden erityiseläkeiän tehtävään, josta hän aikoo jäädä 55-vuotiaana vanhuuseläkkeelle, edellytettäisiin erityisluokanopettajan 55 vuoden erityiseläkeiän edellytyksenä olevien 30 vuoden ja 15 vuoden karenssi vaatimusten täyttymistä. Kolmenkymmenen vuoden palvelusaikavaatimuksen mukaisesti edunsaajalla tulee eläkkeelle jäädessään olla 30 vuotta valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen oi-

keuttavaa palvelusaikaa. Lisäksi edunsaajan on tullut toimia ennen vuotta 1999 peruskoulun viranhaltijan palkkauksesta, eläkkeestä ja perhe-eläkkeestä annetun asetuksen (165/1972) 25 §:n tarkoittamana apukoulun (EMU) tai tarkkailuluokan (ESY) opettajana tai vastaavana erityisluokanopettajana. Perusopetuslain (628/1998) tultua voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999, tuosta ajankohdasta lukien myös muunlainen kuin EMU- tai ESY-opetussuunnitelman mukaisesti annettava luokkamuotoinen erityisopetus luetaan vaadittavaan 15 vuoteen niiden erityisluokanopettajan viranhaltijoiden kohdalla, jotka ovat olleet ennen 1 päivää tammikuuta 1999 päätoimisia EMU- tai ESY-luokkien opettajia joko erityisluokanopettajan viranhaltijana tai tuntiopettajana vähintään yhden kuukauden ajan. Edellä sanottu koskee vastaavasti erityiskoulun rehtoria. Siten he voivat 1 päivästä tammikuuta 1999 lukien kartuttaa vaadittavaa 15 vuoden edellytystä erityisopetusta antavan oppilaitoksen rehtoreina.

Voimaantulosäännöksen 15 momentissa määriteltäisiin 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua uuden ja vanhan edunsaajan henkilökohtainen eläkeikä. Uuden edunsaajan henkilökohtainen eläkeikä on 65 vuotta ja vanhalla edunsaajalla henkilökohtainen eläkeikä on porrastettu välille 63-65 vuotta. Asiallisesti säännös vastaisi valtion eläkelain 4 §:ää, sellaisena kuin se on voimassa vuoden 2004 b-pussa. Edunsaajilla olisi oikeus jäädä nyt ehdotetun 4 §:n mukaisesti vanhuuseläkkeelle liukuvasti 63 ja 68 ikävuoden välillä. Heidän tulisi kuitenkin jatkaa palvelustaan yhdenjaksoisesti henkilökohtaiseen eläkeikään asti, mikäli he haluaisivat saada eläkkeeseensä 6 momentissa tarkoitettua lisäeläkeosuuden sekä eläkkeen ilman 9 momentissa tarkoitettua muuntoa.

Voimaantulosäännöksen 16 momentissa säädettäisiin palkattomien keskeytysten ajalta karttuvaa eläketurvaa koskevan 6 §:n soveltamisen voimaantulosta. Säännöksen nojalla eläketurvaa karttuisi aikaisintaan tämän lain voimaantulosta eli 1 päivästä tammikuuta 2005 lukien, vaikka edunsaaja olisi jäänyt 6 §:ssä tarkoitettulle etuudelle jo tätä ajankohdasta aikaisemmin.

Voimaantulosäännöksen 17 momentissa säädettäisiin 2,0 prosentin vuosikarttumasta

vanhoille edunsaajille, jotka ovat päässeet 2,0 prosentin karttuman piiriin ennen tämän lain voimaantuloa. Heillä karttumaprosentti olisi lain voimaantulon jälkeenkin 2,0 prosenttia vuotta kohden 55 vuoden iän täyttämistä 63 vuoden ikään saakka, jolloin karttuma nousisi 4,5 prosenttiin. Vuonna 1949 syntyneet ovat viimeinen ikäluokka, joka ehtii täyttää 55 vuotta vuonna 2004 eli he voivat nykysäännösten mukaan päästä 2,0 prosentin karttuman piiriin ennen vuotta 2005. Tarkoituksena on säilyttää 2,0 prosentin karttumataso vain sellaisten vanhojen edunsaajien osalta, jotka ovat ennen lain voimaantuloa ehtineet päästä sen piiriin. Tästä syystä säännös koskee vain ennen vuotta 1950 syntyneitä.

Voimaantulosäännöksen 18 momentin mukaan ennen vuotta 1947 syntyneellä sellaisella edunsaajalla, jolla oli tämän lain voimaantullessa oikeus valtion eläkelain 8 §:n 2 momentin mukaan saada vanhuuseläke varhennettuna, olisi oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden varhentamista koskevien säännösten mukaan voimaantulosäännöksen 15 momentissa tarkoitettua henkilökohtaisen eläkeiän täyttämiseen asti. Heillä varhennettu vanhuuseläke määrättäisiin kuten nykyisin eli varhennusvähennys olisi 0,4 prosenttia kultakin henkilökohtaista eläkeikää edeltävältä varhennuskuukaudelta eikä siihen tehtäisi 9 momentissa tarkoitettua muuntoa. Täytettyään 63 vuotta näillä edunsaajilla olisi tämän lain 4 §:n mukaisesti oikeus normaaliin vanhuuseläkkeeseen kuitenkin siten, että mikäli vanhuuseläkkeelle siirtyminen tapahtuu ennen henkilökohtaista eläkeikää, vanhuuseläkkeeseen ei sisältyisi 6 momentissa tarkoitettua lisäeläkeosuutta ja vanhuuseläkkeeseen tehtäisiin 9 momentissa tarkoitettu muunto.

Voimaantulosäännöksen 19 momentin mukaan vuosina 1940-1959 syntyneellä edunsaajalla olisi oikeus saada vanhuuseläke varhennettuna iässä, joka on kolme vuotta alempi kuin hänen 15 momentissa mainittu henkilökohtainen eläkeikänsä. Varhennus laskettaisiin aikaisintaan sitä kalenterikuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana edunsaaja täyttää mainitun iän. Varhennusvähennys on 0,6 prosenttia kultakin 63 vuoden ikää edeltävältä varhennuskuukaudelta.

Ennen varhennusvähennyksen suorittamista eläkkeen määrä muunnettaisiin 9 momentin mukaisesti 63 vuoden ikää vastaavaksi.

Voimaantulosäännöksen 20 momentissa säädettäisiin valtion eläkelain mukaisen eläkkeen varhentamisesta, kun edunsaajalla on oikeus työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 18-20 momentin mukaisesti työntekijäin eläkelain mukaiseen eläkkeeseen 62 vuotta alemmassa iässä. Valtion eläkelain piiriin kuuluvasta palveluksesta eläkkeen voisi saada vastaavasta iästä yksityisestä työsuhteesta karttuneen eläkkeen kanssa.

Valtion laitosten yhtiöittämisen (kuten esimerkiksi valtionrautatiet ja posti- ja telelaitos) jälkeen edunsaajan palvelus on ollut yksityistä palvelusta. Näissä tapauksissa voimassa olevaan työntekijäin eläkelain piiriin kuuluvaan työsuhteeseen voi liittyä työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 18-20 momentissa tarkoitettuja lisäeläkejärjestelyjä. Lisäeläkejärjestelyjen piiriin kuuluvalla henkilöllä voi olla työsuhteen ehtojen mukainen vähimmäisturvan eläkeikä, joka on 62 vuotta alempi, tai lisäeläketurva on rakennettu sen varaan, että peruseläkkeen saa varhennettuna 62 vuotta alemmassa iässä. Ehdotetun säännöksen nojalla valtion eläkelain piiriin kuuluvasta palveluksesta karttuneen vapaakirjan edunsaaja voisi saada varhennettuna vastaavasta iästä yksityisestä palveluksesta karttuneen eläkkeen kanssa kuitenkin aikaisintaan 60 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Varhennusvähennys on 0,6 prosenttia kultakin 63 vuoden ikää edeltävältä varhennuskuukaudelta. Ennen varhennusvähennyksen suorittamista eläkkeen määrä muunnettaisiin 9 momentin mukaisesti 63 vuoden ikää vastaavaksi ennen vuotta 1960 syntyneiden edunsaajien osalta.

Voimaantulosäännöksen 21 momentissa säädettäisiin yksilöllisestä varhaiseläkkeestä. Ennen vuotta 1944 syntyneellä edunsaajalla on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään. Valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1006/2002) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettulla vuosina 1944-1946 syntyneellä edunsaajalla on niinkään oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään.

Samassa momentissa tarkoitettulla sellaisella edunsaajalla, joka on syntynyt vuonna 1947, on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä 59 vuotta täytettyään. Kyseisille edunsaajille myönnetään 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen yksilöllisen varhaiseläkkeen sijasta vanhuuseläke. Yksilöllisen varhaiseläkkeen edellytyksenä oleva oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määritellään valtion eläkelain ennen vuotta 2005 voimassa olevien säännösten mukaisesti. Eläke laskettaisiin kuitenkin tämän lain säännösten mukaan.

Voimaantulosäännöksen 22 momentissa säädettäisiin työttömyyseläkkeestä. Tulevan ajan eläkkeen määräytymistä koskevat muutosehdotukset heijastuvat myös työttömyyseläkkeeseen. Kun työttömyyseläkettä koskevia säännöksiä on aikaisemmin muutettu, voimaantulosäännöksissä on säädetty tiettyihin ikäluokkiin kuuluville, lainmuutosten voimaantuloaikaan työttöminä olleille aikaisempien säännösten mukaiset edut.

Vuoden 1996 alusta tulevan ajan karttumisprosentti porrastettiin siten, että tuleva aika lasketaan 1,5 prosentin karttumalla 50 vuoden iän täyttämiseen saakka, 1,2 prosentin karttumalla 50-59 vuoden iässä ja 0,8 prosentin karttumalla 60 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1671/1995) voimaantulosäännöksen 9 momentin mukaan ennen vuotta 1943 syntyneihin edunsaajiin, joilla 1 päivänä tammikuuta 1996 oli oikeus työttömyyspäivärahaan tai aikuiskoulutustukeen, sovelletaan edelleen valtion eläkelain 10 §:n 1 ja 3 momenttia sellaisina kuin ne olivat mainitun lain voimaan tullessa eli 1,5 prosentin tulevan ajan karttumaa vuodessa. Vuonna 1942 syntyneet edunsaajat ovat nuorin ikäluokka, joka vielä kuuluu tämän voimaantulosäännöksen piiriin. He täyttävät 65 vuoden iän vuonna 2007.

Koska edellä mainitulla voimaantulosäännöksellä on sen piiriin kuuluville henkilöille taattu 31 päivänä joulukuuta 1995 voimassa olleen valtion eläkelain 10 §:n 1 ja 3 momentin mukainen tuleva aika, ehdotetaan, että näiden henkilöiden työttömyyseläkkeet määrätään kaikilta osin nykyisten säännösten mukaan. Näin ollen tulevan ajan oikeus määräytyisi nykyisen valtion eläkelain 5 a ja 5 b §:n mukaan, tuleva aika luetaan eläkkeeseen

oikeuttavaksi eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän täyttämiseen, sen perusteena oleva palkka määräytyy 7 ja 7 a - 7 c §:n mukaan ja sen karttumisprosentti on edelleenkin 1,5 prosenttia vuodessa.

Työttömyyseläkkeen laskentaa muutettiin vuoden 2000 alusta lainmuutoksella (1229/1999) siten, että työttömyyseläkkeeseen ei enää liitetty tulevan ajan eläkeosuutta. Tulevan ajan eläkeosuus lasketaan kuitenkin työttömyyseläkkeen jälkeiseen vanhuus- ja perhe-eläkkeeseen. Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan ennen vuotta 1945 syntyneisiin edunsaajiin, joilla 1 päivänä tammikuuta 2000 oli oikeus työttömyyspäivärahaan tai aikuiskoulutustukeen taikka joille vuonna 1999 on maksettu työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään sadalta päivältä, sovelletaan valtion eläkelain 9 a §:n 2 momenttia sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa. Tämän säännöksen seurauksena näiden edunsaajien työttömyyseläkkeeseen liitetään edelleen tuleva aika joko edellä selostetun voimaantulosäännöksen mukaisella 1,5 prosentin vuosikarttumalla tai edellä tarkoitetuilla porrastetuilla karttumisprosentteilla laskettuna. Tämän voimaantulosäännöksen piiriin kuuluva nuorin ikäluokka, vuonna 1944 syntyneet, täyttää 65 vuotta vuonna 2009. Ehdotuksen mukaan myös heidän tulevan ajan eläkkeensä määräytyisi jatkossakin nykyinsäädännön mukaisesti.

Muiden kuin edellä selostettujen voimaantulosäännösten piiriin kuuluvien, ennen vuotta 1950 syntyneiden edunsaajien työttömyyseläkkeeseen ei enää liity tulevaa aikaa, mutta sen jälkeen myönnettävään vanhuus- tai perhe-eläkkeeseen lisätään tuleva aika. Jos näiden henkilöiden eläketapahtuma sattuu vuonna 2005, ehdotuksen mukaan työttömyyseläke lasketaan kuitenkin nykyisten valtion eläkelain työttömyyseläkettä koskevien säännösten mukaan ja vanhuuseläkkeeseen liitettävä tuleva aika lasketaan nykyisäännösten mukaisesti.

Työttömyyseläke lasketaan valtion eläkelain 9 a §:n 2 momentin mukaan siten kuin se olisi laskettu, jos työntekijä työttömäksi jäädessään olisi tullut työkyvyttömäksi. Nyt ehdotettujen säännösten mukaan tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi 63 vuoden

ikään ja sen karttumisprosentti korotetaan 1,3 prosenttiin vuodessa 50 vuoden täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alusta niissä eläkkeissä, joissa eläketapahtuma on sattunut 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen. Tulevan ajan eläkepalkka lasketaan kuitenkin nykyisten säännösten mukaan ja indeksinä käytetään nykyistä indeksiä.

Voimaantulosäännöksen 23 momentissa säädettäisiin osa-aikaeläkkeestä. Nyt ehdotetut muutokset eivät koske ennen vuotta 1947 syntyneitä osa-aikaeläkkeen saajia. Heidät on suojattu jo valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1006/2002) voimaantulosäännöksen 6 momentissa. Siten jos ennen vuotta 1947 syntynyt edunsaaja jää osa-aikaeläkkeelle tämän lain tultua voimaan, osa-aikaeläkkeen saamisedellytyksiin sovellettaisiin 31 päivänä joulukuuta 2002 voimassa olleita säännöksiä. Näin ollen heillä olisi oikeus jäädä osa-aikaeläkkeelle 56 vuotta täytettyään ja vanhan edunsaajan vuosikarttuma osa-aikaeläkkeellä oloajalta olisi 2,0 prosenttia vuotta kohden. Osa-aikatyöstä heille karttuisi eläkettä kuten muustakin työstä uusien säännösten mukaan. Säännöksen viimeisen virkkeen mukaan vuosina 1947-1951 syntyneen edunsaajan, joka on saanut osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran täytettyään 60 vuotta, vanhuuseläkkeeseen lisättäisiin 1/12 prosenttia (1,0 prosenttia vuotta kohden) tämän lain 10 §:n 9 momentissa tarkoitettua ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta edunsaaja on saanut osa-aikaeläkettä.

Voimaantulosäännöksen 24 momentissa säädettäisiin osa-aikaeläkeoikeudesta ammatillisen erityiseläkeiän valinnoille edunsaajille. Ammatillisen erityiseläkeiän valinnut edunsaaja voisi jäädä osa-aikaeläkkeelle, joko sen jälkeen, kun hän on täyttänyt valitsemansa erityiseläkeiän, tai sitä ennen. Edellytyksenä olisi, että edunsaaja täyttää osa-aikaeläkkeen saamisen yleiset edellytykset. Jos valinnan tehnyt edunsaaja jäisi osa-aikaeläkkeelle sen jälkeen kun hän on täyttänyt valitsemansa erityiseläkeiän, aikaisemmin tehty valinta jäisi voimaan ja hän voisi siirtyä vanhuuseläkkeelle haluamassaan iässä. Edunsaaja voisi siis vanhuuseläkkeelle siirtymisen sijasta jatkaa työssään osa-aikaisesti ja saada osa-aikaeläkettä. Säännö-

sen tarkoituksena on tukea työssä jatkamisen valitsemista koko-aikaeläkkeen sijasta. Jos sen sijaan valinnan tehnyt edunsaaja jäisi osa-aikaeläkkeelle jo ennen kuin hän on täyttänyt valitsemansa erityiseläkeiän, aikaisemmin tehty valinta raukeaisi ja edunsaajaan sovellettaisiin valtion eläkelain yleisiä eläkeikänsäännöksiä.

Voimaantulosäännöksen 25 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkkeellä ja työttömyyseläkkeellä olevan edunsaajan uuden eläkkeen karttuminen eläkeaikana tehdystä työstä koskisi myös niitä eläkkeitä, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Näiltä ajoilta karttunut eläke lisätään eläkkeeseen sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi, joko 65 vuoden iässä tai jos työkyvyttömyyseläkkeen saajalla oli eläkkeelle jäädessään oikeus lisäturvan mukaiseen eläkkeeseen, tätä alemmassa eläkeiässä tai eroamisiässä. Samoin tämän momentin mukaisesti, mitä tämän lain 18 §:n 2-5 momentissa säädetään oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta, keskeyttämisestä tai tarkistamisesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa.

Voimaantulosäännöksen 26 momentin mukaan 18 vuoden alaikäraja sovellettaisiin vuoden 1986 jälkeen syntyneen edunsaajan työansioihin, jotka hän on ansainnut tämän lain tultua voimaan. Siten eläkettä karttuisi lain voimaantullessa 18 vuotta täyttäneelle mutta alle 23-vuotiaalle, joka nykyisin on eläkkeen karttumisen alaikäraja, lain voimaantuloajankohdasta lukien. Vastaavasti eläkettä ei karttuisi niiden työansioiden perusteella, jotka 68 vuoden yläikärajan täyttänyt edunsaaja on ansainnut tämän lain tultua voimaan.

Voimaantulosäännöksen 27 momentin mukaan uusia tulevan ajan eläkkeen perusteena olevan palkan määräytymistä koskevia säännöksiä ehdotetaan sovellettaviksi eläketapahtumaan, joka sattuu vuonna 2006 tai sen jälkeen. Uuteen tulevan ajan eläkkeen määräytymiseen siirryttäisiin asteittain siten, että ensimmäisen kerran vuonna 2006 tulevan ajan eläke määräytyisi osittain ennen vuotta 2005 olleiden työansioiden ja vuoden 2005 työansioiden perusteella. Tällöin vuoden 2004 an-

siona käytettäisiin vuosiansioksi muutettuna sitä eläkepalkkaa, jonka perusteella tulevan ajan eläke nykysääntöjen mukaan olisi laskettu, jos edunsaaja olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Jos edunsaajalla ei tuolloin olisi ollut oikeutta tulevaa aikaa sisältävään eläkkeeseen, uutta tulevan ajan eläkettä laskettaessa katsottaisiin, ettei vuonna 2004 ollut lainkaan työansioita.

Vuoden 2006 jälkeen lisättäisiin huomioon otettavia kalenterivuosia yksi kerrallaan. Näin ollen tulevan ajan eläkkeen perusteena olisi täydet viisi eläketapahtumavuotta edeltävää kalenterivuotta niissä työkyvyttömyyseläkkeissä, joissa työkyvyttömyys alkaa vuonna 2010. Tarkasteluaikaa pidennettäisiin vastaavasti asteittain vuosi kerrallaan. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2006, tarkasteluaika on pääsäännön mukaan 24 kuukautta. Pääsäännön mukaan myös tarkasteluaika on näin ollen viisi kalenterivuotta niissä työkyvyttömyyseläkkeissä, joissa työkyvyttömyyseläke alkaa vuonna 2010. Vastaavasti määräytyy myös 5 a §:n 6 momentissa tarkoitettu aika. Työeläkekuntoutuksen edellytyksenä on, että edunsaajalla on työansioita vähintään 25 133,40 euroa tulevan ajan viiden vuoden tarkastelujaksolla. Esityksen mukaan kuntoutusedellytyksiä arvioitaessa otettaisiin huomioon edunsaajan todelliset ansiota ajalta ennen vuotta 2005. Ansioita otettaisiin huomioon kuntoutustapahtumapäivää edeltäviltä viideltä kalenterivuodelta.

Voimaantulosäännöksen 28 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkkeiden 7 d §:n mukainen korotus myönnettäisiin ensimmäisen kerran vuoden 2010 alusta. Se myönnettäisiin myös ennen tämän lain voimaantuloa alkaneisiin työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeisiin sen korotusprosentin mukaisena, joka vastaa työkyvyttömyyseläkkeen saajan taikka edunjäätäjän ikää korotushetkellä eli vuoden 2010 alussa.

Voimaantulosäännöksen 29 momentin säännös koskee eräiden vanhojen lakisäateisten valtionapua aikanaan saaneiden laitosten työsuhteissa ennen 1 päivää heinäkuuta 1969 karttunutta eläketurvaa. Niiden eläkevastuuta siirrettiin eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/1969) tullessa voimaan valtiolle silloin voimassa olleen työntekijäin eläkelain mukaisin perus-

tein laskettuna. Nyt laskentatapa ehdotetaan muutettavaksi valtion eläkelain mukaiseksi, jotta vuoden 2004 loppuun saakka karttuneen eläkkeen laskenta olisi teknisesti mahdollista. Muutos voi hieman parantaa muutamien edunsaajien eläkkeen karttumista 1 päivää heinäkuuta 1969 edeltävistä palveluksista siksi, että valtion eläkelain niin sanotun peruseläketurvan karttumisprosentti oli tuolloin työntekijäin eläkelain mukaista peruseläkkeen karttumaa nopeampaa. Säännös olisi tarpeen, jotta myös vastuunsiirtoa edeltävä aika voitaisiin laskea valtion eläkelain mukaiseen vuoden 2004 lopussa laskettavan vapaakirjan määrään. Säännös koskisi vain uusia vuoden 2004 jälkeen sattuvia eläketapahtumia.

Voimaantulosäännöksen 30 momentissa säädettäisiin edunsaajan eläkeoikeuden määräytymisestä laitoksen kunnalta valtiolle tapahtuneessa siirtymistilanteessa. Kunnallisen eläkelain alaisuudesta on siirtynyt henkilöstöä valtion eläkejärjestelmään momentissa mainittujen lakien tarkoittamista tehtävistä. Koska julkisten eläkejärjestelmien niin sanottu laukaisuperiaate säädettiin voimaan vasta myöhemmin, eläketurvaan liittyvästä suojauksesta säädettiin erikseen jokaisen siirtymisen osalta momentissa mainituissa laeissa. Näiden siirtymislakien mukaan edunsaaja sai lukea valtion eläkkeessä hyväkseen myös kunnallisen eläkelain alaisuuteen kuuluvaa palvelusta sillä edellytyksellä, että valtion palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka. Siirtymislakien mukaan edunsaajalla oli myös oikeus valita eläkelaki niin, että myös siirtymisen jälkeen eläketurva määräytyy kunnallisen eläkelain mukaan. Tämän suojauksen edellytyksenä on, että edunsaaja pysyy siinä valtion palveluksessa, johon hänet on siirretty kunnallisesta palvelussuhteesta. Edunsaajan eläkkeen määrää vaikuttavat palvelusajat selviävät siten vasta eläkkeelle jäämisen yhteydessä. Koska eläkeuudistuksen toteuttamisen yhtenä edellytyksenä on, että edunsaajille voidaan laskea vuoden 2004 loppuun mennessä karttunut eläke valmiiksi, ehdotetaan, että näissä tilanteissa siirtymäetu säilyisi, jos se on voimassa vuoden 2004 lopussa. Tällöin vuoden 2004 loppuun mennessä karttunutta valtion eläkelain mukaista eläketurvaa määrättäessä otet-

taisiin huomioon myös aikaisempi kunnallisen eläkelain alaisuuteen kuuluva palvelus.

Voimaantulosäännöksen 31 momentissa säädettäisiin edunsaajan eläkeoikeuden määräytymisestä laitoksen valtiolta kunnalle tapahtuneesta siirtymistilanteesta. Valtion eläkelain alaisuudesta on siirtynyt henkilöstöä kunnalliseen eläkejärjestelmään momentissa mainittujen lakien tarkoittamista tehtävistä. Näiden siirtymislakien mukaan edunsaaja sai valita eläkelain niin, että myös siirtymisen jälkeen eläketurva palveluksesta määräytyy valtion eläkelain mukaan. Mikäli kyseinen valinta on voimassa vuoden 2004 lopussa, edunsaajalle laskettaisiin valtion eläkelain mukainen eläke vuoden 2004 loppuun karttuneen palveluksen osalta ja hän säilyttäisi oikeuden valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen, jos kunnallinen palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka.

Voimaantulosäännöksen 32 momentissa säädettäisiin edunsaajalle 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen työkyvyttömyyseläkkeen sijaan myönnettävästä vanhuuseläkkeestä. Lisäeläkeosuuden saamisen edellytyksenä on, että edunsaajan palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti joko henkilökohtaiseen eläkeikään saakka tai hän tulee palveluksen jatkuessa työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavalla tavalla työkyvyttömäksi. Vastaava oikeus on henkilöllä, jolla on oikeus lisäeläketurvaan jonkin muun julkisen eläkejärjestelmän mukaan tai hän on siirtynyt valtion eläkelain alaisen eläketurvan piiristä kunnallisen eläkelain alaisuuteen toiminnan kunnallistamisen johdosta. Tällöinkin edellytetään, että kunnan tai muu julkinen palvelus jatkuu eläketapahtumaan eli vanhuuseläkeiän täyttämiseen tai työkyvyttömäksi tulemisajankohtaan.

Jos tällainen lisäeläkeosuuteen oikeutettu edunsaaja tulee työkyvyttömäksi 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen, mutta ennen henkilökohtaisen eläkeiän täyttämistä, hänen oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeeseen tutkittaisiin, mutta työkyvyttömyyseläkkeen sijaan hänelle myönnettäisiin suoraan vanhuuseläke. Tulevan ajan oikeus päättyy 63 vuoden iän täyttämiseen, joten työkyvyttömyyseläkkeen määrä olisi sama kuin vanhuuseläkkeen määrä. Työkyvyttömyyseläkkeessä ei kuitenkaan oteta huomioon työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumavuoden ansioita, vaan

eläke karttuu kyseiseltä vuodelta tulevan ajan ansion perusteella. Koska näissä tilanteissa tulevan ajan ansiota ei määrättäisi, eläkkeen karttuma määräytyisi vanhuuseläkkeen karttuman säännöin. Vaikka eläke myönnettäisiin vanhuuseläkkeenä ennen edunsaajan henkilökohtaisen eläkeiän täyttämistä, eläkkeeseen ei kuitenkaan tehtäisi 9 momentin mukaista eläkkeen muuntoa, koska eläke myönnettäisiin työkyvyttömyyden perusteella.

Eläke alkaisi hakemusta seuraavan kalenterikuukauden alusta taikka erityisestä syystä tätä aikaisemmin. Erityinen syy voisi olla esimerkiksi palkan saamisoikeuden päättymisen aikaisemmin kuin edunsaaja on hakenut eläkettä. Aikaisintaan eläke voisi kuitenkin alkaa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta lukien.

Voimaantulosäännöksen 33 momentin mukaan 26 a §:ssä säädetty työkyvyttömyyseläkkeen saajan velvollisuus ilmoittaa ryhtymisestään ansiotyöhön koskee myös työkyvyttömyyseläkettä, jossa eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa sekä yksilöllistä varhaiseläkettä.

Voimaantulosäännöksen 34 momentissa säädettäisiin niin sanotusta turvalausekkeesta sellaisien poikkeuksellisten tilanteiden varalta, että edunsaajan eläketurva jäisi valtion eläkelain piirissä pienemmäksi kuin vastavalla työuralla edunsaaja olisi saanut eläkekattumaa työntekijäin eläkelain nojalla. Tällainen äärimmäisen harvinainen tilanne voisi syntyä lisäeläketurvan menettäneillä, ennen vuotta 1945 syntyneillä edunsaajilla, joilla on yli 35 vuoden pituinen työura ennen vuotta 2005 ja jotka olisivat työntekijäin eläkelain alaisuudessa saavuttaneet oikeuden 2,5 prosentin vuosikattumaan 60 vuotta täytettyään. Tämä työntekijäin eläkelain mukainen kattuma voi pitkissä työurissa aiheuttaa sen, että eläkettä on karttunut yli 60 prosentin enimmäismäärän. Koska yksityisen alan eläkejärjestelmä ei vuonna 2005 enää yhteensovitaa karttuneita eläkkeitä, yksityisen alan eläkejärjestelmän työntekijöillä voi olla oikeus yli 60 prosentin eläkekattumaan jo vuoden 2005 alusta.

Tällaisen poikkeuksellisen tilanteen välttämiseksi 1940-1944 syntyneiden 5 momentin mukaisesti määrättävää yhteensovitusrajaa korotettaisiin siten, että vuonna 1940 syn-

tyneille yhteensovitusrajaan lisättäisiin 5 prosenttiyksikköä. Lisättävä määrä pienenesi yhden prosenttiyksikön syntymävuotta kohden siten, että 1944 syntyneiden yhteensovitusrajaan lisättäisiin yksi prosenttiyksikkö ja 1945 syntyneille lisäystä ei enää tehtäisi. Edellytyksenä lisäyksen tekemiselle olisi, että edunsaaja on menettänyt oikeutensa 6 momentissa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen.

Voimaantulosäännöksen 35 momentin mukaan 3 a §:n 1-5 momentissa olevia viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos eläkettä määrättäessä yksityisten alojen eläkelaitos soveltaa nykyisiä säännöksiä ja julkisten alojen eläkelaitos vuoden 2005 alusta voimaan tulevia säännöksiä tai päinvastoin. Koska tällöin eläkettä laskettaessa käytettäisiin eri laskentasääntöjä, muun muassa ansioiden tarkistamisessa toisessa järjestelmässä nykyistä niin sanottua puoliväliindeksiä ja toisessa järjestelmässä uutta palkkakerrointa, aiheuttaisi viimeisen eläkelaitoksen järjestelmän soveltaminen tietojärjestelmiin suuria muutoksia, joiden toteuttaminen voimaantulovaiheeseen liittyvien, verrattain harvalukuisten tapausten vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista. Eläkelaitokset voivat kuitenkin halutessaan sopia viimeisen eläkelaitoksen järjestelmän soveltamisesta näissäkin tilanteissa.

Voimaantulosäännöksen 36 momentin mukaan ensimmäisen kerran vuoden 2005 alusta kaikkia maksussa olevia työeläkkeitä tarkistetaan 16 §:ssä tarkoitettulla työeläkeindeksillä, jossa ansiotasoindeksin paino on 20 prosenttia ja kuluttajahintaindeksin paino 80 prosenttia.

Voimaantulosäännöksen 37 momentin mukaan tämän lain täytäntöönpanoon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

Voimaantulosäännöksen 38 momentin mukaan valtion eläkeasetuksen (611/1966) 1 §:n säännös, sellaisena kuin se on asetuksessa 987/1971, ehdotetaan kumottavaksi, koska säännös siirretään asetuksesta lakiin.

1.2. Valtion perhe-eläkelaki

5 §. Pykälän 1 momentissa säädetään perhe-eläkkeen suuruuden määräytymisestä. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös

siitä, että jos edunjättäjä on työskennellyt eläkkeellä ollessaan, tästä työstä karttunut eläke otetaan huomioon perhe-eläkettä määrättäessä. Momenttiin lisättäisiin säännös myös siitä, että edunjättäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon eläkkeen tarkistusta elinaikakertoimella. Koska 5 b §:n mukaan leskeneläke tarkistetaan elinaikakertoimella eläkesovitusta tehtäessä, tällä estetään leskeneläkkeen kaksinkertainen tarkistaminen elinaikakertoimella. Lapseneläkkeeseen elinaikakerroin ei siten vaikuttaisi lainkaan.

5 a §. Pykälä on uusi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi perhe-eläkkeeseen tehtävästä valtion eläkelain 7 d §:ssä tarkoitettuun kertakorotuksesta. Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella, tähän perhe-eläkkeen perusteena olevaan eläkkeeseen lisätään se korotus, jonka edunjättäjä olisi saanut, jos kuolintapausta ei olisi sattunut ja eläke olisi jatkunut yhteensä viisi täyttä kalenterivuotta. Lisäys tehdään siis siinä vaiheessa, kun edunjättäjä itsekin olisi sen saanut. Jos edunjättäjä ei vielä ollut eläkkeellä, hänelle lasketaan perhe-eläkkeen perusteeksi sellainen työkyvyttömyyseläke, jonka hän olisi saanut, jos hän olisi tullut kuolinhetkellään työkyvyttömäksi. Näin laskettuun työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään se kertakorotus, jonka edunjättäjä olisi saanut eläkkeen jatkuttua viisi täyttä kalenterivuotta. Lisäys tehdään tällöinkin siitä ajankohdasta, josta edunjättäjä olisi sen itsekin saanut, jos hän olisi tullut kuolinpäivänään työkyvyttömäksi.

5 b §. Pykälä on uusi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valtion eläkelain 7 e §:ssä tarkoitettuna elinaikakertoimen soveltamisesta leskeneläkkeenä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen. Leskeneläke tarkistettaisiin eläkesovitusta tehtäessä kyseiselle vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Ensimmäisen kerran elinaikakertoimella tarkistettaisiin vuonna 2010 alkavia leskeneläkkeitä.

6 §. Nykyisin pykälässä säädetään valtion perhe-eläkelain mukaisen perhe-eläkkeen yhteensovituksesta muiden perhe-eläkkeiden ja ensisijaisten tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutuslakiin perustuvien korvausten kanssa. Koska yhteensovitus muiden perhe-eläkkeiden kanssa poistuisi, pykälän 1 momentista poistettaisiin tätä koskeva sää-

nös ja 2 sekä 4 ja 5 momentti poistettaisiin. Perhe-eläkkeen yhteensovitus työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettujen ensisijaisten etuuksien kanssa kuitenkin säilyy. Pykälän 1 momentin mukaisesti tätä koskeva yhteensovitus suoritettaisiin soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti.

Pykälän ehdotettu 2 momentti vastaa nykyistä 3 momenttia.

7 §. Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi tulevan ajan niin sanottua jälkikarenssiaikaa koskeva säännös tulevan ajan eläkettä koskevan muutoksen vuoksi.

7 a §. Pykälän 1 momentin markkamäärät ehdotetaan muutettaviksi euroiksi ja vuoden 2004 indeksitasoon. Momentin viimeisen virkkeen säännös, jonka mukaan eläkesovitusperusteena käytetään vuonna 1990 42,89 euron asemesta 58,53 euroa, josta vähennetään 1,12 euroa kunakin seuraavana vuonna, jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmäisen kerran ennen vuotta 2004, siirrettäisiin voimaantulosäännökseen.

11 §. Pykälän 1 momentissa säädetään edunjättäjän eläkkeen perusteena olevan palkan tarkistamisesta perhe-eläkettä myönnettäessä. Pykälän 1 momentiksi ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että laissa säädetyt rahamäärät sekä perhe-eläkettä laskettaessa edunjättäjän kunkin vuoden työansio tarkistetaan palkkakertoimella. Palkkakertoimessa palkkatason muutoksen paino on 0,8 ja hintatason muutoksen paino 0,2 prosenttia. Palkkakertoimen vahvistaa vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö asetuksella työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti. Pykälän 2 momentin viittausta työntekijäin eläkelakiin tarkennettaisiin.

12 §. Pykälän 5 momentissa säädetään perhe-eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena. Lainkohdassa tarkoitettu markkamäärä ehdotetaan muutettavaksi euroiksi.

25 §. Pykälän uudeksi 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tässä laissa mainituilla rahamäärillä tarkoitetaan summia, jotka vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitettua palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Voimaantulosäännös

Laki valtion perhe-eläkelain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaisesti lakia sovellettaisiin perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, ehdotetaan sovellettavaksi ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Voimaantulosäännöksen 3 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen 7 a §:n 1 momentin viimeinen virke. Samalla rahamäärät muutetaan vastaamaan palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004, jolloin eläkesovitusperusteena käytetään vuonna 1990 649,69 euron asemesta 886,61 euroa, josta vähennetään 16,97 euroa kunakin seuraavana vuonna.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa säädettäisiin perhe-eläkkeen yhteensovituksista. Nykyisin perhe-eläke lasketaan yhteensovittamattomasta edunjättäjän eläkkeestä ja perhe-eläkkeelle tehdään oma yhteensovitus. Kun yhteensovitus poistuu yksityisen alan työeläkejärjestelmästä vuoden 2005 alusta voimaan tulevien säännösten nojalla siten, ettei yhteensovitusta enää tehtäisi tuon ajankohdan jälkeen myönnettäviin eläkkeisiin, yhteensovitusta valtion perhe-eläkelain mukaisiin perhe-eläkkeisiin ei voitaisi tehdä enää entisellä tavalla. Sen vuoksi ehdotetaan, että jos edunjättäjä on jo eläkkeellä ennen tämän lain voimaantuloa, hänen jälkeensä myönnettyssä perhe-eläkkeessä yhteensovitus tehtäisiin valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 12 momentissa säädetyin tavoin. Sen sijaan, jos edunjättäjä ei tämän lain voimaantullessa vielä ole eläkkeellä ja hänelle vuoden 2004 loppuun mennessä karttunut eläke lasketaan siten kuin valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) 5 momentissa säädetään, myös perhe-eläke tälle ajalle määrättäisiin näin lasketusta edunjättäjän eläkkeestä.

Voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaisesti ensimmäisen kerran vuoden 2005 alussa kaikkia maksussa olevia perhe-eläkkeitä tarkistettaisiin tämän lain 11 §:n 2 momentin viittaussäännöksen kautta työntekijäin eläkelain 9 §:ssä tarkoitettua eläkein-

deksillä, jossa kuluttajahintaindeksin paino on 80 prosenttia ja ansiotasoindeksin paino 20 prosenttia

Voimaantulosäännöksen 6 momentin mukaisesti ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.3. Laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annetun lain kumoamisesta

Ehdotetuista muutoksista johtuen valtion eläkelakia sovellettaisiin kaikkeen palvelukseen palveluksen pituudesta riippumatta. Tästä syystä erillinen laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä ehdotetaan kumottavaksi erillisellä kumoamislailalla.

1.4. Laki valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta

35 §. Pykälässä säädetään virkamiesten eroamisistä. Virkamiesten yleinen eroamisikä on nykyisin 65 vuotta. Koska nyt ehdotettu valtion eläkelain muutos mahdollistaisi joustavan eläkkeelle siirtymisen 63 ja 68 ikävuoden välillä ja eläketurvaa voisi kättää 68-vuotiaaksi saakka, ehdotetaan virkamiesten yleinen eroamisikä muutettavaksi 68 vuodeksi. Koululainsäädäntöä olisi myös syytä muuttaa siten, että opettajien eroamisikä olisi 68 vuotta.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Ehdotetut soveltamisäännökset on selostettu lakien perusteluissa.

3. Säättämisjärjestys

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 60/2002 vp käsitellyt hallituksen esitystä eläkelainsäädännön muuttamiseksi (HE 242/2002 vp). Nyt käsiteltävänä olevan esityksen tarkoituksena on toteuttaa samat muutokset valtion eläkelainsäädännössä, joten säättämisjärjestyksen ratkaisemisessa kysymykset ovat pääosin samoja.

Mainitussa lausunnossaan perustuslakiva-

liokunta toteaa, että eläkelainsäädännön muutosten valtiosääntöoikeudellinen arvioiti perustuu ennen muuta kahteen näkökohtaan, perustuslain 15 §:ssä säänneltyyn omaisuuden suojaan ja 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuun perustoimeentulon turvaan. Valiokunnan mukaan (PeVL 13/1995 vp) "eläkeoikeuksien perustuslain suojassa on ollut kysymys nimenomaan ansaituksi katsotun konkreettisen edun, ei sen sijaan esimerkiksi tietyn voimassa olevan eläkejärjestelmän suojaamisesta. Valtiosäännön mukaisena lähtökohtana on siten pidetty sitä, että tavallisella lailla voidaan säätää eläkejärjestelmän sisällöstä myös palvelussuhteessa oleviin vaikuttavasti. Tavallisella lailla järjestettäviin, jollei jostakin erityisestä syystä muuta johdu, ovat kuuluneet muun muassa säännökset eläkeistä, eläkkeen kertymisestä ja tavoitetasosta. Tarkoitettunlaisen erityisen syyn on katsottu voivan muodostua lähinnä siitä, että eläkejärjestelmän muutokset toteutetaan tavalla, joka joiltain osin saisi aikaan ansaittuina pidettävien eläke-etujen kohtuuttoman heikennyksen."

Perustuslakivaliokunta toteaa, että hallituksen esityksessä 242/2002 vp muutoksia toteutetaan monin osin asteittain. Tätä voidaan pitää osoituksena suojata valtiosääntöoikeudellisesti merkittävällä tavalla tällaisten ikäryhmien oikeutettuja odotuksia, joita vähän aikaa ennen eläketapahtumaa toteutettavat muutokset voisivat muutoin horjuttaa. Samanlaisia asteittaisia muutoksia toteutetaan nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä. Valtion eläkelainsäädännön osalta on poikkeuksena yksityiseen eläkejärjestelmään se, että valtion eläkejärjestelmässä on voimassa eri siirtymäsäännösten mukaan joukko yksityisen alan eläkejärjestelmää alempia eläkeikää ja erityisiä eläkeikää. Kaikki kyseiset siirtymäsäännökset ehdotetaan säilytettäväksi lain voimaantulosäännöksen 14, 15, 18, 19 ja 22-24 momentissa. Voimaantulosäännöksen 26 ja 28 momentissa säädettäisiin ikärajojen voimaantulosta samoin kuin yksityisen alan eläkelaeissa.

Valtion eläkejärjestelmään ehdotetaan samanlaista elinaikakerrointa valtion eläkelain 7 e §:ään kuin yksityiselle alalle. Perustuslakivaliokunta totesi, "että kertoimen käyttöönotto ei kohdistu esimerkiksi vain johon-

kin eläkeläisryhmään, vaan se on yleinen ja pysyväisluontoiseksi tarkoitettu koko eläkejärjestelmän muutos. Elinaikakertoimen käyttöönotto ei näin ollen ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista perustuslain omaisuudensuojasäännösten kannalta."

Perustoimeentuloturvan osalta perustuslakivaliokunta toteaa, että "esimerkiksi ehdotus työttömyyseläkkeen lakkauttamisesta vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneiltä kompensoituu niin, että oikeus työttömyysturvaan ulottuu 65 vuoden iän täyttämiseen saakka." Valtion eläkejärjestelmän osalta tilanne on sama.

Muilta osin voidaan todeta, että hinnoituksilla ei puututa perustuslailla suojattuihin oikeuksiin. Muutokset koskevat niiden voimaantumisen jälkeen sattuvia eläketapahtumia eikä niillä puututa muutoksen voimaantumisen mennessä kertyneen eläkkeen määrään. Hallitus katsoo, että esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 1 §:n 5-12 momentti, 5 §:n 2, 4, 5 ja 7 momentti, 9 §:n 6 momentti, 9 c §, 10 §:n 2 momentti sekä 11, 19 ja 27 §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 5 momentti ja 27 § laissa 625/2000, 1 §:n 6 ja 7 momentti laissa 333/1986, 1 §:n 8 momentti ja 9 § 6 momentti laissa 1671/1995, 1 §:n 9-12 momentti laissa 775/2001, 5 §:n 2 momentti laissa 1153/1997, 5 §:n 4 momentti, 10 §:n 2 momentti, 11 ja 19 § laissa 1528/1993, 5 §:n 5 momentti laissa 902/1979, 5 §:n 7 momentti laissa 215/1979, 9 c § laeissa 103/1989 ja 1006/2002 sekä mainituissa laeissa 1528/1993 ja 775/2001,

muutetaan 1 §:n 3 ja 4 momentti, 2 §, 3 §:n 3 ja 4 momentti, 3 a §:n 1 momentti, 4 §, 5 §:n 1 ja 8 momentti, 5 a, 5 b, 6, 7 ja 7 a-7 e §, 8 §:n 1 ja 2 sekä 5 ja 6 momentti, 9 §:n 2 ja 4 momentti, 9 a §:n 1 ja 2 momentti, 9 b §, 9 d §:n 1, 3 ja 5-7 momentti, 10 §:n 1, 4-7, 9 ja 10 momentti, 10 a, 10 b ja 12 §, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 4 momentti, 15 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 15 a §:n 1-6 momentti, 16, 16 a ja 16 b §, 17 b §:n 2, 3 ja 7 momentti, 18 §, 18 a §:n 1 momentti, 18 b §:n 1 momentti, 18 c §:n 2 ja 3 momentti, 18 d, 18 e ja 20 §, 26 §:n 2 momentti, 26 a §:n 2 momentti ja 28 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 1 §:n 3 momentti, 4 §, 8 §:n 5 momentti, 10 §:n 1 ja 7 momentti, 13 §:n 1 momentti ja 15 §:n 2 momentti mainitussa laissa 1528/1993, 1 §:n 4 momentti sekä 8 §:n 1 ja 6 momentti mainitussa laissa 1153/1997, 2 § osittain laeissa 793/1968 ja 21/1989 sekä mainituissa laeissa 103/1989, 1528/1993, 1671/1995, 1153/1997 ja 775/2001, 3 §:n 4 momentti, 9 d §:n 5 momentti ja 15 a §:n 2 ja 4 momentti mainitussa laissa 103/1989, 3 a §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti ja 17 b §:n 7 momentti laissa 1184/2003, 5 §:n 1 momentti laissa 851/1971, 5 §:n 8 momentti, 7 a ja 7 e §, 9 §:n 2 ja 4 momentti, 10 §:n 4, 9 ja 10 momentti ja 15 a §:n 6 momentti mainitussa laissa 1671/1995, 5 a § mainituissa laeissa 1528/1993 ja 1006/2002, 5 b § laissa 1231/1995 ja mainitussa laissa 1528/1993, 6 § laissa 1026/1982 sekä mainituissa laeissa 851/1971, 1528/1993, 1671/1995 ja 775/2001, 7 § mainituissa laeissa 1671/1995 ja 775/2001, 7 b § laissa 84/2001 ja mainitussa laissa 1671/1995, 7 c § mainituissa laeissa 1671/1995 ja 1184/2003, 7 d § mainituissa laeissa 1153/1997 ja 775/2001, 8 §:n 2 momentti ja 9 d §:n 6 momentti mainitussa laissa 775/2001, 9 a § 1 ja 2 momentti mainitussa laissa 1229/1999, 9 b § mainituissa laeissa 103/1989 ja 1528/1993, 9 d §:n 1 momentti mainituissa laeissa 103/1989, 1528/1993 ja 625/2000, 9 d §:n 3 momentti laissa 226/1998, 9 d §:n 7 momentti laissa 939/1999, 10 § 5 ja 6 momentti sekä 14 §:n 4 momentti mainitussa laissa 1006/2002, 10 a § laissa 1175/1996 sekä mainituissa laeissa 1528/1993, 1671/1995 ja 775/2001, 10 b § mainituissa laeissa 103/1989, 1528/1993 ja 1229/1999, 12 § laissa 638/1994 sekä mainituissa laeissa 1528/1993 ja 1671/1995, 15 §:n 5 momentti laissa 381/2001, 15 a §:n 1, 3 ja 5 momentti laissa 326/1985, 16 § laissa 664/1976 ja mainitussa laissa 1671/1995, 16 a § laissa 414/1982, 16 b § mainituissa laeissa 381/2001 ja 1184/2003, 17 b §:n 2 ja 3 momentit mainitussa laissa 625/2000, 18 § laissa 656/2002 sekä mainituissa laeissa 326/1985, 103/1989, 1528/1993 ja 1671/1995, 18 a §:n 1 momentti laissa 91/1985, 18 b §:n 1 momentti, 18 c §:n 2 ja 3 momentti, 18 d ja 18 e § laissa 1217/2003, 20 § mainituissa laeissa 851/1971, 103/1989 ja 1229/1999, 26 §:n 2 momentti ja 26 a §:n 2 momentti mainitussa laissa 656/2002, sekä

lisätään lakiin uusi 1 a ja 5 c §, 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1180/1996 sekä mainituissa laeissa 1528/1993, 638/1994, 1153/1997, 939/1999 ja 775/2001, uusi 5 momentti, jolloin muutettu 5 ja 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 851/1971, 103/1989, 1671/1995 ja 1006/2002, uusi 8 momentti, 9 a §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1229/1999 ja 1006/2002, uusi 5 momentti, 10 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1528/1993, 638/1994, 1671/1995 ja 1006/2002, uusi 11 momentti, 17 b §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 625/2000 ja 1184/2003, uusi 8 momentti, 18 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1217/2003, uusi 7 ja 8 momentti, 26 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 656/2002, uusi 3 momentti ja 28 §:ään, sellaisen kuin se on osaksi laissa 568/1975, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna henkilönä pidetään myös eduskuntaan virka- tai työsuhteessa olevaa henkilöä sekä eduskunnan oikeusasiamiestä ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua virka- tai työsuhteesta käytetään tässä laissa nimitystä palvelus ja samassa momentissa tarkoitettua henkilöstä nimitystä edunsaaja. Vanhalla edunsaajalla tarkoitetaan tässä laissa edunsaajaa, joka oli 31 päivänä joulukuuta 1992 tämän lain piiriin kuuluvassa yhdenjaksoisessa palveluksessa ja jonka palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti henkilökohtaiseen eläkeikään asti. Työkyvyttömyyseläketapauksessa palveluksen tulee jatkuu yhdenjaksoisesti työkyvyttömyyden alkamiseen asti. Palveluksen katsotaan jatkuvan tätä momenttia sovellettaessa yhdenjaksoisesti, jos palveluksesta saatu työansio kunakin vuonna on yhteensä vähintään 6 000 euroa. Jos kuitenkin työansio jonakin vuonna jää alle 6 000 euron, tulee edunsaajan osoittaa, että palvelus on ollut katkeamatta voimassa. Jos vanhan edunsaajan palvelus ei jatku edellä tässä momentissa tarkoitettulla tavalla yhdenjaksoisesti henkilökohtaiseen eläkeikään asti, häntä pidetään tätä lakia sovellettaessa uutena edunsaajana.

1 a §

Sen estämättä, mitä 1 §:n 4 momentissa säädetään, toiminnan kunnallistamisen yhteydessä valtion eläketurvan piiriin kuuluvasta palveluksesta kunnallisen eläkelain (549/2003) soveltamisalaan kuuluvaan palvelukseen siirrettyä edunsaajaa pidetään kunnallistamista edeltävän palveluksensa osalta 1 §:n 4 momentissa tarkoitettuna vanhana edunsaajana. Edellytyksenä on, että edellä

mainittu edunsaaja oli 31 päivänä joulukuuta 1992 yhdenjaksoisessa valtion eläketurvan piiriin kuuluvassa palveluksessa ja että hänen tällainen palveluksensa jatkuu tämän lain 1 §:n 4 momentissa säädetyllä tavalla yhdenjaksoisesti kunnallistamiseen asti. Kunnallistamisen jälkeen kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluvan palveluksen tulee jatkuu kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksessä säädetyllä tavalla yhdenjaksoisesti tässä laissa tarkoitettua henkilökohtaista eläkeikää vastaavaan eläkeikään.

Kunnallisen eläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty 5 a §:ää vastaavia säännöksiä soveltaen, rinnastetaan 5 a §:ää soveltaen myönnettyyn eläkkeeseen. Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on 8 §:n 1 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi, että kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluva palvelus on päättynyt.

Edunsaaja, jolla on ollut valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksessä tarkoitettu oikeus eläkeään valintaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1999 ennen 1 päivää heinäkuuta 1989 voimassa olleiden säännösten mukaan ja joka on tehnyt tätä koskevan valintailmoituksen, säilyttää oikeutensa mainittuun eläkeikään edellyttäen, että hänen kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluva palveluksensa kunnallistamisesta lukien jatkuu yhdenjaksoisesti edellä 1 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettuun eläkeikään asti. Valintailmoituksen tehneellä vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä olevaan palvelusaikaan rinnastetaan kunnallistamisesta lukien kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluva palvelus, joka vastaa edunsaajan ennen kunnallistamista valtiolla ollutta palvelua alemman eläkeiän mukaisessa tehtävässä.

2 §

Tämä laki ei koske:

- 1) palvelusta ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona edunsaaja täyttää 18 vuotta;
- 2) palvelusta sen kalenterikuukauden jälkeen, jona edunsaaja täyttää 68 vuotta;
- 3) palvelusta, jonka perusteella on oikeus eläkkeeseen muun lain nojalla;
- 4) valtion palvelukseen ulkomailla otetun muun kuin Suomen kansalaisen palvelusta.

3 §

Valtiovarainministeriössä on valtion eläke-neuvottelukunta, jonka jäsenet valtiovarainministeriö määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan valtiovarainministeriön sekä valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Neuvottelukunnan tehtävänä on toimia yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (651/1988) ja yhteistointasopimusten mukaisena neuvotteluelimenä, tehdä esityksiä, antaa lausuntoja sekä toimia neuvoa-antavana toimitelimenä eläkekysymyksissä. Neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valtiokonttorissa on työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden neuvottelukunta, jonka jäsenet valtiovarainministeriö määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan valtiovarainministeriön sekä valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Neuvottelukunnan tehtävänä on työkyvyn arvioinnin ja kuntoutuskysymysten soveltamiskäytännön ohjaus ja seuranta. Neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

3 a §

Jos edunsaaja on ollut sekä tämän lain että kunnallisen eläkelain (549/2003), evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966), Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) (julkisten alojen eläkelait) tai työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10–13 kohdassa mainitun lain (yksityisten alojen eläkelait) mukaisen eläketurvan piirissä ja jos hän eläketapahtu-

mahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa oli tämän lain piiriin kuuluvassa palveluksessa, Valtiokonttori viimeisenä eläkeläitoksena:

- 1) antaa valtiokonttorin omasta päätöksestä ja muiden julkisten alojen eläkelakien mukaisesta eläketurvasta ja vastaavasta perhe-eläketurvasta huolehtivien eläkelaitosten (julkisten alojen eläkelaitos) päätöksistä sekä yksityisten alojen eläkelakien mukaisesta eläketurvasta ja vastaavasta perhe-eläketurvasta huolehtivien työntekijäin eläkelain 10 d §:n 1 momentissa tarkoitettun eläkelaitoksen (yksityisten alojen eläkelaitos) päätöksistä päätösyhdistelmän;

- 2) hoitaa päätösyhdistelmän mukaisten eläkkeiden maksamisen ja eläkkeisiin liittyvät eläkelaitoksen muut tehtävät; ja

- 3) käsittelee ja ratkaisee myös 6 §:ssä mainitun etuuden perusteella karttuneen eläkkeen.

4 §

Edunsaajalla on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksistä säädetään 8 §:ssä.

Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna aikaisintaan 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta siten vähennettynä kuin 10 a §:n 1 momentissa säädetään. Vanhuuseläke myönnetään lykätynä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen siten korotettuna kuin 10 a §:n 2 momentissa säädetään.

Varhennettuun ja lykättyyn vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään vanhuuseläkkeestä.

5 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palveluksesta saadut työansiot, jotka edunsaaja on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä. Eläkkeeseen eivät kuitenkaan oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 5 a §:ssä säädetään.

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauk-

sisä valtion edun niin vaatiessa määrätä, että eläkejäksi luetaan kokonaan tai osaksi aika, jota ei muutoin luettaisi eläkejäksi, edunsaajan 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen, ei kuitenkaan 31 päivää joulukuuta 2004 jälkeiseltä ajalta.

5 a §

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika sen kalenterivuoden alusta, jona edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona edunsaaja täyttää 63 vuoden iän tai tätä alemman eläkeiän tai eroamisiän (*tuleva aika*). Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaajalla on työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisten työansioiden perusteella, jotka edunsaajalla on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkastelu aika*). Tulevan ajan ansiota määrättäessä vuosityöansiot tarkistetaan 7 c §:n mukaisesti. Tulevan ajan ansio on tarkasteluajana saatujen, näin tarkistettujen työansioiden summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä siihen luetaan myös tarkasteluajanaan kohdistuva 6 §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo tarkistettuna 7 c §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

Jos edunsaaja on tarkasteluajanaan saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea tai työttömyysturvalain peruspäivärahan suuruista työvoimapolitiittista koulutustukea tai koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista perustukea, otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä työansiona huomioon 1 047, 22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen pe-

ruspäivärahan suuruisena.

Jos tulevan ajan ansiota määrättäessä tarkasteluajana edunsaajalla ei ole 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen ansioiden lisäksi 2 momentissa tarkoitettuja työansioita, edunsaajalla ei ole oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen.

Jos edunsaajan työansiot ovat tarkasteluajana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmevuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, edunsaajan hakemuksesta 2 momentin mukaisena ansiota sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään viimeiseltä kymmeneltä vuodelta.

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän pykälän soveltamisesta.

5 b §

Sen estämättä, mitä 5 a §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun asti, jona edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi, jos:

1) edunsaajalla ei ole tarkasteluajana yhtenäkkään vuonna sellaisia työansioita, jotka 5 a §:n 2, 3 ja 6 momentin mukaan otetaan huomioon tulevan ajan ansiota määrättäessä; tai

2) edunsaajalla on 1 kohdassa tarkoitettuja työansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna.

Jos edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkastelu aika on sen estämättä, mitä 5 a §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden, jona edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi, päättymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluajana saatujen, 7 c §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä.

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus 5 a §:n 2, 3 ja 6

momentissa sekä edellä 1 ja 2 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien ja eläkesäännön mukaisten ansioiden yhteismäärästä 5 a §:n 2 momentin sekä edellä 2 momentin mukaisena tarkasteluaikana.

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän pykälän soveltamisesta.

5 c §

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle edunsaajalle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella eläkettä, eläkkeeseen oikeuttavaksi lasketaan myös aika, jolta hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä. Eläkkeeseen oikeuttavaksi ei kuitenkaan lasketa aikaa, jolta 18 §:n 2 momentin mukaan ei ole oikeutta eläkkeeseen. Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansiosta, joka vastaa tämän lain mukaisten työansioiden määrää työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesäännön mukaisien työansioiden yhteismäärästä.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle edunsaajalle myöhemmin on suoritettava eläkettä sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. Jos vanhuuseläke alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin työkyvyttömyyseläke.

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle edunsaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, eläke määrätään niillä perusteilla, joiden mukaan se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutusrahakauden alkaessa.

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavat myös ne jäljempänä 1-9 kohdissa mainitut etuudet, jotka edunsaaja on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavaan kalenterikuukauteen alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä. Edellytyksenä on, että edunsaajalla on ennen eläketapahtumavuoden alkua työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun eläkelain tai eläkesäännön mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista muuta kuin perhe-eläkettä. Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

1) äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempanrahan perusteena oleva sairausvakuutuslain (364/1963) mukainen työtulo;

2) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena oleva ansio;

3) työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio edellyttäen, että päivärahaa on saatu joko työttömyysturvalaissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrittäjänä, siltä osin kuin päivärahaa on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä;

4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen ansiotuen perusteena oleva ansio;

5) työttömyysturvalain 10 luvussa tarkoitettua koulutuspäivärahan perusteena oleva ansio;

6) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena oleva ansio;

7) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/1991) mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmääräkorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu edunsaajalle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu edunsaajalle;

9) tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetykskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu edunsaajalle, jos edunsaajalle ei makseta sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tämän ansionmenetykskorvauksen vuoksi.

Siltä ajalta, jolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on maksettu edunsaajalle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo korotettuna kertoimella 1,17. Ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo muunnettuna kertoimella 0,17. Jos kuitenkin etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, eläkkeen perusteena on 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, etuuden perusteena on edunsaajalle maksetun vähimmäispäivärahan määrä.

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4-9 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan, 1-3 momentissa mainituista ansioista karttuneen eläkkeen osan käsittelee ja ratkaisee 3 a §:ssä tarkoitettu viimeinen eläkelaitos tai jos viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, työntekijäin eläkelain 10 d §:n 1 momentissa tarkoitettu eläkelaitos tai jos edunsaajalla ei ole yksityisten eläkelakien mukaisia työansioita, se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty viimeisen ansiotyön perusteella. Vastuu näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään.

7 §

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota

määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa edunsaajalle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja).

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena ei pidetä muun muassa:

- 1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
- 2) virka- tai työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;
- 3) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;
- 4) työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

5) edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella suoritettavista korvauksista sekä muista etuuksista annetussa laissa (651/1993) tarkoitettuja korvauksia ja muita etuuksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/1993) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia.

Jos edunsaaja, joka on Suomen kansalainen, on ollut ulkomaanedustuksen virkamies, puolustusvoimista annetun asetuksen (667/1992) 64 §:ssä tarkoitettu virkamies, teknologian kehittämissä keskuksen ulkomaanyksiköissä työskentelevä toimihenkilö tai muu virkamies tai toimihenkilö, jonka palkkaukseen sovelletaan ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella suoritettavista korvauksista sekä muista etuuksista annettua lakia, lisätään eläkettä laskettaessa hänen 1 momentissa tarkoitettuun työansionsa kalliinpaikanlisä, jollei se muutoin sisälly työansioon. Kalliinpaikanlisä lisätään sen suuruisena kuin se suoritettaisiin, jos edunsaajan toimipaikka olisi Helsingissä.

7 a §

Jos edunsaajalla on tämän lain alaisia ansioita vähintään kolmena perättäisenä kalente-

rivuotena ennen eläketapahtumavuotta kunakin vuonna vähintään 6 000 euroa, eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansioista. Edellisen vuoden ansiot kerrotaan eläketapahtumavuoden alusta eläketapahtumakuukauden loppuun olevien kuukausien määrällä ja jaetaan luvulla 12.

Jos eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeavat kahden sitä edeltäneen vuoden keskiansioista yli 10 prosentilla, ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään, vaan eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä makseista tämän lain alaisista ansioista.

7 b §

Eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua edunsaajan eläkemaxiprosenttia tai 53 vuotta täytäneiden osalta korotettua maksua .

7 c §

Tässä laissa säädetty ansiorajat ja rahamäärät sekä eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansio tarkistetaan kertoimella, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,8 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,2 (*palkkakerroin*). Palkkakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijäin eläkelain 7 b §:n nojalla vahvistamaa palkkakeroiminta.

7 d §

Työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertomella sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkettä tai kuntoutustukea on maksettu yhteensä viideltä täydeltä kalenterivuodelta. Tämä kertakorotus lasketaan edunsaajalle myönnetyn tämän lain mukaisen eläkkeen määrän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen edunsaaja on korotusvuoden alussa siten, että iän ollessa 24—26 vuotta, korotusprosentti on 21. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Iän ollessa yli 55 vuotta korotusta ei tehdä.

7 e §

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen

muutokseen vuoden 2009 jälkeen siten, että vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan edunsaajan 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos vanhuuseläke kuitenkin alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 62 vuoden iässä tai sen jälkeen, eläke tarkistetaan edunsaajan 62 vuoden iän täyttämivuodeksi vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, eläke tarkistetaan kuitenkin elinaikakertoimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijäin eläkelain 7 h §:n nojalla vahvistamaa elinaikakeroiminta.

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä elinaikakeroimien laskemisesta.

8 §

Vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Edellytyksenä on, ettei edunsaaja enää ole siinä virka- tai työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle. Jos eläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa virka- tai työsuhteen päättymisestä, eläke myönnetään kuitenkin virka- tai työsuhteen päättymistä lähinnä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vanhuuseläkkeen aikaisista työansioista karttuneeseen eläkkeeseen on oikeus aikaisintaan 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen tai osa-aikaeläkkeeseen ei ole edellä 4 momentin 1-3 kohdassa tarkoitettulla edunsaajalla.

Jos edunsaaja on saanut tämän lain, kansallisen eläkelain, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 7 §:n 1 momentin 8 tai 9 kohdassa tarkoitetun eläkesäännön, Suomen Pankin eläkesäännön, evankelis-

luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) tai ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain (521/1969) nojalla myönnetyn taikka Ahvenanmaan maakunnan varoista soveltuvin osin valtion eläkesäännösten mukaisesti suoritettavaa eläketurvaa koskevan lainsäädännön nojalla myönnetyn vanhuuseläkkeen, joka on karttunut 31 päivään joulukuuta 1994 saakka 11/60 prosenttia eläkeajaksi luetulta kuukaudesta, hänellä on palveluksen päätyttyä oikeus tämän lain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen riippumatta siitä, onko hän saavuttanut eläkeikänsä.

Jos edunsaaja on saanut 6 momentissa mainittujen säännösten tai määräysten perusteella varhennetun vanhuuseläkkeen, joka on karttunut 31 päivään joulukuuta 1994 saakka 11/60 prosenttia eläkeajaksi luetulta kuukaudesta, tämän eläkkeen saamisen eläkeikää pidetään myös hänen tämän lain mukaisena eläkeikäänään.

9 §

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 3 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määrääjäksi. Kun työkyvyttömyyseläke myönnetään 1 momentin d kohtaa soveltaen, se myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä sen mukaan kuin sen perusteena oleva eläke on myönnetty.

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 1 ja 7 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkkeen, silloin kun sitä haetaan osatyökyvyttömyyseläkkeenä sekä 9 b §:ssä mainitut osatyökyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja edunsaajan sopiman sitä pitemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus hakemuksesta aikaisintaan siitä ajankohdasta lukien, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläk-

keeksi, edellyttäen, ettei edunsaaja ole enää siinä virka- tai työsuhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle, tai siitä ajankohdasta, jona työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä myönnetään sellainen uusi eläke, johon ei sovelleta 5 c §:n 2 tai 3 momenttia.

9 a §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä edunsaajalla on oikeus saada työttömyyseläkettä 60 vuotta täytettyään siihen saakka kunnes hän täyttää 63 vuotta edellyttäen, että:

1) hänelle on 2 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viideltä vuodelta; ansioiden perusteella karttumisaikaa otetaan tällöin huomioon siten kuin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n 4 momentissa säädetään;

2) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä ole enää oikeutta työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaan; ja että

3) hän esittää työvoimatoimiston todistuksen siitä, että hän on siellä työttömänä työnhakijana ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka edunsaajalle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tulevan ajan eläkettä laskettaessa sovelletaan kuitenkin 5 a, 5 b, 7 ja 7 b §:ää sellaisina kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä tulevan ajan eläkettä. Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jona edunsaaja täyttää kaikki 1 momentissa tarkoitettua työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Jos edunsaaja täyttää edellä tässä pykälässä

säädetyt edellytykset 62 vuotta täytettyään, hänelle myönnetään vanhuuseläke siten kuin 10 a §:n 3 momentissa säädetään.

9 b §

Edellä 9 §:n 1 momentin b ja c kohdassa sekä 9 §:n 7 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Tällöin täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään edunsaajalle, jonka työkyvyn voidaan arvioida ainakin vuoden ajaksi alentuneen vähintään 3/5:lla. Jos työkyky on alentunut tätä vähemmän, mutta kuitenkin vähintään 2/5:lla, myönnetään eläke osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään 10 §:n 1, 4 ja 5 momentin mukaan. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

9 d §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osatyöehtoihin siirtyneellä 58-67 -vuotiaalla edunsaajalla edellyttäen, että;

1) hän ei saa tämän lain mukaista eläkettä, työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjätöimintään perustuvaa eläkettä;

2) hänellä on välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista tämän lain piiriin kuuluvaa kokoaikaisesta palvelua yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta ja hänellä on ennen osa-aikaeläkkeen alkamisvuotta välittömästi edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana tämän lain alaisia työansioita kolmena kalenterivuonna vähintään 12 000 euroa vuodessa; kokoaikaisena palveluna pidetään sellaista työtä, jossa työansiot ovat vähintään 1 000 euroa kuukaudessa;

3) hänen palveluksensa työaika ja ansio on vähentynyt niin, että työansiot osa-aikatyössä ovat yhteensä vähintään 35 prosenttia ja enintään 70 prosenttia ennen vähentämistä hänellä olleesta vakiintuneesta ansiosta, kuitenkin vähintään 229,34 euroa kuukaudessa, jolloin työajan vähentyminen ei saa merkittävästi poiketa työansioissa tapahtuneesta vähenemisestä; sekä

4) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa, mihin ei lueta

vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

Vakiintuneena ansiona pidetään osa-aikaeläkettä määrättäessä sitä 5 a §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiota, jonka perusteella edunsaajan työkyvyttömyyseläke laskettaisiin, jos edunsaaja osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua rahamääräisestä ansiorajasta ja 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista työajan vähentämistä koskevista edellytyksistä saadaan erityisistä syistä poiketa.

Oikeutta osa-aikaeläkkeeseen ei ole edunsaajalla, joka saa lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) mukaista osa-aikaeläkettä, jos se perustuu tämän lain mukaista eläkettä varten eläkeajaksi luettavasta palveluksesta saatuun ansioon.

Jos edunsaaja on valtiollistamisen yhteydessä siirretty kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta valtion palvelukseen, otetaan 1 momentin 2 kohdassa mainittua kuuden kuukauden määräaika laskettaessa huomioon edunsaajan valtiollistamista edeltänyt kunnallinen tai yksityinen palvelus ja kolmen vuoden ansioissa myös ansiot kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta.

10 §

Eläkettä karttuu vuodessa tämän lain alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista:

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona edunsaaja täyttää 53 vuotta ja ajalta, jona eläkkeensaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkettä tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkettä, luopumiskorvausta tai luopumistukea taikka niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, sekä 6 §:ssä tarkoitettua eläkkeen perusteesta;

2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona edunsaaja täyttää 53

vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona edunsaaja täyttää 63 vuotta;

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona edunsaaja täyttää 63 vuotta, ei kuitenkaan, jos edunsaaja saa tänä aikana eläkettä muuna kuin osa-aikaeläkkeenä.

Tulevan ajan eläke on 5 a §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

Ajalta, jolta edunsaaja on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättämiskuukauden loppuun 5 a §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansion perusteella siten kuin 5 c §:n 1 momentissa säädetään:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuu eläkettä siten kuin 1 momentissa säädetään.

Osa-aikaeläkettä saaneen edunsaajan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 1/8 prosenttia ja vanhuuseläkkeeseen 1/16 prosenttia jäljempänä säädetystä ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta edunsaaja on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkettä määrätessä ansion alenema on se 10 b §:n 2 ja 3 momentin mukainen työansioden erotus, jonka perusteella edunsaajan osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu. Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan tulevan ajan eläke, tulevalta ajalta eläke lasketaan 4 momentin 2 kohdan mukaisesti myös edellä tarkoitettua ansion alenemasta.

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähen-

netään valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus, jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, siltä osin kuin se perustuu samaan työansioon kuin tämän lain mukainen eläke.

Edellä 9 momentissa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä valtiovarainministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

Kun eläkekattuma lasketaan kuukauden kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 edellä 1, 4 ja 5 momentissa mainitusta määrästä.

10 a §

Jos vanhuuseläke myönnetään 4 §:n 2 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Vähennys lasketaan eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan eläkettä 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Sen estämättä, mitä 4 §:n 2 momentissa ja edellä 1 momentissa säädetään, edunsaajalla, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä ilman varhentamisesta johtuvaa vähennystä.

10 b §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 3 momentista muuta johdu, 50 prosenttia 9 d §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan määritellyn vakiintuneen ansiotulon ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesäännön piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos edunsaajalla on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua lain tai eläkesäännön perusteella, tämän lain mukainen osa-aikaeläke on sama suhteellinen osuus 1 momentissa tarkoitettua määrästä

kuin tämän lain mukaisten työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista niiden lakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti yhteensovitusta eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos edunsaajalla on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain tai eläkesääntöjen mukaan ja tässä tarkoitettu rajaus vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

12 §

Tämän lain mukainen eläke yhteensovitetaan vähentämällä eläkkeestä työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 ja 5 momentissa mainitut etuudet. Yhteensovitus tehdään soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti.

13 §

Edellä 12 §:ssä tarkoitettu yhteensovitus tehdään uudelleen soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 a §:n mukaisesti.

14 §

Eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 5,39 euroa, ei makseta. Edellä mainittua rahamäärää tarkistetaan vuosittain 7 c §:ssä säädetyllä palkkakertoimella.

15 §

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä maksetaan, jollei 15 a §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, vanhuuseläkettä kuitenkin aikaisintaan palkan saamisen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Työttö-

myyseläkettä maksetaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana edunsaaja täyttää 9 a §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkkeen saamisen edellytykset. Jos edunsaaja on saanut 9 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työvoimatoimiston todistuksen myöhemmin kuin kuukauden kuluessa 9 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua päivärahadistuksen antamisesta, työttömyyseläkettä maksetaan työvoimatoimiston todistuksen antamista seuraavan kuukauden alusta. Tämän lain mukaista eläkettä ei kuitenkaan makseta siltä ajalta, jolta edunsaajalla on oikeus saada lain tai työehtosopimuksen taikka työnsopimuksen mukaista irtisanomisaajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellinen etuus, lukuun ottamatta työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta, voidaan jaksottaa henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella.

Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta eikä työttömyyseläkettä tai osa-aikaeläkettä pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen sen hakemista seuraavaa kuukautta.

Jos vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke on ennen 12 tai 13 §:n mukaista yhteensovitusta pienempi kuin 12,72 euroa kuukaudessa, valtiokonttori voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena. Jos valtiokonttori maksaa työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman vuoksi oikeutta eläkkeeseen niiden palvelusten perusteella, joihin kertasuoritus perustui. Jos määräajaksi myönnetty työkyvyttömyyseläke on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määräajan jälkeen jatkuu. Mitä tässä momentissa säädetään eläkkeen kertasuorituksesta, sovelletaan 3 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun viimeisen eläkeläi-

toksen päätösyhdistelmään sisältyvien eläkkeiden yhteismäärään kuukaudessa.

15 a §

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä, aikaisintaan sen kalenterikuukauden alusta, joka ensiksi seuraa sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun päivärahan ensisijaisuusajan eli 150 ensimmäisen suorituspäivän ja tämän jälkeisten sanotussa pykälässä tarkemmin määrättyjen viiden tai neljän täyden kalenterikuukauden jälkeen. Jos edunsaaja on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttymistä, eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 15 §:n mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaisista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan.

Jos osatyökyvyttömyyseläkkeenä myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä saavan edunsaajan työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada täyttä työkyvyttömyyseläkettä, täyteen eläkkeeseen sovelletaan 1 momentin säännöksiä. Työkyvyttömyyden jatkuessa työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan tällöin osatyökyvyttömyyseläkkeenä täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen saakka.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 1 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 2 momentin mukaisesti tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä ja samalta ajalta on maksettu päivärahaa sairausvakuutuslain mukaan, suoritetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, eläkettä ei makseta siltä ajalta, jolta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/1991) mukaista kuntoutusrahaa tai ansiomenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella

16 §

Eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään työntekijäin eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta.

16 a §

Jos edunsaajalla on oikeus saada tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa, tapaturmaeläkettä, liikennevakuutuslain nojalla omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta tai sotilasvammalakiin perustuvaa elinkorkoa, voidaan tämän lain mukainen eläke sen estämättä, mitä 12 §:ssä säädetään, suorittaa täysimääräisenä, kunnes päivärahan, tapaturmaeläkkeen, elinkoron tai korvauksen määrä on lopullisesti ratkaistu. Edunsaajan oikeus mainittuun päivärahaan, tapaturmaeläkkeeseen, elinkorkoon tai korvaukseen siirtyy valtiokonttorille eläkkeestä edellä mainittujen suorituksen johdosta vähennettävää määrää vastaavalta osalta.

16 b §

Jos valtiokonttori on 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen eläkelain, kunnallisen eläkelain, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n mukaista eläkettä tai perhe-eläkettä, tai jos 3 a §:n 2 momentissa tarkoitettu eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut tämän lain mukaista eläkettä, valtiokonttori selvittää

kustannukset eläkelaitosten välillä, perii eläkelaitokselta tai hyvittää eläkelaitokselle nämä eläkekustannukset korkoineen viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana. Tätä varten voidaan suorittaa myös ennakkoa. Eläkekustannukset peritään ja hyvitetään siten kuin eläketurvakeskus, kunnallinen eläkelaitos, evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahasto, Kansaneläkelaitos ja valtiokonttori asiasta erikseen tarkemmin sopivat.

17 b §

Jos edunsaaja on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, valtiokonttorin on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos edunsaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, valtiokonttorin on suoritettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos valtiokonttori jatkaa 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai silloin kun edunsaaja on saanut kansaneläkelain mukaisista eläkettä samalta ajalta, jolta valtiokonttori 24 §:n 3 momentin mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuelle jatkoa takautuvasti.

Jos edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle

siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan määrää.

Eläke maksetaan 1–7 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, työttömyyskassalle, Kansaneläkelaitokselle, 4 momentissa tarkoitettulle toimielimelle, kunnalle tai sairausvakuutusrahastolle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty valtiokonttorille vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

18 §

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu vähintään vuoden ajaksi siten, että muutoksella on 9 b §:n 1 momentin mukaan vaikutusta eläkkeen suuruuteen, eläke tarkistetaan muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 15 a §:n säännöksistä muuta johdu.

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää tai lakkauttaa, jos eläkkeensaaja on ansiotyössä. Kuntoutusraha lakkautetaan, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen. Niinkään eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut valtiokonttorin määräämään ja kustantamaan tutkimukseen tai hoitoon.

Edunsaajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon hänen työansioissaan tapahtuneet muutokset. Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta eikä ansiorajan ylitys ole tilapäistä. Jos työansioita on vähintään 40 mutta enintään 60 prosenttia edellä mainitusta keskiansiosta, eläke tarkistetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Jos työansioita on yli

60 prosenttia mainitusta keskiansiosta, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai valtiokonttorin aloitteesta 9 b §:n 1 momentissa ja edellä 1-3 momentissa säädetyn edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai valtiokonttorin tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeyttämisaikankohdasta lukien.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 18 b §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

Työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty 9 §:n 1 momentin d kohtaa soveltaen, lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, kuitenkin vain, jos eläkkeen myöntämisen perusteena olevaan eläkkeeseen nähden menetellään siten.

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos edunsaaja ei enää täytä 9 d §:ssä säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Osa-aikaeläkettä saavan edunsaajan vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle. Jos edunsaaja täytettyään 68 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä mitä muualla tässä laissa säädetään, saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Edunsaajan lopettaessa osa-aikatyön maksetaan vanhuuseläkkeen lykkääntynyt osa siten korotettuna kuin 10 a §:n 2 momentissa säädetään ja lisätynä 10 §:ssä tarkoitetulla

määrällä.

Jos osa-aikaeläke on 7 momentin mukaisesti lakkautettu, edunsaajalla on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläkettä hänen täyttäänsään 9 d §:ssä säädetty edellytykset. Jos osa-aikaeläke alkaa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman osa-aikaeläkkeen päättymisestä, eläke myönnetään entisin perustein, jollei 13 §:n 2 momentista muuta johdu.

18 a §

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

- 1) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja ulkomailla oleskelun tai muun vastaavan syyn johdosta ei voi ottaa vastaan työtä;
- 2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään 523,61 euroa kuukaudessa; eikä
- 3) sitä seuraavalta kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on kieltäytynyt vastaanottamasta työvoimaviranomaisen hänelle osoittamaa 9 a §:n 1 momentissa tarkoitettua vähintään kuukauden jatkuvaa työtä.

18 b §

Edunsaajalla on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

- 1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 9 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, tai häntä on pidettävä mainitussa lainkohdassa tarkoitetulla tavalla työkyvyttömänä; ja
- 2) edunsaajan eläkkeeseen sisältyvän 5 a §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansiot ovat vähintään 25 133,40 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana (kuntoutuspäätöspäivä), jona hakemus tehtiin tai jona edunsaajan kuntoutustarve on viimeistään selvitettävä kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos edunsaaja joo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, että tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun rajamäärän suuruiset tai että eläkkeessä on otettu huomioon 5 a ja 5 b §:n mu-

kainen tuleva aika sellaisena kuin lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Kuntoutustapahtumapäivä on kuitenkin kuntoutustoimenpidettä edeltävä päivä, jos kuntoutusta haetaan kuntoutustoimenpiteen jo alettua, tai sairausloman ensimmäinen päivä, jos edunsaaja on jäänyt sairauslomalle työtai virkasuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa.

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäättös siitä, täyttääkö hän 1 ja 2 momentissa säädetty ammatillisen kuntoutuksen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos kuntoutussuunnitelma toimitetaan valtiokonttoriin yhdeksän kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaksi tulosta.

Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden ratkaisemiseen valtiokonttorissa on osallistuttava yhden tai useamman asiantuntijalääkäarin. Valtiokonttorin asiantuntijalääkäarin tässä toimessaan antamaan arvioon ei sovelleta, mitä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (59/1994) 23 §:ssä säädetään.

18 c §

Jos edunsaaja on kokonaan estynyt tekemästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen vuoksi, kuntoutusraha on yhtä suuri kuin niiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen peruseläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, johon edunsaajalla olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi 18 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna kuntoutustapahtumapäivänä. Jos hakijan 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien piiriin kuuluva työskentely jatkuu vielä sen jälkeen, kun hän on saanut päätöksen oikeudesta ammatilliseen kuntoutukseen, tässä momentissa tarkoitettuna ajankohtana pidetään kuntoutustoimenpiteen alkamista edeltävää päivää.

Jos edunsaaja ammatillisen kuntoutuksen aikana ansaitsee enemmän kuin puolet siitä eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jonka perusteella 2 momentissa tarkoitettun elä-

keen tulevan ajan eläkkeenosaa lasketaan, kuntoutusrahan määrä on puolet 2 momentissa tarkoitettun täyden kuntoutusrahan määrästä.

18 d §

Kuntoutustukeen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen maksetaan 18 b §:n 4 momentissa tarkoitettun toimenpiteen kestoajalta kuntoutuskorotus.

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Kuntoutusrahaa, -korotuksesta ja -avustuksesta ja niiden saajasta on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntoutustuesta tai työkyvyttömyyseläkkeestä taikka niiden saajasta säädetään. Kuntoutusraha, -korotus ja -avustus voidaan kuitenkin maksaa kuukautta lyhyemmältä ajalta.

18 e §

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa harkinnanvaraisena kuntoutusavustuksena kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Kuntoutusavustusta maksetaan kuitenkin enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden kummankin edellä mainitun synn perusteella erikseen laskettuna, jollei sen maksaminen pitemmältä ajalta ole kuntoutuksen turvaamiseksi perusteltua. Harkinnanvaraisista kuntoutusavustuksista voidaan myöntää myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman laatimista varten. Kuntoutusavustus on työkyvyttömyyseläkkeen suuruisen eikä siihen makseta kuntoutuskorotusta.

Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta harkinnanvaraisista kuntoutusavustuksista, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta edunsaajalla on oikeus työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.

20 §

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuus-

eläkkeeksi 63 vuoden iän tai tätä alemman eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien, virkasuhteessa olevan eläkkeen saajan osalta kuitenkin viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä. Tällöin osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi, ei kuitenkaan sovelleta, mitä 7 e §:ssä säädetään. Jos työttömyyseläkettä määrättäessä on sovellettu 9 a §:n 2 momentin kolmatta virkettä, vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläke. Vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläke myös silloin, kun edellisessä virkkeessä tarkoitettu työttömyyseläke on 2 momentin nojalla muutettu työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Jos eläkkeensaaja työttömyyseläkettä saadessaan tulee 9 a §:ssä tarkoitettulla tavalla työkyvyttömäksi, eläke muutetaan saman suuruiseksi työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Jos eläkkeensaaja osatyökyvyttömyyseläkettä saadessaan tulee 9 a §:ssä tarkoitettulla tavalla työttömäksi, eläke muutetaan hakemuksesta työttömyyseläkkeeksi, joka alkaa 9 a §:n mukaisesti ja määräytyy samoin kuin siinä tapauksessa, että osatyökyvyttömyyseläke muutetaan täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Tällöin työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkettä, mutta työttömyyseläke määrätään vähintään mainitun osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi. Jos työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osatyökyvyttömyyseläkettä, katsotaan osatyökyvyttömyyseläke työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Muutoin mainitusta työttömyyseläkkeestä on voimassa, mitä 15 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

26 §

Valtiokonttorilla on 1 momentin johdantokappaleessa tarkoitettulla tavalla lisäksi oikeus saada eläkkeen laskemista varten tiedot edunsaajille myönnettyistä 6 §:n 1 momentissa ja 5 a §:n 4 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien myöntäjiltä. Tiedot on annettava valtiokonttorille sen mää-

räämällä tavalla kultakin kalenterivuodelta seuraavan vuoden toukokuun loppuun tai muuhun valtiokonttorin kanssa sovittuun ajankohtaan mennessä.

Valtiokonttorilla ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 ja 2 momentissa mainitut tiedot maksutta. Terveystieteiden ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulla ammattihenkilöllä on kuitenkin oikeus saada 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

26 a §

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan valtiokonttorille työkyynsä palautumisesta, ryhtymisestä ansio-työhön ja kuntoutuksen keskeytymisestä.

28 §

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta.

Tässä laissa säädettyillä rahamäärillä tarkoitetaan summia, jotka vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitettujen palkkakertojen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

1. Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Tämän lain 3 §:n 3 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä elokuuta 2004.

2. Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys-, ja osa-aikaeläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Jos kuitenkin edunsaaja on täyttänyt 63 vuotta ennen vuonna 2005 alkavaa työkyvyttömyyttä, eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä tämän lain voimaantullessa voimassa olevien säännösten mukaan, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä eläkkeen laskemista seuraavan kuukauden alusta lukien tai erityisestä syystä aikaisemmin, kuitenkin aikaisintaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta lukien. Jos kui-

tenkin edunsaaja täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä säädetyn ensisijaisuusajan täyttymistä, eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä tämän lain voimaantullessa voimassa olevien säännösten mukaan, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien, kuitenkin aikaisintaan vuonna 2005 tapahtuvaa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta lukien. Vanhuuseläkkeeseen ei kahdessa edellisessä virkkeessä tarkoitettussa tilanteessa sovelleta, mitä 9 momentissa säädetään vanhuuseläkkeen muuntamisesta

3. Sen estämättä, mitä tämän lain 7 a §:ssä säädetään, jos edunsaaja jää vuonna 2005 vanhuuseläkkeelle tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle palveluksesta, joka oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004, eläkettä määrättäessä vuoden 2005 ansio lasketaan jäljempänä 4 momentissa säädetyllä tavalla vuoden 2004 loppuun päätetyn palveluksen eläkepalkan perusteella. Eläkepalkka korotetaan tämän lain 7 c §:n mukaisella palkkakertoimella vastaamaan vuoden 2005 tasoa ja kerrotaan 1 päivästä tammikuuta 2005 eläketapahtumakuukauden loppuun olevien kuukausien lukumäärällä. Jos edunsaajan eläketapahtuma sattuu vuonna 2006, 7 a §:n 2 momentin mukaisessa vertailussa vuoden 2005 ansioita verrataan vuoden 2004 loppuun päätetyn palveluksen eläkepalkkaan. Vastaavasti vuonna 2007 eläketapahtumissa, vuoden 2006 ansioita verrataan vuoden 2005 ansioihin ja edellä mainittuun eläkepalkkaan.

4. Ennen tämän lain voimaantuloa alkanut ja lain voimaan tullessa jatkuva palvelus päätetään 31 päivänä joulukuuta 2004 ja siitä karttunut eläkeoikeus lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Samoin ennen tämän lain voimaantuloa 10 a §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työeläkelisän laskemisesta. Eläkettä myönnettäessä karttunut eläkeoikeus, joka lasketaan tämän sekä 5-10 momentin mukaisesti, korotetaan vastaamaan laskentahetkeä tämän lain 7 c §:n mukaisella

palkkakertoimella.

5. Valtion eläkelain mukaan jokaiselta eläkeajaksi luettavalta kuukaudelta 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttunut osa eläkkeestä yhteensovitetaan, lukuun ottamatta 6 momentissa tarkoitettua lisäeläkeosuutta, muiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen peruseläkkeiden kanssa 31 päivänä joulukuuta 2004. Yhteensovitusraja on rajaprocentin osoittama määrä yhteensovitusperusteesta. Rajaprocentti määritetään kertomalla tavoitetasoprocentti 60 murtoluvulla, joka saadaan kaavasta, jossa päivinä laskettu aika edunsaajan 23 ikävuo- den täyttämispäivästä vuoden 2004 loppuun jaetaan päivien lukumäärällä 14 400. Rajaprocenttiin lisätään 1,5 prosenttiyksikköä jokaista sellaista vuotta kohden, jolla ammatillisen erityiseläkeiän valinneen edunsaajan eläkeikä alittaa 63 vuotta. Tällöin rajaprocentti voi kuitenkin olla enintään 60. Työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttuneet peruseläkkeet lasketaan yhteen ja, jos näiden eläkkeiden yhteismäärä ylittää edellä tarkoitettun yhteensovitusrajan, valtion eläkelain mukaisesta eläkkeestä vähennetään määrä, joka on yhtä suuri osa ylitteestä kuin valtion eläkelain mukaisen eläkkeen määrä on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 ja 7-9 kohdassa mainittujen eläkkeiden yhteismäärästä. Muutoin yhteensovitusta tehtäessä noudatetaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

6. Jos edunsaajan palvelus jatkuu tämän lain 1 §:n 4 momentissa mainitulla tavalla yhdenjaksoisesti 14 momentissa tarkoitettuun henkilökohtaiseen eläkeikään tai työkyvyttömyyden alkamiseen asti, ajalta ennen vuotta 1995 karttunut, 1/6 prosentin karttuman kuukaudessa ylittävä eläkkeen osa (lisäeläkeosuus) lisätään eläkkeeseen 5 momentissa tarkoitettun yhteensovituksen jälkeen. Sen estämättä, mitä edellisessä virkkeessä säädetään, vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneellä edunsaajalla on oikeus lisäeläkeosuuteen, kun hän jää yhdenjaksoisesti palveluksesta tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 63-vuotiaana tai tämän lain mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 62-vuotiaana. Lisäeläkeosuus kertyy ajalta ennen vuotta 1995 karttuneesta val-

tion eläkelain mukaisesta palveluksesta myös tämän lain 1 a §:ssä tarkoitetulle edunsaajalle, jos 1 a §:ssä säädetyt edellytykset palveluksen yhdenjaksoisuuden osalta täyttyvät, sekä 8 §:n 6 momentissa tarkoitetulle edunsaajalle, jos hänellä on oikeus kyseisessä lainkohdassa mainitun lain mukaiseen eläkkeeseen ja hän saa kyseisessä lainkohdassa mainitun lain perusteella oikeuden lisäkarttumaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995. Ennen vuotta 1940 syntyneen edunsaajan eläkkeeseen lisätään edellä tarkoitettu lisäeläkeosuus myös vuosien 1995 ja 2004 väliseltä ajalta. Lisäeläkeosuus voi olla enintään 6 prosenttia valtion eläkelain mukaisesta eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

7. Jos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan yhteensovitettujen 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttuneiden eläkkeiden yhteismäärän ja 5 momentin sekä sitä vastaavan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3, 5 ja 7-9 kohdassa mainittujen säännösten mukaisesti yhteensovitettujen eläkkeiden ja muiden yhteensovituksessa huomioon otettujen työeläkkeiden yhteismäärän erotus on suurempi kuin edunsaajalle 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen karttunut työeläkelakien mukainen eläke, eläkettä myönnettäessä eläkkeeseen lisätään se määrä, jolla edellä tarkoitettu erotus ylittää 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen karttuneiden eläkkeiden yhteismäärän. Jos yhteensovituksessa on otettu huomioon myös työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3,5 ja 7-9 kohdassa tarkoitettu eläke, tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tuleva lisä on sama suhteellinen osuus edellisessä virkkeessä tarkoitettulla tavalla lasketusta lisäyksen kokonaismäärästä kuin tämän lain mukainen eläke on näiden eläkkeiden yhteensovituksessa huomioon otetusta yhteismäärästä. Jos eläke myönnetään 9 momentin mukaisesti muunnettuna, eläkkeeseen tulevaa lisää määrättäessä käytetään vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneiden eläkkeiden sijasta 63 vuoden ikään 9 momentissa säädetyin tavoin muunnettuja eläkkeiden määriä.

8. Sellaisen 31 päivänä joulukuuta 2004 palveluksessa olevan edunsaajan, jolla on ollut valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksen 2 momentissa tarkoitettu oikeus eläkeiän valin-

taan ja joka on tätä oikeuttaan käyttänyt, eläkkeen karttumisprosentti valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavien palvelusten osalta on 31 päivänä joulukuuta 2004 vähintään se suhteellinen osuus 60 prosentista, joka saadaan verrattaessa edunsaajalla 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä kertynyttä valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa 30 vuoteen. Karttumisprosentti ei tällöin kuitenkaan voi ylittää edellä 5 momentissa tarkoitettua rajaprosenttia. Tämän momentin mukaisesti lasketun karttumisprosentin ja edunsaajan 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä ansaitseman valtion eläkelain mukaisen eläkkeen karttumisprosentin välinen erotus lisätään edunsaajan eläkkeeseen siinä tapauksessa, että tämän momentin mukaisesti laskettu karttumisprosentti on suurempi. Tämän momentin mukaisesti laskettuun karttumisprosenttiin sisältyy 6 momentissa tarkoitettu lisäeläkeosuus.

9. Jos ennen vuotta 1960 syntyneelle edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke ennen 14 momentissa tarkoitettua henkilökohtaisen eläkeiän täyttämistä, muunnetaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995 enintään 1/6 prosenttia kuukaudessa karttunut eläkkeen osa vastaamaan 63 vuoden eläkeikää jakamalla se muuntokertoimella 1,106. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi tai kun edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke 9 a §:n 5 momentin mukaisesti. Eläkkeen muuntaminen tehdään ennen 5 momentissa tarkoitettua eläkkeiden yhteensovitusta. Jos ennen vuotta 1960 syntyneellä edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen 8 §:n 6 momentin mukaisesti ennen henkilökohtaista eläkeikänsä, hänen eläketurvaansa ei sovelleta mitä edellä tässä momentissa säädetään.

10. Päätettäessä palvelus edellä 4 momentissa tarkoitettulla tavalla voidaan palveluksen eläkepalkka tarkistaa edunsaajan hakemuksesta taikka valtiokonttorin aloitteesta tämän lain voimaantullessa voimassa olleen valtion eläkelain 7 c §:ssä tarkoitettulla tavalla. Eläkepalkan tarkistaminen voidaan tehdä, jos eläkepalkka on alentunut poikkeuksellisen tai muun siihen rinnastettavan syyn takia ja sen vaikutus eläkepalkkaan on vähintään 7,5 prosenttia. Jos tulee selvitetynksi, että eläkepalk-

ka on poikkeuksellisesta syystä edellä tarkoitettulla tavalla korkeampi kuin vakiintunut työansio, voidaan eläkepalkkaa samalla tavoin alentaa. Sen estämättä, mitä valtion eläkelain 1 §:n 5 ja 6 momentissa, sellaisena kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004, säädetään palveluksen päättymisestä, katsotaan sanotun palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti tätä momenttia sovellettaessa. Poikkeuksellisesta syystä johtuva tämän lain voimaantullessa voimassa olleen valtion eläkelain 7 c §:n mukainen tarkistaminen voidaan tehdä myös aikaisemmin päättyneisiin palveluksiin. Tällöin poikkeuksellisen syyn vaikutus tulee olla mainituissa pykälässä säädetyn suuruisen ja sitä verrataan vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneeseen kokonaiseläketurvaan. Jos palvelus on päätynyt ennen vuotta 1996, eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen voidaan tehdä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1671/1995) voimaantulosäännöksen 6 momentin mukaisesti.

11. Jos edunsaaja jää valtion eläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle ennen 63 vuoden iän täyttämistä ja eläkkeeseen yhteensovitetaan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10-13 kohdassa tarkoitettu eläke, hänen valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseensä lisätään siihen saakka, kunnes hän saa oikeuden mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun eläkkeeseen, korkeintaan kuitenkin 63 vuoden iän täyttämiseen saakka, se rahamäärä, jolla mainittujen eläkkeiden yhteensovitus on pienentänyt valtion eläkelain mukaisen eläkkeen määrää.

12. Jos edunsaaja tämän lain voimaantullessa saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 tai 7-9 kohdassa mainittua eläkettä, edellä 5 momentissa tarkoitettua yhteensovitusta ei kuitenkaan tehdä.

13. Jos edunsaajalla on ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman perusteella oikeus valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen ja hänelle myönnetään tämän lain voimaantulon jälkeen työeläkelain perusteella karttunut eläke, jota ei ole yhteensovitettu ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti, tai tällaisen eläkkeen määrää muutetaan, edellä mainittu valtion eläkelain mukainen eläke yhteensovitetaan siten kuin

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen valtion eläkelain 11-13 §:ssä säädetään. Tällöin valtion eläkelain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yhteensovitusrajan ylittävistä osasta sama suhteellinen osuus kuin valtion eläkelain mukainen eläke on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 ja 7-9 kohdassa mainittujen eläkkeiden yhteismäärästä. Edellä tarkoitettua yhteensovitusta tehtäessä ei kuitenkaan oteta huomioon eläkettä, joka on karttunut 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen.

14. Sen estämättä, mitä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksessä säädetään, sellaisella edunsaajalla, jolla on ollut mainitun lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa tarkoitettu oikeus erityiseläkeiän valintaan ja joka on tätä oikeuttaan käyttänyt, on oikeus vanhuuseläkkeeseen valitsemassaan erityiseläkeiässä, jos edunsaajan palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti kyseiseen eläkeikään asti. Tämän lain voimaantulosta lukien palvelus katsotaan yhdenjaksoiseksi, jos tämän lain 1 §:n 4 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät. Niissä tapauksissa, joissa edunsaaja on valinnan tehdessään ollut peruskoulun opettajan 60 vuoden erityiseläkeiän tehtävissä ja hän myöhemmin siirtyy erityisluokanopettajan 55 vuoden erityiseläkeiän tehtävään, josta hän aikoo jäädä 55-vuotiaana vanhuuseläkkeelle, hänellä on oikeus vanhuuseläkkeeseen kyseisessä eläkeiässä edellyttäen, että hänellä on vanhuuseläkkeelle jäädessään vähintään 30 vuotta valtion eläkelain mukaista palvelusaikaa ja että hän on toiminut luokkamuotoisessa perusopetuslain (628/1998) 17 §:n 2 momentissa tarkoitettussa opetustyössä vähintään 15 vuotta. Mitä edellä säädetään, sovelletaan vastaavasti erityiskoulun rehtoriin.

15. Tämän lain 1 §:n 4 momentissa tarkoitettu henkilökohtainen eläkeikä on mainituissa lainkohdassa tarkoitettulla uudella edunsaajalla 65 vuotta. Mainituissa lainkohdassa tarkoitettua vanhaa edunsaajan henkilökohtainen eläkeikä on 65 vuotta, jos hän on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jos hänellä ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viittä vuotta valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa. Muiden kuin edellisessä virkkeessä tarkoitettujen

vanhojen edunsaajien henkilökohtainen eläkeikä määräytyy vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella seuraavasti:

Eläkeaikaa vähintään	Eläkeikä
30 vuotta	63 vuotta
25 vuotta	63 vuotta 4 kuukautta
20 vuotta	63 vuotta 8 kuukautta
15 vuotta	64 vuotta
10 vuotta	64 vuotta 4 kuukautta
5 vuotta	64 vuotta 8 kuukautta

16. Tämän lain 6 §:ää sovelletaan etuuteen 1 päivästä tammikuuta 2005 lukien.

17. Sen estämättä, mitä tämän lain 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään, sellaiselle ennen vuotta 1950 syntyneelle tämän lain 1 §:n 4 momentissa tarkoitetulle vanhalle edunsaajalle, jolla on oikeus 55 vuotta täytettyään 2,0 prosentin karttumaan vuotta kohden ennen tämän lain voimaantuloa, karttuu eläkettä edelleen 2,0 prosenttia vuotta kohden tämän lain voimaantulosta lukien sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 63 vuotta.

18. Ennen vuotta 1947 syntyneellä sellaisella edunsaajalla, jolla oli tämän lain voimaan tullessa oikeus valtion eläkelain 8 §:n 2 momentin mukaan saada vanhuuseläke varhennettuna, on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden varhentamista koskevien säännösten mukaan 15 momentissa tarkoitetun henkilökohtaisen eläkeiän täyttämiseen asti.

19. Sen estämättä, mitä tämän lain 4 §:n 2 momentissa säädetään, vuosina 1940 – 1959 syntyneellä edunsaajalla on oikeus saada vanhuuseläke varhennettuna aikaisintaan sitä kalenterikuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana hän täyttää iän, joka on kolme vuotta alempi kuin hänen 15 momentissa mainittu henkilökohtainen eläkeikänsä. Tällöin eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua.

20. Sen estämättä, mitä tämän lain 4 §:n 2 momentissa säädetään, niillä edunsaajilla, joilla on työntekijäin eläkelain muuttamisesta

annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 18-20 momentin mukaisesti oikeus siirtyä työntekijäin eläkelain mukaiselle eläkkeelle 62 vuotta alemmassa iässä, on oikeus valtion eläkelain piiriin kuuluvasta palveluksesta karttuneeseen vanhuuseläkkeeseen varhennettuna vastaavasta iästä, kuitenkin aikaisintaan 60 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Tällöin eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua.

21. Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, ennen vuotta 1944 syntyneellä edunsaajalla sekä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1006/2002) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitetulla vuosina 1944-1947 syntyneellä edunsaajalla on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen valtion eläkelain 9 c §:n, 15 §:n 1 ja 2 momentin, 15 a §:n 2 ja 4 momentin, 18 §:n 2 ja 6-9 momentin, 20 §:n 4 momentin sekä mainitun voimaantulosäännöksen mukaan kuitenkin siten, että hänelle myönnetään 63 vuotta täytettyään vanhuuseläke. Yksilöllisen varhaiseläkkeen edellytyksenä oleva tulevan ajan oikeus määritellään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen valtion eläkelain 5 a-5 b §:n mukaan. Eläkettä laskettaessa noudatetaan kuitenkin tämän lain työkyvyttömyyseläkettä koskevia 5 a ja 5 b §:n säännöksiä. Yksilöllinen varhaiseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä. Tällöin vanhuuseläkkeeseen ei kuitenkaan sovelleta 7 e §:ää.

22. Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1671/1995) voimaantulosäännöksen 9 momentissa tarkoitettuun edunsaajaan valtion eläkelain 10 §:n 1 ja 3 momenttia sellaisina kuin ne ovat voimassa mainitun lain voimaan tullessa. Mainittuun edunsaajaan ja valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1229/1999) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettuun edunsaajaan sovelletaan valtion eläkelain 9 a §:n 2 momenttia sellaisena kuin se on voimassa valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1229/1999) voimaan tullessa sekä valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 2 kohtaa,

5 §:n 4 momenttia, 5 a ja 5 b §:ää, 7 ja 7 a - 7 c §:ää, 10, 11, 12 ja 19 §:ää, sellaisina kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa. Eläkettä vuoteen 2011 saakka laskettaessa sovelletaan indeksiä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa indeksin kalenterivuositain.

23. Sen estämättä, mitä tämän lain 10 §:n 7 ja 9 momentissa säädetään, ennen vuotta 1947 syntyneen edunsaajaan osa-aikaeläke ja sen jälkeen myönnettävä eläke määräytyvät ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Vuosina 1947-1951 syntyneen edunsaajan, joka on saanut osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran täytettyään 60 vuotta, vanhuuseläkkeeseen lisätään tämän lain 10 §:n 9 momentista poiketen 1/12 prosenttia kyseisessä lainkohdassa tarkoitetusta ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta edunsaaja on saanut osa-aikaeläkettä.

24. Sen estämättä, mitä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädetään, sellaisella edunsaajalla, jolla on ollut mainitun lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa tarkoitettu oikeus erityiseläkeään valintaan ja joka on tätä valinta-oikeuttaan käyttänyt, on oikeus osa-aikaeläkkeeseen aikaisintaan tämän lain voimaantulosta lukien. Edellytyksenä tällöin on, että edunsaaja täyttää valtion eläkelain 9 d §:n 1 momentissa säädetyt osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset. Jos mainitun edunsaajan osa-aikaeläke alkaa ennen kuin hän on täyttänyt valitsemansa erityiseläkeään, sitä koskeva valinta raukeaa ja edunsaajaan sovelletaan valtion eläkelain yleisiä eläkeikäsäännöksiä.

25. Jos työkyvyttömyyseläke- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan, sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, eläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä tämän lain 10 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tämän lain voimaantulosta lukien, ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä tai jos edunsaajalla oli oikeus eläkkeelle siirtyessään tätä

alempaan eläkeikään tai eroamisikään, tässä eläkeiässä tai eroamisiässä siten kuin tämän lain 20 §:n 1 momentissa säädetään. Mitä tämän lain 18 §:n 2-5 momentissa säädetään oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta, keskeyttämisestä tai tarkistamisesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa.

26. Tämän lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä 18 vuoden alaikärajaa sovelletaan vuoden 1986 jälkeen syntyneen edunsaajan työansioihin, jotka on ansaittu tämän lain tultua voimaan. Samassa lainkohdassa tarkoitettua 68 vuoden yläikärajaa sovelletaan edunsaajan työansioihin, jotka on ansaittu tämän lain tultua voimaan.

27. Tämän lain 5 a - 5 c §:ää sovelletaan eläketapahtumaan, joka sattuu 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen. Jos eläketapahtuma sattuu vuosina 2006-2009, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan vuoden 2004 työansiona huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos edunsaaja olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004, ja vuoden 2005 työansiot otetaan huomioon siten kuin tämän lain 5 a ja 5 b §:ssä säädetään. Tällöin myös tarkasteluajana käytetään vastaavasti tulevan ajan ansion perusteena huomioon otettavien vuosien määrää. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2010, otetaan vuoden 2005 työansiot huomioon siten kuin tämän lain 5 a - 5 c §:ssä säädetään ja tarkasteluajaksi määrätään vastaavasti vuosien 2005-2010 perusteella. Kuitenkin tämän lain 18 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ansioedellytystä määrättäessä otetaan huomioon työansioita kuntoutustapahtumapäivää edeltävältä viiden kalenterivuoden ajalta.

28. Tämän lain 7 d §:n mukainen korotus myönnetään myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Tällöin korotus myönnetään sen tämän lain 7 d §:ssä tarkoitettua korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa edunsaajan ikää vuoden 2010 alussa. Korotus myönnetään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 12 tai 13 §:n mukaan yhteensovitettuun eläkkeeseen. Jos perhe-eläke

määrätään edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, korotus lisätään myös perhe-eläkkeeseen.

29. Sen estämättä, mitä eräistä valtion veroista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/1969) 7 §:ssä säädetään siinä tarkoitettua siirrettävän eläkevastuun mukaisen eläkeoikeuden määräytymisestä, eläkevastuun siirtoa koskevan sopimuksen piiriin kuuluvan henkilön sanotun sopimuksen tarkoittaman eläkevastuun mukainen eläkeoikeus määräytyy samojen säännösten mukaan kuin virkai tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä.

30. Päätettäessä 4 momentin mukaisesti vuoden 2004 loppuun palvelusta sellaiselle edunsaajalle, joka on siirretty kunnan palvelussuhteesta valtion palvelukseen maistraattien, järjestysoikeuksien ja kaupungin ulosotolaitoksen siirtämisestä valtion haltuun annetun lain (344/1976), kaupunginvankiloiden lakkauttamisesta annetun lain (346/1976), raastuvanoikeuksien ja kaupunkien syyttäjälaitoksen siirtämisestä valtion haltuun annetun lain (353/1976) tai lain poliisilain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta (51/1977) säännösten perusteella, luetaan valtion eläkelain mukaan eläkkeeseen oikeutavaksi eläkeajaksi myös kunnallisen eläkelain alainen palvelus, jos edunsaajalla on edellä mainittujen lakien mukainen siirtymäetu voimassa vuoden 2004 lopussa.

31. Edunsaajan, joka on siirretty valtion palveluksesta taikka palveluksesta, jonka eläketurva määräytyi valtion eläkelain perusteella, kunnalliseen palvelussuhteeseen eräiden keskussairaalaapiirien kuntainliitolle siirtyvien valtion sairaaloiden henkilökunnan aseman järjestämisestä annetun lain (320/1965), sairaanhoitolaistosten henkilökunnan aseman järjestämisestä eräissä tapauksissa annetun lain (777/1966), yksityisten sairaanhoito- ja huoltolaitosten henkilökunnan aseman järjestämisestä laitoksen siirtyessä kunnan tai kuntainliiton omistukseen annetun lain (417/1968), Etelä-Hämeen keskusammattikoulun luovuttamisesta Hämeenlinnan seudun ammattikoulun kuntainliitolle annetun lain (18/1972), kansanterveyslain voimaantumista annetun lain (67/1972), eräiden yksityisten laitosten henkilökunnan aseman järjestämisestä laitoksen toiminnan siirtyessä kunnan tai kuntainliiton hoidetta-

vaksi (988/1975), valtion huoltolaitosten henkilökunnan aseman järjestämisestä laitoksen toiminnan siirtyessä kunnan tai kuntainliiton hoidettavaksi annetun lain (1060/1975), kansanterveyslaitoksen aluelaitoksen henkilökunnan aseman järjestämisestä aluelaitoksen tehtävien siirtyessä kunnan tai kuntainliiton hoidettavaksi annetun lain (1142/1983) tai henkilökunnan aseman järjestämisestä luovutettaessa Kätilöopiston sairaala Helsingin kaupungille käytettäväksi osana Helsingin kaupungin terveyskeskuksen toimintaa annetun lain (1057/1985) säännösten perusteella ja, jos kyseinen edunsaaja oli valinnut edellä mainittujen lakien säännösten nojalla valtion eläkelain mukaisen eläketurvan ja tämä valinta on voimassa vuoden 2004 lopussa, oikeus eläkkeeseen valtion eläkelain mukaan säilyy, jos hänen kunnallinen palvelussuhteensa jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka.

32. Jos edellä 6 momentissa säädetyn lisäeläkeosuuden säilyttänyt edunsaaja tulee työkyvyttömäksi ennen lisäeläketurvan mukaiseen eläkkeeseen oikeuttavan henkilökohtaisen eläkeiän täyttämistä, mutta 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen, hänelle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeeseen ei sovelleta, mitä 9 momentissa säädetään vanhuuseläkkeen muuttamisesta. Vanhuuseläke myönnetään hakemusta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien tai erityisesti syystä sitä aikaisemmin, kuitenkin aikaisintaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta lukien.

33. Mitä tämän lain 26 a §:ssä säädetään eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa, sekä yksilölliseen varhaiseläkkeeseen.

34. Vuonna 1940-1944 syntyneen edunsaajan, jolla ei ole oikeutta 6 momentin mukaiseen lisäeläkeosuuteen, edellä 5 momentissa säädetyllä tavalla määrättävää yhteensovitusrajaa korotetaan siten, että 1940 syntyneen edunsaajan yhteensovitusrajaan lisätään 5 prosenttiyksikköä ja lisättävä määrä pienenee kutakin syntymävuotta kohden yhdellä prosenttiyksiköllä niin, että 1945 syntyneelle edunsaajalle korotusta ei enää tehdä.

35. Sen estämättä, mitä tämän lain 3 a §:n

1-5 momentissa säädetään, viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei sovelleta, jos järjestelyn piiriin kuuluvat eläkelaitokset soveltavat, toinen eläkelaitos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä ja toinen eläkelaitos vuoden 2005 alusta voimaan tulevia säännöksiä, elleivät eläkelaitokset sovi viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn noudattamisesta.

36. Tämän lain 16 §:ää sovelletaan myös

eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

37. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

38. Tällä lailla kumotaan 9 päivänä joulukuuta 1966 annetun valtion eläkeasetuksen (611/1966) 1 §, sellaisena kuin se on asetuksessa 987/1971.

2.

Laki**valtion perhe-eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/1968) 6 §, 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 3 momentti, 7 a §:n 1 momentti, 11 § ja 12 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentti laissa 1230/1999, 6 § laeissa 103/1990, 1530/1993, 693/1994 ja 992/1996, 7 §:n 3 momentti mainitussa laissa 1530/1993, 7 a §:n 1 momentti mainitussa laissa 103/1990, 11 § laeissa 665/1976 ja 1672/1995 ja 12 §:n 5 momentti laissa 625/2000, sekä

lisätään lakiin uusi 5 a ja 5 b §, sekä 25 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

5 §

Perhe-eläkkeen suuruus määräytyy edunjättäjän valtion eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Tällöin edunjättäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon 5 b §:n mukaista eläkkeen muuntoa. Jos edunjättäjän saama eläke oli sellainen valtion eläkelaisissa tarkoitettu työttömyyseläke tai saman lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty valtion eläkelain 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkettä, tämä eläkkeenosa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Niinikään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke. Jollei edunjättäjä saanut ensimmäisessä virkkeessä mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä.

5 a §

Jos valtion eläkelain 7 d §:ssä tarkoitettu kertakorotus ei sisältynyt edunjättäjän eläkkeeseen tai jos edunjättäjä ei ollut eläkkeellä kuollessaan, lisätään perhe-eläkkeen perus-

teeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen se kertakorotus, jonka edunjättäjä olisi saanut, jos työkyvyttömyyseläke olisi jatkunut valtion eläkelain 7 d §:ssä tarkoitettua ajan. Kertakorotus lisätään perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki olisi jatkunut yhteensä viisi täyttä kalenterivuotta.

5 b §

Tämän lain mukainen leskeneläkkeenä suoritettava perhe-eläke muunnetaan eläkesovitusta tehtäessä kyseiselle vuodelle vahvistetulla valtion eläkelain 7 e §:ssä tarkoitettulla elinaikakertoimella.

6 §

Perhe-eläke yhteensovitetaan saman edunjättäjän kuoleman johdosta suoritettavien muiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 ja 5 momentissa mainittujen etuuksien kanssa noudattaen soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n säännöksiä.

Myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka oli valtion eläkelain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu edunsaaja, on yhteensovitusraja kuitenkin seuraavan taulukon mukainen prosenttimäärä, joka määräytyy vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

Eläkeikä	Prosenttia
vähintään 16 vuotta	66
vähintään 13 vuotta	65
vähintään 10 vuotta	64
vähintään 7 vuotta	63
vähintään 3 vuotta	62
alle 3 vuotta	61

7 §

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken ansiotyöhön perustuvana eläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Näin menetellään myös vieraan valtion vastaavan etuuden osalta.

7 a §

Eläkesovituksessa vähennetään 5 ja 6 §:n mukaisesti määrättyä leskeneläkettä, jos lesken 7 §:ssä tarkoitettujen ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 5 §:n 1 momentin mukaisesti laskettu eläke ja työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet taikka niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 324,77 euroa.

11 §

Tässä laissa säädetyt rahamäärät sekä perhe-eläkettä laskettaessa edunjättäjän kunkin vuoden työansio tarkistetaan kertoimella, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,8 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,2 (*palkkakerroin*). Palkkakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuosittain työntekijäin eläkelain 7 b §:n m- jalla vahvistettavaa palkkakerrointa.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään työntekijäin eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta.

12 §

Perhe-eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena noudatetaan soveltuvin osin valtion eläkelain 15 §:n 5 momentin säännöksiä. Niin ikään valtiokonttori voi maksaa kertasuorituksena 12,72 euroa pienemmän perhe-eläkkeen tai eläkkeen, joka sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perusteella maksetaan Suomesta lapselle niiden etuuksien, joihin lapsella olisi oikeus Suomesta, ja lapsen asuinmaan myöntämien etuuksien erotuksena. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

25 §

Tässä laissa säädetyillä rahamäärillä tarkoitetaan summia, jotka vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitettujen palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

1. Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

2. Tätä lakia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

3. Jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmäisen kerran ennen vuotta 2004, käytetään tämän lain 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna eläkesovitusperusteena vuonna 1990 649,69 euron asemesta 886,61 euroa, josta vähennetään 16,97 euroa kunakin seuraavana vuonna. Rahamäärät vastaavat 11 §:n 1 momentissa tarkoitettujen palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

4. Mitä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 12 momentissa säädetään, sovelletaan myös myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjät-

täjän jälkeen, jonka saama eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Perhe-eläke yhteensovitetaan siten, kuin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen valtion perhe-eläkelain 8 §:ssä säädetään kuitenkin niin, että valtion perhe-eläkelain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yhteensovitusrajan ylittävästä osasta sama suhteellinen osuus kuin perhe-eläke on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 ja 7-9 kohdassa mainittujen eläkkeiden yhteismäärästä. Myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjättäjän jälkeen,

jonka eläke on määrätty tämän lain mukaisesti perhe-eläkkeen pohjana vuoden 2004 loppuun on valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaisesti yhteensovitettu edunjättäjän eläke.

5. Tämän lain 11 §:n 2 momenttia sovelletaan myös perhe-eläkkeeseen, jossa eläketahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

6. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.**Laki****kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	tehtyine muutoksineen.
Tällä lailla kumotaan kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä 11 päivänä joulukuuta 1997 annettu laki (1152/1997) siihen myöhemmin	2 § Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

4.

Laki**valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun valtion virkamieslain (750/1994) 35 §, sellä-
sena kuin se on osittain muutettuna lailla 604/1997, seuraavasti:

35 §
Virkamiesten yleinen eroamisikä on 68 vuotta. tarkoitettavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän.

Asetuksella voidaan säätää, että virassa, jonka laatu sitä vaatii, eroamisikä on yleistä eroamisikää alempi. _____

Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä _____

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2005.

Helsingissä 16 päivänä huhtikuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Toinen valtiovarainministeri *Ulla-Maj Wideroos*

1.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 1 §:n 5-12 momentti, 5 §:n 2, 4, 5 ja 7 momentti, 9 §:n 6 momentti, 9 c §, 10 §:n 2 momentti sekä 11, 19 ja 27 §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 5 momentti ja 27 § laissa 625/2000, 1 §:n 6 ja 7 momentti laissa 333/1986, 1 §:n 8 momentti ja 9 § 6 momentti laissa 1671/1995, 1 §:n 9-12 momentti laissa 775/2001, 5 §:n 2 momentti laissa 1153/1997, 5 §:n 4 momentti, 10 §:n 2 momentti, 11 ja 19 § laissa 1528/1993, 5 §:n 5 momentti laissa 902/1979, 5 §:n 7 momentti laissa 215/1979, 9 c § laeissa 103/1989 ja 1006/2002 sekä mainituissa laeissa 1528/1993 ja 775/2001,

muutetaan 1 §:n 3 ja 4 momentti, 2 §, 3 §:n 3 ja 4 momentti, 3 a §:n 1 momentti, 4 §, 5 §:n 1 ja 8 momentti, 5 a, 5 b, 6, 7 ja 7 a-7 e §, 8 §:n 1 ja 2 sekä 5 ja 6 momentti, 9 §:n 2 ja 4 momentti, 9 a §:n 1 ja 2 momentti, 9 b §, 9 d §:n 1, 3 ja 5-7 momentti, 10 §:n 1, 4-7, 9 ja 10 momentti, 10 a, 10 b ja 12 §, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 4 momentti, 15 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 15 a §:n 1-6 momentti, 16, 16 a ja 16 b §, 17 b §:n 2, 3 ja 7 momentti, 18 §, 18 a §:n 1 momentti, 18 b §:n 1 momentti, 18 c §:n 2 ja 3 momentti, 18 d, 18 e ja 20 §, 26 §:n 2 momentti, 26 a §:n 2 momentti ja 28 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 1 §:n 3 momentti, 4 §, 8 §:n 5 momentti, 10 §:n 1 ja 7 momentti, 13 §:n 1 momentti ja 15 §:n 2 momentti mainitussa laissa 1528/1993, 1 §:n 4 momentti sekä 8 §:n 1 ja 6 momentti mainitussa laissa 1153/1997, 2 § osittain laeissa 793/1968 ja 21/1989 sekä mainituissa laeissa 103/1989, 1528/1993, 1671/1995, 1153/1997 ja 775/2001, 3 §:n 4 momentti, 9 d §:n 5 momentti ja 15 a §:n 2 ja 4 momentti mainitussa laissa 103/1989, 3 a §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti ja 17 b §:n 7 momentti laissa 1184/2003, 5 §:n 1 momentti laissa 851/1971, 5 §:n 8 momentti, 7 a ja 7 e §, 9 §:n 2 ja 4 momentti, 10 §:n 4, 9 ja 10 momentti ja 15 a §:n 6 momentti mainitussa laissa 1671/1995, 5 a § mainituissa laeissa 1528/1993 ja 1006/2002, 5 b § laissa 1231/1995 ja mainitussa laissa 1528/1993, 6 § laissa 1026/1982 sekä mainituissa laeissa 851/1971, 1528/1993, 1671/1995 ja 775/2001, 7 § mainituissa laeissa 1671/1995 ja 775/2001, 7 b § laissa 84/2001 ja mainitussa laissa 1671/1995, 7 c § mainituissa laeissa 1671/1995 ja 1184/2003, 7 d § mainituissa laeissa 1153/1997 ja 775/2001, 8 §:n 2 momentti ja 9 d §:n 6 momentti mainitussa laissa 775/2001, 9 a § 1 ja 2 momentti mainitussa laissa 1229/1999, 9 b § mainituissa laeissa 103/1989 ja 1528/1993, 9 d §:n 1 momentti mainituissa laeissa 103/1989, 1528/1993 ja 625/2000, 9 d §:n 3 momentti laissa 226/1998, 9 d §:n 7 momentti laissa 939/1999, 10 § 5 ja 6 momentti sekä 14 §:n 4 momentti mainitussa laissa 1006/2002, 10 a § laissa 1175/1996 sekä mainituissa laeissa 1528/1993, 1671/1995 ja 775/2001, 10 b § mainituissa laeissa 103/1989, 1528/1993 ja 1229/1999, 12 § laissa 638/1994 sekä mainituissa laeissa 1528/1993 ja 1671/1995, 15 §:n 5 momentti laissa 381/2001, 15 a §:n 1, 3 ja 5 momentti laissa 326/1985, 16 § laissa 664/1976 ja mainitussa laissa 1671/1995, 16 a § laissa 414/1982, 16 b § mainituissa laeissa 381/2001 ja 1184/2003, 17 b §:n 2 ja 3 momentit mainitussa laissa 625/2000, 18 § laissa 656/2002 sekä mainituissa laeissa 326/1985, 103/1989, 1528/1993 ja 1671/1995, 18 a §:n 1 momentti laissa 91/1985, 18 b §:n 1 momentti, 18 c §:n 2 ja 3 momentti, 18 d ja 18 e § laissa 1217/2003, 20 § mainituissa laeissa 851/1971, 103/1989 ja 1229/1999, 26 §:n 2 momentti ja 26 a §:n 2 momentti mainitussa laissa 656/2002, sekä

lisätään lakiin uusi 1 a ja 5 c §, 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1180/1996 sekä mainituissa laeissa 1528/1993, 638/1994, 1153/1997, 939/1999 ja 775/2001, uusi 5 momentti, jolloin muutettu 5 ja 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 851/1971, 103/1989, 1671/1995 ja 1006/2002, uusi 8 momentti, 9 a §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1229/1999 ja 1006/2002, uusi 5 momentti, 10 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1528/1993, 638/1994, 1671/1995 ja 1006/2002, uusi 11 momentti, 17 b §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 625/2000 ja 1184/2003, uusi 8 momentti, 18 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1217/2003, uusi 7 ja 8 momentti, 26 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 656/2002, uusi 3 momentti ja 28 §:ään, sellaisen kuin se on osaksi laissa 568/1975, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta virkattai työsuhteesta käytetään tässä laissa nimitystä palvelus ja samassa momentissa tarkoitetusta henkilöstä nimitystä edunsaaja. Vanhalla edunsaajalla tarkoitetaan tässä laissa edunsaajaa, joka oli 31 päivänä joulukuuta 1992 tämän lain piiriin kuuluvassa yhdenjaksoisessa palveluksessa ja jonka palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan asti. Palveluksen katsotaan 31 päivään joulukuuta 1998 jatkuvan tätä momenttia sovellettaessa yhdenjaksoisesti, jos palvelusta edeltävän palveluksen päättymisestä on kulunut enintään yksi kuukausi. Edellytyksenä on lisäksi, että edunsaaja on ollut palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneet kuusi kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa ja hänellä palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden viiden vuoden kuluessa on eläkeaikaa yhteensä vähintään kolme vuotta tai että työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään 5 a §:ää soveltaen. Muuta kuin vanhaa edunsaajaa pidetään tätä lakia sovellettaessa uutena edunsaajana.

Palveluksen katsotaan jatkuvan yhdenjaksoisena, vaikka edunsaaja siirtyy palveluksesta toiseen, jos siirtyminen on tapahtunut välittömästi. Jos edunsaaja on kahdessa tai useammassa samanaikaisesti jatkuvassa virassa, työssä tai tehtävässä, joista ainakin yksi jatkuu vähintään kuukauden, ne yhdes-

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna henkilönä pidetään myös eduskuntaan virkattai työsuhteessa olevaa henkilöä sekä eduskunnan oikeusasiamiestä ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta virkattai työsuhteesta käytetään tässä laissa nimitystä palvelus ja samassa momentissa tarkoitetusta henkilöstä nimitystä edunsaaja. Vanhalla edunsaajalla tarkoitetaan tässä laissa edunsaajaa, joka oli 31 päivänä joulukuuta 1992 tämän lain piiriin kuuluvassa yhdenjaksoisessa palveluksessa ja jonka palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti henkilökohtaiseen eläkeikään asti. Työkyvyttömyyseläketapahtuksessa palveluksen tulee jatkua yhdenjaksoisesti työkyvyttömyyden alkamiseen asti. Palveluksen katsotaan jatkuvan tätä momenttia sovellettaessa yhdenjaksoisesti, jos palveluksesta saatu työansio kunakin vuonna on yhteensä vähintään 6 000 euroa. Jos kuitenkin työansio jonakin vuonna jää alle 6 000 euron, tulee edunsaajan osoittaa, että palvelus on ollut katkeamatta voimassa. Jos vanhan edunsaajan palvelus ei jatku edellä tässä momentissa tarkoitetulla tavalla yhdenjaksoisesti henkilökohtaiseen eläkeikään asti, häntä pidetään tätä lakia sovellettaessa uutena edunsaajana.

sä muodostavat palveluksen. Jos edunsaaja vähintään kuukauden jatkuvan palveluksen lisäksi toimii samanaikaisesti valtion toimikunnassa, neuvottelukunnassa, lautakunnassa tai muussa useasta henkilöjäsenestä koostuvassa elimessä, hänen toimintaansa pidetään kokonaisuudessaan yhtenä tässä laissa tarkoitettuna palveluksena. Jos palvelukseen kuuluvat eri tehtävät alkavat ja päättyvät eri aikaan, pidetään koko palveluksen alkamispäivänä ensimmäisen tehtävän alkamisaikaa ja päättymisenä viimeisen tehtävän päättymisaikaa.

Jos edunsaajan säännöllisenä pidettävä työaika tai työaikajärjestely palveluksen jatkuttua vähintään kolme vuotta muuttuu ja hänen työansionsa samalla alenee vähintään yhdellä neljänneksellä tai nousee vähintään yhdellä kolmanneksella ja jos työajan tai työaikajärjestelyn muutosta ei ole tarkoitettu tilapäiseksi, pidetään palvelusta eri palveluksena työajassa tai työaikajärjestelyssä tapahtunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta, ei kuitenkaan, jos eläketapahtumaan ei ole kulunut kahta vuotta.

(5 mom. kumotaan)

Mitä 5 momentissa on säädetty, sovelletaan myös, jos selvitetään, että muutos työajassa on tapahtunut asteittain ja työansiot ovat sen johdosta muuttuneet sanotussa momentissa tarkoitettulla tavalla enintään kolmen vuoden kuluessa ensimmäisestä muutoksesta lukien. Verrattaessa toisiinsa eri ajankohtien työansioita ne tarkistetaan 16 §:n mukaisesti.

(6 mom. kumotaan)

Edunsaajan hakemuksesta on annettava päätös siitä, onko palvelukseen sovellettava 5 tai 6 momenttia, ja myönteisessä tapauksessa vahvistettava näin päättyneestä palveluksesta muodostuva vastainen eläkeoikeus. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 23 §:ssä säädetään.

(7 mom. kumotaan)

Palvelus, joka on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana edunsaaja on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään eläkkeen laskemista varten teknisesti sanotun vuoden lopussa. Jollei palvelus ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täytyy. Palvelusta ei kuitenkaan päätetä enää sen vuoden jäl-

(8 mom. kumotaan)

keen, jonka päättymisestä on kaksi täyttä kalenterivuotta edunsaajan eläkeikään tai sitä alempaan eroamisikään. Edunsaajan jatkaessa työntekeään hänen katsotaan olevan uudessa palveluksessa. Palvelusta ei kuitenkaan katkaista, jos edunsaajan palkka on katkaisun jälkeisessä palveluksessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen palveluksen tässä momentissa tarkoitettua päättämistä, ja jos 7 c §:n soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät. Palvelusta ei katkaista myöskään, jos palvelus päättyy tai eläketapahtuma sattuu ennen kuin palveluksen tässä momentissa tarkoitettua päättämistä on kulunut yksi vuosi.

Sen estämättä, mitä 5–8 momentissa säädetään palveluksen päättymisestä, katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisena työntekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vuoden aikaa laskettaessa sekä tämän lain 9 §:n 5 momenttia sovellettaessa. Sen estämättä, mitä 8 momentissa säädetään palveluksen päättymisestä, katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisena myös 5 tai 6 momenttia sovellettaessa.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään toiminnan kunnallistamisen yhteydessä valtion eläketurvan piiriin kuuluvasta palveluksesta kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) soveltamisalaan kuuluvaan palvelukseen siirrettyä edunsaajaa pidetään kunnallistamista edeltävän palveluksensa osalta 3 momentissa tarkoitettuna vanhana edunsaajana. Edellytyksenä on, että edellä mainittu edunsaaja oli 31 päivänä joulukuuta 1992 yhdenjaksoisessa valtion eläketurvan piiriin kuuluvassa palveluksessa ja että hänen tällainen palveluksensa tai kunnallistamisen jälkeen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain soveltamisalaan kuuluva palveluksensa jatkuu kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunnan 20 päivänä marraskuuta 1992 hyväksymien eläkesäännön 1 päivänä tammikuuta 1993 voimaan tulleiden muutosten voimaantulomääräyksissä tarkoitettua ta-

(9 mom. kumotaan)
(10 mom. kumotaan)
(11 mom. kumotaan)
(12 mom. kumotaan)

1 a §

Sen estämättä, mitä 1 §:n 4 momentissa säädetään toiminnan kunnallistamisen yhteydessä valtion eläketurvan piiriin kuuluvasta palveluksesta kunnallisen eläkelain (549/2003) soveltamisalaan kuuluvaan palvelukseen siirrettyä edunsaajaa pidetään kunnallistamista edeltävän palveluksensa osalta 1 §:n 4 momentissa tarkoitettuna vanhana edunsaajana. Edellytyksenä on, että edellä mainittu edunsaaja oli 31 päivänä joulukuuta 1992 yhdenjaksoisessa valtion eläketurvan piiriin kuuluvassa palveluksessa ja että hänen tällainen palveluksensa jatkuu tämän lain 1 §:n 4 momentissa säädetyllä tavalla yhdenjaksoisesti kunnallistamiseen asti. Kunnallistamisen jälkeen kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluvan palveluksen tulee jatkaa kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulomääräyksessä säädetyllä tavalla yhdenjaksoisesti tässä laissa tarkoitettua henkilö-

Voimassa oleva laki

valla yhdenjakoisesti eläketapahtumaan asti.

Tämän pykälän 3 momentissa säädettyä kuuden kuukauden palvelusaikavaatimusta ja kolmen vuoden eläkeikavaatimusta sovellettaessa kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain soveltamisalaan kuuluva palvelus rinnastetaan 9 momentissa tarkoitettusta kunnallistamisesta lukien tämän lain pöriin kuuluvaan palvelukseen. Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty 5 a §:ää vastaavia säännöksiä soveltaen, rinnastetaan 5 a §:ää soveltaen myönnettyyn eläkkeeseen. Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on 8 §:ssä säädettyjen edellytysten lisäksi, että kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain soveltamisalaan kuuluva palvelus on päätynyt.

Edunsaaja, jolla on ollut valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksessä tarkoitettu oikeus eläkeiän valintaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1999 ennen 1 päivää heinäkuuta 1989 voimassa olleiden säännösten mukaan ja joka on tehnyt tätä koskevan valintailmoituksen, säilyttää oikeutensa mainittuun eläkeikään edellyttäen, että hänen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain soveltamisalaan kuuluva palveluksensa 9 momentissa tarkoitettusta kunnallistamisesta lukien jatkuu yhdenjakoisesti eläketapahtumaan saakka. Valintailmoituksen tehneellä vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä olevaan palvelusaikaan rinnastetaan kunnallistamisesta lukien kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain soveltamisalaan kuuluva palvelus, joka vastaa edunsaajan ennen kunnallistamista valtiolla ollutta palvelua alemman eläkeiän mukaisessa tehtävässä.

2 §

Tämä laki ei koske:

- 1) palvelusta, joka on alkanut edunsaajan täytettyä 65 vuotta;
- 2) palvelusta sinä aikana, jolta edunsaajalla on oikeus saada virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella tämän lain taikka muun lain tai asetuksen mukaista vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuselä-

Ehdotus

kohtaista eläkeikää vastaavaan eläkeikään.

Kunnallisen eläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty 5 a §:ää vastaavia säännöksiä soveltaen, rinnastetaan 5 a §:ää soveltaen myönnettyyn eläkkeeseen. Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on 8 §:n 1 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi, että kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluva palvelus on päätynyt.

Edunsaaja, jolla on ollut valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksessä tarkoitettu oikeus eläkeiän valintaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1999 ennen 1 päivää heinäkuuta 1989 voimassa olleiden säännösten mukaan ja joka on tehnyt tätä koskevan valintailmoituksen, säilyttää oikeutensa mainittuun eläkeikään edellyttäen, että hänen kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluva palveluksensa kunnallistamisesta lukien jatkuu yhdenjakoisesti edellä 1 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettuun eläkeikään asti. Valintailmoituksen tehneellä vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä olevaan palvelusaikaan rinnastetaan kunnallistamisesta lukien kunnallisen eläkelain soveltamisalaan kuuluva palvelus, joka vastaa edunsaajan ennen kunnallistamista valtiolla ollutta palvelua alemman eläkeiän mukaisessa tehtävässä.

2 §

Tämä laki ei koske:

- 1) palvelusta ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona edunsaaja täyttää 18 vuotta;
- 2) palvelusta sen kalenterikuukauden jälkeä, jona edunsaaja täyttää 68 vuotta;
- 3) palvelusta, jonka perusteella on oikeus eläkkeeseen muun lain nojalla;

kettä lukuun ottamatta, taikka sellaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, jonka suuruutta määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio;

3) palvelusta, joka otetaan huomioon merimieseläkelain (72/1956) tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaista eläkettä varten;

4) palvelusta, jossa edunsaajan työansio palveluksesta on keskimäärin alle 90 markkaa kuukaudessa;

5) palvelusta, joka on jatkunut yhdenjaksoisena alle yhden kuukauden; eikä

6) valtion palvelukseen ulkomailla otetun muun kuin Suomen kansalaisen palvelusta.

Edellä 1 momentissa mainittu markkamäärä tarkistetaan työntekijäin eläkelain 1 §:n 2 momentin mukaisesti siten kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää.

4) valtion palvelukseen ulkomailla otetun muun kuin Suomen kansalaisen palvelusta.

3 §

Eläketurvan kehittämistä tekee esityksiä ja antaa lausuntoja sekä muissa periaatteellista laatua olevissa kysymyksissä toimii neuvonantavana elimenä eläkeasiain neuvottelukunta, jonka jäsenet määrätään valtiovarainministeriön sekä valtion virkamiesten ja työntekijäin edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

Valtiokonttorissa on yksilöllisen varhaiseläkkeen, varhennetun vanhuuseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen soveltamiskäytännön ohjausta ja seurantaa varten varhaiseläkelautakunta, jonka tehtävistä ja kokoonpanosta annetaan tarkemmat säännökset asetuksella.

Valtiovarainministeriössä on valtion eläkeneuvottelukunta, jonka jäsenet valtiovarainministeriö määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan valtiovarainministeriön sekä valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Neuvottelukunnan tehtävänä on toimia yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (651/1988) ja yhteistoimintasopimusten mukaisena neuvotteluelimenä, tehdä esityksiä, antaa lausuntoja sekä toimia neuvonantavana toimielimenä eläkekysymyksissä. Neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valtiokonttorissa on työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden neuvottelukunta, jonka jäsenet valtiovarainministeriö määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan valtiovarainministeriön sekä valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Neuvottelukunnan tehtävänä on työkyvyn arvioinnin ja kuntoutuskysymysten soveltamiskäytännön ohjaus ja seuranta. Neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

3 a §

Jos edunsaaja on ollut sekä tämän lain että kunnallisen eläkelain (549/2003), evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966), Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) (*julkisten alojen eläkelait*) tai työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10–13 kohdassa mainitun lain (*yksityisten alojen eläkelait*) mukaisen eläketurvan piirissä ja jos hän eläketapah-tumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapah-tumaa oli tämän lain piiriin kuuluvassa pal-veluksessa, valtiokonttori viimeisenä eläke-laitoksena:

1) antaa valtiokonttorin omasta päätöksestä ja muiden julkisten alojen eläkelakien mukaisesta eläketurvasta ja vastaavasta per-he-eläketurvasta huolehtivien eläkelaitosten (*julkisten alojen eläkelaitos*) päätöksistä sekä yksityisten alojen eläkelakien mukaisesta eläketurvasta ja vastaavasta perhe-eläketurvasta huolehtivien työntekijäin eläkelain 10 d §:n 1 momentissa tarkoitetun eläkelaitoksen (*yksityisten alojen eläkelai-tos*) päätöksistä päätösyhdistelmän;

2) hoitaa päätösyhdistelmän mukaisten eläkkeiden maksamisen ja eläkkeisiin liitt-yvät eläkelaitoksen muut tehtävät.

4 §

Tämän lain 1 §:n 3 momentissa tarkoite-tun uuden edunsaajan eläkeikä on 65 vuotta. Mainitussa lainkohdassa tarkoitetun vanhan edunsaajan eläkeikä on 65 vuotta, jos hän on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jos hänellä ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä vä-hintään viittä vuotta tämän lain mukaan elä-keajaksi luettavaa palvelusaikaa.

Muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen vanhojen edunsaajien eläkeikä määräytyy tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella seuraavasti:

Eläkeaikaa	Eläkeikä
vähintään	

kempia säännöksiä valtioneuvoston asetuk-sella.

3 a §

Jos edunsaaja on ollut sekä tämän lain että kunnallisen eläkelain (549/2003), evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966), Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) (*julkisten alojen eläkelait*) tai työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10–13 kohdassa mainitun lain (*yksityisten alojen eläkelait*) mukaisen eläketurvan piirissä ja jos hän eläketapah-tumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapah-tumaa oli tämän lain piiriin kuuluvassa pal-veluksessa, Valtiokonttori viimeisenä eläke-laitoksena:

1) antaa valtiokonttorin omasta päätöksestä ja muiden julkisten alojen eläkelakien mukaisesta eläketurvasta ja vastaavasta per-he-eläketurvasta huolehtivien eläkelaitosten (*julkisten alojen eläkelaitos*) päätöksistä sekä yksityisten alojen eläkelakien mukaisesta eläketurvasta ja vastaavasta perhe-eläketurvasta huolehtivien työntekijäin eläkelain 10 d §:n 1 momentissa tarkoitetun eläkelaitoksen (*yksityisten alojen eläkelai-tos*) päätöksistä päätösyhdistelmän;

2) hoitaa päätösyhdistelmän mukaisten eläkkeiden maksamisen ja eläkkeisiin liitt-yvät eläkelaitoksen muut tehtävät; ja

3) käsittelee ja ratkaisee myös 6 §:ssä mainitun etuuden perusteella karttuneen eläkkeen.

4 §

Edunsaajalla on oikeus jäädä vanhuus-eläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Vanhuuseläkkeen myöntä-misen edellytyksistä säädetään 8 §:ssä.

Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna aikaisintaan 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta siten vähennettynä kuin 10 a §:n 1 momentissa säädetään. Vanhuuseläke myönnetään lykätynä 68 vuoden iän täyt-tämisen jälkeen siten korotettuna kuin 10 a §:n 2 momentissa säädetään.

30 vuotta	63 vuotta
25 vuotta	63 vuotta 4 kuukautta
20 vuotta	63 vuotta 8 kuukautta
15 vuotta	64 vuotta
10 vuotta	64 vuotta 4 kuukautta
5 vuotta	64 vuotta 8 kuukautta

5 §

Eläkeajaksi luetaan aika, jonka edunsaaja 23 vuotta täytettyään on ollut vähintään kuukauden yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa.

Eläkeaika lasketaan täysinä kuukausina. Laskettaessa eläkettä pyöristetään palveluksen täysien kuukausien yli menevä yli 14 päivän pituinen aika seuraavaksi täydeksi kuukaudeksi.

(3.mom kumottu 1528/1993)

Eläkeajaksi luetaan myös aika, jolta edunsaajalla 23 vuotta täytettyään oli oikeus saada valtion varoista tämän lain mukaista, 5 a §:ää soveltaen myönnettyä työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (13/82) mukaista varhaiseläkettä, milloin hänelle myöhemmin vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden taikka työttömyyden johdosta on myönnettävä eläke sellaisen palveluksen perusteella, jossa on otettu huomioon aika työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisesta eläkeikään tai sitä alempaan eroamisikään.

Eläkeajaksi luetaan niin ikään vähintään kuukauden yhdenjaksoisena jatkunut:

1) aika, jonka edunsaaja 23 vuotta täytettyään on ollut muussa kuin valtion tehtävässä, mikäli siihen, sen mukaan kuin erikseen on säädetty, liittyy oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeeseen;

2) aika, jonka edunsaaja 23 vuotta täytet-

Varhennettuun ja lykättyyn vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään vanhuuseläkkeestä.

5 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palveluksesta saadut työansiot, jotka edunsaaja on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä. Eläkkeeseen eivät kuitenkaan oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 5 a §:ssä säädetään.

(2 mom.)

(4 mom.)

(5 mom.)

tyään on ollut valtion haltuun kokonaan tai osaksi otetun yksityisen yhteisön tai laitoksen palveluksessa, jos hän on ollut sanotunlaisen yhteisön tai laitoksen palveluksessa silloin, kun yhteisö tai laitos taikka sen osa on otettu valtion haltuun, ja välittömästi sen mukana siirtynyt valtion palvelukseen; ja

3) aika, jonka edunsaaja 23 vuotta täytettyään on ollut sellaisen viranhaltijan palveluksessa, joka on saanut osan työansiostaan maksuvelvollisilta periminään maksuina tai lunastuksina, tämän viran hoitamiseen kuuluvassa tehtävässä, jos edunsaaja on ollut sanotunlaisen viranhaltijan palveluksessa tämän viran hoitamiseen kuuluvassa tehtävässä silloin, kun virka on siirretty kokonaispalkkaukseen, ja välittömästi siirtynyt valtion palvelukseen.

 .Eläkeaikaa luettaessa kukin ajanjakso otetaan huomioon vain yhteen kertaan.

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksissa valtion edun vaatiessa määrätä, että eläkeajaksi luetaan kokonaan tai osaksi aika 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen muussakin kuin 1 ja 5 momentissa mainitussa palveluksessa tai tehtävässä.

5 a §

Jos työkyvyttömyys tai työttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän palveluksen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika (tuleva aika). Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on ollut työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa, Suomessa järjestetyn työeläketurvan piiriin kuuluvassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta edunsaaja on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisa tarkoitettuja ansiota

 (7 mom.)

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksissa valtion edun niin vaatiessa määrätä, että eläkeajaksi luetaan kokonaan tai osaksi aika, jota ei muutoin luettaisi eläkeajaksi, edunsaajan 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen, ei kuitenkaan 31 päivää joulukuuta 2004 jälkeiseltä ajalta.

5 a §

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aikansa kalenterivuoden alusta, jona edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona edunsaaja täyttää 63 vuoden iän tai tätä alemman eläkeiän tai eroamisiän (tuleva aika). Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaajalla on työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (tulevan ajan ansio) määrätään niiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisten työansioiden perusteella, jotka edunsaajalla on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkastelu-aika). Tulevan ajan ansiota määrättäessä vuosityöansiot

edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu rahamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaisa (662/1985) tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua rahamäärän suuruiset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta edunsaaja on saanut:

1) opintovapaalaissa (273/79) tarkoitettua opintovapaata;

2) valtion virkamieslain (755/86), peruskoululain (476/83), lukiolain (477/83) tai koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/90) mukaista omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta varten myönnettävää henkilökohtaista tukea;

3) työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukaista koulutustukea;

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain (1542/93) mukaista työmarkkinatukea enintään 180 päivältä, yhteensä kuitenkin enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

5) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansiomenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

6) sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitettua työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista; näihin päiviin rinnastetaan päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei työntekijä olisi saanut sairausvakuutuslain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan.

Jos edunsaaja on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin palveluksen päät-

tarkistetaan 7 c §:n mukaisesti. Tulevan ajan ansio on tarkasteluajana saatujen, näin tarkistettujen työansioiden summa jaetuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä siihen luetaan myös tarkasteluajanaan kohdistuva 6 §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai tulo tarkistettuna 7 c §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

Jos edunsaaja on tarkasteluajana saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea tai työttömyysturvalain peruspäivärahan suuruisia työvoimapolitiista koulutustukea tai koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapaikasta annetun lain (1295/2002) mukaista perustukea, otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä työansiona huomioon I 047, 22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

Jos tulevan ajan ansiota määrättäessä tarkasteluajana edunsaajalla ei ole 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen ansioiden lisäksi 2 momentissa tarkoitettuja työansioita, edunsaajalla ei ole oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen.

Jos edunsaajan työansiot ovat tarkasteluajana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmevuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, edunsaajan hakemuksesta 2 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään viimeiseltä kymmeneltä vuodelta.

tymisestä on kulunut 1 tai 2 momentissa tarkoitetut 360 päivää, luetaan tämän palveluksen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Tuleva aika luetaan työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös sellaisen palveluksen perusteella, jonka päätyttyä edunsaajalla on 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen välisen, enintään yhdeksän vuoden pituisen ajan ollut valtion perhe-eläkelain 2 §:ssä tarkoitettu kolmea vuotta nuorempi lapsi. Tällöin edellytyksenä on kuitenkin, että:

1) edunsaaja on saanut tämän lapsen perusteella sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista kotihoidon tukea; ja että

2) tulevaa aikaa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi 1–3 momentin mukaan.

Mitä edellä säädetään tulevasta ajasta, sovelletaan vain, jos edunsaaja on ennen työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamista asunut Suomessa vähintään viisi vuotta. Eriytyisestä syystä valtiovarainministeriö voi kuitenkin päättää, ettei sanottua asumista koskevaa edellytystä sovelleta.

5 b §

Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi vähintään kuusi kuukautta jatkuneen palveluksen perusteella.

Tuleva aika luetaan kuitenkin eläkkeeseen oikeuttavaksi kuutta kuukautta lyhyemmän palveluksen perusteella silloin, kun edunsaajalla ei ole ennen tätä palvelusta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta eläkkeeseen, jota määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio (täysitehoinen eläke).

Jos edunsaaja tulevaan aikaan oikeuttavan palveluksen palkanmaksun päätyttyä on myöhemmin toisen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella saavuttanut oikeuden 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen, ei 5 a §:n säännöksiä sovelleta aikaisempaan palvelukseen. Edunsaajan katsotaan tällöin saa-

5 b §

Sen estämättä, mitä 5 a §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun asti, jona edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi, jos:

1) *edunsaajalla ei ole tarkasteluaikana yhtenäkkään vuonna sellaisia työansioita, jotka 5 a §:n 2, 3 ja 6 momentin mukaan otetaan huomioon tulevan ajan ansiota määrättäessä; tai*

2) *edunsaajalla on 1 kohdassa tarkoitettuja työansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna.*

Jos edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkastelu aika on sen estämättä, mitä 5 a §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden, jona

vuttaneen edellä tarkoitetun oikeuden lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) mukaiseen eläketurvaan sinä ajankohtana, jona hänen sanotussa laissa tarkoitetuissa työsuhteissa saamansa ansio yhteensä on ennen työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista noussut sanotun lain 7 §:n 1 momentissa edellytettyyn rajamäärään.

Edunsaajan, joka on täyttänyt 55 vuotta, ei katsota saavuttaneen 3 momentissa tarkoitettua oikeutta täysitehoiseen eläkkeeseen kuitenkaan sellaisen työ- tai virkasuhteen perusteella, johon edunsaaja on työllistetty työllisyyslain (275/87) 18 §:n 3 momentin tai, jos kyseessä on muu työnantaja kuin valtio tai kunta, sitä vastaavan menettelyn mukaisesti (velvoitetyö) ja josta laskettava eläkkeen perusteena oleva palkka on pienempi kuin aikaisemmasta työ- tai virkasuhteesta taikka yrittäjätoiminnasta laskettava vastaava palkka. Jos edunsaaja ei ole menettänyt oikeuttaan tulevaan aikaan aikaisemman työ- tai virkasuhteen perusteella sillä hetkellä, kun hänen velvoitetyönsä alkoi, ei hänen tätä momenttia sovellettaessa katsota menettäneen oikeuttaan tulevaan aikaan aikaisemmasta työ- tai virkasuhteesta velvoitetyön vuoksi.

edunsaaja on tullut työkyvyttömäksi, päätymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluajana saatujen, 7 c §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä.

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus 5 a §:n 2, 3 ja 6 momentissa sekä edellä 1 ja 2 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien ja eläkesäännön mukaisten ansioiden yhteismäärästä 5 a §:n 2 momentin sekä edellä 2 momentin mukaisena tarkasteluajana.

Valtiovaraministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän pykälän soveltamisesta.

5 c §

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle edunsaajalle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella eläkettä, eläkkeeseen oikeuttavaksi lasketaan myös aika, jolta hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä. Eläkkeeseen oikeuttavaksi ei kuitenkaan lasketa aikaa, jolta 18 §:n 2 momentin mukaan ei ole oikeutta eläkkeeseen. Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansiosta, joka vastaa tämän lain mukaisten työansioiden määrää työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesäännön mukaisten työansioiden yhteismäärästä.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle edunsaajalle myöhemmin on suoritettava eläkettä sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulu-

6 §

Eläkeajaksi ei kuitenkaan lueta:

1) aikaa palveluksessa, jos aika tässä palveluksessa on luettava edunsaajan hyväksi eläkettä varten muun lain nojalla, paitsi jos kysymyksessä on 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu palvelusaika;

2) aikaa, jonka edunsaaja on ollut lakkautuspalkalla, jos häneltä sinä aikana lain nojalla on pidätetty lakkautuspalkka kokonaan tai osaksi;

3) aikaa, jonka työ tai virantoimitus palveluksen jatkuessa on ollut palkattomasti keskeytyneenä yhdenjaksoisesti enemmän kuin yhden vuoden tai edunsaaja on palkattoman keskeytyksen aikana ollut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun tai vastaavan ulkomaisen eläketurvan piiriin kuuluvassa työssä; keskeytysaika luetaan kuitenkin tällöinkin eläkeajaksi, jos palkattomuuden syynä on ollut:

a) 5 a §:ää soveltaen myönnetyn työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen suorittaminen; tai

b) sairausvakuutuslain 21 ja 23 §:ään perustuen myönnetty virkavapaus tai loma siltä osin kuin sairausvakuutuslain mukaan tuleva äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainraha kohdistuu siihen tai virkavapaus, jonka aikana edunsaaja saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa, kuntoutus-

nut kaksi vuotta, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. Jos vanhuuseläke alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin työkyvyttömyyseläke.

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle edunsaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, eläke määrätään niillä perusteilla, joiden mukaan se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutusrahauden alkaessa.

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavat myös ne jäljempänä 1-9 kohdissa mainitut etuudet, jotka edunsaaja on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä. Edellytyksenä on, että edunsaajalla on ennen eläketapahtumavuoden alkua työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun eläkelain tai eläkesäännön mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista muuta kuin perhe-eläkettä. Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

1) äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahan perusteena oleva sairausvakuutuslain (364/1963) mukainen työtulo;

2) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena oleva ansio;

3) työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio edellyttäen, että päivärahaa on saatu joko työttömyysturvalaissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrittäjänä, siltä osin kuin päivärahaa on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä;

rahalain mukaista kuntoutusrahaa, valtiokonttorin ohjeisiin perustuvaa varhaiskuntoutuksen kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; eikä

4) aikaa palveluksessa, josta saatu ansio on luettava edunsaajan hyväksi eläkettä varten lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelain nojalla.

4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen ansiotuen perusteena oleva ansio;

5) työttömyysturvalain 10 luvussa tarkoitettun koulutuspäivärahan perusteena oleva ansio;

6) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena oleva ansio;

7) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain (611/1991) mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetykskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu edunsaajalle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu edunsaajalle;

9) tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetykskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu edunsaajalle, jos edunsaajalle ei makseta sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tämän ansionmenetykskorvauksen vuoksi.

Siltä ajalta, jolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on maksettu edunsaajalle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo korotettuna kertoimella 1,17. Ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo muunnettuna kertoimella 0,17. Jos kuitenkin etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, eläkkeen perusteena on 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, etuuden perusteena on edunsaajalle maksetun vähimmäispäivärahan määrä.

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4-9 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta.

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka (*eläkepalkka*) määrätään kustakin palveluksesta erikseen. Eläkepalkka lasketaan palveluksen päättymisvuotta edeltäneiden enintään 10 viimeisen kalenterivuoden työansioista (*valintavuodet*). Palveluksen päättymisvuosi otetaan kuitenkin yhtenä valintavuotena huomioon, jos palvelus on jatkunut enintään kolmen kalenterivuoden aikana eikä palvelusta ole päätetty 1 §:n 8 momentissa tarkoitetulla tavalla tai jos palvelus on jatkunut koko päättymisvuoden. Eläkepalkkaa laskettaessa valintavuosien työansiot tarkistetaan 16 §:n mukaisesti.

Eläkepalkkaa laskettaessa jätetään huomioon ottamatta sellaiset valintavuodet ja vastaavat ansiot, joina vuosina ansioiden keskimäärä on vähemmän kuin 50 prosenttia kaikkien valintavuosien työansioiden keskimäärästä. Vuosia, jotka näin jätetään huomioon ottamatta, voi kuitenkin olla enintään kolmannes valintavuosista.

Eläkepalkka on edellä sanotulla tavalla huomioon otettujen kalenterivuosien työansioiden keskimäärä kuukautta kohden.

Eläkepalkkaa laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta edunsaajalla on ollut oikeus saada 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettua täysitehoista eläkettä. Jos palvelus on päätetty 1 §:n 8 momentin nojalla, katsotaan sen kuitenkin tätä pykälää sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä siten laskettuna on suurempi.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan, 1-3 momentissa mainituista ansioista karttuneen eläkkeen osan käsittelee ja ratkaisee 3 a §:ssä tarkoitettu viimeinen eläkelaitos tai jos viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, työntekijäin eläkelain 10 d §:n 1 momentissa tarkoitettu eläkelaitos tai jos edunsaajalla ei ole yksityisten eläkelakien mukaisia työansioita, se eläkelaitos, jossa ääketurva on järjestetty viimeisen ansiotyön perusteella. Vastuu näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään.

7 §

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrittäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa edunsaajalle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvallaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja).

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena ei pidetä muun muassa:

- 1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;*
- 2) virka- tai työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;*
- 3) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;*
- 4) työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;*

5) edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella suoritettavista korvauksista sekä muista etuuksista annetussa laissa (651/1993) tarkoitettuja korvauksia ja muita etuuksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/1993) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia.

Jos edunsaaja, joka on Suomen kansala-

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 a §

Eläkepalkkaa laskettaessa kunkin valintavuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua edunsaajan eläkemaxiprosenttia.

Työansiota ei kuitenkaan vähennetä edunsaajan eläkemaxun vuoksi enempää kuin sillä suhteellisella määrällä, jolla ansiotason suhteellinen nousu ylittää hintojen suhteellisen nousun vuoden 1992 kolmannesta vuosineljänneksestä sanotun työansion ansaitsemisvuotta edeltäneen kalenterivuoden kolmannen vuosineljänneksen loppuun mennessä. Kunakin vuonna vähennetään kuitenkin vähintään edelliselle kalenterivuodelle vahvistettu suhteellinen määrä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu vähennys tehdään käyttämällä työntekijäin eläkelain 7 a §:n 3 momentissa tarkoitettua kerrointa.

7 b §

Jos 7 §:ssä tarkoitettuihin kalenterivuosiiin sisältyy työsupimuslain (55/2001) 4 luvun 1 tai 3 §:ssä taikka valtion virkamiesasetuksen (971/1994) 23 tai 24 §:ssä tarkoitettua palkatonta erityisäitiys-, äitiys- tai vanhempainvapaata taikka hoitovapaata, eläkepalkka lasketaan 7 §:stä poiketen siten, että kalenterivuosina otetaan huomioon enintään kymmenen viimeistä sellaista kalenterivoutta, joihin ei sisälly mainittua palkatonta aikaa.

Jos kuitenkin 1 momentissa tarkoitettua palkatonta aikaa sisältyy palveluksen kai-

nen, on ollut ulkomaanedustuksen virkamies, puolustusvoimista annetun asetuksen (667/1992) 64 §:ssä tarkoitettu virkamies, teknologian kehittämiskeskuksen ulkomaanyksiköissä työskentelevä toimihenkilö tai muu virkamies tai toimihenkilö, jonka palkkaukseen sovelletaan ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella suoritettavista korvauksista sekä muista etuuksista annettua lakia, lisätään eläkettä laskettaessa hänen 1 momentissa tarkoitettuun työansioonsa kalliinpaikanlisä, jollei se muutoin sisälly työansioon. Kalliinpaikanlisä lisätään sen suuruusena kuin se suoritettaisiin, jos edunsaajan toimipaikka olisi Helsingissä.

7 a §

Jos edunsaajalla on tämän lain alaisia ansioita vähintään kolmena perättäisenä kalenterivuotena ennen eläketapahtumavuotta kunakin vuonna vähintään 6 000 euroa, eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansioista. Edellisen vuoden ansiot kerrotaan eläketapahtumavuoden alusta eläketapahtumakauden loppuun olevien kuukausien määrällä ja jaetaan luvulla 12.

Jos eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeavat kahden sitä edeltäneen vuoden keskiansioista yli 10 prosentilla, ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään, vaan eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä maksetuista tämän lain alaisista ansioista.

7 b §

Eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua edunsaajan eläkemaxiprosenttia tai 53 vuotta täyttäneiden osalta korotettua mak-

kiin kalenterivuosiin tai valituksi tulleista vuosista mikään ei sisälly palveluksen kymmeneen viimeiseen kalenterivuoteen, eläkepalkkana pidetään sitä palveluksessa oloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotasoa ennen palveluksen päättymistä.

Eläkepalkka määrätään 7 tai 7 c §:n edellytysten mukaisesti, jos se niin laskettuna on suurempi.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

7 c §

Jos edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitettyksi, että eläkepalkka on hänen tämän lain alaisessa palveluksessa jonkin enintään kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa ilmaantuneen poikkeuksellisen syyn vuoksi alempi kuin hänen 16 §:n mukaisesti tarkistettu eläkepalkkansa samassa palveluksessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on vähintään 20 prosentin vaikutus kokonaiseläketurvaan, pidetään palveluksen eläkepalkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka edunsaajalla olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt.

Jos edunsaaja esittää riittäväksi katsottavan selvityksen, noudatetaan 1 momentin säännöstä, vaikka poikkeuksellinen syy olisi ilmaantunut aikaisemmin kuin kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa.

Jos tulee selvitettyksi, että eläkepalkka on poikkeuksellisesta syystä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla korkeampi kuin vakiintunut työansio, voidaan eläkepalkkaa samalla tavoin alentaa.

Sen estämättä, mitä 1 §:n 5 ja 6 momentissa säädetään palveluksen päättämisestä työajassa tapahtuneen muutoksen johdosta, katsotaan sanotun palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti tätä pykälää sovellettaessa.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 d §

Eläkepalkkaa laskettaessa työansio määrittyy maksuajankohdan mukaan samoin

7 c §

Tässä laissa säädetty ansiorajat ja rahamäärät sekä eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansio tarkistetaan kertoimella, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,8 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,2 (palkkakerroin). Palkkakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijäin eläkelain 7 b §:n nojalla vahvistamaa palkkakerrointa.

7 d §

Työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertoimella

perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pidätettäessä. Työansiona pidetään myös 1 §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitetuista tehtävistä ja toimielimistä saatua palkkaa ja palkkiota. Työansiona ei kuitenkaan pidetä:

1) palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta;

2) jäljempänä 15 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettuja etuuksia, jotka kohdistuvat palveluksen päättymisen jälkeiseen aikaan; eikä

3) edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella suoritettavista korvauksista sekä muista etuuksista annetussa laissa (651/1993) tarkoitettuja korvauksia ja muita etuuksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/1993) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia.

Jos edunsaaja, joka on Suomen kansalainen, on eläkkeen perusteena olevan palkan laskenta-aikana ollut ulkomaanedustuksen virkamies, puolustusvoimista annetun asetuksen (667/1992) 64 §:ssä tarkoitettu virkamies, teknologian kehittämiskeskuksen ulkomaanyksiköissä työskentelevä toimihenkilö tai työvoima-avustajista annetun asetuksen (209/1977) 1 §:ssä tarkoitettu toimihenkilö tai muu virkamies tai toimihenkilö, jonka palkkaukseen sovelletaan ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella suoritettavista korvauksista sekä muista etuuksista annettua lakia, lisätään eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa hänen 1 momentissa tarkoitettuun työansioonsa kalliinpaikanlisä, jollei se muutoin sisälly työansioon. Kalliinpaikanlisä lisätään sen suuruisena kuin se suoritettaisiin, jos edunsaajan toimipaikka olisi Helsingissä.

7 e §

Lakkautuspalkalle asetetun edunsaajan eläkepalkka määrätään 7–7 d §:n mukaisesti muutoin, paitsi että se määrätään enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta, joina palvelus on jatkunut lakkautuspalkalle asettamiseen saakka, kuitenkin siten, että eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään palveluksen päättymiseen saakka, jos

la sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkettä tai kuntoutustukea on maksettu yhteensä viideltä täydeltä kalenterivuodelta. Tämä kertakorotus lasketaan edunsaajalle myönnetyn tämän lain mukaisen eläkkeen määrän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen edunsaaja on korotusvuoden alussa siten, että iän ollessa 24–26 vuotta, korotusprosentti on 21. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Iän ollessa yli 55 vuotta korotusta ei tehdä.

7 e §

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen vuoden 2009 jälkeen siten, että vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan edunsaajan 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos vanhuuseläke kuitenkin alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vah-

eläke täten laskettuna on suurempi.

8 §

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että edunsaajalla on eläkeaikaa vähintään yksi kuukausi, että hän on saavuttanut eläkeiän ja että palvelus on päätynyt. Jos edunsaaja jatkaa toimintaansa joissakin palvelukseen kuuluvissa 1 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä vielä muiden palveluksen osien päättyessä, palveluksen katsotaan tätä momenttia sovellettaessa päättyneen kokonaan silloin, kun se tehtävä päättyy, josta saatu työansio kuukautta kohden laskettuna on suurin.

Edunsaajalla on oikeus saada vanhuuseläkkeensä varhennettuna aikaisintaan sitä kalenterikuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana hän täyttää iän, joka on viisi vuotta alempi kuin hänen 4 §:n mukainen eläkeikänsä. Tällöin eläkkeen määrää vähennetään 10 b §:ssä säädetyllä tavalla. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään vanhuuseläkkeestä. Oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ei ole 4 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettulla edunsaajalla.

Jos edunsaaja, jolla on eläkeaikaa vähintään yksi kuukausi, on saanut tämän lain, kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin

vistetulla elinaikakertoimella.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 62 vuoden iässä tai sen jälkeen, eläke tarkistetaan edunsaajan 62 vuoden iän täyttämivuodeksi vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, eläke tarkistetaan kuitenkin elinaikakertoimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijäin eläkelain 7 h §:n nojalla vahvistamaa elinaikakerrointa.

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä elinaikakertoimen laskemisesta.

8 §

Vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Edellytyksenä on, ettei edunsaaja enää ole siinä virka- tai työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle. Jos eläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa virka- tai työsuhteen päättymisestä, eläke myönnetään kuitenkin virka- tai työsuhteen päättymistä lähinnä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vanhuuseläkkeen aikaisista työansioista karttuneeseen eläkkeeseen on oikeus aikaisintaan 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen tai osa-aikaeläkkeeseen ei ole edellä 4 momentin 1-3 kohdassa tarkoitettulla edunsaajalla.

Jos edunsaaja on saanut tämän lain, kunnallisen eläkelain, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 7 §:n 1 momentin 8

eläkelain (202/64), kansaneläkelaitoksen eläkeohjesäännön tai eläkesäännön, Suomen Pankin eläkesäännön tai evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/66) nojalla myönnetyn taikka Ahvenanmaan maakunnan varoista soveltuvin osin valtion eläkesäännösten mukaisesti suoritettavaa eläketurvaa koskevan lainsäädännön nojalla myönnetyn vanhuuseläkkeen, hänellä on palveluksen päätyttyä oikeus tämän lain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen riippumatta siitä, onko hän saavuttanut eläkeikänsä.

Jos edunsaaja on saanut 5 momentissa mainittujen säännösten tai määräysten perusteella varhennetun vanhuuseläkkeen, joka on karttunut 31 päivään joulukuuta 1994 saakka 11/60 prosenttia eläkeajaksi luetulta kuukaudelta, tämän eläkkeen saamisen eläkeikää pidetään myös hänen tämän lain mukaisena eläkeikänään.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 3 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Kun työkyvyttömyyseläke myönnetään 1 momentin d kohta soveltaen, se myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osaeläkkeenä *taikka yksilöllisenä varhaiseläkkeenä* sen mukaan kuin sen perusteena oleva eläke on myönnetty.

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 1 momentissa ja 9 b §:ssä mainitut osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja edunsaajan sopiman sitä pitemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Milloin työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka

tai 9 kohdassa tarkoitettun eläkesäännön, Suomen Pankin eläkesäännön, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) tai ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain (521/1969) nojalla myönnetyn taikka Ahvenanmaan maakunnan varoista soveltuvin osin valtion eläkesäännösten mukaisesti suoritettavaa eläketurvaa koskevan lainsäädännön nojalla myönnetyn vanhuuseläkkeen, joka on karttunut 31 päivään joulukuuta 1994 saakka 11/60 prosenttia eläkeajaksi luetulta kuukaudelta, hänellä on palveluksen päätyttyä oikeus tämän lain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen riippumatta siitä, onko hän saavuttanut eläkeikänsä.

Jos edunsaaja on saanut 6 momentissa mainittujen säännösten tai määräysten perusteella varhennetun vanhuuseläkkeen, joka on karttunut 31 päivään joulukuuta 1994 saakka 11/60 prosenttia eläkeajaksi luetulta kuukaudelta, tämän eläkkeen saamisen eläkeikää pidetään myös hänen tämän lain mukaisena eläkeikänään.

9 §

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 3 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Kun työkyvyttömyyseläke myönnetään 1 momentin d kohta soveltaen, se myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai *osatyökyvyttömyyseläkkeenä* sen mukaan kuin sen perusteena oleva eläke on myönnetty.

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän *1 ja 7 momentissa tarkoitettun työkyvyttömyyseläkkeen, silloin kun sitä haetaan osatyökyvyttömyyseläkkeenä sekä 9 b §:ssä mainitut osatyökyvyttömyyseläkkeenä* myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja edunsaajan sopiman sitä pitemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

(6 mom. kumotaan)

edunsaajalla oli palveluksen alkaessa, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen tämän palveluksen perusteella vain, jos hän on tullut työkyvyttömäksi aikaisintaan vuoden kuluttua palveluksen alkamisesta.

Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus hakemuksesta aikaisintaan siitä ajankohdasta lukien, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, edellyttäen, ettei edunsaaja ole enää siinä virka- tai työsuhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle, tai siitä ajankohdasta, jona työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä myönnetään sellainen uusi eläke, johon ei sovelleta 5 c §:n 2 tai 3 momenttia.

9 a §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä edunsaajalla, jolla on eläkeaikaa vähintään kuukausi, edellyttäen, että:

1) hän on 2 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitetuissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella ansainta-aika otetaan tällöin huomioon niin kuin sanotun lain 4 §:n 6 momentissa säädetään;

2) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä ole enää oikeutta työttömyyspäivärahan työttömyysturvalain (602/1984) 26 §:n 1 tai 2 momentin mukaan; ja että

3) hän esittää työvoimatoimiston todistuksen siitä, että hän on siellä työttömänä työnhakijana ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka edunsaajalle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä sitä eläk-

9 a §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä edunsaajalla on oikeus saada työttömyyseläkettä 60 vuotta täytettyään siihen saakka kunnes hän täyttää 63 vuotta edellyttäen, että:

1) hänelle on 2 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viideltä vuodelta; ansioiden perusteella karttumisaikaa otetaan tällöin huomioon siten kuin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n 4 momentissa säädetään;

2) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä ole enää oikeutta työttömyyspäivärahan työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaan; ja että

3) hän esittää työvoimatoimiston todistuksen siitä, että hän on siellä työttömänä työnhakijana ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka edunsaajalle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. *Tulevan ajan*

keenosaa, joka perustuu 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettuun tulevaan aikaan, eikä eläkkeeseen tältä osin laskettavaa 10 a §:ssä tarkoitettua työeläkelisää (*tulevan ajan eläkkeenosaa*). Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jona edunsaaja täyttää kaikki 1 momentissa tarkoitettujen työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

9 b §

Edellä 9 §:n 1 momentin b ja c kohdassa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osaeläkkeenä. Tällöin täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään edunsaajalle, jonka työkyvyn voidaan arvioida ainakin vuoden ajaksi alentuneen vähintään 3/5:lla. Jos työkyky on alentunut tätä vähemmän, mutta kuitenkin vähintään 2/5:lla, myönnetään eläke osaeläkkeenä. Osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrä on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

Yksilöllinen varhaiseläke myönnetään täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä.

9 c §

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, ennen vuotta 1944 syntyneellä edunsaajalla on 58 vuotta täytettyään oikeus saada työkyvyttömyyseläke yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, ottaen huomioon sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, palveluksessa olon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan palvelustaan. Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännöissä tai eläkesäännöissä tarkoitettua ansiotyötä tai että hänen ansiotulonsa näistä toista

eläketä laskettaessa sovelletaan kuitenkin 5 a, 5 b, 7 ja 7 b §:ää sellaisina kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä tulevan ajan eläketä. Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jona edunsaaja täyttää kaikki 1 momentissa tarkoitettujen työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Jos edunsaaja täyttää edellä tässä pykälässä säädetyt edellytykset 62 vuotta täytettyään, hänelle myönnetään vanhuuseläke siten kuin 10 a §:n 3 momentissa säädetään.

9 b §

Edellä 9 §:n 1 momentin b ja c kohdassa sekä 9 §:n 7 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai *osatyökyvyttömyyseläkkeenä*. Tällöin täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään edunsaajalle, jonka työkyvyn voidaan arvioida ainakin vuoden ajaksi alentuneen vähintään 3/5:lla. Jos työkyky on alentunut tätä vähemmän, mutta kuitenkin vähintään 2/5:lla, myönnetään eläke *osatyökyvyttömyyseläkkeenä*.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään 10 §:n 1, 4 ja 5 momentin mukaan. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

9 c §

(kumotaan)

voidaan arvioida kuukaudessa pienemmäksi kuin tämän lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu rahamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan lukea eläkeajaksi myös eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, lukuun ottamatta kuitenkaan 9 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitettua tilannetta ja tilannetta, jossa edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 vuotta alemmassa eläkeiässä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja työolosuhteita arvioitaessa on myös otettava huomioon julkisen hallinnon erityisluonteesta johtuvat tietyille tehtäville asetettavat erityiset vaatimukset, jotka liittyvät yleiseen turvallisuuteen, henkilön omaan turvallisuuteen taikka työn vastuullisuuteen yleisen edun kannalta.

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 1 momentin ensimmäisessä ja viimeisessä virkkeessä ja 2 momentissa mainitut eläkkeen saamisen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosita niin kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja edunsaajan sopiman sitä pitemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Oikeutta yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ei ole 8 §:n 4 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettulla edunsaajalla.

9 d §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 58 vuotta täyttäneellä edunsaajalla edellyttäen, että;

1) hän ei saa tämän lain mukaista eläkettä, työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä;

2) hän välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista on ollut kuusi kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa ja hänellä osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden viiden vuoden kuluessa on eläkeaikaa yhteensä vähin-

9 d §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtyneellä 58-67 -vuotiaalla edunsaajalla edellyttäen, että;

1) hän ei saa tämän lain mukaista eläkettä, työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä;

2) hänellä on välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista tämän lain piiriin kuuluvaa kokoaikaista palvelua yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta ja hänellä on ennen osa-aikaeläkkeen alkamisvuotta

tään kolme vuotta ja on ollut tänä aikana sellaisessa kokoaikaisessa palveluksessa, jossa hänen tässä laissa tarkoitettu työansionsa tai työansio tässä laissa tarkoitettussa palveluksessa ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen säännösten piiriin kuuluvassa muussa toiminnassa yhteensä on vähintään tämän lain 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittu markkamäärä nelinkertaisena;

3) hänen tämän lain piiriin kuuluvan palveluksen perusteella otettaisiin eläkettä määrättäessä huomioon eläkeiän tai tätä alemman eroamisien saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hän osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi;

4) hänen työaikansa ja ansiotulonsa on tämän lain piiriin kuuluvassa palveluksessa vähentynyt niin, että ansiotulo jäljelle jäävässä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen säännösten piiriin kuuluvassa työssä tai yrittäjätoiminnassa, jota jäljempänä kutsutaan osa-aikatyöksi, on yhteensä vähintään 35 prosenttia ja enintään 70 prosenttia ennen vähentämistä hänellä olleesta vakiintuneesta ansiotulosta, kuitenkin vähintään 2 §:n 1 momentissa mainitun markkamäärän suuruinen, jolloin työajan vähentyminen ei saa merkittävästi poiketa ansiotulojen vähenemisestä; sekä

5) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa, mihin ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

Vakiintuneena ansiotulona pidetään osa-aikaeläkettä määrättäessä eläkkeen perusteena olevaa palkkaa siinä palveluksessa, jonka perusteella eläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos edunsaaja osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi. *Jos palvelus on päätetty 1 §:n 8 momentin nojalla, katsotaan sen kuitenkin osa-aikaeläkettä määrättäessä jatkuneen yhdenjaksoisena.*

Asetuksella voidaan säätää, että 1 momen-

välittömästi edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana tämän lain alaisia työansioita kolmena kalenterivuonna vähintään 12 000 euroa vuodessa; kokoaikaisen palveluna pidetään sellaista työtä, jossa työansiot ovat vähintään 1 000 euroa kuukaudessa;

3) hänen palveluksensa työaika ja ansio on vähentynyt niin, että työansiot osa-aikatyössä ovat yhteensä vähintään 35 prosenttia ja enintään 70 prosenttia ennen vähentämistä hänellä olleesta vakiintuneesta ansiosta, kuitenkin vähintään 229,34 euroa kuukaudessa, jolloin työajan vähentyminen ei saa merkittävästi poiketa työansioissa tapahtuneesta vähenemisestä; sekä

4) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa, mihin ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

Vakiintuneena ansiona pidetään osa-aikaeläkettä määrättäessä sitä 5 a §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiota, jonka perusteella edunsaajan työkyvyttömyyseläke lauskettaisiin, jos edunsaaja osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan sää-

tin 2 kohdassa tarkoitettu markkamääräisestä ansiorajasta ja 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista työajan vähentämistä koskevista edellytyksistä saadaan erityisestä syystä poiketa.

Oikeutta osa-aikaeläkkeeseen ei ole 8 §:n 4 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettulla edunsaajalla eikä edunsaajalla, joka saa lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista osa-aikaeläkettä, jos se perustuu tämän lain mukaista eläkettä varten eläkeajaksi luettavasta palveluksesta saatuun ansioon.

Jos edunsaaja on valtiollistamisen yhteydessä siirretty kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta valtion palvelukseen, otetaan 1 momentin 2 kohdassa mainittua kuuden kuukauden ja kolmen vuoden määräaikaa laskettaessa huomioon valtiollistamista edeltänyt kunnallinen tai yksityinen palvelus.

10 §

Eläke lasketaan kustakin palveluksesta erikseen. Eläkkeen määrä on kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 1/12 prosenttia ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja siitä lukien 31 päivään joulukuuta 1994 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Eläkkeen määrä on 1 päivästä tammikuuta 1995 eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Sellaisen 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua uuden edunsaajan palveluksen osalta, joka on alkanut vuoden 1992 jälkeen, eläkkeen määrä on kuitenkin myös ajalta ennen vuotta 1995 eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Eläkkeen määrä on kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1995 eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu vanha edunsaaja täyttää 55 vuotta ja 1 päivästä tammikuuta 1994 eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta 5/24 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta sen vuoden alusta, jona 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu uusi edunsaaja täyttää 60 vuotta, ei kuitenkaan siltä osin

tä, että 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu rahamääräisestä ansiorajasta ja 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista työajan vähentämistä koskevista edellytyksistä saadaan erityisestä syystä poiketa.

Oikeutta osa-aikaeläkkeeseen ei ole edunsaajalla, joka saa lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) mukaista osa-aikaeläkettä, jos se perustuu tämän lain mukaista eläkettä varten eläkeajaksi luettavasta palveluksesta saatuun ansioon.

Jos edunsaaja on valtiollistamisen yhteydessä siirretty kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta valtion palvelukseen, otetaan 1 momentin 2 kohdassa mainittua kuuden kuukauden määräaikaa laskettaessa huomioon edunsaajan valtiollistamista edeltänyt kunnallinen tai yksityinen palvelus ja kolmen vuoden ansioissa myös ansiot kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta.

10 §

Eläkettä karttuu vuodessa tämän lain alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista:

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona edunsaaja täyttää 53 vuotta ja ajalta, jona eläkkeensaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkettä tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkettä, luopumiskorvausta tai luopumistukea taikka niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, sekä 6 §:ssä tarkoitettua eläkkeen perusteesta;

2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona edunsaaja täyttää 53 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona edunsaaja täyttää 63 vuotta;

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona edunsaaja täyttää 63 vuotta, ei kuitenkaan, jos edunsaaja saa tänä aikana eläkettä muuna kuin osa-aikaeläkkeenä.

kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 5 a §:n mukaisesti työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika tai 5 §:n 4 momentin perusteella aika, jolta edunsaaja on saanut eläkettä.

Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitettun vanhan edunsaajan eläkkeen määrä on kuitenkin 31 päivään joulukuuta 1994 kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta 11/60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Sama koskee edunsaajaa, jolle on 8 §:n 5 momentissa mainittujen säännösten ja määräysten perusteella myönnetty sellainen eläke, joka on laskettu 31 päivään joulukuuta 1994 palvelun ajan osalta tätä momenttia vastaavia määräyksiä soveltaen.

Siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tuleva aika tai 5 §:n 4 momentin perusteella aika, jolta edunsaaja on saanut täysitehoista eläkettä, eläkkeen määrä on kuitenkin 1/10 prosenttia eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta ja 1/15 prosenttia eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä eläke lasketaan siten kuin edellä tässä pykälässä säädetään.

Osa-aikaeläkettä saaneen edunsaajan vanhuuseläkkeeseen lisätään osa-aikaeläkkeellä

(2 mom. kumotaan)

Tulevan ajan eläke on 5 a §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

Ajalta, jolta edunsaaja on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättämiskuukauden loppuun 5 a §:ssä tarkoitettun tulevan ajan ansion perusteella siten kuin 5 c §:n 1 momentissa säädetään:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuu eläkettä siten kuin 1 momentissa säädetään.

Osa-aikaeläkettä saaneen edunsaajan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 1/8 pro-

olon ajalta 1/16 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkkeeseen 1 momentin kolmannen ja viidennen virkkeen mukainen määrä eläkkeen perusteena olevasta palkasta jokaiselta kuukaudelta, jolta edunsaaja on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä 10 b §:n 2 ja 3 momentin mukaista ansiotulojen erotusta, jonka perusteella hänen osa-aikaeläkkeensä on määrätty. Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä tulevaan eläkkeeseen luetaan mukaan 5 a §:ssä tarkoitettulta tulevalta ajalta karttuva eläke, tältä ajalta karttuu eläkettä 4 momentin mukaisesti myös edellä tarkoitetusta ansiotulojen erotuksesta.

Kunakin palveluksen osalta määrätty eläkkeet lasketaan yhteen. Sellaisen tämän lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettun vanhan edunsaajan, joka on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jolla ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viittä vuotta tämän lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa, ja mainitussa lainkohdassa tarkoitettun uuden edunsaajan eläkkeiden enimmäismäärä saa olla enintään 60 prosenttia korkeimmasta sellaisen tämän lain mukaisesti lasketun eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jossa on eläkeaikaa vähintään kaksi vuotta. Jos sellaista ei ole, yhteismäärä saa olla enintään 60 prosenttia korkeimmasta tämän lain mukaisen eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Muiden kuin edellä tässä momentissa tarkoitettujen vanhojen edunsaajien osalta ja sellaisten edunsaajien osalta, joille on 8 §:n 5 momentissa mainittujen säännösten ja määräysten perusteella myönnetty 2 momentissa tarkoitettu eläke ja joilla on vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viisi vuotta tämän lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa, eläkkeiden enimmäismäärä määrittyy kuitenkin prosentteina edellä tarkoitetusta eläkkeen perusteena olevasta palkasta tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella seuraavasti:

<i>Eläkeaikaa</i>	<i>Eläkkeiden</i>
<i>vähintään</i>	<i>enimmäismäärä</i>
<i>30 vuotta</i>	<i>66 prosenttia</i>
<i>25 vuotta</i>	<i>65 prosenttia</i>

senttia ja vanhuuseläkkeeseen 1/16 prosenttia jäljempänä säädetystä ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta edunsaaja on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkettä määrättäessä ansion alenema on se 10 b §:n 2 ja 3 momentin mukainen työansioiden erotus, jonka perusteella edunsaajan osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu. Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan tulevan ajan eläke, tulevalta ajalta eläke lasketaan 4 momentin 2 kohdan mukaisesti myös edellä tarkoitetusta ansion alenemasta.

20 vuotta	64 prosenttia
15 vuotta	63 prosenttia
10 vuotta	62 prosenttia
5 vuotta	61 prosenttia

Jos edunsaajalla 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös työntekijäin eläkelain nojalla tai jos hänellä valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella on oikeus myös sellaiseen ulkomailta tulevaan eläkkeeseen tai sitä vastaavaan etuuteen, jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään:

1) työntekijäin eläkelain mukainen eläke siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke; ja

2) valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke, jolloin ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain mukaisesta eläkkeestä muiden eläkkeiden ja korvausten johdosta tehtävää vähennystä. Eläkkeen enimmäismäärästä on muutoin voimassa mitä jäljempänä säädetään.

Edellä 8 momentin 2 kohdassa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä valtiovarainministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

10 a §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisillä, jos edunsaaja on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa joko työttömyysturvalain tarkoittamana palkansaajana tai työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1–3 kohdan tarkoittamana yritystoimintaa harjoittaneena henkilönä;

2) työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista ansiotukea;

3) valtion virkamieslain, peruskoululain, lukiolain tai koulutus- ja erorahastosta an-

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus, jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, siltä osin kuin se perustuu samaan työansioon kuin tämän lain mukainen eläke.

Edellä 9 momentissa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä valtiovarainministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

Kun eläkekarttuma lasketaan kuukautta kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 edellä 1, 4 ja 5 momentissa mainitusta määrästä.

10 a §

Jos vanhuuseläke myönnetään 4 §:n 2 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Vähennys lasketaan eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan eläkettä 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alka-

Voimassa oleva laki

netun lain mukaista omaehtoista ammatillisista aikuiskoulutusta varten myönnettävää tukea;

3 a) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea; tai

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen taikka kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

Edellä 1 momentissa mainittu etuus ei oikeuta työeläkelisään, jos etuus on maksettu:

1) ajalta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona edunsaaja on täyttänyt 23 vuotta;

2) ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona edunsaajalla on ollut ensimmäinen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava virka- tai työsuhde taikka yrittäjätoimintaa, tai sanotulta kalenterivuodelta;

3) kalenterivuodelta, jonka ajan edunsaaja on ollut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön alaisessa virka- tai työsuhhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, jollei edunsaaja ole samana kalenterivuonna ansainnut lyhytaikaisissa työsuhhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista palkkaa vähintään sanotun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajamäärää; eikä

4) eläketapahtuman sattumisvuodelta.

Työeläkelisiä lasketaan kertomalla 80 prosenttia eläkkeen määrästä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa tarkoitettua etuutta on maksettu (etuuskuukaudet), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan edunsaajan 23 vuoden iän täyttämisenä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta edunsaaja on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa

Ehdotus

minen lykkääntyy.

Sen estämättä, mitä 4 §:n 2 momentissa ja edellä 1 momentissa säädetään, edunsaajalla, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä ilman varhentamisesta johtuvaa vähennystä.

etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

Työttömyysturvalain 17 §:n mukaista soveltua työttömyyspäivärahaa saaneen edunsaajan työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahoja vastaavien täysien päivien lukumäärää. Samoin menetellään, jos muuta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu muutoin kuin täyttä päivärahaa vastaavana.

10 b §

Jos vanhuuseläke myönnetään 8 §:n 2 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään neljä kymmenesosa prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen eläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Vähennys lasketaan siitä yhteensovitusta eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä.

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 3 momentista muuta johdu, 50 prosenttia 9 d §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitussa tämän lain piiriin kuuluvassa palveluksessa saadun vakiintuneen ansiotulon ja osa-aikatyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos edunsaaja on samanaikaisesti kahdessa tai useammassa 9 d §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa ansiotyössä, osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan työntekijän osa-aikatyöhön siirtymistä edeltäneiden 9 d §:n 2 momentissa tarkoitettujen yhteenlaskettujen ansiotulojen ja osa-aikatyön aikaisien yhteenlaskettujen ansiotulojen erotuksesta. Erotus jaetaan osiin niiden ansion alenemien suhteessa, joista henkilöllä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, kuitenkin enintään siihen määrään asti, joka vastaa kunkin säännöksen piirissä tapahtunutta ansion alenemaa.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä 11 tai 12 §:n mukaisesti yhteensovitusta eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen säännösten mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos edunsaajalla on oikeus saada

10 b §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 3 momentista muuta johdu, 50 prosenttia 9 d §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan määritellyn vakiintuneen ansiotulon ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesäännön piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos edunsaajalla on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun lain tai eläkesäännön perusteella, tämän lain mukainen osa-aikaeläke on sama suhteellinen osuus 1 momentissa tarkoitettua määrästä kuin tämän lain mukaisten työansioden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista niiden lakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti yhteensovitusta eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos edunsaajalla on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu rajausta vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioden suhteessa.

osa-aikaeläkettä myös muun edellä tarkoitetun säännöksen perusteella ja tässä tarkoitettu rajausta vähentää osa-aikaeläkettä, tehdään vähennys näiden säännösten mukaan ansaittujen ja yhteensovitettujen eläkeoikeuksien suhteessa.

11 §

Myönnettäessä eläke 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle uudelle edunsaajalle eläkkeen enimmäismäärä lasketaan soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Vanhuuseläkkeet, jotka on myönnetty varhennettuna, otetaan yhteensovituksessa huomioon ilman varhentamisesta johtuvaa vähennystä.

12 §

Myönnettäessä eläke 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle eläkkeen enimmäismäärä lasketaan soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Sellaisen vanhan edunsaajan osalta, joka on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jolla ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä tämän lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään viittä vuotta, yhteensovitusraja on 60 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Muiden kuin edellä tässä momentissa tarkoitettujen vanhojen edunsaajien ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen edunsaajien eläkettä yhteensovitettaessa käytetään kuitenkin sanotun 60 prosentin sijasta seuraavan taulukon mukaista prosenttimäärää, joka määräytyy tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

<i>Eläkeaikaa vähintään</i>	<i>Prosenttia</i>
<i>30 vuotta</i>	<i>66</i>
<i>25 vuotta</i>	<i>65</i>
<i>20 vuotta</i>	<i>64</i>
<i>15 vuotta</i>	<i>63</i>
<i>10 vuotta</i>	<i>62</i>
<i>5 vuotta</i>	<i>61</i>

Osa-eläkkeenä myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä yhteensovitettaessa yhteensovitusraja on 30 prosenttia yhteensovitusperusteesta.

11 §

(kumotaan)

12 §

Tämän lain mukainen eläke yhteensovitetaan vähentämällä eläkkeestä työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 ja 5 momentissa mainitut etuudet. Yhteensovitus tehdään soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti.

Yhteensovituksessa otetaan huomioon työntekijäin eläkelain 8 §:ssä mainitut suoritukset. Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitulle vanhalle edunsaajalle myönnetty tämän lain mukainen eläke otetaan kuitenkin yhteensovituksessa huomioon sellaisenaan. Vanhuuseläkkeet, jotka on myönnetty varhennettuina, otetaan yhteensovituksessa huomioon ilman varhentamisesta johtuvaa vähennystä. Jos suoritusten yhteismäärä ylittää yhteensovitusrajan, ylittävä osa vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

13 §

Edellä 11 ja 12 §:ssä tarkoitettu yhteensovitus tehdään uudelleen soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 a §:n mukaisesti.

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön alaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka merkittävästi poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä.

14 §

Eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 2,52 euroa, ei ole maksettava. Edellä sanottua rahamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeessä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan.

15 §

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä maksetaan, jollei 15 a §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, vanhuuseläkettä kuitenkin aikaisintaan palkan saamisen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Yksilöllistä varhaiseläkettä maksetaan edellä säädetyn mukaisesti kuitenkin aikaisintaan eläkkeen tai ennakkopäätöksen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Työttömyyseläkettä maksetaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana edunsaaja täyttää 9 a §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkkeen saamisen edellytykset. Jos edunsaaja on saanut 9 a §:n 1 momentin 3

13 §

Edellä 12 §:ssä tarkoitettu yhteensovitus tehdään uudelleen soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 a §:n mukaisesti.

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön alaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka merkittävästi poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä.

Eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 5,39 euroa, ei makseta. Edellä mainittua rahamäärää tarkistetaan vuosittain 7 c §:ssä säädetyllä palkkakertoimella.

15 §

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä maksetaan, jollei 15 a §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, vanhuuseläkettä kuitenkin aikaisintaan palkan saamisen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Työttömyyseläkettä maksetaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana edunsaaja täyttää 9 a §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkkeen saamisen edellytykset. Jos edunsaaja on saanut 9 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työvoimatoimiston todistuksen myöhemmin kuin kuukauden kuluessa 9 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua päivärahatodistuksen antamisesta,

kohdassa tarkoitettua työvoima-toimiston todistuksen myöhemmin kuin kuukauden kuluessa 9 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua päivärahatoimiston antamisesta, työttömyyseläkettä maksetaan työvoima-toimiston todistuksen antamista seuraavan kuukauden alusta. Tämän lain mukaista eläkettä ei kuitenkaan makseta siltä ajalta, jolta edunsaajalla on oikeus saada lain tai työehtosopimuksen taikka työsopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellinen etuus, lukuun ottamatta työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta, voidaan jaksottaa henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella.

Vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen eläkehakemuksen tekemistä eikä työttömyyseläkettä tai osa-aikaeläkettä pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen sen hakemista seuraavaa kuukautta. Yksilöllinen va-rhaiseläke voidaan poikkeuksellisesta syystä myöntää takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

Jos vanhuuseläke tai sellainen täysi työkyvyttömyyseläke, jonka suuruutta määrättäessä ei ole sovellettu 5 a §:ää, on ennen 11 tai 12 §:n mukaista eläkkeen enimmäismäärän laskemista pienempi kuin viisi markkaa kuukaudessa, valtiokonttori voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman vuoksi oikeutta eläkkeeseen niiden palvelusten perusteella, joihin kertasuoritus perustui. Jos määrääjäksi myönnetty työkyvyttömyyseläke on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määrääjän jälkeen jatkuu. *Edellä sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alustan indeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen soveltamista varten. Mi-*

työttömyyseläkettä maksetaan työvoima-toimiston todistuksen antamista seuraavan kuukauden alusta. Tämän lain mukaista eläkettä ei kuitenkaan makseta siltä ajalta, jolta edunsaajalla on oikeus saada lain tai työehtosopimuksen taikka työsopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellinen etuus, lukuun ottamatta työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta, voidaan jaksottaa henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella.

Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti *pitemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta* eikä työttömyyseläkettä tai osa-aikaeläkettä pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen sen hakemista seuraavaa kuukautta.

Jos vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke on ennen 12 tai 13 §:n mukaista yhteensovitusta pienempi kuin 12,72 euroa kuukaudessa, valtiokonttori voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena. Jos valtiokonttori maksaa työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman vuoksi oikeutta eläkkeeseen niiden palvelusten perusteella, joihin kertasuoritus perustui. Jos määrääjäksi myönnetty työkyvyttömyyseläke on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määrääjän jälkeen jatkuu. Mitä tässä momentissa säädetään eläkkeen kertasuorituksesta, sovelletaan 3 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun

tä tässä momentissa säädetään eläkkeen kerta-suorituksesta, sovelletaan 3 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään sisältyvien eläkkeiden yhteismäärään kuukaudessa.

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä, aikaisintaan sen kalenterikuukauden alusta, joka ensiksi seuraa sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitettun päivärahan ensisijaisuusajan eli 150 ensimmäisen suorituspäivän ja tämän jälkeisten sanotussa pykälässä tarkemmin määrättyjen viiden tai neljän täyden kalenterikuukauden jälkeen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 15 §:n mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä tai jos työkyvyttömyyseläke myönnetään 9 c §:ssä tarkoitettuna yksilöllisenä varhaiseläkkeenä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan.

Jos osaeläkkeenä myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä saavan edunsaajan työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada täyttä työkyvyttömyyseläkettä, täyteen eläkkeeseen sovelletaan 1 momentin säännöksiä. Työkyvyttömyyden jatkuessa työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan tällöin osaeläkkeenä täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkami-

viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään sisältyvien eläkkeiden yhteismäärään kuukaudessa.

15 a §

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä, aikaisintaan sen kalenterikuukauden alusta, joka ensiksi seuraa sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitettun päivärahan ensisijaisuusajan eli 150 ensimmäisen suorituspäivän ja tämän jälkeisten sanotussa pykälässä tarkemmin määrättyjen viiden tai neljän täyden kalenterikuukauden jälkeen. Jos edunsaaja on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitettun ensisijaisuusajan täyttymistä, eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 15 §:n mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan.

Jos osatyökyvyttömyyseläkkeenä myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä saavan edunsaajan työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada täyttä työkyvyttömyyseläkettä, täyteen eläkkeeseen sovelletaan 1 momentin säännöksiä. Työkyvyttömyyden jatkuessa työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan tällöin osatyökyvyttömyyseläkkeenä täyden työky-

Voimassa oleva laki

seen saakka.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 1 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa. *Samoin menetellään jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti yksilöllisenä varhaiseläkkeenä.*

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 2 momentin mukaisesti tai osaeläkkeenä ja samalta ajalta on maksettu päivärahaa sairausvakuutuslain mukaan, suoritetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, eläkettä ei makseta siltä ajalta, jolta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, *eläkeohjesäännön* tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

16 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan eläkettä myönnettäessä ja 13 §:ää sovellettaessa niiden indeksilukujen mukaan, jotka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin on säädetty työntekijäin eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta.

16 a §

Jos edunsaajalla on oikeus saada tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa, tapaturmaeläkettä, liikennevakuutuslain nojalla omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta tai sotilasvammalakiin perustuvaa elinkorkoa, voidaan tämän lain mukainen eläke sen estämättä, mitä 11 ja 12 §:ssä on säädetty, suorittaa täysimääräisenä, kunnes päivärahan, tapaturmaeläkkeen, elinkoron tai korvauksen määrä on lopullisesti ratkaistu. Edunsaajan oikeus mainittuun päivärahaan, tapaturmaeläkkeeseen, elinkorkoon tai korvaukseen siirtyy valtio-

Ehdotus

vyttömyyseläkkeen alkamiseen saakka.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 1 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 2 momentin mukaisesti tai *osa-tökyvyttömyyseläkkeenä* ja samalta ajalta on maksettu päivärahaa sairausvakuutuslain mukaan, suoritetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, eläkettä ei makseta siltä ajalta, jolta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/1991) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella

16 §

Eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin *työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään* työntekijäin eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta

16 a §

Jos edunsaajalla on oikeus saada tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa, tapaturmaeläkettä, liikennevakuutuslain nojalla omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta tai sotilasvammalakiin perustuvaa elinkorkoa, voidaan tämän lain mukainen eläke sen estämättä, mitä 12 §:ssä *säädetään*, suorittaa täysimääräisenä, kunnes päivärahan, tapaturmaeläkkeen, elinkoron tai korvauksen määrä on lopullisesti ratkaistu. Edunsaajan oikeus mainittuun päivärahaan, tapaturmaeläkkeeseen, elinkorkoon tai korvaukseen siirtyy valtiokonttorille

konttorille eläkkeestä edellä mainittujen suorituksen johdosta vähennettävää määrää vastaavalta osalta.

16 b §

Jos valtiokonttori on 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen eläkelain, kunnallisen eläkelain, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n mukaista eläkettä tai perhe-eläkettä, se perii nämä eläkekustannukset korkoineen viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana. Tätä varten voidaan periä myös ennakkoa. Eläkekustannukset peritään siten kuin eläketurvakeskus, kunnallinen eläkelaitos, evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahasto, Kansaneläkelaitos ja valtiokonttori asiasta erikseen tarkemmin sopivat.

Jos 3 a §:n 2 momentissa tarkoitettu eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut tämän lain mukaista eläkettä, nämä eläkekustannukset korkoineen korvataan sille siten kuin 1 momentissa säädetään.

eläkkeestä edellä mainittujen suorituksen johdosta vähennettävää määrää vastaavalta osalta.

16 b §

Jos valtiokonttori on 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen eläkelain, kunnallisen eläkelain, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n mukaista eläkettä tai perhe-eläkettä, tai jos 3 a §:n 2 momentissa tarkoitettu eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut tämän lain mukaista eläkettä, valtiokonttori selvittää kustannukset eläkelaitosten välillä, perii eläkelaitokselta tai hyvittää eläkelaitokselle nämä eläkekustannukset korkoineen viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana. Tätä varten voidaan suorittaa myös ennakkoa. Eläkekustannukset peritään ja hyvitetään siten kuin eläketurvakeskus, kunnallinen eläkelaitos, evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahasto, Kansaneläkelaitos ja valtiokonttori asiasta erikseen tarkemmin sopivat.

17 b §

Jos edunsaaja on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea taikka työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukaista koulutustukea tai työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain (1402/1997) mukaista koulutuspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, valtiokonttorin on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos edunsaaja on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, valtiokontto-

Jos edunsaaja on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapolitiisesta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, valtiokonttorin on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos edunsaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, valtiokontto-

Voimassa oleva laki

rin on suoritettava takautuva eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos edunsaaja on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä samalta ajalta, jolta valtiokonttori 24 §:n 3 momentin mukaisesti oikaisee tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän.

Eläke maksetaan 1-6 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, työttömyyskassalle, Kansaneläkelaitokselle, 4 momentissa tarkoitetulle toimielimelle, kunnalle tai *kuntayhtymälle*, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty valtiokonttorille vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

18 §

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, jos eläkkeen saaja, ennen kuin on saavuttanut eläkeiän, *todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hänelle on tarjolla sellaista valtion tai muuta ansiotyötä, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana*. Eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut eläkelaitoksen määräämään ja kustannettavaan tutkimukseen tai hoitoon, hengenvaaralliseksi katsottavaa tutkimus- ja hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, *taikka jos hän ilman pätevää syytä on kieltäytynyt kuntoutuksesta tai koulutuksesta*. Kuntoutu- s- tuki voidaan lakkauttaa, jos kuntoutustuen

Ehdotus

rin on suoritettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. *Samoin voidaan menetellä, jos valtiokonttori jatkaa 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai silloin, kun edunsaaja on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä samalta ajalta, jolta valtiokonttori 24 §:n 3 momentin mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälke- en myöntää kuntoutustuelle jatkoa takautuvasti.*

Jos edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivä- rahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusra- hastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan määrää.

Eläke maksetaan 1-7 momentissa tarkoi- tetuissa tapauksissa työnantajalle, työttö- myyskassalle, Kansaneläkelaitokselle, 4 momentissa tarkoitetulle toimielimelle, kunnalle tai *sairausvakuutusrahastolle*, kui- tenkin vain sillä edellytyksellä, että eläk- keen maksamista koskeva ilmoitus on tehty valtiokonttorille vähintään kaksi viikkoa en- nen eläkkeen maksupäivää.

18 §

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työky- ky muuttuu vähintään vuoden ajaksi siten, että muutoksella on 9 b §:n 1 momentin mu- kaan vaikutusta eläkkeen suuruuteen, eläke tarkistetaan muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 15 a §:n säännök- sistä muuta johdu.

saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta.

Jos yksilöllisen varhaiseläkkeen saaja menee ansiotyöhön ja ansaitsee 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun markkamäärän tai sitä enemmän, voidaan sen estämättä, mitä 9 b §:n 2 momentissa säädetään, yksilöllinen varhaiseläke maksaa 9 b §:n mukaisen osaeläkkeen suuruisena. Jos kuitenkin eläkkeensaajan ansiotulot ylittävät 3/5 eläkkeen perusteena olevasta palkasta, eläkettä ei makseta ja se jätetään lepäämään.

Jos edunsaajan työkyky muuttuu siten, että muutoksella 9 b §:n mukaan on vaikutusta eläkkeen suuruuteen ja jos muutoksen, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, voidaan arvioida jäävän pysyväksi ainakin vuoden ajaksi, tarkistetaan eläkkeen määrä edunsaajan hakemuksesta tai valtiokonttorin aloitteesta muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 15 a §:n säännöksistä muuta johdu. Eläkettä ei alenneta ajalta, jolta sitä on jo suoritettu, eikä koroteta pitemmältä ajalta kuin edunsaajan hakemusta tai valtiokonttorin tarkistuspäätöstä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltäneiltä kuudelta kuukaudelta. *Osa-eläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke muutetaan eläkkeensaajan hakemuksesta yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on täyttänyt 9 c §:n 1 momentissa säädetty edellytykset, ei kuitenkaan takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.*

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, se voidaan maksaa *osaeläkkeenä* vuotta lyhyemmältäkin ajalta. *Osa-eläke* voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 18 d §:n 2 momentissa tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää tai lakkauttaa, jos eläkkeensaaja on ansiotyössä. Kuntoutusraha lakkautetaan, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen. Niinikään eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut valtiokonttorin määräämään ja kustantamaan tutkimukseen tai hoitoon.

Edunsaajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon hänen työansioissaan tapahtuneet muutokset. Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vaikiintuneesta keskiansiosta eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta eikä ansiorajan ylitys ole tilapäistä. Jos työansioita on vähintään 40 mutta enintään 60 prosenttia edellä mainitusta keskiansiosta, eläke tarkistetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Jos työansioita on yli 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai valtiokonttorin aloitteesta 9 b §:n 1 momentissa ja edellä 1-3 momentissa säädetyn edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai valtiokonttorin tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan,

Työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty 9 §:n 1 momentin d)-kohtaa soveltaen, lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, kuitenkin vain, jos eläkkeen myöntämisen perusteena olevaan eläkkeeseen nähden menetellään siten.

Kun yksilöllisen varhaiseläkkeen saaja menee ansiotyöhön, jonka vuoksi 2 momentin mukaan eläke olisi maksettava osaeläkkeenä tai sitä ei saisi maksaa lainkaan, valtiokonttori muuttaa eläkkeen määrän tai keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen. Näissä tapauksissa valtiokonttori voi periä aiheettomasti maksetut eläke-erät takaisin eläkkeensaajan ansiotyöhön ryhtymisestä lukien.

Työnteon lakatessa tai vähentyessä siten, että edunsaajalla on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä täytenä tai osaeläkkeen suuruisena, lepävänä ollutta yksilöllistä varhaiseläkettä ryhdytään maksamaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Poikkeuksellisesta syystä eläke voidaan maksaa takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

Lepävänä oleva yksilöllinen varhaiseläke voidaan eläkkeensaajan hakemuksesta lakkauttaa hakemista seuraavan kuukauden alusta. Jollei lepävänä ollutta yksilöllistä varhaiseläkettä ole vaadittu maksettavaksi uudelleen viiden vuoden kuluessa keskeyttämisestä, varhaiseläke katsotaan ilman eri päätöstä lakanneeksi sanotun ajan kuluttua.

jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeyttämisaikakohdasta lukien.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 18 b §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

Työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty 9 §:n 1 momentin d) kohtaa soveltaen, lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, kuitenkin vain, jos eläkkeen myöntämisen perusteena olevaan eläkkeeseen nähden menetellään siten.

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos edunsaaja ei enää täytä 9 d §:ssä säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Osa-aikaeläkettä saavan edunsaajan vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että osa-aikatyö on päätynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle. Jos edunsaaja täytettyään 68 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä mitä muualla tässä laissa säädetään, saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Edunsaajan lopettaessa osa-aikatyön maksetaan vanhuuseläkkeen lykkääntynyt osa siten korotettuna kuin 10 a §:n 2 momentissa säädetään ja lisätynä 10 §:ssä tarkoitetulla määrällä.

Jos osa-aikaeläke on 7 momentin mukaisesti lakkautettu, edunsaajalla on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläkettä hänen täyttyessään 9 d §:ssä säädetty edellytykset. Jos osa-aikaeläke alkaa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman osa-aikaeläkkeen päättymisestä, eläke myönnetään entisin perustein, jollei 13 §:n 2 momentista muuta johdu.

Yksilöllisenä varhaiseläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jollei eläkkeen saaja enää täytä 9 c §:n 1 momentissa säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Muutoin eläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä on säädetty.

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos edunsaaja ei enää täytä 9 d §:ssä säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa- aikaeläke työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi.

Jos osa-aikaeläke on 7 momentin mukaisesti lakkautettu, edunsaajalla on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläkettä hänen täyttyessään 9 d §:ssä säädetty edellytykset. Jos osa-aikaeläke alkaa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman osa-aikaeläkkeen päättymisestä, eläke myönnetään entisin perustein, jollei 13 §:n 2 momentista muuta johdu.

12 momentti on kumottu L:lla 9.8.2002/656.

13 momentti on kumottu L:lla 9.8.2002/656.

18 a §

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makse-

ta:

1) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja ulkomailla oleskelun tai muun vastaavan syyn johdosta ei voi ottaa vastaan työtä;

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun markkamäärän kaksinkertaisena kuukaudessa; eikä

3) sitä seuraavalta kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on kieltäytynyt vastaanottamasta työvoimaviranomaisen hänelle osoittamaa 9 a §:n 1 momentissa tarkoitettua vähintään kuukauden jatkuvaa työtä.

1) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja ulkomailla oleskelun tai muun vastaavan syyn johdosta ei voi ottaa vastaan työtä;

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään 523,61 euroa kuukaudessa; eikä

3) sitä seuraavalta kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on kieltäytynyt vastaanottamasta työvoimaviranomaisen hänelle osoittamaa 9 a §:n 1 momentissa tarkoitettua vähintään kuukauden jatkuvaa työtä.

18 b §

Edunsaajalla on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa uhan, että hän tulee työkyvyttömäksi 9 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, tai häntä on pidettävä mainitussa lainkohdassa tarkoitetulla tavalla työkyvyttömänä; ja

2) edunsaajan eläkettä määrättäessä otettiin huomioon eläkkeeseen oikeuttavana 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tuleva aika, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana, jona hakemus tehtiin tai jona edunsaajan kuntoutustarve on viimeistään selvitettävä kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos edunsaaja jo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, että eläke on edellä tarkoitetulla tavalla täysitehoinen.

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa uhan, että hän tulee työkyvyttömäksi 9 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, tai häntä on pidettävä mainitussa lainkohdassa tarkoitetulla tavalla työkyvyttömänä; ja

2) *edunsaajan eläkkeeseen sisältyvän 5 a §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansiot ovat vähintään 25 133,40 euroa*, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana (*kuntoutu tapahtumapäivä*), jona hakemus tehtiin tai jona edunsaajan kuntoutustarve on viimeistään selvitettävä kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos edunsaaja jo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, *että tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun rajamäärän suuruiset tai että eläkkeessä on otettu huomioon 5 a ja 5 b §:n mukainen tuleva aika sellaisena kuin lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Kuntoutustapahtumapäivä on kuitenkin kuntoutustoimenpidettä edeltävä päivä, jos kuntoutusta haetaan kuntoutustoimenpiteen jo alettua, tai sairausloman ensimmäinen päivä, jos edunsaaja on jäänyt sairauslomalle työ- tai virkasuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa.*

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 1 ja 2 momentissa säädetyt ammatillisen kuntoutuksen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos kuntoutussuunnitelma toimitetaan valtiokonttoriin yhdeksän kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden ratkaisemiseen valtiokonttorissa on osallistuttava yhden tai useamman asiantuntijalääkäriin. Valtiokonttorin asiantuntijalääkäriin tässä toimessaan antamaan arvioon ei sovelleta, mitä terveydenhuollon

18 c §

Jos edunsaaja on kokonaan estynyt teke-
mästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen
vuoksi, kuntoutusraha on yhtä suuri kuin
niiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 mo-
mentissa mainittujen eläkelakien tai eläke-
sääntöjen mukaiset eläkkeet, joihin edunsaaja-
jalla olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen
työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti
työkyvyttömäksi 18 b §:n 1 momentin 2
kohdassa tarkoitettuna ajankohtana.

Jos edunsaaja ammatillisen kuntoutuksen
aikana ansaitsee enemmän kuin puolet siitä
eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jonka
perusteella 2 momentissa tarkoitettun eläk-
keen tulevan ajan eläkkeenosa lasketaan,
kuntoutusrahan määrä on puolet 2 momen-
tissa tarkoitettun täyden työkyvyttömyys-
eläkkeen määrästä.

18 d §

Kuntoutusrahaan, kuntoutustukeen ja työ-
kyvyttömyyseläkkeeseen maksetaan 18 b
§:n 4 momentissa mainitun toimenpiteen
kestoajalta kuntoutuskorotus.

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia *kun-
toutusrahan*, kuntoutustuen tai työkyvyttö-
myyseläkkeen *yhteensovitusta* määrästä.

Kuntoutusrahasta ja -korotuksesta ja ni-
iden saajasta on soveltuvin osin voimassa,
mitä kuntoutustuesta tai työkyvyttömyys-
eläkkeestä taikka niiden saajasta säädetään.
Kuntoutusraha ja siihen liittyvä kuntoutus-
korotus voidaan kuitenkin maksaa kuukautta
lyhyemmältä ajalta.

18 e §

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa harki-
nanvaraisena kuntoutusavustuksena myös
kuntoutuspäätöksen antamisen ja kunto-
tuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kun-

*ammattihenkilöistä annetun lain (59/1994)
23 §:ssä säädetään.*

18 c §

*Jos edunsaaja on kokonaan estynyt teke-
mästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen
vuoksi, kuntoutusraha on yhtä suuri kuin
niiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 mo-
mentissa tarkoitettujen peruseläkkeiden yh-
teismäärä korotettuna 33 prosentilla, johon
edunsaajalla olisi oikeus, jos hän olisi tullut
täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutta-
vasti työkyvyttömäksi 18 b §:n 1 momentin 2
kohdassa tarkoitettuna kuntoutustapahtu-
mapäivänä. Jos hakijan 8 §:n 4 momentissa
mainittujen lakien piiriin kuuluva työskente-
ly jatkuu vielä sen jälkeen, kun hän on saa-
nut päätöksen oikeudesta ammatilliseen
kuntoutukseen, tässä momentissa tarkoitet-
tuna ajankohtana pidetään kuntoutusto-
imenpiteen alkamista edeltävää päivää.*

Jos edunsaaja ammatillisen kuntoutuksen
aikana ansaitsee enemmän kuin puolet siitä
eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jonka
perusteella 2 momentissa tarkoitettun eläk-
keen tulevan ajan eläkkeenosa lasketaan,
kuntoutusrahan määrä on puolet 2 momen-
tissa tarkoitettun täyden kuntoutusrahan
määrästä.

18 d §

Kuntoutustukeen ja työkyvyttömyyseläk-
keeseen maksetaan 18 b §:n 4 momentissa
tarkoitettun toimenpiteen kestoajalta kuntou-
tuskorotus.

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kun-
toutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen
määrästä.

*Kuntoutusrahasta, -korotuksesta ja
-avustuksesta* ja niiden saajasta on soveltu-
vin osin voimassa, mitä kuntoutustuesta tai
työkyvyttömyyseläkkeestä taikka niiden
saajasta säädetään. *Kuntoutusraha, -korotus
ja -avustus* voidaan kuitenkin maksaa kuu-
kautta lyhyemmältä ajalta.

18 e §

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa harki-
nanvaraisena kuntoutusavustuksena kunto-
tuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen al-
kamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjak-

toutusjaksojen väliseltä ajalta. Kuntoutusavustusta maksetaan kuitenkin enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden kummankin edellä mainitun syyn perusteella erikseen laskettuna, jollei sen maksaminen pitemmältä ajalta ole kuntoutuksen turvaamiseksi perusteltua. Harkinnanvaraisista kuntoutusavustusta voidaan myöntää myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman laatimista varten.

Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta 18 c §:ssä tarkoitetun kuntoutusrahan suuruista kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta työntekijällä on oikeus työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.

19 §

Jos edunsaajalle, jolta 5 a §:n mukaisesti myönnetty työkyvyttömyyseläke on lakkautettu, myönnetään uusi työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin lakkautetun eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos hän myöhemmin tulee saman sairauden, vian tai vamman johdosta uudelleen työkyvyttömäksi, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke samojen perusteiden mukaan kuin lakkautettu eläke.

Jos työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva sellainen eläke, jota määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, määrätään uuden työkyvyttömyyden perusteella samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke, ei aikaisemman eläkkeen päättymisen jälkeen jatkunutta työ- tai virkasuhdetta taikka yrittäjätoimintaa oteta eläkkeeseen oikeuttavana huomioon.

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle edunsaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kun-

sojen väliseltä ajalta. Kuntoutusavustusta maksetaan kuitenkin enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden kummankin edellä mainitun syyn perusteella erikseen laskettuna, jollei sen maksaminen pitemmältä ajalta ole kuntoutuksen turvaamiseksi perusteltua. Harkinnanvaraisista kuntoutusavustusta voidaan myöntää myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman laatimista varten. *Kuntoutusavustus on työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen eikä siihen makseta kuntoutuskorotusta.*

Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta *harkinnanvaraisista* kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta *edunsaajalla* on oikeus työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.

19 §

(kumotaan)

toutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, eläke määrätään niillä perusteilla, joiden mukaan se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutuspäätöstä tehtäessä.

20 §

Täysi työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi palveluksen päätyttyä ja eläkkeen saajan saavuttaessa eläkeiän, virkasuhteessa olevan eläkkeen saajan osalta kuitenkin viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä. Jos työttömyyseläkettä määrättäessä oli sovellettu 9 a §:n 2 momentin toista virkettä, vanhuuseläkkeeseen lisätään siinä tarkoitetu tulevan ajan *eläkkeenosa*. Vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläkkeenosa myös silloin, kun edellisessä virkkeessä tarkoitettu työttömyyseläke on 2 momentin nojalla muutettu työkyvyttömyyseläkkeeksi, joka myöhemmin tämän momentin mukaisesti muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Jos eläkkeen saaja työttömyyseläkettä saadessaan tulee 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla työkyvyttömäksi, eläke muutetaan samansuuruiseksi työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Jos eläkkeen saaja osaeläkettä saadessaan tulee 9 a §:ssä tarkoitettulla tavalla työttömäksi, eläke muutetaan hakemuksesta työttömyyseläkkeeksi, joka alkaa 9 a §:n mukaisesti ja määräytyy samoin kuin siinä tapauksessa, että osaeläke muutetaan täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Tällöin työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, mutta työttömyyseläke määrätään vähintään mainitun osaeläkkeen suuruiseksi. Jos työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osaeläkettä, katsotaan osaeläke työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Muutoin mainitusta työttömyyseläkkeestä on voimassa, mitä 15 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

20 §

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän tai tätä alemman eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien, virkasuhteessa olevan eläkkeen saajan osalta kuitenkin viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä. Tällöin osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi, ei kuitenkaan sovelleta, mitä 7 e §:ssä säädetään. Jos työttömyyseläkettä määrättäessä on sovellettu 9 a §:n 2 momentin kolmatta virkettä, vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan *eläke*. Vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan *eläke* myös silloin, kun edellisessä virkkeessä tarkoitettu työttömyyseläke on 2 momentin nojalla muutettu työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Jos eläkkeen saaja työttömyyseläkettä saadessaan tulee 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla työkyvyttömäksi, eläke muutetaan samansuuruiseksi työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Jos eläkkeensaaja *osatyökyvyttömyyseläkettä* saadessaan tulee 9 a §:ssä tarkoitettulla tavalla työttömäksi, eläke muutetaan hakemuksesta työttömyyseläkkeeksi, joka alkaa 9 a §:n mukaisesti ja määräytyy samoin kuin siinä tapauksessa, että *osatyökyvyttömyyseläke* muutetaan täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Tällöin työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettua tulevan ajan *eläkettä*, mutta työttömyyseläke määrätään vähintään mainitun *osatyökyvyttömyyseläkkeen* suuruiseksi. Jos työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu *osatyökyvyttömyyseläkettä*, katsotaan *osatyökyvyttömyyseläke* työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Muutoin mainitusta työttömyyseläkkeestä on voimassa, mitä 15 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Osaeläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke muutetaan edunsaajan hakemuksesta yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona edunsaaja on täyttänyt 9 c §:n 1 momentissa mainitut eläkkeen saamisen edellytykset, ei kuitenkaan takautuvasti kuutta kuukautta pitemmän ajalta ennen hakemusta seuraavan kuukauden alkua.

Sellainen työttömyyseläke, johon 9 a §:n 2 momentin mukaan ei ole lisättävä tulevan ajan eläkkeenosaa, katsotaan kuitenkin tätä lakia sovellettaessa 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 5 a §:ssä tarkoitetuksi täysitehoiseksi eläkkeeksi. Jos edellä tarkoitettu työttömyyseläke muuttuu 2 momentin nojalla työkyvyttömyyseläkkeeksi, myös tällainen työkyvyttömyyseläke katsotaan täysitehoiseksi eläkkeeksi.

26 §

Valtiokonttorilla ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa mainitut tiedot maksutta. Terveystietojen ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu ammattihenkilöllä on kuitenkin oikeus saada 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

Valtiokonttorilla on 1 momentin johdantokappaleessa tarkoitettulla tavalla lisäksi oikeus saada eläkkeen laskemista varten tiedot edunsaajille myönnettyistä 6 §:n 1 momentissa ja 5 a §:n 4 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien myöntäjiltä; tiedot on annettava Valtiokonttorille sen määräämällä tavalla kultakin kalenterivuodelta seuraavan vuoden toukokuun loppuun tai muuhun Valtiokonttorin kanssa sovittuun ajankohtaan mennessä.

Valtiokonttorilla ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 ja 2 momentissa mainitut tiedot maksutta. Terveystietojen ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu ammattihenkilöllä on kuitenkin oikeus saada 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

26 a §

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Valtiokonttorille työkyynsä palautumisesta ja kuntoutuksen keskeytymisestä sekä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen saaja ryhtymisestäään ansiotyöhön.

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Valtiokonttorille työkyynsä palautumisesta, ryhtymisestäään ansiotyöhön ja kuntoutuksen keskeytymisestä.

27 §

Henkilö, jolla on oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen, on velvollinen alistumaan siihen, mitä vastaisuudessa mahdollisesti säädetään hänelle samanaikaisesti tulevien eläkkeiden, sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus-, sotilasvamma- tai liikennevakuutuskorvausten huomioon ottamisesta 10 §:n 6–9 momentissa tarkoitetun eläkkeen enimmäismäärän laskemiseksi.

28 §

Asetuksella säädetään, ketä pidetään 1 §:n 1 momentissa mainitussa virka- tai työsuhteeseen verrattavassa palvelussuhteessa valtion olevana henkilönä, miten 2 §:n 1 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu työansion keskimäärä lasketaan, mihin palkkausluokkaan 7 §:n 4 momentissa tarkoitettut virat eläkettä määrättäessä on luettava sekä annetaan tarkemmat säännökset eläkeasiain neuvottelukunnasta ja muut säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

27 §

(kumotaan)

28 §

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta.

Tässä laissa säädetyillä rahamäärillä tarkoitetaan summia, jotka vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

1. Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Tämän lain 3 §:n 3 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä elokuuta 2004.

2. Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys-, ja osa-aikaeläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Jos kuitenkin edunsaaja on täyttänyt 63 vuotta ennen vuonna 2005 alkavaa työkyvyttömyyttä, eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä tämän lain voimaantullessa voimassa olevien säännösten mukaan, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta lukien tai erityisesti syystä aikaisemmin, kuitenkin aikaisin-

taan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta lukien. Jos kuitenkin edunsaaja täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä säädetyn ensisijaisuusajan täyttymistä, eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä tämän lain voimaantullessa voimassa olevien säännösten mukaan, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien, kuitenkin aikaisintaan vuonna 2005 tapahtuvaa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta lukien. Vanhuuseläkkeeseen ei kahdessa edellisessä virkkeessä tarkoitettussa tilanteessa sovelleta, mitä 9 momentissa säädetään vanhuuseläkkeen muuntamisesta.

3. Sen estämättä, mitä tämän lain 7 a §:ssä säädetään, jos edunsaaja jää vuonna 2005 vanhuuseläkkeelle tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle palveluksesta, joka oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004, eläkettä määrättäessä vuoden 2005 ansio lasketaan jäljempänä 4 momentissa säädetyllä tavalla vuoden 2004 loppuun päätetyn palveluksen eläkepalkan perusteella. Eläkepalkka korotetaan tämän lain 7 c §:n mukaisella palkkakertoimella vastaamaan vuoden 2005 tasoa ja kerrotaan 1 päivästä tammikuuta 2005 eläketapahtumakuukauden loppuun olevien kuukausien lukumäärällä. Jos edunsaajan eläketapahtuma sattuu vuonna 2006, 7 a §:n 2 momentin mukaisessa vertailussa vuoden 2005 ansioita verrataan vuoden 2004 loppuun päätetyn palveluksen eläkepalkkaan. Vastaavasti vuonna 2007 eläketapahtumissa, vuoden 2006 ansioita verrataan vuoden 2005 ansioihin ja edellä mainittuun eläkepalkkaan.

4. Ennen tämän lain voimaantuloa alkanut ja lain voimaan tullessa jatkuva palvelus päätetään 31 päivänä joulukuuta 2004 ja siitä karttunut eläkeoikeus lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Samoin ennen tämän lain voimaantuloa 10 a §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työeläkelisään laskeamisesta. Eläkettä myönnettäessä karttunut

eläkeoikeus, joka lasketaan tämän sekä 5-10 momentin mukaisesti, korotetaan vastaamaan laskentahetkeä tämän lain 7 c §:n mukaisella palkkakertoimella.

5. Valtion eläkelain mukaan jokaiselta eläkeajaksi luettavalta kuukaudelta 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttunut osa eläkkeestä yhteensovitetaan, lukuun ottamatta 6 momentissa tarkoitettua lisäeläkeosuutta, muiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen peruseläkkeiden kanssa 31 päivänä joulukuuta 2004. Yhteensovitusraja on rajaprocentin osoittama määrä yhteensovitusperusteesta. Rajaprocentti määritetään kertomalla tavoite-tasoprocentti 60 murtoluvulla, joka saadaan kaavasta, jossa päivinä laskettu aika edunsaajan 23 ikävuoden täyttämispäivästä vuoden 2004 loppuun jaetaan päivien lukumäärällä 14 400. Rajaprocenttiin lisätään 1,5 prosenttiyksikköä jokaista sellaista vuotta kohden, jolla ammatillisen erityseläkeiän valinneen edunsaajan eläkeikä alittaa 63 vuotta. Tällöin rajaprocentti voi kuitenkin olla enintään 60. Työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettut 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttuneet peruseläkkeet lasketaan yhteen ja, jos näiden eläkkeiden yhteismäärä ylittää edellä tarkoitettun yhteensovitusrajan, valtion eläkelain mukaisesta eläkkeestä vähennetään määrä, joka on yhtä suuri osa ylitteestä kuin valtion eläkelain mukaisen eläkkeen määrä on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 ja 7-9 kohdassa mainittujen eläkkeiden yhteismäärästä. Muutoin yhteensovitusta tehtäessä noudatetaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

6. Jos edunsaajan palvelus jatkuu tämän lain 1 §:n 4 momentissa mainitulla tavalla yhdenjaksoisesti 14 momentissa tarkoitettuun henkilökohtaiseen eläkeikään tai työkyvyttömyyden alkamiseen asti, ajalta ennen vuotta 1995 karttunut, 1/6 prosentin karttuman kuukaudessa ylittävä eläkkeen osa (lisäeläkeosuus) lisätään eläkkeeseen 5 momentissa tarkoitettun yhteensovituksen jälkeen. Sen estämättä, mitä edellisessä virkkeessä säädetään, vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneellä edunsaajalla on oikeus lisäeläkeosuuteen, kun hän jää yhdenjaksoisesti palveluksesta tämän lain mukaiselle

vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 63-vuotiaana tai tämän lain mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 62-vuotiaana. Lisäeläkeosuus kertyy ajalta ennen vuotta 1995 karttuneesta valtion eläkelain mukaisesta palveluksesta myös tämän lain 1 a §:ssä tarkoitetulle edunsaajalle, jos 1 a §:ssä säädetty edellytykset palveluksen yhdenjaksoisuuden osalta täyttyvät, sekä 8 §:n 6 momentissa tarkoitetulle edunsaajalle, jos hänellä on oikeus kyseisessä lainkohdassa mainitun lain mukaiseen eläkkeeseen ja hän saa kyseisessä lainkohdassa mainitun lain perusteella oikeuden lisäkarttumaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995. Ennen vuotta 1940 syntyneen edunsaajan eläkkeeseen lisätään edellä tarkoitettu lisäeläkeosuus myös vuosien 1995 ja 2004 väliseltä ajalta. Lisäeläkeosuus voi olla enintään 6 prosenttia valtion eläkelain mukaisesta eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

7. Jos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan yhteensovitettujen 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttuneiden eläkkeiden yhteismäärän ja 5 momentin sekä sitä vastaavan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3, 5 ja 7-9 kohdassa mainittujen säännösten mukaisesti yhteensovitettujen eläkkeiden ja muiden yhteensovituksessa huomioon otettujen työeläkkeiden yhteismäärän erotus on suurempi kuin edunsaajalle 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen karttunut työeläkeläikien mukainen eläke, eläkettä myönnettäessä eläkkeeseen lisätään se määrä, jolla edellä tarkoitettu erotus ylittää 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen karttuneiden eläkkeiden yhteismäärän. Jos yhteensovituksessa on otettu huomioon myös työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3,5 ja 7-9 kohdassa tarkoitettu eläke, tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tuleva lisä on sama suhteellinen osuus edellisessä virkkeessä tarkoitettulla tavalla lasketusta lisäyksen kokonaismäärästä kuin tämän lain mukainen eläke on näiden eläkkeiden yhteensovituksessa huomioon otetusta yhteismäärästä. Jos eläke myönnetään 9 momentin mukaisesti muunnettuna, eläkkeeseen tulevaa lisää määrätessä käytetään vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneiden eläkkeiden sijasta 63 vuoden ikään 9 momentissa säädettyin tavoin

muunnettuja eläkkeiden määriä.

8. Sellaisen 31 päivänä joulukuuta 2004 palveluksessa olevan edunsaajan, jolla on ollut valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksen 2 momentissa tarkoitettu oikeus eläkeiän valintaan ja joka on tätä oikeuttaan käyttänyt, eläkkeen karttumisprosentti valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavien palvelusten osalta on 31 päivänä joulukuuta 2004 vähintään se suhteellinen osuus 60 prosentista, joka saadaan verrattaessa edunsaajalla 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä kertynyttä valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa 30 vuoteen. Karttumisprosentti ei tällöin kuitenkaan voi ylittää edellä 5 momentissa tarkoitettua rajaprosenttia. Tämän momentin mukaisesti lasketun karttumisprosentin ja edunsaajan 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä ansaitseman valtion eläkelain mukaisen eläkkeen karttumisprosentin välinen erotus lisätään edunsaajan eläkkeeseen siinä tapauksessa, että tämän momentin mukaisesti laskettu karttumisprosentti on suurempi. Tämän momentin mukaisesti laskettuun karttumisprosenttiin sisältyy 6 momentissa tarkoitettu lisäeläkeosuus.

9. Jos ennen vuotta 1960 syntyneelle edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke ennen 14 momentissa tarkoitettua henkilökohtaisen eläkeiän täyttämistä, muunnetaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995 enintään 1/6 prosenttia kuukaudessa karttunut eläkkeen osa vastaamaan 63 vuoden eläkeikää jakamalla se muuntokertoimella 1,106. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi tai kun edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke 9 a §:n 5 momentin mukaisesti. Eläkkeen muuntaminen tehdään ennen 5 momentissa tarkoitettua eläkkeiden yhteensovitusta. Jos ennen vuotta 1960 syntyneellä edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen 8 §:n 6 momentin mukaisesti ennen henkilökohtaista eläkeikäänsä, hänen eläketurvaansa ei sovelleta mitä edellä tässä momentissa säädetään.

10. Päätettäessä palvelus edellä 4 momentissa tarkoitettulla tavalla voidaan palveluksen eläkepalkka tarkistaa edunsaajan hake-

muksesta taikka valtiokonttorin aloitteesta tämän lain voimaantullessa voimassa olleen valtion eläkelain 7 c §:ssä tarkoitetulla tavalla. Eläkepalkan tarkistaminen voidaan tehdä, jos eläkepalkka on alentunut poikkeuksellisen tai muun siihen rinnastettavan syyn takia ja sen vaikutus eläkepalkkaan on vähintään 7,5 prosenttia. Jos tulee selvitetyksi, että eläkepalkka on poikkeuksellisesta syystä edellä tarkoitetulla tavalla korkeampi kuin vakiintunut työansio, voidaan eläkepalkkaa samalla tavoin alentaa. Sen estämättä, mitä valtion eläkelain 1 §:n 5 ja 6 momentissa, sellaisena kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004, säädetään palveluksen päättymisestä, katsotaan sanotun palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti tätä momenttia sovellettaessa. Poikkeuksellisesta syystä johtuva tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen valtion eläkelain 7 c §:n mukainen tarkistaminen voidaan tehdä myös aikaisemmin päättyneisiin palveluksiin. Tällöin poikkeuksellisen syyn vaikutus tulee olla mainituissa pykälässä säädetyn suuruinen ja sitä verrataan vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneeseen kokonaiseläketurvaan. Jos palvelus on päättynyt ennen vuotta 1996, eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen voidaan tehdä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1671/1995) voimaantulosäännöksen 6 momentin mukaisesti.

11. Jos edunsaaja jää valtion eläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle ennen 63 vuoden iän täyttämistä ja eläkkeeseen yhteensovitetaan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10-13 kohdassa tarkoitettu eläke, hänen valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseensä lisätään siihen saakka, kunnes hän saa oikeuden mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun eläkkeeseen, korkeintaan kuitenkin 63 vuoden iän täyttämiseen saakka, se rahamäärä, jolla mainittujen eläkkeiden yhteensovitus on pienentänyt valtion eläkelain mukaisen eläkkeen määrää.

12. Jos edunsaaja tämän lain voimaantulolessa saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 tai 7-9 kohdassa mainittua eläkettä, edellä 5 momentissa tarkoitettua yhteensovitusta ei kuitenkaan tehdä.

13. Jos edunsaajalla on ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman

perusteella oikeus valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen ja hänelle myönnetään tämän lain voimaantulon jälkeen työeläkelain perusteella karttunut eläke, jota ei ole yhteensovitettu ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti, tai tällaisen eläkkeen määrää muutetaan, edellä mainittu valtion eläkelain mukainen eläke yhteensovitetaan siten kuin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen valtion eläkelain 11-13 §:ssä säädetään. Tällöin valtion eläkelain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yhteensovitusrajan ylittävästä osasta sama suhteellinen osuus kuin valtion eläkelain mukainen eläke on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 ja 7-9 kohdassa mainittujen eläkkeiden yhteismäärästä. Edellä tarkoitettua yhteensovitusta tehtäessä ei kuitenkaan oteta huomioon eläkettä, joka on karttunut 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen.

14. Sen estämättä, mitä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksessä säädetään, sellaisella edunsaajalla, jolla on ollut mainitun lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa tarkoitettu oikeus erityiseläkeään valintaan ja joka on tätä oikeuttaan käyttänyt, on oikeus vanhuuseläkkeeseen valitsemassaan erityiseläkeiässä, jos edunsaajan palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti kyseiseen eläkeikään asti. Tämän lain voimaantulosta lukien palvelus katsotaan yhdenjaksoiseksi, jos tämän lain 1 §:n 4 momentissa säädettyt edellytykset täyttyvät. Niissä tapauksissa, joissa edunsaaja on valinnan tehdessään ollut peruskoulun opettajan 60 vuoden erityiseläkeiän tehtävässä ja hän myöhemmin siirtyy erityisluokanopettajan 55 vuoden erityiseläkeiän tehtävään, josta hän aikoo jäädä 55-vuotiaana vanhuuseläkkeelle, hänellä on oikeus vanhuuseläkkeeseen kyseisessä eläkeiässä edellyttäen, että hänellä on vanhuuseläkkeelle jäädessään vähintään 30 vuotta valtion eläkelain mukaista palvelusaikaa ja että hän on toiminut luokkamuotoisessa perusopetuslain (628/1998) 17 §:n 2 momentissa tarkoitetussa opetustyössä vähintään 15 vuotta. Mitä edellä säädetään, sovelletaan vastaavasti erityiskoulun rehtoriin.

15. Tämän lain 1 §:n 4 momentissa tarkoitettu henkilökohtainen eläkeikä on mainitu s-

Ehdotus

sa lainkohdassa tarkoitetulla uudella edunsaajalla 65 vuotta. Mainitussa lainkohdassa tarkoitetun vanhan edunsaajan henkilökohtainen eläkeikä on 65 vuotta, jos hän on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jos hänellä ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viittä vuotta valtion eläkelain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa. Muiden kuin edellisessä virkkeessä tarkoitettujen vanhojen edunsaajien henkilökohtainen eläkeikä määräytyy vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella seuraavasti:

<i>Eläkeaikaa</i>	<i>Eläkeikä</i>
<i>vähintään</i>	
<i>30 vuotta</i>	<i>63 vuotta</i>
<i>25 vuotta</i>	<i>63 vuotta 4 kuukautta</i>
<i>20 vuotta</i>	<i>63 vuotta 8 kuukautta</i>
<i>15 vuotta</i>	<i>64 vuotta</i>
<i>10 vuotta</i>	<i>64 vuotta 4 kuukautta</i>
<i>5 vuotta</i>	<i>64 vuotta 8 kuukautta</i>

16. Tämän lain 6 §:ää sovelletaan etuuteen 1 päivästä tammikuuta 2005 lukien.

17. Sen estämättä, mitä tämän lain 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään, sellaiselle ennen vuotta 1950 syntyneelle tämän lain 1 §:n 4 momentissa tarkoitetulle vanhalle edunsaajalle, jolla on oikeus 55 vuotta täytettyään 2,0 prosentin karttumaan vuotta kohden ennen tämän lain voimaantuloa, karttuu eläkettä edelleen 2,0 prosenttia vuotta kohden tämän lain voimaantulosta lukien sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 63 vuotta.

18. Ennen vuotta 1947 syntyneellä sellaisella edunsaajalla, jolla oli tämän lain voimaan tullessa oikeus valtion eläkelain 8 §:n 2 momentin mukaan saada vanhuuseläke varhennettuna, on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden varhentamista koskevien säännösten mukaan 15 momentissa tarkoitetun henkilökohtaisen eläkeiän täyttämiseen asti.

19. Sen estämättä, mitä tämän lain 4 §:n 2 momentissa säädetään, vuosina 1940 –

1959 syntyneellä edunsaajalla on oikeus saada vanhuuseläke varhennettuna aikaisintaan sitä kalenterikuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana hän täyttää iän, joka on kolme vuotta alempi kuin hänen 15 momentissa mainittu henkilökohtainen eläkeikänsä. Tällöin eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua.

20. Sen estämättä, mitä tämän lain 4 §:n 2 momentissa säädetään, niillä edunsaajilla, joilla on työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 18-20 momentin mukaisesti oikeus siirtyä työntekijäin eläkelain mukaiselle eläkkeelle 62 vuotta alemmassa iässä, on oikeus valtion eläkelain piiriin kuuluvasta palveluksesta karttuneeseen vanhuuseläkkeeseen varhennettuna vastaavasta iästä, kuitenkin aikaisintaan 60 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Tällöin eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua.

21. Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, ennen vuotta 1944 syntyneellä edunsaajalla sekä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1006/2002) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitetulla vuosina 1944-1947 syntyneellä edunsaajalla on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen valtion eläkelain 9 c §:n, 15 §:n 1 ja 2 momentin, 15 a §:n 2 ja 4 momentin, 18 §:n 2 ja 6-9 momentin, 20 §:n 4 momentin sekä mainitun voimaantulosäännöksen mukaan kuitenkin siten, että hänelle myönnetään 63 vuotta täytettyään vanhuuseläke. Yksilöllisen varhaiseläkkeen edellytyksenä oleva tulevan ajan oikeus määritellään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen valtion eläkelain 5 a-5 b §:n mukaan. Eläkettä laskettaessa noudatetaan kuitenkin tämän lain työkyvyttömyyseläkettä koskevia 5 a ja 5 b §:n säännöksiä. Yksilöllinen varhaiseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä. Tällöin vanhuuseläkkeeseen ei kuitenkaan sovelleta 7 e §:ää.

22. Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan valtion eläkelain muutt-

tamisesta annetun lain (1671/1995) voimaantulosäännöksen 9 momentissa tarkoitettuun edunsaajaan valtion eläkelain 10 §:n 1 ja 3 momenttia sellaisina kuin ne ovat voimassa mainitun lain voimaan tullessa. Mainittuun edunsaajaan ja valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1229/1999) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettuun edunsaajaan sovelletaan valtion eläkelain 9 a §:n 2 momenttia sellaisena kuin se on voimassa valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (1229/1999) voimaan tullessa sekä valtion eläkelain 2 §:n 1 momentin 2 kohtaa, 5 §:n 4 momenttia, 5 a ja 5 b §:ää, 7 ja 7 a-7 c §:ää, 10, 11, 12 ja 19 §:ää, sellaisina kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa. Eläkettä vuoteen 2011 saakka laskettaessa sovelletaan indeksiä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa indeksin kalenterivuosittain.

23. Sen estämättä, mitä tämän lain 10 §:n 7 ja 9 momentissa säädetään, ennen vuotta 1947 syntyneen edunsaajaan osa-aikaeläke ja sen jälkeen myönnettävä eläke määräytyvät ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Vuosina 1947-1951 syntyneen edunsaajan, joka on saanut osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran täytettyään 60 vuotta, vanhuuseläkkeeseen lisätään tämän lain 10 §:n 9 momentista poiketen 1/12 prosenttia kyseisessä lainkohdassa tarkoitettusta ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta edunsaaja on saanut osa-aikaeläkettä.

24. Sen estämättä, mitä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädetään, sellaisella edunsaajalla, jolla on ollut mainitun lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa tarkoitettu oikeus erityiseläkeään valintaan ja joka on tätä valintaoikeuttaan käyttänyt, on oikeus osa-aikaeläkkeeseen aikaisintaan tämän lain voimaantulosta lukien. Edellytyksenä tällöin on, että edunsaaja täyttää valtion eläkelain 9 d §:n 1 momentissa säädetyt osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset. Jos mainitun edunsaajan osa-aikaeläke alkaa ennen kuin hän on täyttänyt valitsemansa

erityiseläkeiän, sitä koskeva valinta raukeaa ja edunsaajaan sovelletaan valtion eläkelain yleisiä eläkeikäsäännöksiä.

25. Jos työkyvyttömyyseläke- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan, sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, eläkkeen aikana saaduista ansiosta karttuu uutta eläkettä tämän lain 10 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tämän lain voimaantulosta lukien, ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä tai jos edunsaajalla oli oikeus eläkkeelle siirtyessään tätä alempaan eläkeikään tai eroamisikään, tässä eläkeikässä tai eroamisiässä siten kuin tämän lain 20 §:n 1 momentissa säädetään. Mitä tämän lain 18 §:n 2-5 momentissa säädetään oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä työkyvyttömyyseläkkeen lakauttamisesta, keskeyttämisestä tai tarkistamisesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa.

26. Tämän lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä 18 vuoden alaikärajaa sovelletaan vuoden 1986 jälkeen syntyneen edunsaajan työansioihin, jotka on ansaittu tämän lain tultua voimaan. Samassa lainkohdassa tarkoitettua 68 vuoden yläikärajaa sovelletaan edunsaajan työansioihin, jotka on ansaittu tämän lain tultua voimaan.

27. Tämän lain 5 a – 5 c §:ää sovelletaan eläketapahtumaan, joka sattuu 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen. Jos eläketapahtuma sattuu vuosina 2006-2009, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan vuoden 2004 työansiona huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos edunsaaja olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004, ja vuoden 2005 työansiot otetaan huomioon siten kuin tämän lain 5 a ja 5 b §:ssä säädetään. Tällöin myös tarkasteluaikana käytetään vastaavasti tulevan ajan ansion perusteena huomioon otettavien vuosien määrää. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2010, otetaan vuoden 2005 työansiot huomioon siten kuin tämän lain 5 a – 5 c §:ssä säädetään ja tarkasteluaika määrätään vastaavasti vuo-

sien 2005—2010 perusteella. Kuitenkin tämän lain 18 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ansioedellytystä määrittäessä otetaan huomioon työansioita kuntoutuspäivää edeltävältä viiden kalenterivuoden ajalta.

28. Tämän lain 7 d §:n mukainen korotus myönnetään myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Tällöin korotus myönnetään sen tämän lain 7 d §:ssä tarkoitetun korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa edunsaajan ikää vuoden 2010 alussa. Korotus myönnetään tämän lain voimaantullessa voimassa olleen 12 tai 13 §:n mukaan yhteensovitettuun eläkkeeseen. Jos perhe-eläke määrätään edellä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, korotus lisätään myös perhe-eläkkeeseen.

29. Sen estämättä, mitä eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/1969) 7 §:ssä säädetään siinä tarkoitettua siirrettävän eläkevastuun mukaisen eläkeoikeuden määräytymisestä, eläkevastuun siirtoa koskevan sopimuksen piiriin kuuluvan henkilön sanotun sopimuksen tarkoittaman eläkevastuun mukainen eläkeoikeus määräytyy samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä.

30. Päätettäessä 4 momentin mukaisesti vuoden 2004 loppuun palvelusta sellaiselle edunsaajalle, joka on siirretty kunnan palvelussuhteesta valtion palvelukseen maistraattien, järjestäisöoikeuksien ja kaupungin ulosottolaitoksen siirtämisestä valtioon annettua lain (344/1976), kaupungin vankiloitten lakkauttamisesta annetun lain (346/1976), raastuvanoikeuksien ja kaupunkien syyttäjälaitoksen siirtämisestä valtioon annettua lain (353/1976) tai lain poliisilain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta (51/1977) säännösten perusteella, luetaan valtion eläkelain mukaan eläkkeeseen oikeuttavaksi eläkeajaksi myös kunnilaisen eläkelain alainen palvelus, jos edunsaajalla on edellä mainittujen lakien mukainen siirtymäetu voimassa vuoden 2004 loppussa.

31. Edunsaajan, joka on siirretty valtion palveluksesta taikka palveluksesta, jonka eläketurva määräytyi valtion eläkelain pe-

rusteella, kunnalliseen palvelussuhteeseen eräiden keskussairaalaapiirien kuntainliitolle siirtyvien valtion sairaaloiden henkilökunnan aseman järjestämisestä annetun lain (320/1965), sairaanhoitolaitosten henkilökunnan aseman järjestämisestä eräissä tapauksissa annetun lain (777/1966), yksityisten sairaanhoito- ja huoltolaitosten henkilökunnan aseman järjestämisestä laitoksen siirtyessä kunnan tai kuntainliiton omistukseen annetun lain (417/1968), Etelä-Hämeen keskusammattikoulun luovuttamisesta Hämeenlinnan seudun ammattikoulun kuntainliitolle annetun lain (18/1972), kansanterveyslain voimaansaannosta annetun lain (67/1972), eräiden yksityisten laitosten henkilökunnan aseman järjestämisestä laitoksen toiminnan siirtyessä kunnan tai kuntainliiton hoidettavaksi (988/1975), valtion huoltolaitosten henkilökunnan aseman järjestämisestä laitoksen toiminnan siirtyessä kunnan tai kuntainliiton hoidettavaksi annetun lain (1060/1975), kansanterveyslaitoksen aluelaitoksen henkilökunnan aseman järjestämisestä aluelaitoksen tehtävien siirtyessä kunnan tai kuntainliiton hoidettavaksi annetun lain (1142/1983) tai henkilökunnan aseman järjestämisestä luovutettaessa Kätilöopiston sairaala Helsingin kaupungille käytettäväksi osana Helsingin kaupungin terveyskeskuksen toimintaa annetun lain (1057/1985) säännösten perusteella ja, jos kyseinen edunsaaja oli valinnut edellä mainittujen lakien säännösten nojalla valtion eläkelain mukaisen eläketurvan ja tämä valinta on voimassa vuoden 2004 lopussa, oikeus eläkkeeseen valtion eläkelain mukaan säilyy, jos hänen kunnallinen palvelussuhteensa jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahuttamaan saakka.

32. Jos edellä 6 momentissa säädetyn lisäeläkeosuuden säilyttänyt edunsaaja tulee työkyvyttömäksi ennen lisäeläketurvan mukaiseen eläkkeeseen oikeuttavan henkilökohdallisen eläkeiän täyttämistä, mutta 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen, hänelle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeeseen ei sovelleta, mitä 9 momentissa säädetään vanhuuseläkkeen muuntamisesta. Vanhuuseläke myönnetään hakemusta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien tai erityisestä syystä sitä aikaisemmin, kuitenkin aikaisin-

taan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta lukien.

33. Mitä tämän lain 26 a §:ssä säädetään eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa, sekä yksilölliseen varhaiseläkkeeseen.

34. Vuonna 1940-1944 syntyneen edunsaajan, jolla ei ole oikeutta 6 momentin mukaiseen lisäeläkeosuuteen, edellä 5 momentissa säädetyllä tavalla määrättävää yhteensovitusrajaa korotetaan siten, että 1940 syntyneen edunsaajan yhteensovitusrajaan lisätään 5 prosenttiyksikköä ja lisättävä määrä pienenee kutakin syntymävuotta kohden yhdellä prosenttiyksiköllä niin, että 1945 syntyneelle edunsaajalle korotusta ei enää tehdä.

35. Sen estämättä, mitä tämän lain 3 a §:n 1-5 momentissa säädetään, viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei sovelleta, jos järjestelyn piiriin kuuluvat eläkelaitokset soveltavat, toinen eläkelaitos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä ja toinen eläkelaitos vuoden 2005 alusta voimaan tulevia säännöksiä, elleivät eläkelaitokset sovi viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn noudattamisesta.

36. Tämän lain 16 §:ää sovelletaan myös eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

37. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

38. Tällä lailla kumotaan 9 päivänä joulukuuta 1966 annetun valtion eläkeasetuksen (611/1966) 1§, sellaisena kuin se on asetuksessa 987/1971.

2.

Laki**valtion perhe-eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/1968) 6 §, 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 3 momentti, 7 a §:n 1 momentti, 11 § ja 12 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentti laissa 1230/1999, 6 § laeissa 103/1990, 1530/1993, 693/1994 ja 992/1996, 7 §:n 3 momentti mainitussa laissa 1530/1993, 7 a §:n 1 momentti mainitussa laissa 103/1990, 11 § laeissa 665/1976 ja 1672/1995 ja 12 §:n 5 momentti laissa 625/2000, sekä

lisätään lakiin uusi 5 a j a 5 b §, sekä 25 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Perhe-eläkkeen suuruus määräytyy edunjättäjän valtion eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jos edunjättäjän saama eläke oli sellainen valtion eläkelaisissa tarkoitettu työttömyyseläke tai saman lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty valtion eläkelain 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenos lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Jollei edunjättäjä saanut mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä. Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon edunjättäjän eläkkeen yhteensovituksista johtuvaa vähennystä.

Ehdotus

5 §

Perhe-eläkkeen suuruus määräytyy edunjättäjän valtion eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. *Tällöin edunjättäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon 5 b §:n mukaista eläkkeen muuntoa.* Jos edunjättäjän saama eläke oli sellainen valtion eläkelaisissa tarkoitettu työttömyyseläke tai saman lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty valtion eläkelain 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettua tulevan ajan *eläkettä*, tämä eläkkeenos lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. *Niinkään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke.* Jollei edunjättäjä saanut *ensimmäisessä virkkeessä* mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä.

5 a §

Jos valtion eläkelain 7 d §:ssä tarkoitettu

6 §

Perhe-eläke on yhteensovitettava saman edunjättäjän kuoleman johdosta suoritettavien muiden perhe-eläkkeiden ja korvausten kanssa noudattaen soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n säännöksiä.

Myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka oli valtion eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu vanha edunsaaja, on yhteensovitusraja kuitenkin seuraavan taulukon mukainen prosenttimäärä, joka määräytyy edunjättäjän valtion eläkelain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

<i>Eläkeaikaa</i>	<i>Prosenttia</i>
<i>vähintään</i>	
<i>30 vuotta</i>	<i>66</i>
<i>25 vuotta</i>	<i>65</i>
<i>20 vuotta</i>	<i>64</i>
<i>15 vuotta</i>	<i>63</i>
<i>10 vuotta</i>	<i>62</i>
<i>alle 5 vuotta</i>	<i>61</i>

Yhteensovitusrajasta vähennetään kutakin edunsaajana olevaa lasta kohden perhe-eläkelain (38/69) mukaan suoritettavan lapseneläkkeen perusmäärä sekä, jos tämän lain mukaisena edunsaajana on myös leski, perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen perusmäärä. Vähenyksenä ei kuitenkaan

kertakorotus ei sisältynyt edunjättäjän eläkkeeseen tai jos edunjättäjä ei ollut eläkkeellä kuollessaan, lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen se kertakorotus, jonka edunjättäjä olisi saanut, jos työkyvyttömyyseläke olisi jatkunut valtion eläkelain 7 d §:ssä tarkoitettun ajan. Kertakorotus lisätään perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki olisi jatkanut yhteensä viisi täyttä kalenterivuotta.

5 b §

Tämän lain mukainen leskeneläkkeenä suoritettava perhe-eläke muunnetaan eläkesovitusta tehtäessä kyseiselle vuodelle vahvistetulla valtion eläkelain 7 e §:ssä tarkoitettulla elinaikakertoimella.

6 §

Perhe-eläke yhteensovitetaan saman edunjättäjän kuoleman johdosta suoritettavien muiden *työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 ja 5 momentissa mainittujen etuuksien kanssa noudattaen soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n säännöksiä.*

Myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka oli valtion eläkelain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu edunsaaja, on yhteensovitusraja kuitenkin seuraavan taulukon mukainen prosenttimäärä, joka määräytyy vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

<i>Eläke aika</i>	<i>Prosenttia</i>
<i>vähintään 16 vuotta</i>	<i>66</i>
<i>vähintään 13 vuotta</i>	<i>65</i>
<i>vähintään 10 vuotta</i>	<i>64</i>
<i>vähintään 7 vuotta</i>	<i>63</i>
<i>vähintään 3 vuotta</i>	<i>62</i>
<i>alle 3 vuotta</i>	<i>61</i>

oteta huomioon enempää kuin edellä olevan taulukon mukaisen prosenttimäärän puolikas yhteensovitusperusteesta. Silloin, kun perhe-eläkkeen saajana on lesken asemesta edunjättäjän entinen puoliso, yhteensovittamista toimitettaessa ei vähennetä perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen perusmäärää.

Jos 5 §:n mukaisesti edunsaajien lukumäärän perusteella laskettu perhe-eläke on pienempi kuin edunjättäjän eläke, alennetaan 2 momentissa mainittuja prosenttimääriä samassa suhteessa. Yhteensovitettu perhe-eläke jaetaan edunsaajien kesken 5 §:ssä mainittujen määrien suhteessa.

7 §

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken ansiotyöhön perustuvana eläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Näin menetellään myös vieraan valtion vastaavan etuuden osalta. *Eläkettä määrättäessä ei tällöin kuitenkaan sovelleta valtion eläkelain 5 a §:n säännöksiä päivistä, jotka jätetään huomioon ottamatta siinä tarkoitettuja 360 päivää laskettaessa.*

7 a §

Eläkesovituksessa vähennetään 5 ja 6 §:n mukaisesti määrättyä leskeneläkettä, jos lesken 7 §:ssä tarkoitettut ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 255 markkaa kuukaudessa, jos edunjättäjän 5 §:n 1 momentin mukaisesti laskettu eläke ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, *eläkeohjesäännön* tai eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet taikka niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun markkamäärän. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 127,50 markkaa ja on enintään 255 markkaa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 127,50 markkaa. *Jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmäisen kerran ennen*

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken ansiotyöhön perustuvana eläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Näin menetellään myös vieraan valtion vastaavan etuuden osalta.

7 a §

Eläkesovituksessa vähennetään 5 ja 6 §:n mukaisesti määrättyä leskeneläkettä, jos lesken 7 §:ssä tarkoitettut ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 5 §:n 1 momentin mukaisesti laskettu eläke ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet taikka niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun *rahamäärän*. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 324,77 euroa.

vuotta 2004, eläkesovitusperusteena käytetään vuonna 1990 sanotun 255 markan asemesta 348 markkaa, josta vähennetään 6,64 markkaa kunakin seuraavana vuonna.

11 §

Edunjättäjän eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan perhe-eläkettä myönnettäessä ja 8 §:ää sovellettaessa niiden indeksilukujen mukaan, jotka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin on säädetty työntekijäin eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta.

11 §

Tässä laissa säädetyt rahamäärät sekä perhe-eläkettä laskettaessa edunjättäjän kunkin vuoden työansio tarkistetaan kertomella, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,8 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,2 (palkkakerroin). Palkkakerroinena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuosittain työntekijäin eläkelain 7 b §:n nojalla vahvistettavaa palkkakerrointa.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään työntekijäin eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta.

12 §

Perhe-eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena noudatetaan soveltuvin osin valtion eläkelain 15 §:n 5 momentin säännöksiä. Niin ikään valtiokonttori voi maksaa kertasuorituksena 67,01 markkaa (vuoden 2000 indeksiluvun mukaan) pienemmän perhe-eläkkeen tai eläkkeen, joka sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perusteella maksetaan Suomesta lapselle niiden etuuksien, joihin lapsella olisi oikeus Suomesta, ja lapsen asuinmaan myöntämien etuuksien erotuksena. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. *Edellä sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta sen indeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen soveltamista varten.*

25 §

Perhe-eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena noudatetaan soveltuvin osin valtion eläkelain 15 §:n 5 momentin säännöksiä. Niin ikään valtiokonttori voi maksaa kertasuorituksena 12,72 euroa pienemmän perhe-eläkkeen tai eläkkeen, joka sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perusteella maksetaan Suomesta lapselle niiden etuuksien, joihin lapsella olisi oikeus Suomesta, ja lapsen asuinmaan myöntämien etuuksien erotuksena. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

25 §

Tässä laissa säädetyillä rahamäärillä tarkoitetaan summia, jotka vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitettua palkka-

kertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

1. Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

2. Tätä lakia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

3. Jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmäisen kerran ennen vuotta 2004, käytetään tämän lain 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna eläkesovitusperusteena vuonna 1990 649,69 euron asemesta 886,61 euroa, josta vähennetään 16,97 euroa kunakin seuraavana vuonna. Rahamäärät vastaavat 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

4. Mitä valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 12 momentissa säädetään, sovelletaan myös myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjäätäjän jälkeen, jonka saama eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Perhe-eläke yhteensovitetään siten, kuin tämän lain voimaantullessa voimassa olleen valtion perhe-eläkelain 8 §:ssä säädetään kuitenkin niin, että valtion perhe-eläkelain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yhteensovitusrajan ylittävistä osasta sama suhteellinen osuus kuin perhe-eläke on työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentin 3-5 ja 7-9 kohdissa mainittujen eläkkeiden yhteismäärästä. Myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjäätäjän jälkeen, jonka eläke on määrätty tämän lain mukaisesti perhe-eläkkeen pohjana vuoden 2004 loppuun on valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaisesti yhteensovitettu edunjäätäjän eläke.

5. Tämän lain 11 §:n 2 momenttia sovelletaan myös perhe-eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

6. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun valtion virkamieslain (750/1994) 35 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna lailla 604/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

35 §

Virkamiesten yleinen eroamisikä on 65 vuotta. Tuomariin sovelletaan kuitenkin 67 vuoden eroamisikää, ellei 75 §:stä muuta johdu.

Asetuksella voidaan säätää, että virassa, jonka laatu sitä vaatii, eroamisikä on yleistä eroamisikää alempi.

Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän. Viranomainen voi kuitenkin painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että virkamies voi jatkaa samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään yhden vuoden. Tämän määräajan kuluttua loppuun virkasuhde päättyy ilman irtisanomista. Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkaamaan virassa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän.

Viranomainen voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetty virkamies, joka laissa tai asetuksessa säädetyn toimikautensa aikana saavuttaa eroamisiän, voi jatkaa tehtävässään toimikautensa loppuun, kuitenkin enintään yhden vuoden. Tällöin virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun.

Ehdotus

35 §

Virkamiesten yleinen eroamisikä on 68 vuotta.

Asetuksella voidaan säätää, että virassa, jonka laatu sitä vaatii, eroamisikä on yleistä eroamisikää alempi.

Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän.

—————
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.
—————